

မဟာလယ်တီ

ကျေးဇူးတော်ရှင်
လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး
ရေးသားစီရင်တော်မူအပ်သော

နိုင်ငံတွင်းပုစ္ဆာ အဖြေပေါင်းချုပ်

ပထမတွဲ

ဒုတိယအကြိမ်

လယ်တီရောင်ခြည် ကွန်ပျူတာစာပေ၊ ပုံရွာမြို့။
မြတ်ဆုမွန်စာပေထုတ်ဝေရေးလုပ်ငန်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

နိုင်ငံတွင်းပုစ္ဆာအဖြေပေါင်းချုပ် (ပ-တွဲ)

မာတိကာ

ကမ္ဘောဇပုစ္ဆာအဖြေ

ဓားဝယ်ပုစ္ဆာအဖြေ

ပဏ္ဍိတဆရာဖြေဆိုချက်

ဆောင်ပုဒ်လင်္ကာ

ဓညဝတီပုစ္ဆာအဖြေ

ပထမပုစ္ဆာအဖြေ

ဒုတိယပုစ္ဆာအဖြေ

တတိယပုစ္ဆာအဖြေ

စတုတ္ထပုစ္ဆာအဖြေ

ပဉ္စမပုစ္ဆာအဖြေ

ဆဌမပုစ္ဆာအဖြေ

သတ္တမပုစ္ဆာအဖြေ

အဋ္ဌမပုစ္ဆာအဖြေ

ရန်ကုန်ပုစ္ဆာအဖြေ

ပဌမပုစ္ဆာအဖြေ

ဒုတိယပုစ္ဆာအဖြေ

တတိယပုစ္ဆာအဖြေ

စတုတ္ထပုစ္ဆာအဖြေ

နောက်ထပ်ပုစ္ဆာအဖြေ

ဆပင်ပုစ္ဆာအဖြေ

ဒါနကထာ-ဒါနခန်း

၂-ပါးစုမာတိကာ

၃-ပါးစု မာတိကာ

၄-ပါးစုမာတိကာ

၅-ပါးစု မာတိကာ

၆-ပါးစု မာတိကာ

၇-ပါးစု မာတိကာ

၈-ပါးစု မာတိကာ

၉-ပါးစုမာတိကာ

၁၀-ပါးစု မာတိကာ

၁၄-ပါးစု မာတိကာ

အရကျက်ရန်

ကျက်မှတ်ကြည့်ရှုရန်

၂-ပါးစုအဓိပ္ပာယ်

၃-ပါးစု အဓိပ္ပာယ်

၄-ပါးစုအဓိပ္ပာယ်

၅-ပါးစုအဓိပ္ပာယ်

၇-ပါးစုအဓိပ္ပါယ်

၈-ပါးစုအဓိပ္ပါယ်

၉-ပါးစုအဓိပ္ပါယ်

၁၀-ပါးစု အဓိပ္ပါယ်

၁၄-ပါးစုအဓိပ္ပါယ်

သီလကထာ-သီလခန်း

အယုတ်,အလတ်,အမြတ်ဖြစ်ပုံ

သီလအဆင့်တန်း ခြားနားပုံ

အရကျက်ရန်

၂-ပါးစုမာတိကာ

၃-ပါးစုမာတိကာ

၄-ပါးစု မာတိကာ

၅-ပါးစုမာတိကာ

၈-ပါးစုမာတိကာ

၉-ပါးစုမာတိကာ

၄၀-ပါးစုမာတိကာ

ဓမ္မဝိနယစာတမ်းရှင်းလင်းချက်

ဒုတိယဒါနစိစစ်ပုံ

မိရိုးဖလာနတ်ကိုးကွယ်မှု

အလဇ္ဈိပုဂ္ဂိုလ်ကို လှူဒါန်းမှု

တတိယဒါနစိစစ်ပုံ

ရဟန်း ၃-မျိုး

ပရမတ္ထဒီပနီဋီကာပုဏ္ဏအဖြေ

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးဖြေဆိုချက်

ဘူမိဘေဒ လေးပါး

ကာမာဝစရပုဒ်စစ်ချက်

အဝစရံပုဒ်စစ်ချက်

ရူပါဝစရံ၊အရူပါဝစရံပုဒ်စစ်ချက်

ဋီကာကျော်ဝါဒ

လောကုတ္တရံပုဒ်စစ်ချက်

ဥတ္တရပုဒ်စစ်ချက်

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခု

အကုသိုလ်စိတ်စစ်ချက်

သသင်္ခါရိကံ၊အသင်္ခါရိကံပုဒ်အနက်စစ်ချက်

သမ္ပယုတ်၊ဝိပွယုတ်စစ်ချက်

သင်္ခါရစစ်ချက်

အကုသိုလ်စိတ်တို့၏အကြောင်း

လောဘမူစိတ်၏အကြောင်း

ဒေါသမူစိတ်၏အကြောင်း

မောဟမူစိတ်၏အကြောင်း

ဝေဒနာသုံးပါးတို့အကြောင်း

သောမနဿ၏အကြောင်း

ဥပေက္ခာ၏အကြောင်း

သမ္ပယုတ်လေးပါးအကြောင်း

ဒိဋ္ဌိ၏အကြောင်း

ဝိစိကိစ္ဆာ၏အကြောင်း

ဥဒ္ဓစ္စ၏အကြောင်း

သင်္ခါရတို့၏အကြောင်း

အကုသိုလ်များ မီးတောက်မီးလျှံနှင့်တူပုံ

အဟိတ်စိတ် ၁၈-ခု

အကုသလဝိပါက်

လက္ခဏာ၊ရသ၊ပစ္စုပ္ပန်၊ပဒဋ္ဌာန်

စက္ခုဝိညာဉ်၏အကြောင်း

သောတဝိညာဉ်၏အကြောင်း

အထည်ခိုက်သုံးပါး

ယာန,ဇိဝှါ,ကာယဝိညာဉ်တို့၏အကြောင်း

ဝတ္ထုဘေဒဝိညာဉ်ငါးပါး

ကိစ္စဘေဒစိတ်

ကုသလဝိပါက်

အဟုတ်ကြိယာ

စိစစ်ဖွယ်

ပဉ္စဝိညာဉ်

သမ္ပုဋိမျှင်း

သန္တိရုဏ

အာဝဇ္ဇန်း

ဝိပါက်မည်ခြင်း

ကြိယာမည်ခြင်း

အဟိတ်မည်ခြင်း

သမ္ဘဝ

သင်္ခါရစစ်ချက်

ကာမာဝစရစိတ် ၂၄-ခု

သောဘဏမည်ခြင်း

လက္ခဏ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန်, ပဒဋ္ဌာန်

ကုသလသဒ္ဓါ၏အနက်

အနာကင်းခြင်းအနက်

အပြစ်ကင်းခြင်းအနက်

ကုသိုလ်၏အကြောင်း

သောမနဿ၏အကြောင်း

ဥပေက္ခာ၏အကြောင်း

ဉာဏသမ္ပယုတ်၏အကြောင်း

ပုညသမ္ဘာရနှင့်ဉာဏသမ္ဘာရအထူး

သင်္ခါရစစ်ချက်

အသင်္ခါရိကနှင့်သသင်္ခါရိကအထူး

အသင်္ခါရိက၏အကြောင်း

မဟာဝိပါက်

မီးခြစ်ဥပမာ

သောမနဿစသည်တို့၏အကြောင်း

မဟာကုသိုလ်နှင့်မဟာကြိယာအထူး

ရူပါဝစရစိတ် ၁၅-ခု

ဈာန်မည်ကြောင်း

ဥပစာရဘုံအခန်း

ပထမဈာန်

ဒုတိယဈာန်

ဝေဒနာစသည်စစ်ချက်

အရူပါဝစရစိတ် ၁၂-ခု

သာသနာပ,သာသနာတွင်းရနိုင်ပုံ

ပထမာရူပဈာန်

ဒုတိယာရူပဈာန်

တတိယာရူပဈာန်

စတုတ္ထာရူပဈာန်

မောင်လူကလေး၏ပုစ္ဆာအဖြေ

မောင်သာတိုး၏ပုစ္ဆာအဖြေ

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးဖြေဆိုချက်

မောင်သာထွန်း၏ပုစ္ဆာအဖြေ

ပထမပုစ္ဆာအဖြေ

ဒုတိယပုစ္ဆာအဖြေ

ဥက္ကံပုစ္ဆာအဖြေ

ပုစ္ဆာ-ငါးရပ်

လယ်တီဆရာတော်ကြီးဖြေဆိုချက်

ကျွန်းကုန်းကြီးပုစ္ဆာအဖြေ

သင်္ခတပရမတ်, အသင်္ခတပရမတ် နှစ်ပါးကိုခွဲပြခြင်း

နိဗ္ဗာန်၏ ဘာဝ,သဘာဝကိုပြဆိုခြင်း

နိဗ္ဗာန်၏ အမေးလေးချက်

နိဗ္ဗာန်သည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိပုံ

နိဗ္ဗာန်သည် ပရသုခဖြစ်ပုံ

နိဗ္ဗာန်၏ အပ္ပမေဃျ ဂမ္ဘီရ ဖြစ်ပုံ

နိဗ္ဗာန်မှာ ရုပ်ထူး,နာမ်ထူး မရှိကြောင်းကိုပြခြင်း

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံကိုပြခြင်း သဿတဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံ

ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံ

သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံကိုပြခြင်း

မဇ္ဈိမပဋိပဒါကိုပြခြင်း

ပြည်သူတို့အတွက် နှိုးဆော်ချက်

နိုင်ငံတွင်းပုစ္ဆာအဖြေပေါင်းချုပ်ကျမ်း

ပဌမတွဲ မာတိကာ ပြီးပြီ။

* * *

နိုင်ငံတွင်းပုစ္ဆာအဖြေပေါင်းချုပ်

ပထမတွဲ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ကမ္မောဇပုစ္ဆာအဖြေ

**တောင်ပိုင်းရှမ်းပြည်-စကားမြို့၊ ဒကာတော် စော်ဘွားကြီးက
ကျေးဇူးတော်ရှင် မုံရွာမြို့၊ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးထံ
လျှောက်လွှာ**

ဘုရားတပည့်တော်-စကားမြို့၊ ဒကာတော် စော်ဘွားကြီးက ရှိသေလေးမြတ်စွာ လျှောက်ထားပါသည်။ ကျေးဇူးတော်ရှင် ဆရာတော်မြတ်ကြီးဘုရား၊ လျှောက်ထားရန်အကြောင်းထူးမှာ ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးထုတ်နှုတ်တော်မူသည့် အမျိုးမျိုးသော ကျမ်းစာများကို ဘုရားတပည့်တော် ဝါသနာအလျောက် လေ့လာကြည့်ရှုရာ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကြောင့် အနည်းငယ် သိရှိရိပ်မိပါ၏ဘုရား၊ ဉာဏ်မမီ၍ ဝိဝါဒမကွဲသည့် အချက်မှာ အောက်ပါ အချက်များဖြစ်ပါသောကြောင့် ဘုရား၊ တပည့်တော်တို့ စိတ်ဒွိဟကင်းရှင်းပါရအောင် သနားတော်မူပါသဖြင့် ဥပမာအမျိုးမျိုးနှင့် ဖြေကြားတော်မူပါမည့်အကြောင်းကို ရှိသေစွာ လျှောက်ထား အသနားတော် မြတ်ခံပါသည်။ ကျေးဇူးတော်သခင် အရှင်မြတ်ကြီးဘုရား။

၁။ ငယ်စဉ်အခါကလည်း ကံ၊စိတ်၊ဥတု၊ အာဟာရနှင့် ဖြစ်ကြပါသည်။ ကြီးလာလည်း ၎င်းအတိုင်းပင် ဖြစ်ကြပါသည်။

နိုင်ငံတွင်းပုစ္ဆာအဖြေပေါင်းချုပ် (ပ-တွဲ)

၂

- ၂။ ငယ်စဉ်အခါကလည်း ဓာတ်လေးပါး၊ အဋ္ဌကလာပ် ရုပ် ရှစ်ပါးနှင့်ဖြစ်ကြပါသည်။ ကြီးလာလည်း ၎င်းအတိုင်းပင် ဖြစ်ကြပါသည်။
- ၃။ ငယ်စဉ်အခါကလည်း ခဏိကဇာတိ၊ဇရာ၊မရဏ၊ ဥပါဒ်၊ ဌီဘင်နှင့်ဖြစ်ကြပါသည်။ ကြီးလာလည်း ၎င်းအတိုင်းပင် ဖြစ်ကြပါသည်။
- ၄။ သို့ပါလျက် တပည့်တော်တို့ လူများသည် မည်သည့် အတွက်ကြောင့် အိုရကြောင်းကို သိလိုပါသည်ဘုရား။

ဒကာတော်စကားစော်ဘွားကြီး

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးဖြေဆိုချက်

သတ္တဝါတို့၌ တေဇောဓာတ်လေးပါးရှိကြောင်းကို ပါဠိတော်၌ လာရှိ၏။

လေးပါးဆိုသည်ကား-

၁။ သန္တပ္ပနတေဇော၊

၂။ ဒါဟတေဇော၊

၃။ ဇိရဏတေဇော၊

၄။ ပါစကတေဇော၊

ဤလေးပါးတည်း။

- ၁။ သန္တပ္ပနတေဇော-ဆိုသည်ကား ရက်ဆက် ရက်ခြားဖျားခြင်း အစရှိသည်ဖြင့် အလွန်ပူသော တေဇောပေတည်း။
- ၂။ ဒါဟတေဇော-ဆိုသည်ကား ကျောက်နာ၊ ဝက်သက်နာ၊ ဝက်ခြင်နာအစရှိသည်ဖြင့် ပကတိအသွေး အသားတို့ကို

သွေးပုပ်၊ပြည်ပုပ်ဖြစ်အောင် လောင်တတ်သော တေဇောပေတည်း။

၃။ ဇိရုဏတေဇော-ဆိုသည်ကား ဆံဖြူခြင်း၊သွားကျိုးခြင်း၊ အရေတွန့်ခြင်း၊မျက်စိနာစသော အင်္ဂါတို့၏ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း၊ အားခွန်ဗလလျော့ပါးခြင်း-စသည်ဖြင့် အိုချိန်ကျလျှင် အိုရုပ်ပေါ်အောင် လောင်တတ်သော တေဇောပေတည်း။

၄။ ပါစကတေဇော-ဆိုသည်ကား စားအပ်၊မျိုအပ်သော အစာအာဟာရတို့ကို ကြေကျက်စေတတ်သော တေဇောပေတည်း။

အထက်လျှောက်လွှာတွင်-

၁။ ငယ်စဉ်အခါကလည်း ကံ၊စိတ်၊ဥတု၊အာဟာရနှင့် ဖြစ်ကြပါသည်။ ကြီးလာလည်း ၎င်းအတိုင်းပင် ဖြစ်ကြပါသည်။

၂။ ငယ်စဉ်အခါကလည်း ဓာတ်လေးပါး၊အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်ရှစ်ပါးနှင့်ဖြစ်ကြပါသည်။ ကြီးလာလည်း ၎င်းအတိုင်းပင် ဖြစ်ကြပါသည်။

၃။ ငယ်စဉ်အခါကလည်း ခဏိကဇာတိ၊ဇရာ၊မရုဏ၊ဥပါဒ်၊ဌီ၊ဘင်နှင့်ဖြစ်ကြပါသည်။ ကြီးလာလည်း ၎င်းအတိုင်းပင် ဖြစ်ကြပါသည်။

၄။ သို့ပါလျက် တပည့်တော်တို့ လူများသည် မည်သည့်အတွက်ကြောင့် အိုရကြောင်းကို သိလိုပါသည်-ဟူသော ပုစ္ဆာလေးချက်၌-

အဖြေကား။ ။ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော တေဇောလေးပါးတို့တွင် ဇိရုဏတေဇောလောင်မှုကြောင့် အိုရသည်-ဟု မှတ်ရမည်။ ထိုတေဇောသည် ဇာတိမီး၊ဇရာမီး၊မရုဏမီး-ဟူသော သုံးပါးတို့တွင် သန္တတိဇရာမီးကို လွန်စွာ တောက်ပစေနိုင်၏။ မြက်ပင်မျိုး၊ ကောက်စပါးမျိုး၊ သစ်ပင်မျိုး၊ ချုံနွယ်မျိုးတို့၌ ချင့်ချိန်ကျလျှင် ရင့်ရခြင်း၊ အိုချိန်ကျလျှင် အိုရခြင်း

များသည်လည်း ထိုဇီရုဏတေဇာ၏ လောင်မှုပေတည်း။ မီးနှစ်ပါးတို့၏ အထူးကား- ပူလောင်မှုသည် ဇီရုဏတေဇာမီးပေတည်း။ ပူလောင် သည့်အတွက် အပူလောင်ခံရသော ဝတ္ထုတို့၌ ဆုတ်ယုတ် လျော့ပါး ဖောက်ပြန်၍ သွားမှုသည် ဇရာမီးပေတည်း။

ကံ၊စိတ်၊ဥတု၊အာဟာရ-ဟူသော အကြောင်းတရားလေးပါးရှိ သည်တွင် အကြင်အခါ ကမ္ဘာနေလူအပေါင်းတို့၌ ကောင်းသောစိတ် သည် ပွားစီး၏။ ထိုအခါ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ မြေ၊ရေ၊တော၊တောင်၊နေ၊လ၊ နက္ခတ်၊တာရာတို့မှ ဖြစ်ကုန်သော ဥတု၊အာဟာရတို့သည် အလွန်အဆီ အနှစ်ဩဇာနှင့် ပြည့်စုံကုန်၏။ သတ္တဝါတို့သန္တာန်၌ ဥတု၊အာဟာရတို့၏ အထောက်အပံ့ကိုခံရသော ဇီဝိတိန္ဒြေစသော ကမ္မဇရုပ်တရားတို့သည် အလွန်ထက်သန် ရွှင်လန်းကုန်၏။ ဇီရုဏတေဇာ မပွားစီးနိုင်ရှိ၏။ သတ္တဝါတို့ အသက်ရှည်ကြကုန်၏။ တက်ကပ်အလားပေတည်း။

အကြင်အခါ ကမ္ဘာနေလူအပေါင်းတို့၌ မကောင်းသော စိတ်သည် ပွားစီး၏။ ထိုအခါ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ မြေ၊ရေ၊တော၊တောင်၊ နေ၊လ၊နက္ခတ်၊တာရာတို့မှ ဖြစ်ကုန်သော ဥတု၊အာဟာရတို့သည် အဆီအနှစ်ကုန်ခန်း ကြမ်းတမ်းကုန်၏။ သတ္တဝါတို့၏သန္တာန်၌ ထိုဥတု၊ အာဟာရတို့၏ အထောက်အပံ့ကိုခံရသော ဇီဝိတိန္ဒြေစသော ကမ္မဇရုပ် တရားတို့သည် အလွန်နဲ့နဲ့ညှိုးနွမ်းကုန်၏။ ဇီရုဏတေဇာပွားစီးနိုင်ရှိ၏။ သတ္တဝါတို့ အသက်တိုကြကုန်၏။ ဆုတ်ကပ်အလားပေတည်း။

သတ္တဝါတို့ အရွယ်သုံးပါးရှိသည်တွင် ပထမအရွယ်၌ ရုပ်တရား တို့သည် တိုးပွားကုန်၏။ ဒုတိယအရွယ်၌ တိုးပွားပြီးသည့်အတိုင်း တည်နေ ကုန်၏။ တတိယအရွယ်၌ ဆုတ်ယုတ်၍ သွားကုန်၏။

[ဤကား-ဓမ္မတာပေတည်း။]

ထိုသုံးပါးတို့တွင်-

၁။ တိုးပွားသောအခါ၌ အစစ္စတစ်ခုသောဥတု၊ တစ်ခုသော အာဟာရမှ ရုပ်ကလာပ်ပေါင်းအနည်းငယ် မျှသာပွားစီး၏။ ထို့ထက် အားရှိလာသောအခါ တစ်ခုသောဥတု၊ တစ်ခုသောအာဟာရမှ ရုပ်ကလာပ်ပေါင်း အမြောက်အမြားပွားစီး၍လာ၏။ အဆင့်ဆင့်အားရှိ သည်ထက် အားရှိလေလေ ရုပ်ကလာပ်အပွားများသည်ထက် များလေ လေဖြစ်၏။

[ဤကား ပထမအရွယ်၌ ရုပ်တရားတို့၏ တိုးပွားပုံတည်း။]

၂။ ဒုတိယအရွယ်၌ကား အတိုးအပွားရပ်၍ တိုးပွားပြီးသော အတိုင်း အစဉ်ဖြစ်ပွား၍ နေလေ၏။

၃။ တတိယအရွယ်၌ကား တိုးပွားမြဲတိုင်း အစဉ်ပွား၍နေရာမှ အစဉ်အတိုင်း ရုပ်ကလာပ်ပွားမှုဆုတ်ယုတ်၍ သွားလေ၏။ ရုပ်ကလာပ် ပွားမှု ကုန်ဆုံး၍သွားသောအခါ ထိုအစဉ်ချုပ်ကွယ်၍သွားလေ၏။ စိတ္တဇရုပ်၊ကမ္မဇရုပ်တို့ သည်လည်း ဥတုဇရုပ်၊အာဟာရဇရုပ်တို့နှင့်အတူ တိုးပွားလျှင်တိုးပွားခြင်း၊ တည်လျှင်တည်ခြင်း၊ ဆုတ်ယုတ်လျှင် ဆုတ်ယုတ် ခြင်းရှိကြကုန်၏။

[ဤကား မည်သည့်အတွက်ကြောင့် ဆိုရကြောင်းကို သိလိုပါသည်-ဟူသော အမေးကို ဖြေဆိုချက်တည်း။]

ဇီရုဏတေဇောကို အဘယ်ဆေးဝါးဓာတ်စာများနှင့်ကွယ်ကာ တားဆီးနိုင်ပါသနည်းဟူမူ ငွေဓာတ်၊ ရွှေဓာတ်၊သံဓာတ်၊ပြဒါးဓာတ်တို့ကို ဝိဇ္ဇာမယလုပ်ရတ်လမ်းတို့ဖြင့် ကောင်းစွာစီရင်အောင်မြင်ထမြောက် ပြီးသော ဓာတ်ပြာဆေးဝါးများသည် ထိုဇီရုဏတေဇောကို တားဆီး ကာကွယ်နိုင်၏။

ထို့ကြောင့် နေတ္တိပါဠိတော်၌-

သက္ကတေဝ ဇရာယ ပဋိကမ္မံ ကာတုံ။

ဟု လာ၏။

အနက်ကား။ ။ ဇရာယ=အိုခြင်းတရားကို၊ ပဋိကမ္မံ=မအိုရအောင်တားဆီးကာကွယ်မှုကို၊ ကာတုံ=ပြုခြင်းငှါ၊ သက္ကတေဝ=တတ်ကောင်းသည်သာလျှင်တည်း။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ၌လည်း-

သာယနဘေသန္တံ ပန သုစိရံပိ ကာလံ ဇီဝိတံ ပဝတ္ထေတုံ
သက္ကောတိ။

ဟူ၍လည်း လာ၏။

အနက်ကား။ ။ ရသာယနဘေသန္တံ ပန=ရသာယနဆေးမျိုးသည်ကား၊ သုစိရံပိ ကာလံ=အလွန်ရှည်မြင့်စွာသော ကာလတိုင်အောင်လည်း၊ ဇီဝိတံ=အသက်ကို၊ ပဝတ္ထေတုံ=တည်စေခြင်းငှါ၊ သက္ကောတိ=တတ်နိုင်၏။

တစ်ရာတမ်းမှာပင် တစ်ထောင်ရှည်အောင်၊ တစ်သောင်းရှည်အောင်တတ်နိုင်၏-ဟူလို၊ ရသာယနဆေးဆို သည်ကား အထက်၌ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဓာတ်ပြာကြီးပွားမှုပေတည်း၊ ဒဗ္ဗဂုဏဆေးကျမ်းများ၊ သာရကောမုဒိဆေးကျမ်း များတွင်လည်း ရသာယနဆေးအမျိုးမျိုးတို့လာရှိ၏။ ဓာတ်ပြာကြီးလုပ်လမ်းများသည် သာသနာတော်ထမ်းရဟန်းတော်များ၏ လုပ်ငန်းမဟုတ်၊ ကံထူး၊ ဉာဏ်ထူး၊ ဝီရိယထူးများ၏ အလုပ်ပေတည်း။

ကမ္မောဇပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

ဓားဝယ်ပုစ္ဆာအဖြေ လျှောက်လွှာ

ဘုရားတပည့်တော်တို့ စိတ်ဒွိဟမကင်း၍ အလင်းကိုမသိရသော ဒါယကာ၊ဒါယိကာမတစ်စုတို့က လက်စုံမိုး၍ ရှိခိုးလျှောက်ထား တောင်း ပန်ကြပါသည် လယ်တီဆရာတော်ကြီးဘုရား။

တပည့်တော်၊တပည့်တော်မတို့အား အစဉ်သနားသည်ကို အကြောင်းပြု၍ အောက်၌ဖော်ပြထားသော အချက်များကို ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိ၊ ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်တော်နှင့်အညီ အကျိုးအပြစ်ကို ထင်ရှားသိသာကြ စေရန် အလုံးစုံအကုန် အတ္ထုပ္ပတ္တိနှင့်တကွရှင်းလင်းအောင် အတိုကောက် ရေးသား၍ ဖြေကြားဟောတော်မူမှ စိတ်ဒွိဟ ကင်းကြပါမည်ဖြစ်ပါသော ကြောင့် မနောင်မနှေးပြေရှင်းအောင် အမြိုက်ဆေးတိုက်ကျွေးတော် မူခဲ့စေလိုပါကြောင်း တောင်းပန်လျှောက်ထားကြပါသည် အရှင်ဘုရား။

၁။ လောကမာရဇိန် ဘုရားကြီးဝတ်တော်အတွင်း ရဟန်းများ ဝါကပ်သော် မည်သို့အပြစ်၊ အာပတ်သင့် မသင့်ကို သိလိုပါ ကြောင်း။

၂။ လောကမာရဇိန် ဘုရားကြီးဝတ်အတွင်း ရုပ်ပွား ဆင်းတု တော်နှင့် ပလ္လင်ချင်းကျောခိုင်း၍ ရဟန်းတော်များ သင်္ကန်း ဝတ်ရုံလျက် တရားဟောသော် မည်သို့အပြစ် အာပတ်သင့် ပါမည်နည်း။

၃။ သာသနာမြေအပေါ်တွင် ဂိုဏ်း၊ဂဏ၊သံဃာကြီးများထံ ကိုဖြစ်စေ၊ မြို့လူကြီးများထံကိုဖြစ်စေ မပန်ကြားဘဲ မည်သည့် အဆောက်အအုံမျိုးမဆို ရဟန်းသံဃာတို့ ဆောက်လုပ်အပ် မအပ်ကို သိလိုပါကြောင်း။

- ၄။ ၎င်းဆောက်လုပ်သော အဆောက်အအုံသည် ရဟန်း၊ သံဃာတော်ကိုယ်တိုင် တောင်းရမ်းပြုပြင် စီမံဆောက်လုပ်ပါက ဆောက်လုပ်သောရဟန်းမှာဘယ်လို၊ နေထိုင်မိသောရဟန်းသံဃာတော်များမှာ ဘယ်လိုအပြစ် ရှိမည်ကို သိလိုပါကြောင်း။
- ၅။ အလှူဝတ်ဆယ်မျိုးအတွက် အသုံးချရန်ဝတ္ထုကြေးငွေများကို ဒါယကာ၊ဒါယိကာမတို့က ရေစက်သွန်းချ၍ လှူဒါန်း ထားခဲ့ကြသော ဝတ္ထုကြေးငွေများကို ရဟန်းသံဃာတို့က သိမ်းပိုက်ခံ ထားပြီးနောက် ထိုငွေများကို အလှူဆယ်မျိုးစေ့အောင်သုံးစွဲခြင်း မပြုခဲ့ပါက ထိုရဟန်းသံဃာများမှာ ဘယ်လိုအပြစ်၊ဘယ်လို အာပတ်ထိုက်သင့်ပါမည်နည်း။
- ၆။ ရဟန်းသံဃာဖြစ်ပါလျက် ဝိသုဒ္ဓိနတ်မင်းကြီးလေးပါးမှတစ်ပါး အခြားသောနတ်ကို ရှိခိုးထိုက်ပါသေး သလော၊ အကယ်၍ ရှိခိုးငြားအံ့၊ ရှိခိုးသောရဟန်းသံဃာများမှာ မည်သို့အပြစ်အာပတ်များ ရှိပါသနည်း။
- ၇။ ရဟန်းသားမြေးဖြစ်ပါလျက် ရပ်ရွာရှိ နတ်ကွန်း၊ နတ်ကန္တာများကို အသစ်ဆောက်လုပ်စီမံအားထုတ်ခြင်း၊ မိမိကိုယ်တိုင် နတ်ရုပ်ကြီးများ ကံကျွေးလက်ခပေး၍ ထုလုပ်ခြင်း၊ ၎င်းနတ်ရုပ်ကြီးများအား အသက်သွင်းသည်ဆို၍ ပွဲတင်မြှောက်ပူဇော်ခြင်း၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်းများသည် ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်တော်အတိုင်း ထိုသံဃာ၌ အပြစ်ရှိသည်မရှိသည်ကို သိလိုပါကြောင်း။

၈။ ဤတိပဝါရိတမဟုတ်သော ဒါယကာ၊ဒါယိကာမတို့အား တောင်းရမ်းပြောဆို၍ရအပ်သောပစ္စည်းနှင့် အခြားသော သံဃာတို့အား ကျွေးမွေးလှူဒါန်းခဲ့ပါလျှင် ထိုသုံးစားသော ရဟန်းတို့အား အပ်မအပ်ပြုလုပ် တောင်းရမ်းသော ရဟန်းတို့အား အဘယ်ကဲ့သို့သော အပြစ်ဟူ၍သေချာစွာ သိချင်ပါကြောင်း။

၉။ ပစ္စည်းလေးပါးဒါယကာ၊ဒါယိကာမတို့ထံဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းလေးပါး မဟုတ်သော ဒါယကာ၊ဒါယိကာမတို့ ထံဖြစ်စေ၊ ခေတ္တကြေးငွေများကို ချေးငှါးပြီးတစ်ခုခုတွင် အသုံးချလိုက်ပြီးနောက် ထိုဝတ္ထုငွေများကို ပြန်၍မပေးနိုင်သော ရဟန်းတော်များမှာ ဘယ်လိုအပြစ်၊ ဘယ်လိုအာပတ်သင့်မည်ကို သိချင်ပါကြောင်း။

၁၀။ ဒါယကာ၊ဒါယိကာမတစ်ဦးတစ်ယောက်ထံက အကြွေး ငွေကျပ် ၁၀၀-ဖိုးလောက် ဝယ်ခြမ်းသုံးစွဲပြီး ထိုအကြွေးကို မဆပ်ပေးနိုင်ခဲ့ပါမူ ထိုရဟန်းမှာ ဘယ်လိုကံ၊ဘယ်လို အာပတ်ဟု သိလို ပါကြောင်း။

၎င်းအထက်က ဖော်ပြထားသော အမေးပုစ္ဆာဆယ်ချက်ကို ရွာထောင်အာလံမြဝတီဆရာတော်ထံ ဖြေရှင်းပေးတော်မူပါမည့်အကြောင်း ၁၂၈၂-ခု၊ တပို့တွဲလဆန်း ၅-ရက်၊ စနေနေ့ ၁၀-နာရီအချိန် လျှောက်ထားတောင်းပန်ရာ အဖြေမပြ တုဏှိဘာဝဖြစ်နေသောကြောင့် ကမ္ဘာသူကမ္ဘာသားတို့၏ တကယ့်မှီခိုရာ ကမ္ဘာ့မဏ္ဍိုင်ကြီးဖြစ်တော်မူသော ကျေးဇူးရှင်လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးထံ ဤအမေးပုစ္ဆာဆယ်ချက်လျှောက်လွှာကြီး ဆိုက်ရောက်လာပြန်ရာ အောက်ပါအတိုင်း

အဖြေရေးသားပေးသနားတော်မူပါကြောင်း။

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးဖြေဆိုချက်

၁။ “လောကမာရဇိန် ဘုရားကြီးဝတ်တော်အတွင်း ရဟန်းတော်များဝါကပ်သော် မည်သို့အပြစ်၊ အာပတ်သင့် မသင့်ကို သိလိုပါကြောင်း” ဟူသော ပုစ္ဆာ၌-

အဖြေကား။ ။ ဘုရားကြီးဝတ်တော်အတွင်း ဝါကပ်သော် ဝတ်နိဗဒ်ဆောင်ရွက်၍ နေပေက မည်သည့် အာပတ်မျှမသင့်၊ ဝါဆို၍ နေအပ်ပါ၏။ ဝါတွင်းအခါ အရှင်အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာဘုရားကိန်းဝတ်တော်မူရာ ဂန္ဓကုဋိတိုက်တော်အတွင်း၌ ဝါကပ်ရလေသကဲ့သို့တည်း။

၂။ “လောကမာရဇိန် ဘုရားကြီးဝတ်အတွင်း ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်နှင့်ပလ္လင်ချင်းကျောခိုင်း၍ ရဟန်းတော်များ သင်္ကန်းဝတ်ရုံလျက် တရားဟောသော် မည်သို့အာပတ်သင့်ပါမည်နည်း” ဟူသော ပုစ္ဆာ၌-

အဖြေကား။ ။ ဘုရားကြီးဝတ်အတွင်း ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်နှင့် ပလ္လင်ချင်းကျောခိုင်း၍ ရဟန်းတော် များသင်္ကန်းဝတ်ရုံလျက် တရားဟောသော် ကန့်လန့်ကာ အကွယ်အကာရှိသည်ဖြစ်အံ့၊ မည်သည့် အာပတ်မျှမသင့်၊ ကန့်လန့်ကာ အကွယ်အကာမရှိသည်ဖြစ်အံ့၊ ဗုဒ္ဓအဂါရဝ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်တတ်၏။ ရဟန်းတော်များနေရာ ကျောင်းခန်းတွင်း၌ စာတိုက်ပလ္လင်နှင့် ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များရှိနေခဲ့သော် ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်၏ရှေ့၌ ကန့်လန့်ကာ ကာရံ၍နေကြမြဲ ထုံးစံဖြစ်၏။

၃။ “သာသနာမြေအပေါ်တွင် ဂိုဏ်းဂဏ၊ သံဃာကြီးများထံ ကိုဖြစ်စေ၊ မြို့လူကြီးများထံကိုဖြစ်စေ မပန်ကြားဘဲ မည်သည့် အဆောက်အအုံမျိုးမဆို ရဟန်းသံဃာတို့ဆောက်လုပ်အပ်မအပ်ကို သိလိုပါ

ကြောင်း” ဟူသော ပုစ္ဆာ၌-

အဖြေကား။ ။ ဆောက်လုပ်သောရဟန်းသည် မိမိနေထိုင်ရန် အဖို့ဆောက်လုပ်သည်လည်းရှိရာ၏။ ဘုရားရုပ်ပွားတည်ထားရန် အဖို့ကိုလည်း ဆောက်လုပ်သည်လည်းရှိရာ၏။ ရောက်လာသမျှသော ရဟန်းသံဃာများ နေထိုင်ရန် ဆောက်လုပ်သည်လည်းရှိရာ၏။ ထိုတွင် သာသနာမြေပေါ်တွင် ရဟန်းသံဃာတော်ကြီးများထံကို ဖြစ်စေ၊ မြို့လူကြီးများထံကိုဖြစ်စေ မပန်ကြားဘဲ မိမိနေထိုင်ဖို့ရန် ဆောက်လုပ်သည်ဖြစ်အံ့။ မပန်ကြားဘဲ ဆောက်လုပ်သည့်အတွက် စောင့်ရှောက်သူတို့ကို မရိုမသေမှုအပြစ်ရှိ၏။ ဘုရားရုပ်ပွားတည်ထားရန်အဖို့ ဆောက်လုပ်ခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ ရောက်လာသမျှသော ရဟန်းသံဃာများ နေထိုင်ရန်အဖို့ ဆောက်လုပ်ခဲ့သော်လည်းကောင်း အပြစ်မရှိသို့သော် ထိုသာသနာမြေကို စောင့်ရှောက်သော ဂိုဏ်းဂဏ၊ သံဃာကြီးများ၊ မြို့လူကြီးများထံကို တိုင်ကြားပြောဆို၍ ထိုသူတို့က အခွင့်ပေးရာ၌ ဆောက်လုပ်ခြင်းငှါ သင့်လျော်၏။

၄။ “၎င်းဆောက်လုပ်သော အဆောက်အအုံသည် ရဟန်း၊ သံဃာတော်ကိုယ်တိုင် တောင်းရမ်းပြုပြင် စီမံဆောက်လုပ်ပါက ဆောက်လုပ်သောရဟန်းမှာ ဘယ်လို၊ နေထိုင်မိသောရဟန်းသံဃာတော်များမှာ ဘယ်လို အပြစ်ရှိမည်ကို သိလိုပါကြောင်း”ဟူသော ပုစ္ဆာ၌-

အဖြေကား။ ။ ရွှေငွေစသော အကပ္ပိယဝတ္ထုများကို အကပ္ပိယစကားဖြင့် ခံယူဆောက်လုပ်ခဲ့သော် ခံယူဆဲအခါ၌ ခံယူမှုအတွက် နိဿဂ္ဂိယပါစိတ်အာပတ်သင့်၏။ ထိုရဟန်းနေထိုင်ခဲ့သော် နေထိုင်သည့်အတွက် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။ နေထိုင်မိသော ရဟန်းသံဃာများမှာ အကပ္ပိယအဆောက်အအုံမှန်းသိလျက် နေထိုင်ခဲ့သော် ဒုက္ကဋ်အာပတ်

သင့်၏။ မသိ၍ နေထိုင်ခဲ့သော် အာပတ်လွတ်၏။ ဤပုစ္ဆာ၌ အကျယ် ဖြေဆိုရန် နည်းလမ်းကိုမူကား “ပဏ္ဍိတ” ဆရာဖြေဆိုလိုက်သော ဝိသဇ္ဇနာမှာ ပြည့်စုံစွာ ပါရှိလေ၏။

၅။ “အလှူဝတ်ဆယ်မျိုးအတွက် အသုံးချရန်ဝတ္ထုကြေးငွေများကို ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမတို့က ရေစက်သွန်းချ ၍လှူဒါန်းထားခဲ့ကြသော ဝတ္ထုကြေးငွေများကို ရဟန်းသံဃာတို့က သိမ်းပိုက်လက်ခံထားပြီးနောက် ထိုငွေများကို အလှူဆယ်မျိုးစေ့အောင်သုံးစွဲခြင်းမပြုခဲ့ပါက ထိုရဟန်း သံဃာများမှာဘယ်လိုအပြစ်၊ ဘယ်လိုအာပတ်ထိုက် သင့်ပါမည်နည်း” ဟူသော ပုစ္ဆာ၌-

အဖြေကား-

- ၁။ အနွံ=ဆွမ်းတည်းဟူသော အလှူဝတ္ထု၊
- ၂။ ပါနံ=အဖျော်တည်းဟူသော အလှူဝတ္ထု၊
- ၃။ ဃရံ=ရဟန်းသံဃာတို့နေရန် ကျောင်းတည်းဟူသော အလှူဝတ္ထု၊
- ၄။ ဝတ္ထံ=အဝတ်သင်္ကန်းတည်းဟူသော အလှူဝတ္ထု၊
- ၅။ မာလာ=ပန်းတည်းဟူသော အလှူဝတ္ထု၊
- ၆။ ဂန္ဓော=နံ့သာတည်းဟူသော အလှူဝတ္ထု၊
- ၇။ ဝိလေပနံ=နံ့သာပျောင်းတည်းဟူသော အလှူဝတ္ထု၊
- ၈။ သေယျာ=ညောင်စောင်းဖထိုင်၊ ဖျာယိုင်သင်းဖြူးစသော အိပ်ရာထိုင်ရာတည်းဟူသော အလှူဝတ္ထု၊
- ၉။ အာဝါသထော=ဧည့်သည်တို့ တည်းခိုရန် ဇရပ် တန်ဆောင်းဟူသော အလှူဝတ္ထု၊

၁၀။ ပဒီပေယျံ=ဆီမီးထွန်းရန် အဆောက်အအုံဟူသော
အလှူဝတ္ထု၊

ဤကား-အလှူဝတ္ထုဆယ်ပါးတည်း၊ ဤဆယ်ပါးကို လှူရာ
မှာလည်း-

၁။ စေတီတော်အဖို့ လှူသည်လည်းရှိ၏။

၂။ စာတုဒ္ဒိသာသံဃာအဖို့ သံဃိကလှူသည်လည်းရှိ၏။

၃။ ပုဂ္ဂိုလ်အဖို့ ပုဂ္ဂလိကလှူသည်လည်းရှိ၏။

ထိုသုံးပါးလုံး၌ပင် လှူဒါန်းသူဒါယကာမှာ စေတနာပြဋ္ဌာန်း၍
လှူဒါန်းပြီးသောကြောင့် တောင်းရမ်းပြောဆို နိုင်ခွင့် မရှိပြီ၊ စေတီအဖို့
လှူဒါန်းသောအရာ ဖြစ်ခဲ့အံ့၊ စေတီယသန္တကဖြစ်၏၊ စာတုဒ္ဒိသာသံဃာ
အဖို့ လှူဒါန်းသည်ဖြစ်အံ့ သံဃိကဖြစ်၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်အဖို့ လှူဒါန်းသည်ဖြစ်အံ့
ပုဂ္ဂလိကဖြစ်၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင်-

၁။ စေတီယသန္တက၌ ထိုစေတီမှာ စေတီစောင့်များ၊ ဘုရား
ဘဏ္ဍာတော်ထိန်းလူကြီးများရှိခဲ့သော် ထိုဝတ္ထုများကို သိမ်းပိုက်၍
ထားသော ရဟန်းတော်များကို ထိုစေတီဘဏ္ဍာတော်ထိန်းများက
တောင်းရမ်းပြောဆိုနိုင်၏၊ မပေးမဆပ်ဘဲ သုံးစွဲ၍နေခဲ့သော် ထိုရဟန်းမှာ
စေတီနှင့်စပ်သော ဘဏ္ဍာစားထိုက်၏။

၂။ သံဃိကသန္တက၌ ထိုဝတ္ထုများကို သိမ်းပိုက်၍ထားသော
ရဟန်းတော်များကို သံဃာက တောင်းရမ်း ပြောဆိုနိုင်၏၊ မပေးမဆပ်ဘဲ
သုံးစွဲ၍နေခဲ့သော် ထိုရဟန်းမှာ သံဃာနှင့်စပ်သော ဘဏ္ဍာစားထိုက်၏။

၃။ ပုဂ္ဂလိကသန္တက၌ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား လှူဒါန်း၍ထားသော
အရာဖြစ်သောကြောင့် အလှူဆယ်မျိုးစေ့အောင် သုံးစွဲခြင်း မပြုသော်

လည်း ဘဏ္ဍာစားအဖြစ်မဆိုသာပြီ။ မစွန့်ထိုက်သောအရာ၌ စွန့်ခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ မသုံးထိုက်သောအရာ၌ သုံးခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ ထိုရဟန်းမှာ သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတနဒုက္ကဋ် အာပတ်သင့်၏။ အလှူဆယ်မျိုးအတွက် အသုံးချရန် လှူဒါန်းရာ၌လည်း ပြည့်စုံလုံလောက်ရှိရန် အသုံးမချ၌ မပြည့်စုံမလုံလောက် ရှိရာ၌ အသုံးချလျှင် အသုံးချထိုက်၏။

အထူးမှာမူကား- ဃရသေယျအာဝါသထ-ဟူသော အလှူဝတ္ထုများသည် ထာဝရမျိုးဖြစ်၍ ထိုဝတ္ထုများအတွက်ကို ထိုဝတ္ထုများ၌သာ အသုံးပြုထိုက်၏။

၆။ “ရဟန်းသံဃာဖြစ်ပါလျက် ဝိသုဒ္ဓိနတ်မင်းကြီးလေးပါးမှ တစ်ပါး အခြားသောနတ်ကို ရှိခိုးထိုက်ပါသေးသလော၊ အကယ်၍ ရှိခိုးငြားအံ့၊ ရှိခိုးသောရဟန်းသံဃာများမှာ မည်သို့အပြစ်အာပတ်များ ရှိပါသနည်း”ဟူသော ပုစ္ဆာ၌-

အဖြေကား။ ။ ဝိသုဒ္ဓိနတ်မင်းကြီးမှတစ်ပါး အခြားသောနတ်ကို ရှိမခိုးအပ်၊ ရှိခိုးခဲ့သော် ရှိခိုးသောရဟန်း မှာ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။

၇။ “ရဟန်းသားမြေးဖြစ်ပါလျက် ရပ်ရွာရှိနတ်ကွန်း၊နတ်ကန္ဓားများကို အသစ်ဆောက်လုပ်စီမံအား ထုတ်ခြင်း၊ မိမိကိုယ်တိုင် နတ်ရုပ်ကြီးများ ကံကျွေးလက်ခပေး၍ ထုလုပ်စေခြင်း၊ ၎င်းနတ်ရုပ်ကြီးများအား အသက်သွင်းသည်ဆို၍ ပွဲတင်မြှောက်ပူဇော်ခြင်း၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်းများသည် ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်တော်အတိုင်း ထိုသံဃာ၌ အပြစ်ရှိသည် မရှိသည်ကို သိလိုပါကြောင်း”ဟူသော ပုစ္ဆာ၌-

အဖြေကား။ ။ လူဖြစ်သူတို့မှာ နတ်တို့၌ ပြုသင့်ပြုထိုက်သော အမှုကို ရှေးဦးစွာပြဆိုရာ၏။ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် ပဉ္စကနိပါတ် မုဏ္ဍရာဇဝဂ် ပထမသုတ်၌ အနာထပဏ်သူဌေးကြီးအား ဤသို့ဟောတော်မူ၏။

ပုနစပရံ ဂဟပတိ အရိယသာဝကော ဥဋ္ဌာနဝီရိယာမိ
ဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပ ရိစိတေဟိ
သေဒါဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ ပဉ္စပလိံ ကတ္တာ
ဟောတိ ဉာတိဗလိံ အတိထိဗလိံ ပုဗ္ဗပေတဗလိံ ရာဇဗလိံ
ဒေဝတာဗလိံ၊ အယံ စတုတ္ထော ဘောဂါနံ အာဒိယော။

[၎င်းပါဠိတော်]

အနက်ကား။ ။ ဂဟပတိ=သူကြွယ်၊ ပုနစပရံ=ထိုမှတစ်ပါးလည်း၊
အရိယသာဝကော=တပည့်သားဖြစ်သောသူသည်၊ ဥဋ္ဌာနဝီရိယာမိ
ဂတေဟိ=ထကြွလုံ့လ၊ ဝီရိယတို့ဖြင့် ရအပ်ကုန်သော၊ ဗာဟာဗလ
ပရိစိတေဟိ=လက်ရုံးအားဖြင့် စုဆောင်းအပ်ကုန်သော၊ သေဒါ
ဝက္ခိတ္တေဟိ=ချွေးထွက်စာဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မိကေဟိ=တရားနှင့်
လျော်ကုန်သော၊ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ=တရားသဖြင့် ရအပ်ကုန်သော၊
ဘောဂေဟိ=စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ဖြင့်၊ ပဉ္စပလိံ=ငါးပါး သောပူဇော်ခြင်းကို၊
ကတ္တာ=ပြုလေ့ရှိသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ ဉာတိဗလိံ=ယခုဘဝတွင်
အသက်ဝိညာဉ်ထင်ရှားရှိသော မိဘဘိုးဘွားစသော ဆွေမျိုးတို့အား
ကျွေးမွေးပံ့ထောက် ချီးမြှောက်ပူဇော်ခြင်းကို၊ ကတ္တာ=ပြုလေ့ရှိသည်၊
ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ အတိထိဗလိံ=မိမိနေရာသို့ရောက်လာသော နေ့သည်
အာဂန္တုတို့အား ကျွေးမွေးပံ့ထောက် ချီးမြှောက် ပူဇော်ခြင်းကို၊ ကတ္တာ=
ပြုလေ့ရှိသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ ပုဗ္ဗပေတဗလိံ=တမလွန်ဘဝသို့
ပြောင်းသွားလေပြီးသော မိဘ ဘိုးဘွားတို့အား မိမိပြုသော ကုသိုလ်အဖို့ကို
အမျှပေးဝေခြင်းတည်းဟူသော ပူဇော်မှုကို၊ ကတ္တာ=ပြုလေ့ရှိသည်၊
ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ ရာဇဗလိံ=အစိုးရမင်းတို့အား မိမိ၌ကျရောက်သော
အခွန်ဘဏ္ဍာတို့ကို ကျေကုန်စွာ ဆောင်ရွက်ခြင်းဟူသော ပူဇော်မှုကို၊

ကတ္တာ=ပြုလေ့ရှိသည်။ ဟောတိ=ဖြစ်၏။ ဒေဝတာဗလီ=ကိုယ်စောင့်နတ်၊ အိမ်စောင့်နတ်၊ ရပ်စောင့်နတ်၊ မိရိုးဖလာ ကိုးကွယ်ရာပြုကြသော နတ်အပေါင်းတို့အား ပြုလုပ်တင်သမြဲဖြစ်သော ပူဇော်မှုကို၊ ကတ္တာ=ပြုလေ့ရှိသည်။ ဟောတိ=ဖြစ်၏။ အယံ=ဤသည်ကား၊ စတုတ္ထော=လေးခုမြောက်သော၊ ဘောဂါနံ=စည်းစိမ်တို့၏၊ အာဒိယော=ယူထိုက်ရထိုက်သော အကြောင်းအရာများ ပေတည်း။

ဤငါးပါးတို့တွင် “ဒေဝတာဗလီ”ဟူသော ပုဒ်အရကို မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်၌ ဤသို့ဟောတော်မူ၏။

ကိန္တိ တေ အာနန္ဒ သုတံ၊ ဝဇ္ဇိ ယာနိ တာနိ ဝဇ္ဇိနံ
ဝဇ္ဇိစေတိယာနိ အပ္ပန္နရာနိစေဝ ဗာဟိရာနိစ၊ တာနိ သက္ကရောန္တိ
ဂရုံကရောန္တိ မာနေန္တိ ပူဇေန္တိ၊ တေသဉ္စ ဒိန္နိပုပ္ဖံ ကတပုပ္ဖံ ဓမ္မိကံ
ဗလိံ နောပရိဟာပေန္တိတိ။

သုတမေတံ ဘန္တေ ဝဇ္ဇိ ယာနိတာနိ ဝဇ္ဇိစေတိယာနိ
အပ္ပန္နရာနိစေဝ ဗာဟိရာနိစ၊ တာနိ သက္ကရောန္တိ ဂရုံကရောန္တိ
မာနေန္တိ ပူဇေန္တိ၊ တေသဉ္စ ဒိန္နိပုပ္ဖံ ကတပုပ္ဖံ ဓမ္မိကံ ဗလိံ
နောပရိဟာပေန္တိတိ။

ယာဝကီဝဉ္စ အာနန္ဒ ဝဇ္ဇိ ယာနိတာနိ ဝဇ္ဇိစေတိယာနိ
အပ္ပန္နရာနိစေဝ ဗာဟိရာနိစ၊ တာနိ သက္ကရိဿန္တိ ဂရုံကရိဿန္တိ
မာနေဿန္တိ ပူဇေဿန္တိ၊ တေသဉ္စ ဒိန္နိပုပ္ဖံ ကတပုပ္ဖံ ဓမ္မိကံ ဗလိံ
နောပရိဟာပေဿန္တိ၊ ဝုဒ္ဓိယေဝ အာနန္ဒ ဝဇ္ဇိနံ ပါဠိကင်္ခါ၊
နောပရိဟာနိ။

[၎င်းပါဠိတော်]

အနက်ကား။ ။ အာနန္ဒ=အာနန္ဒာ၊ ကိန္တိ=အသို့လျှင်၊
 တေ=သင်သည်၊ သုတံ=ကြားဖူးသနည်း၊ ဝဇ္ဇိ=ဝေသာလီပြည်ဝဇ္ဇိမင်း
 တို့သည်၊ ဝဇ္ဇိနံ=ဝဇ္ဇိမင်းအစဉ်အဆက်တို့၏၊ အပ္ပန္နရာနိစေဝ=မြို့တွင်း၌
 လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဗာဟိရာနိစ=မြို့ပ၌လည်းဖြစ်ကုန်သော၊
 ယာနိတာနိဝဇ္ဇိစေတိယာနိ=အကြင်ဝဇ္ဇိတိုင်းတို့၏ ပူဇော်ရာဖြစ်သော
 နတ်စင်၊ နတ်ကွန်း၊ နတ်နန်း၊ နတ်နေရာသစ်ပင်တည်းဟူသော နတ်စေတီ
 တို့သည်၊ သန္တိ=ရှိကုန်၏၊ တာနိ=ထိုနတ်စေတီတို့ကို၊ သက္ကဇရာန္တိ=
 အရိုအသေပြုမြဲပြုကြကုန်၏လော၊ ဂရုံကဇရာန္တိ=အလေးအမြတ်
 ပြုမြဲပြုကြကုန်၏လော၊ မာနေန္တိ=အမြတ်တနိုးပြုမြဲ ပြုကြကုန်၏လော၊
 ပူဇေန္တိ=ပူဇော်မြဲ ပူဇော်ကြကုန်၏လော၊ တေသဉ္စ=ထိုနတ်စေတီတို့အား
 လည်း၊ ဒိန္နိပုဗ္ဗံ=ရှေးတင်မြဲ ပသမြဲ အရိုးအစဉ်ဖြစ်သော၊ ကတပုဗ္ဗံ=
 ရှေးပြုလုပ်မြဲ အရိုးအစဉ်ဖြစ်သော၊ ဓမ္မိကံ=သတ်မှုဖြစ်မှုဒုစရိုက်မှု
 လွတ်ကင်းသည်ဖြစ်၍ တရားနှင့်လျော်သော၊ ဗလိံ=ပူဇော်မှုကို၊ နော
 ပရိဟာပေန္တိ=မဆုတ်မယုတ်စေဘဲ ပြုမြဲပြုကြကုန်၏လော၊ ဣတိ=ဤသို့၊
 ပုစ္ဆိံ=မေးတော်မူ၏။ ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား၊ ဧတံ=ဤအကြောင်း အရာကို၊
 မေ=အကျွန်ုပ်သည်၊ သုတံ=ကြားဖူးပါ၏၊ ဝဇ္ဇိ=ဝေသာလီပြည် ဝဇ္ဇိမင်း
 တို့သည်၊ ဝဇ္ဇိနံ=ဝဇ္ဇိမင်းအစဉ်အဆက်တို့၏၊ အပ္ပန္နရာနိစေဝ=မြို့တွင်း၌
 လည်းဖြစ်ကုန် သော၊ ဗာဟိရာနိစ=မြို့ပ၌လည်းဖြစ်ကုန်သော၊
 ယာနိတာနိဝဇ္ဇိစေတိယာနိ=အကြင်ဝဇ္ဇိတိုင်းတို့၏ ပူဇော်ရာဖြစ်သော
 နတ်စင်၊ နတ်ကွန်း၊ နတ်နန်း၊ နတ်နေရာသစ်ပင်တည်းဟူသော နတ်
 စေတီတို့သည်၊ သန္တိ=ရှိကုန်၏၊ တာနိ=ထိုနတ်စေတီတို့ကို၊ သက္ကဇရာန္တိ=
 အရိုအသေပြုမြဲပြုကြကုန်၏၊ ဂရုံကဇရာန္တိ=အလေးအမြတ် ပြုမြဲပြုကြ
 ကုန်၏၊ မာနေန္တိ=အမြတ်တနိုးပြုမြဲ ပြုကြကုန်၏၊ ပူဇေန္တိ=ပူဇော်မြဲ

ပူဇော်ကြကုန်၏။ တေသဉ္စ=ထိုနတ် စေတီတို့အားလည်း၊ ဒိန္နိပုဗ္ဗံ= ရှေးတင်မြဲ ပသမြဲ အရိုးအစဉ်ဖြစ်ထသော၊ ကတပုဗ္ဗံ=ရှေးပြုလုပ်မြဲ အရိုးအစဉ်ဖြစ်ထသော၊ ဓမ္မိကံ=သတ်မှုဖြတ်မှုဒုစရိုက်မှ လွတ်ကင်း သည်ဖြစ်၍ တရားနှင့်လျော်သော၊ ဗလံ=ပူဇော်မှုကို၊ နောပရိဟာပေန္တိ= မဆုတ်မယုတ်စေဘဲ ပြုမြဲပြုလုပ်ကြကုန်၏။ ဣတိ=ဤသို့၊ သုတံ=ကြား ဖူးပါ၏။ အာနန္ဒ=အာနန္ဒာ၊ ယာဝကီဝဉ္စ=အကြင်မျှလောက်လည်း၊ ဝဇ္ဇိ=ဝေသာလီပြည်ဝဇ္ဇိမင်းတို့သည်၊ ဝဇ္ဇိနံ=ဝဇ္ဇိမင်း အစဉ်အဆက်တို့၏၊ အဗ္ဘန္တရာနိစေဝ=မြို့တွင်း၌လည်းဖြစ်ကုန်ထသော၊ ဗာဟိရာနိစ= မြို့ပ၌လည်းဖြစ်ကုန်ထသော၊ ယာနိတာနိဝဇ္ဇိစေတိယာနိ=အကြင် ဝဇ္ဇိတိုင်းတို့၏ ပူဇော်ရာဖြစ်သော နတ်စင်၊ နတ်ကွန်း၊ နတ်နန်း၊ နတ် နေရာသစ်ပင် တည်းဟူသော နတ်စေတီတို့သည်၊ သန္တိ=ရှိကုန်၏၊ တာနိ=ထိုနတ်စေတီတို့ကို၊ သက္ကရိဿန္တိ=အရိုအသေပြုမြဲ ပြုကြကုန်လတုံ၊ ဂရုံကရိဿန္တိ=အလေးအမြတ် ပြုမြဲပြုကြကုန်လတုံ၊ မာနေဿန္တိ= အမြတ်တနိုးပြုမြဲ ပြုကြကုန်လတုံ၊ ပူဇေဿန္တိ=ပူဇော်မြဲ ပူဇော်ကြ ကုန်လတုံ၊ တေသဉ္စ=ထိုနတ်စေတီတို့အားလည်း၊ ဒိန္နိပုဗ္ဗံ=ရှေးတင်မြဲ ပသမြဲ အရိုးအစဉ်ဖြစ်ထသော၊ ကတပုဗ္ဗံ=ရှေးပြုလုပ်မြဲ အရိုးအစဉ် ဖြစ်ထသော၊ ဓမ္မိကံ=သတ်မှုဖြတ်မှုဒုစရိုက်မှ လွတ်ကင်းသည်ဖြစ်၍ တရားနှင့်လျော်သော၊ ဗလံ=ပူဇော်မှုကို၊ နောပရိဟာပေဿန္တိ=မဆုတ် မယုတ်စေဘဲ ပြုမြဲပြုလုပ်ကြကုန်လတုံ၊ အာနန္ဒ=အာနန္ဒာ၊ ဝဇ္ဇိနံ=ဝဇ္ဇိမင်း ဆက်တို့၏၊ ဝုဒ္ဓိယေဝ=ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ ချမ်းသာနှစ်ပါးပွားများခြင်းကို သာလျှင်၊ ပါဠိကင်္ခါ=အလိုရှိအပ်၏၊ ပရိဟာနိ=ဆုတ်ယုတ်ခြင်းကို၊ နောပါဠိကင်္ခါ=အလိုမရှိအပ်။

ဤပဋိတော်ကိုထောက်၍ လူဖြစ်သောသူတို့မှာ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးအတွက် လောကပါလနတ်များကို ရှိခိုးကောင်း၏၊ ပူဇော်ကောင်း၏၊ နတ်ကွန်း၊နတ်ကန္တာကို ဆောက်လုပ်ကောင်း၏၊ စီမံကောင်း၏၊ မိမိကိုယ်တိုင် နတ်ရုပ်ကြီးများ ကံကျွေးလက်ခပေး၍ ထုလုပ်ကောင်း၏၊ ပွဲတင်မြှောက် ပူဇော်ခြင်းကို ပြုလုပ်ကောင်း၏၊ ရဟန်းဖြစ်သော သူတို့မှာမူကား- နတ်များကို ရှိခိုးခြင်းငှါမပအံ၊ နတ်ကွန်း၊နတ်ကန္တာများကို ကိုယ်တိုင်မဆောက်ကောင်း၊ လူများကို ဆောက်လုပ်ကြစေရန် စေ့ဆော်ကောင်း၏၊ နတ်ရုပ်ကြီးများကို ရဟန်းကိုယ်တိုင် မထုလုပ်ကောင်း၊ လက်ခကံကျွေးပေး၍ လူများကို ထုလုပ်စေအပ်၏၊ ၎င်းနတ်ရုပ်ကြီးများအား ပွဲတင်မြှောက်ပူဇော်ခြင်းကို ရဟန်းကိုယ်တိုင်မပြုအပ်၊ လူများကို ပြုလုပ်စေအပ်၏၊ ဤအလုံးစုံကိုလည်း ယခုဘဝ၌ အန္တရာယ်ကင်း၍ ချမ်းသာသူခံကိုရခြင်းငှါ ပြုအပ်၏၊ ရတနာသုံးပါးကိုလည်း အမြတ်တနိုး ကိုးကွယ်လျက်ရှိသောကြောင့် နတ်များကို ထိုသို့ပြုသော်လည်း သရဏဂုံမပျက်။

၈။ ဉာတိပဝါရိတမဟုတ်သော ဒါယကာ၊ဒါယိကာမတို့အား တောင်းရမ်းပြောဆို၍ရအပ်သော ပစ္စည်းနှင့် အခြားသောသံဃာတို့အား ကျွေးမွေးလှူဒါန်းခဲ့ပါလျှင် ထိုသုံးစားသော ရဟန်းတို့အား အပ်မအပ်၊ ပြုလုပ် တောင်းရမ်းသော ရဟန်းတို့အား အဘယ်ကဲ့သို့သော အပြစ်ဟူ၍ သေချာစွာ သိချင်ပါကြောင်း။

၉။ ပစ္စည်းလေးပါးဖိတ်ကြားသူ ဒါယကာ၊ဒါယိကာမတို့ထံဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းလေးပါးမဖိတ်ကြားသူ ဒါယကာ၊ဒါယိကာမတို့ထံဖြစ်စေ၊ ခေတ္တကြေးငွေများကို ချေးငှါးပြီးတစ်ခုခုတွင် အသုံးချလိုက်ပြီးနောက် ထိုငွေများကို ပြန်၍မပေးနိုင်သော ရဟန်းတော်များမှာ

ဘယ်လိုအပြစ်၊ဘယ်လိုအာပတ်သင့်မည်ကို သိချင်ပါကြောင်း။

၁၀။ ဒါယကာ၊ဒါယိကာမတစ်ဦးတစ်ယောက်ထံက အကြွေးငွေကျပ် ၁၀၀-ဖိုးလောက် ဝယ်ခြမ်းသုံးစွဲပြီး ထိုအကြွေးကို မဆပ်ပေးနိုင်ခဲ့ပါမူ ထိုရဟန်းမှာ ဘယ်လိုကံ၊ဘယ်လိုအာပတ်ဟု သိလိုပါကြောင်း။

[ဤအမေး ၃-ချက်မှာ “ပဏ္ဍိတ”ဆရာ အဖြေရှိလေပြီ။]

၁၂၈၂-ခု၊ တပေါင်းလဆန်း ၁၅-ရက်နေ့ ၃-နာရီ မိနစ်-၃၀ အချိန်တွင် ပဲခူးဒီစကြိတ် ကဝမြို့ ငါးထပ်ဘုရားကြီး ပရဝဏ်အတွင်း ခေတ္တလယ်တီစံကျောင်း၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ဖြေဆိုတော်မူအပ်သော ဓားဝယ်ပုစ္ဆာအဖြေ ပြီး၏။

ပဏ္ဍိတဆရာဖြေဆိုချက်

ဇေယတု။ ။ မြဝတီဆရာတော်ဘုရားထံလျှောက်ထားသော ပုစ္ဆာဆယ်ချက်ကို မဖြေမကြားဘဲနေသည့်အတွက် ဒါယကာတို့က စိတ်ဒွိဟမကင်း ရှင်းလင်းဖြေဆိုစေလိုကြောင်းနှင့် လျှောက်ထားတောင်းပန်ကြရာ ဆရာပဏ္ဍိတက အကျဉ်းသင်္ခေပဖြင့် အများသိကြစေရန် ပါဠိသံပါဠိမရှိမပါ ကျမ်းလာအဟုတ် စကားပြင်ဖြင့် ဖြေထုတ်လိုက်သော ဝိသဇ္ဇနာကား-

ဆယ်ချက်သောပုစ္ဆာတို့တွင် အစဉ်ကိုမပြဘဲ မိဿကရောယှဉ်တွဲ၍ ကွဲကွဲပြားပြား ခြားနားသိသာအောင် ဖြေဆိုပေတော့အံ့။

ကောသလအိပ်မက်ခန်းတွင် ဘုရားသခင် ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်မှာ-

“ငါဘုရားသာသနာဆုတ်ယုတ်သောအခါ ပါပမင်းလက်ထက် လောလုပ္ပတဏှာအတွက်ကြောင့် ပစ္စည်းများကို ငွေကွက်ခြင်းသဘော

ထား၍ ငါဘုရားတရားကို သာယာစွာအသံနေအသံထားနှင့် ဟောကြားပြသကုန်လတံ့၊ ထိုရောအခါ ၎င်းသဒ္ဓတဏှာကာမဂုဏ်အဟုန်သံကို ကြားနာရ၍ များစွာသောပစ္စည်း၊ များစွာသောရွှေငွေတို့ကို လှူကြကုန်လတံ့၊ ထိုသို့ဟောပြောသော အလင်္ဂိပါပဘိက္ခုရဟန်းစုတို့သည် အဖိုးနွယ်ထိုက်သော စန္ဒကူးနံ့သာများကို မစင်ဘင်ပုပ်နှင့်လဲ၍ စားဘိသကဲ့သို့ အဖို့အနွယ်ထိုက်သော လောကုတ္တရာတရားကို မစင်ဘင်ပုပ်နှင့်တူသော ရွှေငွေပစ္စည်းဘဏ္ဍာတို့ဖြင့် လဲ၍စားသော အလင်္ဂိပါပဘိက္ခုရဟန်းတို့သည် ပေါ်ပေါက်လတံ့”-

ဟု ဟောတော်မူသော ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၊ တေရသကဏ်ဋီကာတွင် လာသည်ကိုထောက်ထား၍ သာသနာတော်မရွှေ့ရှားရအောင် သတိထားကြရမည်။

[ဤကား-ပထမသာသနာပြုစာတမ်းတည်း။]

၈။ ရဟန်းတို့မှာ ဉာတိပဝါရိတမဟုတ်သောသူတို့ထံ ဝစီဝိညတ်ဖြင့်တောင်းခံ၍ရသော ပစ္စည်းများကို သုံးစွဲစားသောက်ခဲ့လျှင် အာပတ်သင့်ကြောင့်၊ ရွှေငွေတို့ကို ကိုယ်တိုင်ခံခြင်း၊ သူတစ်ပါးကိုခံစေခြင်း၊ အနီး၌ထားသည်ကို သာယာခြင်းကြောင့် နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်သင့်ခြင်း၊ ၎င်းရွှေငွေတို့ဖြင့် ရောင်းဝယ်၍ရသော ပစ္စည်းများနှင့်ဇရပ်၊တန်ဆောင်း၊ ကျောင်း၊ကန်၊အာဝါသပြုလုပ်ခြင်း၊ ၎င်းဇရပ်၊တန်ဆောင်း၊ကျောင်း၊ကန်၊အာဝါသတို့၏ အရိပ်ကိုပင်မခိုအပ်ကြောင်း၊ ၎င်းရွှေငွေတို့ဖြင့် ရောင်းဝယ်၍ရအပ်သောပစ္စည်းရပ်ဟူသမျှကိုပင် မသုံးဆောင်အပ်ကြောင်း၊ ထိုဝတ္ထုပစ္စည်းဖြင့် တူးအပ်သောရေတွင်း၊ရေကန်စသည်တို့မှ ထွက်သော ရေကိုပင် မသောက်အပ်ကြောင်း၊ ၎င်းဝတ္ထုတို့ဖြင့် ဝယ်၍ရအပ်သောမျိုးစေ့တို့ကို စိုက်၍ရအပ်သော သစ်သီးများကိုလည်း

မစားကောင်း၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် မအပ်ကြောင်းကို ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာတို့၌ များစွာပင်လာသည် မယုံလျှင် ကြည့်ကြပါလေ။

သီတင်းသုံးဘော်ငါးယောက်တို့မှာကား အကြင်မျှလောက် သောကာလပတ်လုံး မသိသေး၊ ထိုမျှလောက်သောကာလပတ်လုံး သုံးဆောင်ခဲ့လျှင် အာပတ်မှလွတ်ပါသေး၏။ သိသောအခါကစ၍ သုံးဆောင်ခဲ့လျှင် အာပတ်သင့်တော့သည်။ ၎င်းမအပ်သောအမှုတို့ကို ပြုကျင့်သောရဟန်းတို့ကို တစ်ပါးသောသူတို့က ချီးမွမ်းထောမနာခြင်း၊ တရားဟောတိုက်တွန်းခြင်း-စသည်တို့ကိုပြုလုပ်သော ရှင်လူရဟန်း တို့ကိုလည်း သာသနာတော်ကို ကွယ်စေသောဟူ၍ မှတ်ကြရမည်ဟု ၎င်းအဋ္ဌကထာတွင်လာသည်။ မယုံလျှင် လှန်၍ကြည့်ကြလေ။

[ဤကား-ဒုတိယသာသနာပြုစာတမ်းတည်း။]

၃-၄။ မအပ်မရာသော သင်္ကန်းသပိတ်ပရိက္ခရာတို့ကို ဝတ်ရုံ သုံးစွဲသောရဟန်းတို့ကို မြင်ခဲ့ပါလျှင် ၎င်းသင်္ကန်းသပိတ်ပရိက္ခရာတို့ကို ဖျက်ဆီးဖြိုခွဲခြင်းကိုပြုကြသော ရဟန်းများမှာ အပြစ်မရှိဟုလာ သည်တစ်ရပ်၊ တစ်ပါးသောသူတို့ စိုးပိုင်းသောသိမ်တွင်း၊အရမ်းတွင်း၌ မင်းကျွမ်းဝင်သော ရဟန်းတို့က အသင်းအပင်းကိုရ၍ အတင်းအဓမ္မ ဆောက်လုပ်ထားသော ဝတ္ထုများကို သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ပြောဆို၍မရခဲ့လျှင် အစဉ်အတိုင်းအမိုးအကာများကို ဖျက်ဆီး၍ပုံထား၊ တိုင်၊အုတ်စသော ဝတ္ထုများကို ဖျက်ဆီး၍ပုံထားပြီးလျှင် ဥစ္စာရှင်တို့ကို လာ၍ယူကြပါဟု စေခိုင်းရမည်၊ လာ၍မယူဘဲပျောက်ပျက်သွားခဲ့သော်လည်း ဖျက်ဆီးဖြိုခွဲ သောသူမှာ အပြစ်မရှိကြောင်းကို ၎င်းအဋ္ဌကထာ အဒိန္နဒါနိသိက္ခာ ပုဒ်မှာ ကြည့်ကြပါလေ၊ တွေ့ပါလိမ့်မည်။

[ဤကား-တတိယသာသနာပြုစာတမ်းတည်း။]

၆-၇။ နတ်တို့ကိုကိုးကွယ်သောအရာမှာ နတ်ဝင်မ(နတ်ကတော်) တစ်ယောက်သည် နတ်တို့၏နေရာ နတ်ကွန်း၊နတ်တဲ၌နေပြီးလျှင် လာလာသမျှသောသူတို့ကို နတ်တို့အား ပူဇော်ကိုးကွယ်သောသူတို့မှာ အကျိုးစီးပွား များလတ်-ဟု အယူမှားအောင်ပြုလုပ်ခြင်း၊ လှည့်ဖြား၍ စားသောက်ခြင်းကြောင့် ပြိတ္တာဘုံ၌ကြီးစွာသောဒုက္ခကို ခံစား၍နေရကြောင်းကို ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်တွင် လာသည်ကိုထောက်၍ အလွန်ကြောက်အပ်ကြောင်း၊ ရှိခိုးကိုးကွယ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ထဲတွင်မပါခြင်းကြောင့် ရဟန်းတို့မှာနတ်တို့ကို ရှိခိုးကိုးကွယ်လျှင် အာပတ်သင့်ကြောင်းကို သိကြလေ။

[ဤကား-စတုတ္ထသာသနာပြုစာတမ်းတည်း။]

၉-၁၀။ ရဟန်းတို့မှာ တစ်စုံတစ်ယောက်သော သူတို့ထံ ဝတ္ထုကြေးငွေကို ချေးငှား၍မပေးနိုင်လျှင် ဘဏ္ဍာ စားထိုက်ကြောင်း ဘဏ္ဍာစားဆိုသည်မှာ ဥစ္စာရှင်ကတောင်း၍မရလျှင် ငါတို့ဥစ္စာမရပြီဟုဝန်ချခြင်း၊ ရဟန်းကလည်း မပေးပြီဟုဝန်ချခြင်း၊ နှစ်ပါးစုံဝန်ချလျှင် ရဟန်းတို့မှာ အဒိန္နာဒါန်ကံထိုက်၍ ပါရာဇိကကျကြောင်း ကို အဒိန္နာဒါန်သိက္ခာပုဒ်အဖွင့် ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌လာသည်၊ မယုံလျှင်ကြည့်ကြပါလေ။

[ဤကား-ပဉ္စမသာသနာပြုစာတမ်းတည်း။]

၅။ အလှူဆယ်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကိုရည်မှတ်၍ လှူလိုက်သောပစ္စည်းတို့ကို အလှူဆယ်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကိုမျှ မပြုလုပ်ဘဲ သုံးစွဲစားသောက်ခဲ့လျှင် ရှေးနည်းအတူ ဘဏ္ဍာစားထိုက်၍ နှစ်ဦးနှစ်ဝန်ချခဲ့လျှင် ရဟန်းမှာ ပါရာဇိကကျကြောင်း၊ ၎င်းအဋ္ဌကထာတွင်

လာပြန်သည်၊ မယုံလျှင်ကြည့်ကြပါလေ။

[ဤကား-ဆဋ္ဌမသာသနာပြုစာတမ်းတည်း။]

ဤမျှလောက်အကျဉ်းအားဖြင့် ပဏ္ဍိတ-ဆရာဖြေဆိုလိုက်သော
ဝိသဇ္ဇနာကို ယခုထင်ရှားရှိသော မြဝတီဆရာတော်၊ လယ်တီဆရာ
တော်၏ တပည့်ဦးပညာသီလ၊ အောင်မင်္ဂလာဆရာတော်ကလေး
ဓားဝယ်မြို့ ပညာရှိတို့ထံ ဟုတ်-မဟုတ်၊ မှန်မမှန်ကို ဧကန်-ဧကသိကြလျှင်
လျှင် မြန်မြန်ပင် ပုံနှိပ်တင်၍ပြကြလေ။

[၁၂၈၂-ခု၊ တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၅-ရက်နေ့တွင်

ပဏ္ဍိတဆရာ ဖြေဆိုလိုက်သော

ဝိသဇ္ဇနာ-သာသနာပြုစာတမ်းတည်း။]

ဆောင်ပုဒ်လင်္ကာ

၁။ ရပ်ရပ်ရွာရွာ၊ သာသနာ၊ ရောင်ဝါဧကန်ညှိုးလတွံ။

၂။ အသံသာသာ၊ တရားစာ၊ ဆွဲခါ-ငင်ခါဟောလတွံ။

၃။ တရားနာလာ၊ ထိုသူမှာ၊ တဏှာဧကန်ပွါးလတွံ။

၄။ တဏှာပွါးလျှင်၊ ဒုက္ခပင်၊ လျင်လျင်ခံရပေလတွံ။

၅။ တဏှာကိုပင်၊ ကုသိုလ်ထင်၊ အမြင်မှားလတွံ။

၆။ တရားမှန်းမသိ၊ လူဒုဗ္ဗိ၊ ပေါ်ရှိထိုခါ များလတွံ။

၇။ တရားဆိုတာ၊ ဘယ်လိုဟာ၊ မသိရှာထိုခါ များလတွံ။

၈။ တရားအမှန်၊ ဟောကြပြန်၊ မနာခံသူများလတွံ။

၉။ များသောအခါ၊ သာသနာပ၊ ကွယ်ကြသည်ပဲဗျို့။

“ပဏ္ဍိတ”ဆရာ-ဖြေဆိုချက်ပြီး၏။

ဓားဝယ်ပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

ညောင်တီပုစ္ဆာအဖြေ လျှောက်လွှာ

ညောင်တီရဟန်းတော်များက အောက်ပါအမေးပုစ္ဆာ ၈-ချက်ကို ကျေးဇူးရှင်လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးထံ အဖြေရေးသား ပေးသနား တော်မူပါမည့်အကြောင်း ရှိသေစွာလျှောက်ပါသည် ဆရာတော်ဘုရား။

၁။ ရဟန်းတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော ကျောင်းပစ္စည်းများကို ခိုးသူတို့ ခိုးယူရာ၌ ဥစ္စာရှင်ဖြစ်သောရဟန်းမူကား အစိုးရတရားသူကြီးများထံ တရားစွဲဆိုခြင်းကိုမပြု။ ၎င်းရဟန်းအား အမြဲကိုးကွယ်နေသူ လူဒါယကာ တို့ကသာ တရားစွဲဆိုခြင်းကို ပြုသည့်အတွက် အစိုးရတရားသူကြီးများ သည် ၎င်းခိုးသူအား အမှုအားလျော်စွာ ရာဇဒဏ်ကိုပေးအံ့၊ ဥစ္စာရှင်ဖြစ် သောရဟန်းအား အာပတ်မှလွတ်ကင်းပါမည်လော။

၂။ ရဟန်းတို့သည် ရွှေငွေစသည်များကို ရွှာနေသူလူဒါယကာ တို့အား ချေးငှားအပ်နှံထားရာ၌ ၎င်းဒါယကာသည် ဥစ္စာရှင်ရဟန်း အားပြန်၍ မပေးမဆပ်ခြင်းကြောင့် ဆိုင်ရာတရားသူကြီးများထံ တောင်းခံရာ တရားသူကြီးများက ချေးရင်းငွေနှင့်ကုန်ကျသော စရိတ်ငွေ တို့ပါပေးလျော်စေ-ဟု စီရင်ချက်ချပေးသောကြောင့် ၎င်းဒါယကာသည် ချေးရင်းငွေနှင့်ကုန်ကျသောစရိတ်ငွေတို့ပါ တရားလိုဖြစ်သောရဟန်းအား ပေးလျော်ရငြားအံ့၊ ချေးရင်းငွေထက်ပိုမိုသော စရိတ်ငွေကို “ဒဏ်”ဟူ၍ ဆိုသင့်ပါမည်လော။

၃။ ဟောင်းနွမ်းယွင်းယိုကွဲပြိုပျက်စီးရှိနေပြီးသော စေတီတော် ကိုဖြိုဖျက်၍ မဟာရာဇာမိတ်တိုင်းနှင့်ဘုရား ရုပ်ပွားဆင်းတုမျှကိုသာ ချန်ထားပြီးလျှင် ၎င်းအုတ်ကျောက်အင်္ဂါတေများကို အခြားတစ်ရပ်သို့

ရွှေ့ပြောင်းစုပုံထား၍ ၎င်းအရံအတွင်း၌ ဘုရားသိမ်တော်ဆောက်လုပ်
ကောင်းပါမည်လော။

၄။ လူဖြစ်သောဒါယကာတို့သည် ကာလပိုင်းခြား၍ရှစ်ပါး၊
ဆယ်ပါးသီလများကို ခံယူဆောက်တည်၍နေရာ မသာအသုဘအလှူ
ဇရပ်စသည်၌ ငါးပါးသီလကိုခံယူသော်လည်း သီလမပျက်ခံယူကောင်း
၏-ဟု အချို့အယူရှိကြ၏။ ၎င်းစကားသည် ကျမ်းဂန်များနှင့်ညီညွတ်
ပါမည်လော။

၅။ ရဟန်းသံဃာတော်များထင်ရှားရှိလျက် ဘုရားရုပ်ပွား ဆင်းတု
တော်ထံမှာ သီလခံယူသော်လည်း သီလမရ-ဟု အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့
ထုတ်ဆိုမိန့်ဟပြောဆိုကြ၏။ ထိုစကားသည် ဘုရားအလိုတော်ကျ
ဗုဒ္ဓမတ္တညူကျမ်း ပြုလိမ်မာ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အယူနှင့်တူပါမည်လော။

၆။ ချောမောဆန်းကြယ်တင့်တယ်လျောက်ပတ်သော စေတီ
တော်မြတ်၏ အရံအကာမဟာရာမ်တံတိုင်းကို ဖြိုဖျက်၍ ၎င်းဘုရား
အတွင်းအောက်မြေအပြင်၌ သမံတလင်းအခင်းပြုလုပ် ကောင်းပါ
မည်လော။

၇။ ဝေရီဝိသဘာဂ-ဝဂ္ဂဖြစ်သောသံဃာသည် ကျောင်းတိုက်
အနီးရှိလျက် ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဝတ်ကိုမကြားဘဲ ပရိဝတ် မာနတ်ဆောက်
တည်ရာ စူဠဝါပါဠိအဋ္ဌကထာတို့နှင့် ညီညွတ်ပါမည်လော။

၈။ လူအဖြစ်သို့ရောက်ပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိနေထိုင်ခဲ့သော
ကျောင်းကို ငါပိုင်ဆိုင်သောကျောင်း-ဟုပြောဆိုကြရာ ထိုသူတို့ပိုင်ဆိုင်
ထိုက်၊ မပိုင်ဆိုင်ထိုက်ကြောင်းများကို သိလိုပါသည်ဘုရား။

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးဖြေဆိုချက်

၁၂၈၂-ခု၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁၀-ရက်နေ့

ပထမပုစ္ဆာအဖြေ

လျှောက်လွှာပါ ၈-ချက်တို့တွင်-

၁။ ရဟန်းတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော ကျောင်းပစ္စည်းများကို ခိုးသူတို့ ခိုးယူရာ၌ ဥစ္စာရှင်ဖြစ်သောရဟန်းမူကား အစိုးရတရား သူကြီးများထံ တရားစွဲဆိုခြင်းကိုမပြု။ ၎င်းရဟန်းအား အမြဲကိုးကွယ်နေသူ လူဒါယကာ တို့ကသာ တရားစွဲဆိုခြင်းကို ပြုသည့်အတွက် အစိုးရတရားသူကြီး များသည် ၎င်းခိုးသူအား အမှုအားလျော်စွာ ရာဇဒဏ်ကိုပေးအံ့၊ ဥစ္စာ ရှင်ဖြစ်သောရဟန်းအား အာပတ်မှလွတ်ကင်းပါမည်လော။

[ဤကား-အမေး။]

အဖြေကား။ ။ ရဟန်းအား အမြဲကိုးကွယ်နေသူ လူဒါယကာ တို့ကသာ တရားစွဲဆိုရာ၌ (၁)ပစ္စည်းရှင် ရဟန်းတော်၏ စေခိုင်းခြင်း ပယောဂနှင့်လွတ်ကင်း၍ လူဒါယကာတို့က အလိုအလျောက်စွဲဆိုခြင်း တစ်ပါး၊ (၂) ပစ္စည်းရှင် ရဟန်းတော်က သင်တို့တရားစွဲကြကုန်လေ့- ဟု တိုက်တွန်း၍ လူဒါယကာတို့စွဲဆိုခြင်းတစ်ပါး-ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်-

၁။ လူဒါယကာတို့ အလိုအလျောက်တရားစွဲဆိုရာ၌ လူဒါယကာ တို့က တရားစွဲဆိုခြင်းကို ပြုသည့်အတွက် အစိုးရတရားသူကြီးများက ၎င်းခိုးသူအား အမှုအားလျော်စွာ ရာဇဒဏ်ကိုပေးသော်လည်း ပစ္စည်းရှင် ရဟန်းတော်မှာ တစ်စုံတစ်ခုမှပြစ်မရှိ၊ လွတ်ကင်းလေ၏။

၂။ ရဟန်းတော်၏ တိုက်တွန်းချက်နှင့် လူဒါယကာတို့
စွဲဆိုရာ၌မူကား- ရဟန်းတော်ကိုယ်တိုင်စွဲဆိုသည်နှင့် အတူတူပင်ဖြစ်၏။

ရဟန်းတော်၏ တိုက်တွန်းချက်သည်လည်း ဥဒ္ဓိဿ၊အနုဒ္ဓိဿ-
ဟူ၍နှစ်ပါးရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်-

၁။ ဥဒ္ဓိဿဆိုသည်ကား- ခိုးသူ၏နာမည်ကို ထုတ်ဖော် ပြော
ကြား၍ တိုက်တွန်းခြင်းတည်း။

၂။ အနုဒ္ဓိဿဆိုသည်ကား- ခိုးသူ၏နာမည်ကို ထုတ်ဖော်
ပြောကြားခြင်းကိုမပြုမူ၍ တိုက်တွန်းခြင်းတည်း။

ထိုတွင် ဥဒ္ဓိဿ၌ အစိုးရတရားသူကြီးတို့ ငွေဒဏ်၊ကြေး
ဒဏ်တပ်ခဲ့သော် ပစ္စည်းရှင်ရဟန်းတော်မှာ ဘဏ္ဍာစားထိုက်၏။
အနုဒ္ဓိဿမှာမူကား- အစိုးရတရားသူကြီးတို့က ခိုးသူအား ငွေဒဏ်၊
ကြေးဒဏ်တပ်ခဲ့သော်လည်း ဘဏ္ဍာစားမထိုက်၊ တစ်စုံတစ်ခု မူပြစ်
မရှိဟု-မှတ်လေ။

ပထမပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

ဒုတိယပုစ္ဆာအဖြေ

၂။ ဒုတိယအချက်၌-ရဟန်းတို့သည် ရွှေငွေစသည်များကို
ရွာနေသူလူဒါယကာတို့အား ချေးငှားအပ်နှံ ထားရာ၌ ၎င်းဒါယကာသည်
ဥစ္စာရှင်ရဟန်းအား ပြန်၍မပေးမဆပ်ခြင်းကြောင့် ဆိုင်ရာတရားသူကြီး
များထံ တောင်းခံရာ တရားသူကြီးများက ချေးရင်းငွေနှင့်ကုန်ကျသော
စရိတ်ငွေတို့ပါ ပေးလျော်စေဟု စီရင်ချက်ချပေးသောကြောင့် ၎င်း
ဒါယကာသည် ချေးရင်းငွေနှင့်ကုန်ကျသောစရိတ်ငွေတို့ပါ တရားလို

ဖြစ်သောရဟန်းအား ပေးလျော်ရငြားအံ့၊ ချေးရင်းငွေထက် ပိုမိုသော စရိတ်ငွေကို “ဒဏ်”ဟူ၍ ဆိုသင့်ပါမည်လော။

[ဤကား-အမေး။]

အဖြေကား။ ။ ချေးရင်းငွေထက် အပိုအမိုကုန်ကျသော စရိတ် ငွေကိုဒဏ်ဟူ၍ မဆိုသင့်၊ အကြောင်းမူကား ရာဇဝတ်မှုစုကို ကျူးလွန်မှု အတွက် ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ကြိမ်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ငွေဒဏ်ဖြစ် စေတပ်ရာ ဌိသာဒဏ်ဟူ၍ ဆိုသင့်သည်၊ ဤအရာ၌ကား တရားနိုင်သူ တရားလို၌ အပိုအမိုကုန်ကျသော တရားစရိတ်ကို တရားရှုံးသူ တရားခံက ကျခံစေ ဟူ၍ ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် မြန်မာဓမ္မသတ်တို့၌လည်းကောင်း၊ အိန္ဒိယ ရာဇသတ်တို့၌လည်းကောင်း ဆုံးဖြတ်မြဲအရိုးအစဉ်ဖြစ်ပေသည်၊ သို့သော် တရားနိုင်သူ ရဟန်းတော်က အပိုအမိုကုန်ကျသော စရိတ်လျော်ကြေး များကို ခံယူခြင်းငှါမအပ်၊ ချေးငှါးအပ်နှံရင်းဖြစ်သောငွေကိုသာ ကပ္ပိယ နည်းလမ်းအားဖြင့် ခံယူအပ်၏။

ဒုတိယပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

တတိယပုစ္ဆာအဖြေ

၃။ တတိယအချက်၌-ဟောင်းနွမ်းယွင်းယိုကွဲပြိုပျက်စီးရှိ နေပြီးသော စေတီတော်ကိုဖြိုဖျက်၍ မဟာရာမိ တံတိုင်းနှင့်ဘုရား ရုပ်ပွား ဆင်းတုမျှကိုသာ ချန်ထားပြီးလျှင် ၎င်းအုတ်ကျောက်အင်္ဂါတေများကို အခြားတစ်ရပ် သို့ရွှေ့ပြောင်းစုပုံထား၍ ၎င်းအရံအတွင်း၌ ဘုရားသိမ် တော်ဆောက်လုပ်ကောင်းပါမည်လော၊ သို့မဟုတ်-ခဏ္ဍာသိမ် ဆောက် လုပ်ကောင်းပါမည်လော။

[ဤကား-အမေး။]

အဖြေကား။ ။ အဖိုးတန်ခြင်း၊အကျိုးကျေးဇူးများခြင်း နှိုင်းယှဉ်ရာ၏။ နောက်လုပ်သော အဆောက်အအုံကအဖိုးတန် အကျိုးကျေးဇူးလည်းမများခဲ့သော် မဆောက်လုပ်ကောင်း၊ နောက်လုပ်သော အဆောက်အအုံက အဖိုးသာတန်ခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ အကျိုးကျေးဇူးသာ၍များခဲ့သော်လည်းကောင်း ဆောက်လုပ်ကောင်း၏။

တတိယပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

စတုတ္ထပုစ္ဆာအဖြေ

၄။ စတုတ္ထအချက်၌-လူဖြစ်သောဒါယကာတို့သည် ကာလပိုင်းခြား၍ရှစ်ပါး၊ဆယ်ပါးသီလများကို ခံယူဆောက်တည်၍နေရာမသာအသုတအလှူဇရပ်စသည်၌ ငါးပါးသီလကိုခံယူသော်လည်း သီလမပျက်ခံယူ ကောင်း၏-ဟု အချို့အယူရှိကြ၏။ ၎င်းစကားသည် ကျမ်းဂန်များနှင့်ညီညွတ်ပါမည်လော။

[ဤကား-အမေး။]

အဖြေကား။ ။ ခံယူပြီးသော ရှစ်ပါး၊ဆယ်ပါးသီလများပျက်ရန်အကြောင်းနှစ်ပါးသာ ကျမ်းဂန်များလာ၏။ နှစ်ပါးဆိုသည်ကား-ကာလအပိုင်းအခြားအတွင်း၌ သိက္ခာပုဒ်ကိုလွန်ကျူး၍ ပျက်ခြင်းတစ်ပါး၊ ကာလအပိုင်းအခြား လွန်၍ ပျက်ခြင်းတစ်ပါး-ဟူ၍ နှစ်ပါးတည်း။ ဆယ်ပါးသီလကို ခံယူပြီးသောသူသည် ရှစ်ပါးသီလ၊ငါးပါးသီလများကို တစ်ဖန်ခံယူခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ ရှစ်ပါးသီလကို ခံယူပြီးသောသူသည် ငါးပါးသီလကိုခံယူခဲ့သော်လည်းကောင်း ခံယူပြီးသော သီလပျက်သည်ဟူ၍ သီလပျက်အင်္ဂါ၌မလာ၊ စင်စစ်မူကား နောက်ထပ်မံ၍ခံသော

ငါးပါးသီလသည် ဆယ်ပါး၊ရှစ်ပါးသီလတို့၌ အတွင်းဝင်လျက်ရှိသော
ကြောင့် ဆယ်ပါး၊ရှစ်ပါးတို့ကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် ထောက်ပံ့
သကဲ့သို့ ဖြစ်ပေ၏။

စတုတ္ထပစ္စည်းအခြေပြီး၏။

ပဉ္စမပုစ္ဆာအဖြေ

၅။ ပဉ္စမအချက်၌-ရဟန်းသံဃာတော်များထင်ရှားရှိလျက်
ဘုရားရုပ်ပွားဆင်းတုတော်ထံမှာ သီလခံယူ သော်လည်း သီလမရ-ဟု
အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ထုတ်ဆိုမိန့်ဟပြောဆိုကြ၏။ ထိုစကားသည်
ဘုရားအလိုတော်ကျ ဗုဒ္ဓမတ္ထညူကျမ်းပြုလိမ့်မာ အဋ္ဌကထာဆရာ၏
အယူနှင့်တူပါမည်လော။

[ဤကား-အမေး။]

အဖြေကား။ ။ လူတို့သီလ၌ သီလခံယူသူ၏ နှုတ်ပဋိညာဉ်
အတွက်ရသည်မဟုတ်။ လူတို့အား သီလပေးမှု မည်သည် သိက္ခာပုဒ်
အစဉ်ကို ကျေပွန်စွာရရှိခဲ့သော် ရဟန်းများအထံသို့မသွားမူ၍၊ စေတီရှိရာ
သို့မသွားမူ၍ မိမိနေရာ၌ပင်လျှင် မိမိအလိုအလျောက်နှုတ်မြွက်၍
ဆောက်တည်လျှင်လည်း ရတော့သည်သာဖြစ်၏။ ဘုရားရုပ်ပွား ဆင်းတု
တော်ထံမှာ ခံယူရာ၌ဆိုဖွယ်မရှိ၊ သီလလည်းရ၏။ ဘုရားကို ရိုသေမှု
ကုသိုလ်လည်းပွားများ၏။ ထို့ကြောင့် ရဟန်းသံဃာတော်များ ထင်ရှားရှိ
လျက်ဘုရားရုပ်ပွားဆင်းတုတော်ထံမှ ခံယူသော်လည်း သီလမရ-
ဟုဆိုကြသောပုဂ္ဂိုလ်များ၏စကားသည် ကျမ်းဂန်မရှိ၊ ယုတ္တိမရ၊
မနုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏စကားသာတည်း။

ပဉ္စမပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

ဆဋ္ဌမပုစ္ဆာအဖြေ

၆။ ဆဋ္ဌမပုစ္ဆာ၌-ချောမောဆန်းကြယ်တင့်တယ် လျှောက်ပတ်သော စေတီတော်မြတ်၏ အရံအကာ မဟာရာမ်တံတိုင်းကို ဖြိုဖျက်၍ ၎င်းဘုရားအတွင်းအောက်မြေအပြင်၌ သမံတလင်းအခင်းပြုလုပ် ကောင်းပါမည်လော။

[ဤကား-အမေး။]

အဖြေကား။ ။ အကျိုးကျေးဇူးချင်းနှိုင်းယှဉ်ရာ၏ မဟာရာမ်တံတိုင်းရှိနေသည့် အကျိုးကျေးဇူးအောက် သမံတလင်းအကျိုးကျေးဇူးက နည်းပါးခဲ့လျှင် မလုပ်ကောင်း၊ သမံတလင်းအကျိုးကျေးဇူးက များမြတ်ခဲ့လျှင် လုပ်ကောင်း၏။

ဆဋ္ဌမပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

သတ္တမပုစ္ဆာအဖြေ

၇။ သတ္တမပုစ္ဆာ၌-ဝေရိဝိသဘာဂ-ဝဂ္ဂဖြစ်သောသံဃာသည် ကျောင်းတိုက်အနီးရှိလျက် ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဝတ်ကိုမကြားဘဲ ပရိဝတ်မာနတ်ဆောက်တည်ရာ စူဠဝါပါဠိအဋ္ဌကထာတို့နှင့် ညီညွတ်ပါမည်လော။

[ဤကား-အမေး။]

အဖြေကား။ ။ ကြားထိုက်သော အရပ်ဒေသဌာနဥပစာအတွင်း၌ရှိနေခဲ့သော် ဝေရိဝိသဘာဂဖြစ်ခဲ့ပါလျှင် အပြစ်မရှိဟု ပါဠိအဋ္ဌကထာတို့၌အနုတ်မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ကြားထိုက်သော အရပ်ဒေသဌာနဥပစာအတွင်း ဖြစ်ခဲ့သော် ဝေရိဝိသဘာဂဖြစ်သော်လည်း ကြားရမည်၊ မကြားလျှင် အနာရောစနဒုက္ကဋ်ရတ္တိစ္ဆေဒဖြစ်လိမ့်မည်။

ကြားထိုက်သော ဥပစာဆိုသည်ကား ရဟန်းတို့၏အဆင်းကို မြင်သော်လည်းကောင်း၊ အသံကိုကြားသော်လည်းကောင်း နီးသည် ဖြစ်စေ၊ ဝေးသည်ဖြစ်စေ ဟစ်အော်၍သော်လည်း ကြားအပ်၏။ အဆင်းကိုမမြင်ရာ၊ အသံကို မကြားရာ၌မူကား ကျောင်းတိုက်မှ အပ၌ဖြစ်ခဲ့သော် တစ်ဆယ့်နှစ်တောင်ဥပစာလည်း ကြားထိုက်သော ဥပစာဖြစ်၏။ ကျောင်းတိုက်တွင်း၌ဖြစ်ခဲ့သော် ထိုကျောင်းတိုက်တစ်ခု လုံးသည် ကြားထိုက်သောဥပစာဖြစ်၏။ ဤဥပစာအတွင်း၌ ရဟန်းရှိမှန်း သိလျက်နှင့် မကြားမူ၍ အရုဏ်တက်ခဲ့သော် ဝတ္တဘေဒကဒုက္ကဋ် လည်းသင့်၏။ ရတ္တိစ္ဆေဒလည်းဖြစ်၏။ ရဟန်းရှိမှန်းမသိ၍ မကြားခဲ့သော် ဝတ္တဘေဒကဒုက္ကဋ်ကား လွတ်၏။ ရတ္တိစ္ဆေဒမူကားဖြစ်တော့သည် သာလျှင်တည်း။

ဋီကာတို့၌မူကား နိက္ခတ္တဝတ်သားဖြစ်ခဲ့သော် ကျောင်းတိုက် အတွင်း၌ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း တစ်ဆယ့်နှစ်တောင်မျှသာ အာရောစန ခေတ်ဖြစ်သည်-ဟု ရှင်ပဒုမဝါဒတွင် ဖွင့်ဆိုကြ၏။ ဆင်ခြင်ကြလေ။

သတ္တမပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

အဋ္ဌမပုစ္ဆာအဖြေ

၈။ အဋ္ဌမပုစ္ဆာ၌-လူအဖြစ်သို့ရောက်ပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိနေထိုင်ခဲ့သောကျောင်းကို ငါပိုင်ဆိုင်သော ကျောင်း-ဟုပြောဆိုကြရာ ထိုသူတို့ပိုင်ဆိုင်ထိုက်၊ မပိုင်ဆိုင်ထိုက်ကြောင်းများကို သိလိုပါသည်ဘုရား။

[ဤကား-အမေး။]

အဖြေကား။ ။ ထိုကျောင်းသည် ထိုရဟန်း၏ပုဂ္ဂလိက အဖြစ်နှင့်ရေစက်ချ၍ လှူသောကျောင်းဖြစ်ခဲ့အံ့။ လှူထွက်၍သွားသော် လည်း ထိုသူ၏ သန္တကပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် ထိုလူထွက်သည် ထိုကျောင်း သည် ငါ၏သန္တက ဖြစ်သည်ဟု ရောင်းချစားခြင်းငှါလည်း မအပ်၊ သဒ္ဓါဒေယျ ဝိနိပါတ်ဖြစ်၏။

သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတ်ဆိုသည်ကား ပစ္စည်းရှင်ဒါယကာတို့က နောင်သံသရာအကျိုးကို ယုံကြည်အားကိုး၍ လှူဒါန်းသော ပစ္စည်း လေးပါးတို့ကို သံဃာအကျိုး၊ သာသနာအကျိုးမှ တစ်ပါးသောအရာ၌ ပေးစွန့်ရောင်းချခြင်းကို ပြုခြင်းတည်း။ လောက၌ အလွဲသုံးစားမှု ဟုခေါ်၏။ ဝိနည်းတော်၌ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်သည်ဟုလာ၏။ သုတ္တန်တို့၌ မူကား အလွန်အပြစ်ကြီးသည်ဟုလာ၏။ ထို့ကြောင့် သဒ္ဓါဒေယျလှူဒါန်း ၍ထားသော ကျောင်းပစ္စည်းမျိုး၊ ပရိက္ခရာ ဘဏ္ဍာမျိုး၊ ဘုရားဆင်းတု၊ စာထုပ်၊ စာအုပ်စသည်တို့ကို ငါ၏ပုဂ္ဂလိကသန္တကဖြစ်သည်ဟု အလွဲ သုံးစားမှုကို ပြုခြင်းငှါ မထိုက်ဆင်ခြင်ကြလေကုန်။

အဋ္ဌမပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

ညောင်တီပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

ရန်ကုန်ပုစ္ဆာအဖြေ

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးဖြေဆိုချက်

[မုံရွာမြို့၊ ကျေးဇူးရှင်လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ၁၂၈၀-ပြည့်နှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၃-ရက်နေ့ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး စိတ္တသုခချောင်း၌ သီတင်သုံးတော်မူစဉ် ရန်ကုန်မြို့၊ သရက်တော ကျောင်းတိုက်ဘုန်းကြီးဦးရဝိန္ဒ မေးလျှောက်ချက်ကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြေဆိုတော်မူသည်။]

၁။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-ဟူသောပုဒ်၌ သက္ကာယ-ဟူသောပုဒ် တစ်စိတ်အရ မည်သည့်တရားကို တရားကိုယ် အဖြစ်ဖြင့် ကောက်သင့်ကြောင်း-ဟူသော အမေး၌-

အဖြေကား။ ။ ကတမော စ ဘိက္ခဝေ သက္ကာယော၊
ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ တိဿ ဝစနီယံ၊ ကတမေ ပဉ္စ၊ သေယျထိဒံ၊
ရူပပါဒါနက္ခန္ဓော ဝေဒနပါဒါနက္ခန္ဓော သညပါဒါနက္ခန္ဓော
သင်္ခါရပါဒါနက္ခန္ဓော ဝိညာဏပါဒါနက္ခန္ဓော၊ အယံ ဝုစ္စတိ
ဘိက္ခဝေ သက္ကာယော။

[ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် အန္တဝဂ် တတိယသုတ် ပေါင် ၅၀-ဟံသာဝတီရိုက် စာအုပ်မျက်နှာနံပါတ် ၁၁၆-ကြောင်း-ရေ-၁၂။]

သက္ကာယော သက္ကာယောတိ အာဝုသော သာရိပုတ္တဝုစ္စတိ၊ ကတမော နုခေါ အာဝုသော၊ သက္ကာယောတိ ပဉ္စိမေ အာဝုသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ သက္ကာယော ဝုတ္တော ဘဂဝတာ၊ သေယျထိဒံ၊ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓော ဝေဒနပါဒါနက္ခန္ဓော သညပါဒါနက္ခန္ဓော သင်္ခါရပါဒါနက္ခန္ဓော ဝိညာဏပါဒါနက္ခန္ဓော၊ ဣမေ

ခေါ် အာဝုသော ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ သက္ကာယော ဝုတ္တော
ဘဂဝတာတိ။

[သဠာယတနသံယုတ်ပါဠိတော် ပေါင်-၅၀ ဟံသာဝတီရိုက်
စာအုပ်မျက်နှာနံပါတ်-၁၈၈၊ ကြောင်းရေး-၉။]

ဤပါဠိတော်များကိုထောက်၍ ပထမပုစ္ဆာအရ သက္ကာယဆို
သည်ကား- ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကိုဆိုသည်-ဟု သိအပ်၏။ သက္ကာယ
ဟူသောပုဒ်အနက်မှာလည်း “သက္ကာယဒိဋ္ဌိတိ ဝိဇ္ဇမာနဌေန သတိ
ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခါတေ ကာယေဒိဋ္ဌိ”-ဟူသော အဋ္ဌသာလိနီပါဌ်နှင့် အညီ
“သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော ကာယောတိ သက္ကာယော”ဟု ဝိပြုဟ်ပြု။

အနက်ကား။ ။ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော=ပရမတ္ထအားဖြင့်
ထင်ရှားရှိသော၊ ကာယော=ရုပ်အပေါင်းအစု၊ နာမ်အပေါင်းအစုတည်း၊
ဣတိ=ထို့ကြောင့်၊ သက္ကာယော=သက္ကာယမည်၏-ဟု ၎င်းပုဒ်အနက်
ကိုမှတ်လေ။

ပထမပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

ဒုတိယပုစ္ဆာအဖြေ

၁။ “ဘုရားရဟန္တာအရိယာအရှင်မြတ်တို့၌ မဂ်ပယ်ပြီးမှ
ကြွင်းကျန်ရှိနေသော ပစ္စုပ္ပန်လောကီခန္ဓာစုသည် သက္ကာယမည်
မမည်”ဟူသော အမေး၌-

အဖြေကား။ ။ ဘုရားရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့၌ မဂ်ပယ်ပြီးမှ
ကြွင်းကျန်ရှိနေသော ပစ္စုပ္ပန်လောကီခန္ဓာ စုသည် ပရမတ္ထအားဖြင့်
ထင်ရှားရှိသောရုပ်အပေါင်း၊ နာမ်အပေါင်းပင်ဖြစ်လေသောကြောင့်

သက္ကာယမည်သည်သာလျှင်ဖြစ်၏။ သက္ကာယမမည်ဟု မဆိုလိုက်။ သို့သော် “ကတမော စ ဘိက္ခဝေ သက္ကာယော ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ တိဿ ဝစနိယံ”ဟူသည်နှင့်အညီ ဥပါဒါန်လေးပါးတို့၏အာရုံဖြစ်သော လောကီ ခန္ဓာစုသည်သာလျှင် သက္ကာယမည် သင့်ပါသည်။ ဘုရား ရဟန္တာတို့၌ ဥပါဒါန်တို့ကိုပယ်ပြီးဖြစ်လေသောကြောင့် ဘုရားရဟန္တာတို့၏ခန္ဓာစုသည် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာမဟုတ်ပြီဆိုငြားအံ့။ ဘုရားရဟန္တာတို့၌ ဥပါဒါန်လေးပါး မရှိငြားသော်လည်း ဘုရားရဟန္တာတို့၏ခန္ဓာစုသည် မယ်တော်၊ ခမည်းတော်၊ ဆွေတော်၊မျိုးတော်-အစရှိသော သူတစ်ပါးတို့၏ ဥပါဒါန်တို့၏ စွဲလမ်းရာအာရုံဖြစ်ကောင်းလျက်ရှိသောကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာမည် သည်သာလျှင်တည်း။

ဥပမာကား။ ။ ရွှေ၊ငွေ၊ပုလဲ၊ပတ္တမြား၊ဝတ်စား တန်ဆာ အစရှိသည်တို့သည် ထိုဝတ္ထုတို့၌ အဇ္ဈတ္တဥပါဒါန် မရှိကုန်ငြားသော်လည်း လူတို့၌ရှိသော ဥပါဒါန်တို့၏စွဲလမ်းရာ အာရုံဖြစ်လေသောကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ချည်းသာတည်း။ ရဟန္တာရှင်မဟာကစွည်း၏ ကိုယ်ခန္ဓာ၌ စွဲလမ်းသော သောရေယျသူဌေးသားဝတ္ထု။ ဥပ္ပလဝဏ်ရဟန္တာ မဟာထေရ်မ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ၌စွဲလမ်းသော နန္ဒလုလင် သူဌေးသားဝတ္ထုများကို ထောက်လေ။ အချို့သောသူတို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ခန္ဓာတော်၌ ကေသာ၊လောမာ-စသော ဒွတ္တိသာကာရအစုတို့သည်လည်း လောကီ မဟုတ်ကုန်။ လောကုတ္တရာသာဖြစ်ကုန်၏-ဟု ယူကြကုန်၏။ ထိုအယူ မူကား အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ၌ တိုက်ရိုက်ပယ်ဖျက်လျက် ရှိလေ၏။

ဒုတိယပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

တတိယပုစ္ဆာအဖြေ

၃။ သဗ္ဗေ သက္ကာ မရိသန္တိ၊
မရဏံ တံ ဟိ ဇီဝိတံ။
ယထာကမ္ပံ ဂမိသန္တိ၊
ပုညပါပဖလူပဂါ။

ဟူသော ဂါထာ၏ အဖွင့်နေတ္ထိပါဠိတော်၌-

သဗ္ဗေ သက္ကာတိ အရိယာ စ အနရိယာ စ သက္ကာယ
ပရိယာပန္နာ စ သက္ကာယ ဝီတိဝတ္တာ စ-ဟူသောပါဠိ၌ သက္ကာယ
ပရိယာပန္နပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး၊ သက္ကာယဝီတိဝတ္တပုဂ္ဂိုလ်
ဟူသည် မည်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ကောက်ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း၊
မရိသန္တိတိ ဒွိဟိ မရဏေဟိ ဒန္ဓမရဏေနစ အဒန္ဓမရဏေနစ-
ဟူသောပါဠိ၌ ဒန္ဓမရဏ၊အဒန္ဓမရဏသေခြင်းဟူသည် မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်
တို့၏ သေခြင်းမျိုးဖြစ်မည်ကိုလည်းကောင်း သိလိုပါသည်”ဟူသော
တတိယအမေး၌-

အဖြေကား။ ။ ယေ ပိ တေ ဘိက္ခဝေ ဒေဝါ ဒီဃာယုကာ
ဝဏ္ဏဝန္တော သုခဗဟုလာ ဥစ္စေသု ဝိမာနေသု စိရဋ္ဌိတိကာ တေပိ
တထာဂတဿ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ယေဘုယျေန ဘယံ
သံဝေဂသန္တာသံ အာပဇ္ဇန္တိ “အနိစ္စာဝ ကိရ ဘော မယံ သမာနာ
နိစ္စမှာတိ အမညိမှ အဒ္ဓါဝါဝ ကိရ ဘော မယံ သမာနာဓုဝမှာတိ
အမညိမှ၊ အသဿတာဝ ကိရ ဘော မယံ သမာနာသဿ
တမှာတိ အမညိမှ၊ မယံပိ ကိရ ဘော အနိစ္စာ အဒ္ဓါဝါ
အသဿတာ သက္ကာယပရိယာပန္နာ”တိ ဧဝံ မဟိဒ္ဓိကော ခေါ
ဘိက္ခဝေ တထာဂတော သဒေဝကဿ လောကဿ ဧဝံ

မဟေသက္ခော ဧဝံ မဟာနုဘာဝေတိ။

ယဒါ ဗုဒ္ဓေါ အဘိညာယ၊ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္ထယိ။

သဒေဝကဿ လောကဿ၊ သတ္တာ အပ္ပဋ္ဌိပုဂ္ဂလော။

သက္ကာယဿ နိရောဓံ စ၊ သက္ကာယဿ စ သမ္ဘဝံ။

အရိယံ စဋ္ဌဂီကံ မဂ္ဂံ၊ ဒုက္ခုပသမဂါမိနံ။

ယေပိ ဒီဃာယုကာ ဒေဝါ၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသဿိနော။

ဘိတာ သန္တာ သမာပါဒုံ၊ သီဟဿေဝိတ ရေမိဂါ။

အဝီတိဝတ္တာ သက္ကာယံ၊ အနိစ္စာ ကိရ ဘော မယံ။

သုတ္တာ အရဟတော ဝါကျံ၊ ဝိပ္ပမုတ္တဿ တာဒိနောတိ။

[ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်၊ ခဇ္ဇနိယဝဂ်၊ စတုတ္ထသုတ်၊ နံပါတ်-၆၁။]

ဤပါဠိတော်ကိုထောက်၍ သက္ကာယဒိဋ္ဌိရှိနေကြသော ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သက္ကာယပရိယာပန္နပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဟူ၍၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကျွတ်လွတ်ပြီးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သက္ကာယဝီတိဝတ္တ ပုဂ္ဂိုလ် တို့ဟူ၍ မှတ်လေ။

[မရဏမေးခွန်း၌လည်း ကာလမရဏကို ဒန္ဓမရဏဆိုသည်၊

အကာလမရဏကို အဒန္ဓမရဏဆိုသည်-ဟု မှတ်ယူလေ။]

တတိယပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

စတုတ္ထပုစ္ဆာအဖြေ

၄။ “လူများနှင့် ခွေး၊ဝက်၊ကြက်၊ငှက်-စသော တိရစ္ဆာန်တို့၏ ပဋိသန္ဓေတည်နေပုံ သတ္တာဟအစဉ်ကို ကျမ်းဂန်များ၌ ခွဲခြမ်း၍ပြသည်ကို မတွေ့မိသဖြင့် အတူတူပင် ယူရမည်၊ သို့တည်းမဟုတ်၊ တခြားစီပင်

ယူရမည်ကို သိလိုပါသည်”ဟူသော စတုတ္ထအမေး၌-

အဖြေကား။ ။ ၎င်းသက္ကာဟအစဉ်မှာ လူတို့၌လည်းကောင်း၊ လူနှင့်အသက်တမ်းတူမျှသော တိရစ္ဆာန်တို့၌ လည်းကောင်း မှတ်ရမည်။ လူတို့မှာလည်း ယခုကာလ တစ်ရာတမ်း၌သာ မှတ်ရမည်။ ထို့ထက် အသက်အလွန် ရှည်သောတမ်း၊အလွန်တိုသောတမ်းများ၌မှာမူကား- ထိုထိုတမ်းအားလျော်စွာယူသင့်သည်။

စတုတ္ထပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

နောက်ထပ်ပုစ္ဆာအဖြေ

၁၂၈၄-ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၈-ရက်နေ့စွဲနှင့် ထပ်မံ လျှောက်ထားလိုက်သော စကားအချက်စုတွင် တတိယပုစ္ဆာအရမှာ သက္ကာယပရိယာပနွပုဂ္ဂိုလ်၊ ၎င်းဝီတိဝတ္ထပုဂ္ဂိုလ်ဟု နှစ်စုဒုကပြု၍ ဟော တော်မူရကား သက္ကာယပရိယာပနွဟူသော ပထမပုဒ်ကို ဝတ္ထမိတပျူရိသ် သမာသ်ပြုလုပ်၍ ပရမတ္ထအားဖြင့်ထင်ရှားရှိသော ရုပ်အပေါင်း၊ နာမ်အပေါင်းဟု အနက်ပေး၍ ၎င်း၌ အကျုံးဝင်ရကား ဘုရားရဟန္တာ အရိယာအရှင်များကိုလည်း သက္ကာယပရိယာပနွဟူသော ပထမပုဒ်သို့ သွင်းမည်ဆိုလျှင် ဤနေ့တ္တိပါဠိတော်၌ မည်ကဲ့သို့သွင်းသင့်ကြောင်းကို ထပ်မံလျှောက်ထားအသနားခံပါသည်ဟူသော စကား၌-

“ဘုရားရဟန္တာအရိယာအရှင်များကိုလည်း သက္ကာယ ပရိယာပနွ ဟူသော ပထမပုဒ်သို့ သွင်းမည်ဆိုလျှင်” ဟူသော စကားသည်မသင့်၊ အကြောင်းမူကား ထိုထိုဘုရားရဟန္တာအရိယာအရှင်များကိုသည် သက္ကာယပရိယာပနွ ပုဂ္ဂိုလ်များ မဟုတ်၊ သက္ကာယဝီတိဝတ္ထ ပုဂ္ဂိုလ်များ

ဖြစ်ပေသောကြောင့် သက္ကာယပရိယာပနူပုဂ္ဂိုလ်များ မဟုတ်၊ သက္ကာယဝိတိဝတ္ထပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်ပေသောကြောင်းတည်း။

ဤအရာ၌ ပရိယာပနူဖြစ်ပုံ၊ဝိတိဝတ္ထဖြစ်ပုံကို ပြဆိုလိုက်ဦးအံ့၊
ဝေါဟာရသည် ဓမ္မဝေါဟာရ၊ပုဂ္ဂလ ဝေါဟာရ-ဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏၊
ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်-

၁။ ဓမ္မဝေါဟာရဆိုသည်ကား ပရမတ္ထဓမ္မတို့၏ အမည်ပေတည်း။

၂။ ပုဂ္ဂလဝေါဟာရဆိုသည်ကား ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အမည်ပေတည်း။
ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်-

၁။ “သက္ကာယပရိယာပနူဟူသော ပထမပုဒ်ကို သတ္တမီတပ္ပရိသသမာသ်ပြုလုပ်၍ မရမတ္တအားဖြင့်ထင်ရှားရှိသော ရုပ်အပေါင်း၊ နာမ်အပေါင်း၌ အကျုံးဝင်သောခန္ဓာဟု အနက်ပေး၍”ဟူသော စကားသည် ဓမ္မဝေါဟာရ စကားမျိုးဖြစ်၏၊ ဤဓမ္မဝေါဟာရအလိုမှာ ဘုရားရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့၏သန္တာန်၌ မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်များကိုချန်လှုပ်၍ ကျန်ရှိနေသမျှသော ခန္ဓာတော်တစ်ခုလုံးသည် တေဘုမ္မကဓမ္မချည်းဖြစ်၏၊ လောကီယဓမ္မချည်း ဖြစ်၏၊ သက္ကာယဓမ္မချည်းဖြစ်၏၊

[ဤကား ဓမ္မဝေါဟာရအလိုပေတည်း။]

၂။ ပုဂ္ဂလဝေါဟာရအလိုမှာမူကား ထိုဘုရားရဟန္တာ အရှင်များသည် တေဘုမ္မကဓမ္မ၌ အကျုံးမဝင်သော လောကုတ္တရာဘုံ၌ အကျုံးဝင်သော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကို အစွဲပြု၍ ထိုဘုရားရဟန္တာအရှင်မြတ်များသည် တေဘုမ္မကဘုံသားမဟုတ်၊ အနာသဝစတုတ္ထဘုံသားများဖြစ်ကြ၏၊ လောကီယဘုံသားများမဟုတ်၊ လောကုတ္တရာ ဘုံသားများဖြစ်ကြ၏၊

[ဤကားပုဂ္ဂလဝေါဟာရအလိုပေတည်း။]

ဥပမာကား။ ။ ရူပါဝစရဗြဟ္မာသန္တာန်၌ ဘဝင်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊
ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်များကို ချန်လှပ်၍ ကျန်ရှိသမျှသော ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာ တစ်ခု
လုံးသည် ကာမာဝစရခန္ဓာချည်းဖြစ်၏။

[ဤကား ဓမ္မဝေါဟာရအလိုပေတည်း။]

ပုဂ္ဂလဝေါဟာရအလိုမှာမူကား ထိုရူပါဝစရဗြဟ္မာများသည်
ကာမာဝစရဘုံ၌အကျုံးမဝင်သော ဘဝင်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကို
အစွဲပြု၍ ထိုရူပါဝစရဗြဟ္မာများသည် ကာမာဝစရပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်၊
ရူပါဝစရဘုံသားများသာဖြစ်ကြ၏။

[ဤကား ပုဂ္ဂလဝေါဟာရအလိုပေတည်း။]

ဤဥပမာအတူ ဘုရားရဟန္တာအရိယာဟူသော ဝေါဟာရများ
သည်လည်း တေဘုမ္မကဓမ္မဟူသော သက္ကာယ၌ အကျုံးမဝင်သော
မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကို အစွဲပြု၍ ခေါ်ဝေါ်ကြရသော ပုဂ္ဂလ
ဝေါဟာရများ ဖြစ်ကြ၍ သက္ကာယပရိယာပန္နဝေါဟာရမျိုးမဟုတ်၊
သက္ကာယဝီတိဝတ္တဝေါဟာရမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်ပေသတည်း။ ဘုရား
ရဟန္တာအရိယာဟူသော လျှောက်ချက်စကားတွင်လည်း အရိယာဟူသော
စကားဖြင့် သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူရမည်၊
ထိုပုဂ္ဂိုလ်များသည်လည်း သက္ကာယပရိယာပန္နပုဂ္ဂိုလ်များမဟုတ်၊
သက္ကာယဝီတိဝတ္တပုဂ္ဂိုလ်များသာဖြစ်ကြ၏။

ဖြစ်ကြပုံကား။ ။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော ဝေါဟာရများ သည်
တေဘုမ္မကဓမ္မဟူသော သက္ကာယ၌ အကျုံးမဝင်သော သောတာ
ပတ္တိမဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကို အစွဲပြု၍ ခေါ်ဝေါ်ကြရသော
ပုဂ္ဂလဝေါဟာရများ ဖြစ်ကြ၍ သက္ကာယပရိယာပန္နဝေါဟာရမျိုးမဟုတ်၊
သက္ကာယဝီတိဝတ္တဝေါဟာရမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်ပေသတည်း။

[သကဒါဂါမ်၊အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်း ဤနည်းအတူသိလေ။]

ဤသို့ဆိုလျှင် ဓမ္မဝေါဟာရနှင့် ပုဂ္ဂလဝေါဟာရခြားနားပုံကို နေရာကျသိပြီးမှ ပုဂ္ဂလဝေါဟာရ၌ သက္ကာယပရိယာပနူပုဂ္ဂိုလ်မျိုး၊ သက္ကာယဝီတိဝတ္ထပုဂ္ဂိုလ်မျိုး ၂-ပါးခြားနားပုံကိုလည်း ရှင်းလင်းစွာ သိနိုင်လေသတည်း။ ထို့ကြောင့် ယခင်အထက်ဖြေဆိုချက်တွင် ပါရှိသည့်အတိုင်း သက္ကာယဒိဋ္ဌိရှိနေကြသော ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သက္ကာယပရိယာပနူပုဂ္ဂိုလ်တို့ဟူ၍ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကျွတ်လွတ်ပြီးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သက္ကာယဝီတိဝတ္ထပုဂ္ဂိုလ်တို့ဟူ၍ မှတ်လေ။

နောက်ထပ်ပစ္စည်းအဖြေပြီး၏။

[ဆရာတော်မှာ မကျန်းမမာရှိသည်နှင့် စာပေကျမ်းဂန်ကြည့်ရှုမှုအခွင့်မရသေးရှိနေသောကြောင့် အကျယ်ဝိတ္ထာရမဖြေလိုက်ရ၊ အကျဉ်းသင်္ခေပမျှသာဖြေလိုက်ရပေသည်။]

အမိန့်ရ-လယ်တီဝဏ္ဏိတ

ခေတ္တစစ်ကိုင်း စိတ္တသုခချောင်

ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁၀-ရက်၊ ၁၂၈၀-ပြည့်နှစ်

ရန်ကုန်ပစ္စည်းအဖြေပြီး၏။

ဆပင်ပုစ္ဆာအဖြေ လျှောက်လွှာ

ဆပင်-ဒါယကာ မောင်စံဦး အထူးဂါရဝအဘိယာစကတရားဖြင့်
လျှောက်ထားတောင်းပန်ပါသည်-ကျေးဇူးရှင်လယ်တီဆရာတော်
မဟာထေရ်မြတ်ကြီးဘုရား။

လျှောက်ထားရန်မှာ မြတ်စွာဘုရားသာသနာ တော်မြတ်နှင့်
တွေ့ကြုံကြိုက်သည့်အားလျော်စွာ ပြုသင့်ပြုထိုက်သောဒါန၊ ကျင့်သင့်
ကျင့်ထိုက်သောသီလတို့ကို ပြုကျင့်လုပ်ကိုင်ကြသည်မှာ လွန်စွာ
များပြားကြ ပါသည်။

သို့ပြုကျင့်လုပ်ကိုင်ကြသော်လည်း ဒါနအပြား၊ သီလအပြား၊
ပေးလှူပုံနည်းလမ်း၊ ဆောက်တည်ပုံနည်းလမ်း စည်းကမ်းတို့မှာမူ
သိရှိကြသူ လွန်စွာနည်းပါးကြပါသည်။ သို့ပါ၍ ဒါနအပြား၊ သီလ
အပြားခြားနားစွာသိမြင်နိုင်ကြစေရန် အကျဉ်းချုပ်ရေးသား ပေးသနား
တော်မူပါမည့်အကြောင်း ရှိသေစွာလျှောက်ထား တောင်းပန်ပါသည်-
ကျေးဇူးရှင်လယ်တီဆရာတော် မဟာထေရ်မြတ်ကြီးဘုရား။

မောင်စံဦး၊ ဆပင်ရွာ။

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးဖြေဆိုချက်

ဆပဝံရွာ-ဒါယကာမောင်စံဦး၏ ဒါနကထာ၊ သီလကထာ အမေးလျှောက်လွှာသည် ဆပဝံတောရဇာတို့ ထံသို့ကောင်းစွာ ဆိုက်ရောက်လာသောကြောင့် ထိုအမေးလျှောက်လွှာကို ကျေလည်စေရန် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ဂန္ထနာရတို့၌လာရှိသော သဘောသက်တို့ကို ကျနသေချာစွာ ရေးသားဖြေဆိုပေအံ့။

လယ်တီဆရာတော်၊

ဆပဝံတောရ။

ဒါနကထာ-ဒါနခန်း**(အရကျက်ရန်)****၂-ပါးစုမာတိကာ**

၁။ ဒါနံ=ဒါနသည်-

- (က) အာမိသ ဓမ္မတော=ပစ္စည်းဝတ္ထုကိုပေးလှူသော **“အာမိသ ဒါန”**၊ မိမိသိသော တရားကျမ်းဂန် ပညာသိပ္ပံကို သူတစ်ပါး တို့အား ဖြန့်ဖြူးသော **“ဓမ္မဒါန”** ဟူ၍လည်းကောင်း။
- (ခ) သက္ကစ္စ အသက္ကတော=အရိုအသေပြု၍လှူသော **“သက္ကစ္စ ဒါန”**၊ အရိုအသေမရှိပဲ လှူသော **“အသက္ကစ္စဒါန”** ဟူ၍လည်းကောင်း။
- (ဂ) ပူဇာနုဂ္ဂဟတော=မြတ်သောသူကို ပူဇော်မှုဖြင့် လှူဒါန်းသော **“ပူဇာဒါန”**၊ ယုတ်ညံ့သောသူကို ချီးမြှင့်မှုဖြင့် လှူဒါန်းသော **“အနုဂ္ဂဟ ဒါန”** ဟူ၍လည်းကောင်း။
- (ဃ) သာဟတ္ထိက အာဏတ္ထိကတော=ကိုယ်တိုင်လှူသော **“သာဟတ္ထိကဒါန”**၊ သူတစ်ပါးကို စေခိုင်း၍လှူ သော **“အာဏတ္ထိကဒါန”** ဟူ၍လည်းကောင်း။
- (င) ထာဝရ အထာဝရတော=စေတီပုထိုး စရပ်တန်ဆောင်း ဂူကျောင်း ဘုရား တံတား စောင်းတန်း ရေတွင်း ရေကန် အာရာမ် ဥယျာဉ် သစ်ပင်တောစိုး အစရှိသော **“ထာဝရ ဒါန”**၊ ဆွမ်းသင်္ကန်းစသော **“အထာဝရဒါန”** ဟူ၍လည်းကောင်း။
- (စ) သပရိဝါရ အပရိဝါရတော=အမွမ်းအမံ အခြံအရံ

ဝတ္ထုတို့နှင့် အစုံအလင်ပြု၍ လှူသော **“သပရိဝါရဒါန”**၊ အခြံအရံမပါဘဲလှူသော **“အပရိဝါရဒါန”** ဟူ၍လည်းကောင်း။

(ဆ) နိစ္စ အနိစ္စတော=အမြဲဝတ်တည်၍လှူသော **“နိစ္စဒါန”**၊ ရံခါရံဖန်လှူသော **“အနိစ္စဒါန”** ဟူ၍ လည်းကောင်း။

(ဇ) သသင်္ခါရ အသင်္ခါရတော=သူတစ်ပါးတို့ နှိုးဆော်တိုက်တွန်း၍ လှူသော **“သသင်္ခါရဒါန”**၊ မိမိစိတ်သဘော သက်သက်နှင့် လှူသော **“အသင်္ခါရဒါန”** ဟူ၍လည်းကောင်း။

(ဈ) ဇာန အဇာနတော=အကျိုးကို သိ၍ပြုသော **“ဇာနဒါန”**၊ အကျိုးကို မသိဘဲပြုသော **“အဇာနဒါန”** ဟူ၍လည်းကောင်း။

(ည) ဝဋ္ဋ ဝိဝဋ္ဋတော=လောကီချမ်းသာကို တောင့်တ၍လှူသော **“ဝဋ္ဋနိဿိတဒါန”**၊ လောကုတ္တရာ ချမ်းသာကို တောင့်တ၍လှူသော **“ဝိဝဋ္ဋ နိဿိတဒါန”** ဟူ၍လည်းကောင်း။

(ဋ) ဓမ္မ အဓမ္မတော=ထမင်း အဖျော်စသော လှူထိုက်သော ဝတ္ထုကိုလှူသော **“ဓမ္မဒါန”**၊ မကောင်းမှုကို လိုလားသောသူတို့အား သေရည်သေရက် လက်နက်ကိရိယာ စသော မလှူထိုက်သော ဝတ္ထုတို့ကို ပေးလှူသော **“အဓမ္မဒါန”** ဟူ၍လည်းကောင်း။

(ဌ) ဓမ္မိက အဓမ္မိကတော=ရည်စူးရင်း ပုဂ္ဂိုလ် သံဃာ၊ စေတီပုထိုးကိုလှူသော **“ဓမ္မိကဒါန ၉-ပါး”**၊ နဂိုရည်စူးရင်းမှ ပြောင်းလွဲ၍ လှူသော **“အဓမ္မိကဒါန ၉-ပါး”** ဟူ၍လည်းကောင်း။

- (၃) ဝတ္ထုဒါန အဘယဒါနတော=ပစ္စည်းဝတ္ထုကို ပေးလှူသော **“ဝတ္ထုဒါန”**၊ အသက်စည်းစိမ် ဘေးမဲ့ ချမ်းသာကို ပေးလှူသော ငါးပါးသီလ စသော **“အဘယဒါန”** ဟူ၍လည်းကောင်း။
- (ပ) အဇ္ဈတ္တိက ဗာဟိရတော=အသက်ခန္ဓာ ကြီးငယ်ကိုလှူသော **“အဇ္ဈတ္တိကဒါန”**၊ အပဝတ္ထုကိုလှူသော **“ဗာဟိရဒါန”** ဟူ၍လည်းကောင်း။
- (ဏ) သာဝဇ္ဇ အနဝဇ္ဇတော=သမင် ငါး သား နွား ကျွဲ ကြက် ဝက်တို့ကို သတ်ဖြတ် ညှင်းပန်းမှုနှင့် ရော၍ အပြစ်မကင်းသော **“သာဝဇ္ဇဒါန”**၊ အသက်သတ်ခြင်း ညှင်းဆဲခြင်းမှ ကင်း၍ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော **“အနဝဇ္ဇဒါန”** ဟူ၍လည်းကောင်း။
- (တ) အဂ္ဂ ဥစ္ဆိဋ္ဌတော=အဦးအဖျား အမွန်အမြတ်ကိုလှူသော **“အဂ္ဂဒါန”**၊ အယုတ်အညံ့ အကြွင်းအကျန်ကို လှူသော **“ဥစ္ဆိဋ္ဌဒါန”** ဟူ၍လည်းကောင်း။
- (ထ) ဟိန ပဏီတတော=မိမိ သုံးဆောင်သည့်အောက် အယုတ်အညံ့ကိုလှူသော **“ဟိနဒါန”**၊ မိမိသုံး ဆောင်သည်ထက် အကောင်းအမွန်ကိုလှူသော **“ပဏီတဒါန”** ဟူ၍လည်းကောင်း။

ဒုဝိဓံ=အယုတ်, အမြတ်အားဖြင့် ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ။

၂-ပါးစု မာတိကာပြီး၏။

-----*-----

၃-ပါးစု မာတိကာ

၂။ ဒါနံ=ဒါနသည်-

- (က) ဟိန မဇ္ဈိမ ပဏီတတော=ယုတ်ညံ့သော **“ဟိနဒါန”**၊ အလယ် အလတ်ရှိသော **“မဇ္ဈိမဒါန”**၊ အထွတ်အမြတ်ဖြစ်သော **“ပဏီတဒါန”** ဟူ၍လည်းကောင်း။
- (ခ) ဒါသ သဟာယ သာမိတော=မိမိသုံးဆောင်သည့်အောက် ယုတ်ညံ့သောဝတ္ထုကို လှူသည်ဖြစ်၍ ကျွန်နှင့်တူသော **“ဒါသဒါန”**၊ မိမိသုံးဆောင်သည်နှင့် တူရုံရှိသော ဝတ္ထုကို လှူသည်ဖြစ်၍ အပေါင်းအဖော်နှင့်တူသော **“သဟာယဒါန”**၊ မိမိသုံးဆောင်သည်ထက် ကောင်းမွန်သော ဝတ္ထုကို လှူသည် ဖြစ်၍ အရှင်သခင်နှင့်တူသော **“သာမိဒါန”** ဟူ၍လည်း ကောင်း။
- (ဂ) ဝတ္ထု အဘယ ဓမ္မတော=ပစ္စည်းဝတ္ထုကို ပေးလှူသော **“ဝတ္ထု ဒါန”**၊ သူတစ်ပါးအသက် သူတစ်ပါးဥစ္စာကို ကယ်ဆယ်သော **“အဘယဒါန”**၊ တရားကျမ်းဂန်ကို ပြောဟောပြသသော **“ဓမ္မဒါန”** ဟူ၍လည်းကောင်း။
- (ဃ) လောက အတ္တ ဓမ္မတော=လောကကို အလေးပြု၍လှူသော **“လောကဓိပတေယုဒါန”**၊ မိမိဂုဏ်ကို အလေးပြု၍ လှူသော **“အတ္တာ ဓိပတေယုဒါန”**၊ သူတော်ကောင်း တရားကို အလေးပြု၍လှူသော **“ဓမ္မာဓိပတေယုဒါန”** ဟူ၍လည်းကောင်း။
- တိဝိဓံ=အယုတ်, အလတ်, အမြတ်အားဖြင့် ၃-ပါးအပြားရှိ၏။
၃-ပါးစု မာတိကာ-ပြီး၏။

၄-ပါးစုမာတိကာ

၃။ ဒါနံ=ဒါနသည်-

(က) စတုပစ္စယတော=အဝတ်သင်္ကန်းကို လှူသော “စီဝရဒါန”၊
အစာအာဟာရကိုလှူသော “ဝိဇ္ဇာပါတဒါန”၊ စရပ်
တန်ဆောင်း ကျောင်း အရိပ်အာဝါသကိုလှူသော “သေနာ
သနဒါန”၊ ဆေးဝါး ဓာတ်စာကိုလှူသော “ဘေသဇ္ဇဒါန”
ဟူ၍လည်းကောင်း။

(ခ) ဒက္ခိဏဝိသုဒ္ဓိတော=လှူသူ သီလရှိ၍ ခံသူ သီလမရှိသော
ဒါန၊ ခံသူ သီလရှိ၍ လှူသူ သီလမရှိသော ဒါန၊ လှူသူ
ခံသူ ၂-ပါး သီလမရှိသော ဒါန၊ လှူသူ ခံသူ ၂-ပါး သီလ
ရှိသော ဒါနဟူ၍လည်းကောင်း။

စတုပ္ပိဓံ၊ ၄-ပါးအပြားရှိ၏။ ။

၄-ပါးစု မာတိကာ-ပြီး၏။

-----*-----

၅-ပါးစု မာတိကာ

၄။ ဒါနံ=ဒါနသည်-

၁။ အဓမ္မဒါနတော=မူးယစ်စေတတ်သော သေရည်သေရက်ကို
လှူသော “အဓမ္မဒါန” တစ်ပါး။

၂။ ရုပ်သေး အငြိမ့်စသော ကချေသည်ကိုလှူသော “အဓမ္မဒါန”
တစ်ပါး။

၃။ ကာမဂုဏ်အတွက် နွားလားဥသဘကိုလှူသော “အဓမ္မ
ဒါန”တစ်ပါး။

- ၄။ ကာမဂုဏ်အတွက် မိန်းမတို့ကိုလှူသော “အဓမ္မဒါန” တစ်ပါး။
- ၅။ မိန်းမယောက်ျား ရွှင်ခြင်းအစရှိသော ကိလေသာတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော ပန်းချီဆေးရေးရုပ်လှူသော “အဓမ္မဒါန” တစ်ပါး-ဟူ၍ အဓမ္မဒါန အပြားအားဖြင့်။ ပဉ္စဝိမံ= ၅- ပါး အပြားရှိ၏။ ။

၅-ပါးစုမာတိကာပြီး၏။

-----*-----

၆-ပါးစု မာတိကာ

- ၅။ ဒါနံ=ဒါနသည်-
- (က) ၁။ ဝဏ္ဏဒါနံ=အဆင်းအရောင်ကောင်းသော ပန်းမျိုး၊ အဝတ် အထည်မျိုးဟူသော “ရူပါရုံအလှူ”။
- ၂။ သဒ္ဒါဒါနံ=အသံ သာယာသော ကြွေးစည် ခေါင်းလောင်း စောင်း ပတ္တလားစသော “သဒ္ဒါရုံအလှူ”။
- ၃။ ဂန္ဓဒါနံ=အနံ့အထုံကောင်းသော ပန်းမျိုး နံ့သာမျိုးဟူသော “ဂန္ဓာရုံအလှူ”။
- ၄။ ရသဒါနံ=လျှာအရသာကောင်းသော ခဲဘွယ် ဘောဇဉ် ဟူသော “ရသာရုံအလှူ”။
- ၅။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဒါနံ=အတွေ့ကောင်းသော အခင်းမျိုး၊ အရုံမျိုး ဟူသော “ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုံအလှူ”။
- ၆။ ဓမ္မဒါနံ=အသက်ရှည်ကြောင်း ဩဇာကောင်းသော ဆီဦး ထောပတ် ဆေးမျိုး ဝါးမျိုးဟူသော “ဓမ္မာရုံအလှူ” ဟူ၍လည်းကောင်း။

တစ်နည်း

- (ခ) ၁။ အာရာမော=လူအများသုံးဆောင်ရန် သစ်သီးအာရာမ် ပန်း အာရာမ်ဟူသော “ထာဝရအလှူ”။
- ၂။ သေတု=တံတား နင်းကြမ်း စောင်းတန်းလှေကား ဟူသော “ထာဝရအလှူ”။
- ၃။ ဝနပွတိ=အရိပ်ကောင်းသော တောစိုးသစ်ပင်ကြီး ဟူသော “ထာဝရအလှူ”။
- ၄။ ပပါ=အမြဲ ရေချမ်းစင်တည်သော “ထာဝရအလှူ”။
- ၅။ ဥဒပါနံ=သောက်ရေကန် သောက်ရေတွင်းဟူသော “ထာဝရ အလှူ”။
- ၆။ ဥပဿယော=စရပ်တန်ဆောင်း ဂူကျောင်း ဥမင်ဟူသော “ထာဝရ အလှူ”ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဆဗ္ဗိမံ-၆-ပါးအပြား ရှိ၏။

၆-ပါးစု မာတိကာ ပြီး၏။

-----*-----

၇-ပါးစု မာတိကာ

၆။ ဒါနံ=ဒါနသည်-

- ၁။ သံယိကတော=ဘုရားအမှူးရှိသော ဘိက္ခုသံဃာ၊ ဘိက္ခုနီသံဃာ နှစ်ပါးစုံအား လှူသော သံယိကဒါန တစ်ပါး။
- ၂။ သက်သက်သော ဘိက္ခုသံဃာ၊ ဘိက္ခုနီသံဃာ နှစ်ပါးစုံ အား လှူသော သံယိကဒါနတစ်ပါး။

နိုင်ငံတွင်းပုစ္ဆာအဖြေပေါင်းချုပ် (ပ-တွဲ)

၅၃

- ၃။ တိက္ခသံဃာ သက်သက်အားလှူသော သံဃိကဒါန တစ်ပါး။
- ၄။ တိက္ခနီသံဃာ သက်သက်အားလှူသော သံဃိကဒါန တစ်ပါး။
- ၅။ တိက္ခသံဃာ၊ တိက္ခနီသံဃာ နှစ်ပါးစုံတို့မှ ညွှန်း၍ရသော သံဃာအားလှူသော သံဃိကဒါနတစ်ပါး။
- ၆။ တိက္ခသံဃာမှ ညွှန်း၍ရသော သံဃာအားလှူသော သံဃိက ဒါနတစ်ပါး။
- ၇။ တိက္ခနီသံဃာမှ ညွှန်း၍ရသော သံဃာအားလှူသော သံဃိကဒါနတစ်ပါး။
- ဟူ၍ သံဃိကဒါန အပြားအားဖြင့်၊ သတ္တဝါခံ=၇-ပါး အပြား ရှိ၏။

၇-ပါးစု မာတိကာပြီး၏။

-----*-----

၈-ပါးစု မာတိကာ

- ၇။ ဒါနံ=ဒါနသည်-
- ၁။ ဒါနပပတ္တိ=လူ့ချမ်းသာကို တောင့်တ၍ ပြုသော ဒါနသည် လူ့ချမ်းသာ၌သာဖြစ်သော ဒါနတစ်ပါး။
- ၂။ နတ်ချမ်းသာကို အသီးအသီး တောင့်တ၍ပြုသော ဒါနသည် နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်၌သာဖြစ်သော ဒါန ၆-ပါး။

- ၃။ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာကို တောင့်တ၍ပြုသောဒါနသည် ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာ၌သာဖြစ်သော ဈာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဒါနတစ်ပါး-ဟူ၍။ အဋ္ဌဝိဓံ=၈-ပါး အပြားရှိ၏။
၈-ပါးစု မာတိကာ-ပြီး၏။

-----*-----

၉-ပါးစုမာတိကာ

- ၈။ ဒါနံ=ဒါနသည်-
၁။ အဓမ္မိကတော=တစ်ပါးသောပုဂ္ဂိုလ် ညွတ်ပြီးမှ တခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလှူသော အဓမ္မိကဒါနတစ်ပါး။
၂။ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုညွတ်ပြီးမှသံဃာကိုလှူသော အဓမ္မိကဒါနတစ်ပါး။
၃။ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုညွတ်ပြီးမှစေတီကိုလှူသော အဓမ္မိကဒါနတစ်ပါး။
၄။ သံဃာကိုညွတ်ပြီးမှပုဂ္ဂိုလ်ကိုလှူသော အဓမ္မိကဒါနတစ်ပါး။
၅။ တစ်ပါးသောသံဃာကိုညွတ်ပြီးမှ တခြားသောသံဃာကိုလှူသော အဓမ္မိကဒါနတစ်ပါး။
၆။ သံဃာကိုညွတ်ပြီးမှစေတီကိုလှူသော အဓမ္မိကဒါနတစ်ပါး။
၇။ စေတီကိုညွတ်ပြီးမှပုဂ္ဂိုလ်ကိုလှူသော အဓမ္မိကဒါနတစ်ပါး။
၈။ စေတီကိုညွတ်ပြီးမှ သံဃာကိုလှူသော အဓမ္မိကဒါနတစ်ပါး။

- ၉။ တစ်ပါးသောစေတီကိုညွတ်ပြီးမှ တခြားသောစေတီကို လှူသော အဓမ္မိကဒါနတစ်ပါး-ဟူ၍ အဓမ္မိကဒါန အပြားအားဖြင့်၊ နဝဝိဓ-၉-ပါး အပြားရှိ၏။
- ၉-ပါးစု မာတိကာ ပြီး၏။

-----*-----

၁၀-ပါးစု မာတိကာ

- ၉။ ဒါနံ=ဒါနသည်-
- ၁။ အန္တံ=ထမင်းအစာမျိုးကိုလှူသော “အန္တဒါန” တစ်ပါး။
- ၂။ ပါနံ=အဖျော်မျိုးကိုလှူသော “ပါနဒါန” တစ်ပါး။
- ၃။ ဃရံ=နေရာ အိမ် ကျောင်းကိုလှူသော “ဃရဒါန” တစ်ပါး။
- ၄။ ဝတ္ထံ=အဝတ် အထည်မျိုးကိုလှူသော “ဝတ္ထဒါန” တစ်ပါး။
- ၅။ မာလာ=ပန်းမျိုးကိုလှူသော “မာလာဒါန” တစ်ပါး။
- ၆။ ဂန္ဓော=နံ့သာမျိုးကိုလှူသော “ဂန္ဓဒါန” တစ်ပါး။
- ၇။ ဝိလေပနံ=အညက်ကြိတ်ပြီးသော နံ့သာပျောင်းကို လှူသော “ဝိလေပနဒါန” တစ်ပါး။
- ၈။ သေယျံ=ညောင်စောင်း ခုတင် အင်းပျဉ် ကွပ်ပျစ် ဖျာ ယိုင် သင်ဖြူ အခင်းအနှီးမျိုးကိုလှူသော “သေယျဒါန” တစ်ပါး။
- ၉။ အာဝါသထော=ဧည့်သည်တို့ တည်းခိုရန် စရပ် တန် ဆောင်းကို လှူသော “အာဝသထဒါန” တစ်ပါး။

နိုင်ငံတွင်းပုစ္ဆာအဖြေပေါင်းချုပ် (ပ-တွဲ)

၅၆

၁၀။

ပဒီပေယျံ=အရောင်အလင်း အဆောက်အဦးကို လှူသော
 “ပဒီပေယျဒါန” တစ်ပါး၊ ကုတိ=ဤသို့၊ ဝတ္ထုတော=ဝတ္ထု
 အားဖြင့်၊ ဒသဝိဓံ=၁၀-ပါး အပြားရှိ၏။
 ၁၀-ပါးစု မာတိကာ-ပြီး၏။

-----*-----

၁၄-ပါးစု မာတိကာ

၁၀။ ဒါနံ=ဒါနသည်-

၁။ ပုဂ္ဂလိကတော=“တိရစ္ဆာန်” သတ္တဝါအား ပေးလှူသော
ပုဂ္ဂလိကဒါနတစ်ပါး။

၂။ မူဆိုး၊ တံငါစသော “ဒုဿီလ” တို့အား ပေးလှူသော
ပုဂ္ဂလိက ဒါနတစ်ပါး။

၃။ သရဏဂုံမရှိသော သာသနာပ “လူသီလဝန္တ” တို့အား
ပေးလှူသော ပုဂ္ဂလိကဒါနတစ်ပါး။

၄။ သာသနာပ “ဈာန်ရ ရသေ့” တို့အား ပေးလှူသော
ပုဂ္ဂလိကဒါနတစ်ပါး။

၅။ သရဏဂုံ သီလရှိသော “လူ၊ သာမဏေ” တို့မှစ၍
“သောတာပတ္တိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်” အား ပေးလှူသော
ပုဂ္ဂလိကဒါနတစ်ပါး။

၆။ “သောတာပတ္တိဖိုလ် ပုဂ္ဂိုလ်” အား ပေးလှူသော ပုဂ္ဂလိက
ဒါန တစ်ပါး။

၇။ “သကဒါဂါမိမဂ် ပုဂ္ဂိုလ်” အားပေးလှူသော ပုဂ္ဂလိကဒါန
တစ်ပါး။

- ၈။ “သကဒါဂိမိဗိုလ် ပုဂ္ဂိုလ်” အား ပေးလှူသော ပုဂ္ဂလိက ဒါနတစ်ပါး။
- ၉။ “အနာဂါမိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်” အား ပေးလှူသော ပုဂ္ဂလိက ဒါနတစ်ပါး။
- ၁၀။ “အနာဂါမိဗိုလ် ပုဂ္ဂိုလ်” အား ပေးလှူသော ပုဂ္ဂလိကဒါန တစ်ပါး။
- ၁၁။ “အရဟတ္တမဂ် ပုဂ္ဂိုလ်” အား ပေးလှူသော ပုဂ္ဂလိကဒါန တစ်ပါး။
- ၁၂။ “အရဟတ္တဗိုလ် ပုဂ္ဂိုလ်” အား ပေးလှူသော ပုဂ္ဂလိကဒါန တစ်ပါး။
- ၁၃။ “ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ” အား ပေးလှူသော ပုဂ္ဂလိကဒါနတစ်ပါး။
- ၁၄။ “သဗ္ဗညုတဘုရား” အား ပေးလှူသော ပုဂ္ဂလိကဒါန တစ်ပါး- ဟူ၍ ပုဂ္ဂလိကဒါန အပြားအားဖြင့်၊ စုဒ္ဒသဝိဓ= ၁၄-ပါးအပြားရှိ၏။ ။

၁၄-ပါးစု မာတိကာပြီး၏။

[အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် ၁၄-ယောက်]

ဒါနကထာ-ဒါနခန်း၌ မာတိကာပြီး၏။

-----*-----

အရကျက်ရန်

၁။ သုဿုသာ လဘတေ ပညံ၊ ဥဋ္ဌာတာ ဝိန္ဒတေ ဓနံ။ ။

သုဿုသာ=ပညာရှိတို့စကားကို ရိုသေလေးမြတ်စွာနာခံမှ၊

ပညံ=အသိပညာ အလိမ္မာကို၊ လဘတေ=ရတတ်၏၊ ဥဋ္ဌာတာ=နေ့နေ့

ညည ထကြွပေါ့ပါး အလကား မနေတတ်မှ၊ ဓနံ=ဥစ္စာကို၊ ဝိန္ဒတေ=ရတတ်၏။

[ပါဠိတော်ရစေ၊]

၂။ သုဝိဇာနော ဘဝံ ဟောတိ၊ ဒုဗ္ဗိဇာနော ပရာဘဝေါ။ ။

သုဝိဇာနော=ကောင်းကောင်း လိမ်မာသောသူသည်၊ ဘဝံ=ပစ္စုပ္ပန်၊ သံသရာ နှစ်ဖြာကောင်းကျိုး တိုးပွားစည်ကားသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ ဒုဗ္ဗိဇာနော=အသိအလိမ္မာ ပညာနည်းပါးသောသူသည်၊ ပရာဘဝေါ=ဘဝအဆက်ဆက် ပျက်စီးယုတ်ညံ့သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

[ပါဠိတော်ရစေ၊]

၃။ ဓမ္မကာမော ဘဝံ ဟောတိ၊ ဓမ္မဒေသီ ပရာဘဝေါ။ ။

ဓမ္မကာမော=အသိတရား အကျင့်တရားကို လိုလားသောသူသည်၊ ဘဝံ=ပစ္စုပ္ပန်၊ သံသရာ ချမ်းသာစီးပွား များမြတ်သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ ဓမ္မဒေသီ=အသိတရား အကျင့်တရားကို မလိုလားသောသူသည်၊ ပရာဘဝေါ=ဘဝအဆက်ဆက် ပျက်စီး ဆုံးရှုံးသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

[ပါဠိတော်ရစေ၊]

၄။ ကလျာဏကာရီ ကလျာဏံ၊ ပါပကာရီပ ပါပကံ။ ။

ကလျာဏကာရီ=အကောင်းအမွန်ကို ပြုလေ့ရှိသောသူသည်၊ ကလျာဏံ=အကောင်းအမွန်ကို၊ လဘတေ=ရတတ်၏၊ ပါပကာရီ=မကောင်းမှုကို ပြုလေ့ရှိသောသူသည်၊ ပါပကံ=မကောင်းမှုကို၊ လဘတေ=ရတတ်၏။

ယခုဘဝ အကောင်းကိုပြုမှ နောက်နောက်ဘဝ အကောင်းကို ရသည်။ ယခုဘဝ မကောင်းသည်ကိုပြုလျှင် နောက်နောက်ဘဝ မကောင်းသည်ကို ရသည်။

[ပါဠိတော်ရစေ။]

၅။ ယာဒိသံ ဝပတေ ဗီဇံ၊ တာဒိသံ ဟရတေ ဖလံ။ ။

ယာဒိသံ=အကြင်သို့သဘောရှိသော၊ ဗီဇံ=မျိုးစေ့ကို၊ ဝပတေ= စိုက်ပျိုး၏၊ တာဒိသံ=ထိုသို့သဘောရှိသော၊ ဖလံ=အသီးကို၊ ဟရတေ= ဆောင်၏။

ဆန်ဖြူ ဆန်ကောင်းမျိုးကို စိုက်ပျိုးမှ ဆန်ဖြူစပါး၊ ဆန်ကောင်း စပါး ဖြစ်ထွန်းသည်။ ဆန်နီ၊ ဆန်ကြမ်းမျိုးကို စိုက်ပျိုးလျှင် ဆန်နီစပါး၊ ဆန်ကြမ်းစပါး ဖြစ်ထွန်းသည်။ အချဉ်မျိုး၊ အခါးမျိုးကိုစိုက်လျှင် အချဉ်သီး၊ အခါးသီးသာသီးသည်။ အချိုမျိုး၊ အဆိမ့်မျိုးကိုစိုက်မှ အချိုသီး၊ အဆိမ့် သီးကို သီးသည်။ လောကမျက်မြင် ဥပမာ။

[ပါဠိတော်ရစေ။]

၆။ သဒိသံ ပါကံ ဇနေတိ။ ။

သဒိသံ=အကြောင်းကံနှင့် တူသော၊ ပါကံ=အကျိုးကို၊ ဇနေတိ= ဖြစ်စေတတ်၏။

ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံကျိုးတို့မည်သည် များသောအားဖြင့် ကံနှင့် အလားတူတတ်သည်။

[အဋ္ဌကထာ ရစေ။]

၇။ မနာပဒါယီ လဘတေ မနာပံ။ ။

မနာပဒါယီ=အလျှူခံပုဂ္ဂိုလ် နှစ်သက်ဖွယ်ကို လျှူဒါန်းလေ့ရှိသော သူသည်၊ မနာပံ=နှစ်သက်ဖွယ်သော အကျိုးကို၊ လဘတေ=ရတတ်၏။

[ပါဠိတော် ရစေ။]

တစ်နည်းကား။

။ မနာပဒါယီ=မိမိနှစ်သက်သော ဝတ္ထုကို လျှူဒါန်းသော သူသည်၊ မနာပံ=နှစ်သက်ဖွယ်သော အကျိုးကို လာဘတေး ရတတ်၏။

မိမိနှစ်သက်မှ သူတစ်ပါးလည်း နှစ်သက်မည်၊ အလှူခံနှစ်သက်မှ အလှူလည်း အကျိုးကြီးမည်-ဟုသိ၍ မိမိနှစ်သက် လောက်မှ သူတစ်ပါး ကိုလည်း ပေးလှူသူသည် မနာပဒါယီမည်၏။ အလှူခံနှစ်သက်သည်သာ လိုရင်း။

[သည်ကနောက်ကို စကားပြင်သက်သက်စုမှာ အရမကျက်နှင့်၊ မှတ်မိ အောင်ကြည့်၊ ပါဠိအနက်ဖြစ်လျှင် အရကျက်။]

-----*-----

**ကျက်မှတ်ကြည့်ရှုရန်
၂-ပါးစုအဓိပ္ပါယ်**

၁။ ဒါနနှစ်ပါးစုတို့တွင်-

(က) အာမိသဒါန၊ ဓမ္မဒါနနှစ်ပါးတွင် ဓမ္မဒါန မြတ်သည်။ ။

သဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဇိနာတိ။ ။

သဗ္ဗဒါနံ=အလုံးစုံသော အာမိသအလှူကို၊ ဓမ္မဒါနံ=တရား အလှူက၊ ဇိနာတိ=အောင်၏။

[ပါဠိတော်ရစေ။]

အာမိသအလှူ၊ ဓမ္မအလှူ နှစ်ပါးပြိုင်ကြလျှင် ဓမ္မအလှူက နိုင်သည်သာ-ဟူလို၊ အာမိသအလှူကား ဥစ္စာစည်းစိမ်ကို ပေးတတ်သည်၊ ဓမ္မအလှူကား အသိအလိမ္မာ ဉာဏ်ပညာကို ပေးတတ်သည်။

(ခ) သက္ကစွဒါန၊ အသက္ကစွဒါန နှစ်ပါးတွင် သက္ကစွဒါနမြတ်သည်။ သက္ကစွမမြောက်သော အလှူသည် အကျိုးပေးသောအခါ ထိုသူကို မိမိ၏ သားမယား ကျေးကျွန်တို့ကပင် ရိုသေခြင်းမရှိကုန်။ သက္ကစွမြောက်သော အလှူသည် အကျိုးပေးသောအခါ ထိုသူကို အများရိုသေရသည်။

[သဒိသံ ပါကံ ဇနေတိ။]

(ဂ) ပူဇာဒါန၊ အနုဂ္ဂဟဒါန နှစ်ပါးတွင် ပူဇာဒါနမြတ်သည်။ သို့သော်လည်း အနုဂ္ဂဟဒါနကိုလည်း အလေးပြုရသည်ပင်။ အနုဂ္ဂဟ ဒါနပင်ဖြစ်သော်လည်း စေတနာထက်ထက်နှင့် သက္ကစွမြောက်အောင် လှူရမည်။

ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်ကိုပင် ကျွေးမွေးသော်လည်း ကောင်းမွန်စွာ စီစဉ်၍ ကျွေးမွေးလျှင် သက္ကစွဒါနဖြစ်၍၊ မြေအလူးလူး ရွှံ့အလူးလူး ပုံ၍ ကျွေးလျှင် အသက္ကစွဒါနဖြစ်၏။

(ဃ) သာဟတ္ထိကဒါန၊ အာဏတ္ထိကဒါန နှစ်ပါးတွင် သာဟတ္ထိကဒါန မြတ်၏။ ကိုယ်တိုင်ပင်မထပဲ သူတစ်ပါးကိုသာ ခိုင်းစေ၍ လှူသော ဒါနသည် အကျိုးပေးသောအခါ အခြွေအရံ နည်းတတ်သည်။ ရာဇညမင်းကြီးသည် အာဏတ္ထိကဒါနအတွက် စာတုမဟာရာဇ် နတ်ပြည်တွင် ဘုံဟောင်း ဗိမာန်ဟောင်းကြီးတစ်ခု၌ အခြွေအရံမရှိဘဲ တစ်ယောက်အထီးတည်း နတ်ကြီးဖြစ်ရသည်-ဟု ကျမ်းဂန်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် တတ်နိုင်လျက်နှင့် အထပျင်းသည့်အတွက် သူတစ်ပါးကိုသာ မခိုင်းကြနှင့်၊ သာဟတ္ထိက မြောက်အောင်ပြုကြ။

(င) ထာဝရဒါန၊ အထာဝရဒါန အကျိုးပေးခိုင်မြဲသည်။ နေ့စဉ် ဝတ်တည်၍ပြုသော ဆွမ်းစသော နိစ္စဘတ်ဒါနသည်လည်း ထာဝရဒါန အလားရှိ၏။

တေသံ ဒိဝါစ ရက္ခောစ၊ သဒါ ပုညံ ပဝမတိ။ ။

တေသံ=ထိုထာဝရဒါန၊ နိစ္စဘတ်ဒါန ရှိကြကုန်သော သူတို့အား၊
ဒိဝါစ=နေ၌လည်းကောင်း၊ ရက္ခောစ=ညဉ့်၌လည်းကောင်း။ သဒါ=အခါ
ခပ်သိမ်း၊ ပုညံ=ကုသိုလ်သည်၊ ပဝမတိ=မြစ်ရေ အယဉ်ကဲ့သို့ ပွားစီး၏။
[ပါဠိတော်ရစေ။]

(စ) သပရိဝါရဒါန၊ အပရိဝါရဒါနနှစ်ပါးတွင် သပရိဝါရဒါန
မြတ်၏။

၁။ သင်္ကန်းကိုလှူလျှင် သင်္ကန်းသက်သက် လှူသည်ကား
အပရိဝါရ ဒါနမည်၏။

၂။ သင်္ကန်းကိုလှူလျှင် သင်္ကန်းနှင့်စပ်သော အခြံအရံစုကို
အစုံအလင်ပြု၍ လှူသည်ကား သပရိဝါရ ဒါနမည်၏။

[အလုံးစုံသော အလှူဝတ္ထုတို့မှာလည်း ဤနည်းချည်း။]

၁။ အပရိဝါရဒါနသည် အကျိုးပေးသောအခါ ထမင်းကိုလိုလျှင်
ထမင်းသက်သက်ကိုသာ ရတတ်၏။ “ပျားရှိ၍ ဖက်မရှိ၊ ဖက်ရှိ၍ ပျားမရှိ”
ဆိုဘိသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏။

၂။ သပရိဝါရဒါနမှာ အကျိုးပေးသောအခါ ထမင်းကိုအလိုရှိလျှင်
ထမင်း၏ အခြံအရံဖြစ်သော ဟင်းကျွေး ဟင်းလျာ အစုံအလင်
ဘောဇဉ်ခဲဘွယ် ပန်းကန်အုပ်ခွက် လက်ဘက် ဆေးကွမ်းနှင့် တကွ
ရတတ်၏။

[သဒိသံ ပါကံ ဇနေတိ။]

(ဆ) နိစ္စဒါန၊ အနိစ္စဒါန နှစ်ပါးသည် ထာဝရဒါန၊ အထာဝရဒါန
နှင့် အလားတူ၏။

နိစ္စဒါန၊ ထာဝရဒါန တစ်ခုခုရှိသောသူသည် သောတာပန်နှင့် အလားတူ၏။ သေလျှင် နတ်ရွာသုဂတိ ဘဝမြဲ၏-ဟု အင်္ဂုတ္တိုရ် အဋ္ဌကထာမှာဆို၏။ ထို့ကြောင့် လူဖြစ်သောသူသည် တစ်ခုခုသော နိစ္စဒါန၊ တစ်ခုခုသော ထာဝရဒါန ရှိသင့်လှတော့သည်။

(၃) သသင်္ခါရဒါန၊ အသင်္ခါရဒါန နှစ်ပါးတွင် အသင်္ခါရဒါန မြတ်၏။

၁။ သူတစ်ပါးတိုက်တွန်း၍ ပြုရသော အလှူသည် အကျိုးပေး သောအခါ လူလည်း ထိုင်းမှိုင်းတတ်၏။ ပစ္စည်းဥစ္စာ အကျိုးပေးလည်း ထိုင်းမှိုင်း တတ်၏။

၂။ အသင်္ခါရအလှူသည် အကျိုးပေးသောအခါ လူလည်း သွက်လက် တတ်၏။ ပစ္စည်းဥစ္စာ အကျိုးပေးလည်း သွက်လက်တတ်၏။

[သဒိသံ ပါကံ ဇနေတိ။]

(၅) ဇနကတ၊ အဇနကတနှစ်ပါးတွင် ဇနကတမြတ်၏။

၁။ အကျိုးအာနိသင်ကို မသိဘဲ လှူသောဒါနသည် အကျိုးပေးသော အခါ ဒွိဟိတ်အကျိုးကိုသာ ပေး၏။ ဉာဏ်ပညာ နှံ့တတ်၏။

၂။ အကျိုး အာနိသင်ကိုသိ၍ လှူသောဒါနသည် တိဟိတ်အကျိုး ကို ပေးတတ်၏။ ဉာဏ်ပညာ ထက်တတ်၏။ ။

[သဒိသံ ပါကံ ဇနေတိ။]

[ဤ “သဒိသံပါကံဇနေတိ” ပါဠိနှင့် ဆိုင်သမျှမှာ “ယာဒိသံ ဝပတေ ဗိဇံ၊ တာဒိသံ ဟရတေ ဖလံ”ဟူသော ပါဠိနှင့်လည်းဆိုင်လေ၏။]

(ည) ဝဇ္ဇနိဿိတဒါန၊ ဝိဝဇ္ဇနိဿိတဒါန နှစ်ပါးတွင်-

- ၁။ ဝဋ္ဋနိဿိတ ဒါနကား ပါရမီဆယ်ပါးတွင် မဝင်၊ လူ၊ နတ်
ချမ်းသာကိုသာပေးနိုင်၏။ နိဗ္ဗာန် မဂ်ဖိုလ်ကိုမဆောင်နိုင်။
- ၂။ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ ဒါနသည်သာ ပါရမီဆယ်ပါးတွင် ဒါန
ပါရမီမည်၏။ လူချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ
တည်းဟူသော ချမ်းသာသုံးပါးကို ဆောင်နိုင်၏။
- ၁။ ဒါနပါရမီ၊
- ၂။ သီလပါရမီ၊
- ၃။ နိက္ခမပါရမီ၊
- ၄။ ပညာပါရမီ၊
- ၅။ ဝီရိယပါရမီ၊
- ၆။ ခန္တီပါရမီ၊
- ၇။ သစ္စာပါရမီ၊
- ၈။ အဓိဋ္ဌာန်ပါရမီ၊
- ၉။ မေတ္တာပါရမီ၊
- ၁၀။ ဥပေက္ခာပါရမီ။

[ပါရမီဆယ်ပါးရစေ။]

(ဋ) ဓမ္မဒါန၊ အဓမ္မဒါန နှစ်ပါးတွင် အဓမ္မဒါနသည် ကုသိုလ်
ရသော ဒါနမဟုတ်၊ အကုသိုလ်ဖြစ်သော ဒါနသာတည်း။ အထက်၌
အဓမ္မဒါန ၅-ပါး လာလိမ့်မည်။

(ဌ) ဓမ္မိကဒါန၊ အဓမ္မိကဒါန နှစ်ပါးတွင် အဓမ္မိကဒါနသည်
ကုသိုလ်မရဟု ဆိုကြ၏။ ကုသိုလ်မရ လုံးလုံးမဟုတ်၊ အရနည်းသည်ဟု
ဆိုကြကုန်၏။ အဓမ္မိကဒါန ၉-ပါး အထက်မှာလာလတ္တံ့။

(၃) ဝတ္ထုဒါန၊ အဘယဒါနနှစ်ပါးတွင် အဘယဒါနမြတ်သည်၊
ငါးပါးသီလများသည် အဘယဒါနမျိုးတွင် ဝင်၏။

(ပ) အဇ္ဈတ္တိကဒါန၊ ဗာဟိရဒါနနှစ်ပါးတွင် မွန်မြတ်သော
ကိုယ်အင်္ဂါကိုလှူသော အဇ္ဈတ္တိကဒါနမြတ်၏။

(ဏ) သာဝဇ္ဇဒါန၊ အနဝဇ္ဇဒါနနှစ်ပါးတွင် အနဝဇ္ဇဒါနမြတ်၏။
သာဝဇ္ဇဒါနသည် အကျိုးပေးသောဘဝ၌ ကိုယ်တွင်းရန် ကိုယ်ပရန်
များတတ်၏။ စည်းစိမ်ဥစ္စာအတွက် အသက်ခန္ဓာ ဆုံးရတတ်၏။

(တ) အဂ္ဂဒါန၊ ဥစ္ဆိဋ္ဌဒါနနှစ်ပါးတွင် အဂ္ဂဒါနမြတ်၏။
သို့သော်လည်း အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် နှစ်သက်လျှင် အကြွင်းအကျန်
အယုတ်အညံ့ပင်ဖြစ်သော်လည်း အကျိုးကြီးပါ၏။ စေတနာထက်ထက်နှင့်
သက္ကစ္စမြောက်အောင်သာပြု။ ချမ်းသာသောသူတို့၏ အကြွင်း အကျန်
သည် ဆင်းရဲလှသောသူတို့မှာ အကောင်းအမွန်ပင်ဖြစ်၏။ လူတို့၏
အကြွင်းအကျန်သည် ခွေးဝက်ကြက်ငှက်တို့မှာ အကောင်းအမွန်ပင်
ဖြစ်ပေ၏။

(ထ) ဟိနဒါန၊ ပဏီတဒါနနှစ်ပါးတွင် ပဏီတဒါနမြတ်၏။
သို့သော်လည်း အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်မှာ အကျိုးများ ခဲ့သော်လည်းကောင်း၊
အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် နှစ်သက်ခဲ့သော်လည်းကောင်း ယုတ်ညံ့သော အလှူဝတ္ထု
ပင်ဖြစ်သော်လည်း စေတနာထက်ထက်နှင့် သက္ကစ္စမြောက်အောင်လှူလျှင်
အကျိုးကြီးပါ၏။

၂-ပါးစုအဓိပ္ပါယ်-ပြီး၏။

-----*-----

၃-ပါးစု အဓိပ္ပါယ်

- ၂။ သုံးပါးစုတို့၌-
- (က) ၁။ အကျော်အစောကို တောင့်တ၍လှူသော ဒါနသည် ဟိနဒါန ဖြစ်၏။
- ၂။ လူချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာဟူသောအကျိုးကို တောင့်တ၍ လှူသောဒါနသည် မဇ္ဈိမဒါနဖြစ်၏။
- ၃။ အရိယာတို့၏ အလေ့အကျက် အလောင်းအလျာတို့၏ အလေ့အကျက်ကို အလေးဂရုပြု၍ လှူသော ဒါနသည် ပဏီတဒါနမည်၏။

တစ်နည်းကား-

- ၁။ လူချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာဟူသော အကျိုးကို တောင့်တ၍လှူသော ဒါနသည် ဟိန၊
- ၂။ သာဝကဗောဓိ၊ပစ္စေကဗောဓိကို တောင့်တ၍ပြုသော ဒါနသည် မဇ္ဈိမ၊
- ၃။ သဗ္ဗညုဗောဓိကို တောင့်တ၍ပြုသောဒါနသည် ပဏီတ၊
 ထို့ကြောင့် ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလျှင် အမှတ်တမဲ့မပြုရ၊
 ဗောဓိသုံးပါးတွင် တစ်ပါးပါးကိုရည်သန်ရမည်၊ တောင့်တရမည်ဟု
 ပြောဆိုလေ့ ရှိကြပေကုန်၏။ ဗောဓိ-ဆိုသည်ကား မဂ်ဉာဏ်ပေတည်း။
 ဗောဓိ ဝုစ္စတိ စတူသု မဂ္ဂေသု ဉာဏံ။ ။
 စတူသု မဂ္ဂေသု=မဂ်လေးပါးတို့၌၊ ဉာဏံ=ဉာဏ်ကို၊ ဗောဓိ=ဗောဓိ
 ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ=ဆိုအပ်၏။ [ပါဠိတော်]

- ၁။ ဗောဓိဆိုသည်- သာဝကဗောဓိ၊ ပစ္စေကဗောဓိ၊ သဗ္ဗညုဗောဓိ-ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။
- ၂။ သာဝကဗောဓိသည် အဂ္ဂသာဝကဗောဓိ၊ မဟာသာဝကဗောဓိ၊ ပကတိသာဝကဗောဓိဟူ၍ သုံးပါးရှိပြန်၏။
- ၃။ သဗ္ဗညုဗောဓိသည်လည်း- ပညာဓိက၊ သဒ္ဓါဓိက၊ ဝီရိယာဓိက ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိပြန်၏။
- ၁။ ပညာဓိကမှာ- လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း ပါရမီ ဖြည့်သည်။
- ၂။ ဝီရိယာဓိကမှာ- ရှစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း။
- ၃။ သဒ္ဓါဓိကမှာ- တစ်ဆယ့်ခြောက်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း။
- ၄။ ပစ္စေကဗောဓိမှာ- နှစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း။
- ၅။ ရှင်သာရိပုတ္တရာ၊ ရှင်မောဂ္ဂလာန် နှစ်ပါးတို့ကဲ့သို့ အမြတ်ဆုံး ဖြစ်သော လကျာရံကြီး လက်ဝဲရံကြီးနှစ်ပါးသည် **“အဂ္ဂသာဝက”** မည်၏။ ထိုအဂ္ဂသာဝကဗောဓိမှာ တစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း ပါရမီဖြည့်မှရသည်။
- ၆။ ရှင်အာနန္ဒာ၊ ရှင်အနုရုဒ္ဓါ၊ ရှင်မဟာကဿပ အစရှိကုန်သော လကျာရံ ၄-ကျိပ်၊ လက်ဝဲရံ ၄-ကျိပ် ဤ ၈-ကျိပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် **“မဟာသာဝက”** မည်ကုန်၏။ ထိုမဟာသာဝကဗောဓိသည် ကမ္ဘာတစ်သိန်း ပါရမီဖြည့်မှရသည်။
- ၇။ သည်မှကြွင်းသော ဘုရားတပည့်သား အရိယာသာဝက ဟူသမျှသည် လူဖြစ်စေ၊ ရဟန်းဖြစ်စေ၊ နတ်ဗြဟ္မာဖြစ်စေ **“ပကတိသာဝက”** မည်၏။ ထိုပကတိသာဝက ဗောဓိမှာ

ကမ္ဘာတစ်ရာ၊ ကမ္ဘာတစ်ထောင် ပါရမီဖြည့်ရသည် ဟုဆိုကြ၏။ ပကတိသာဝကဆုကိုမူကား ကောင်းကောင်း ပါရမီဖြည့်နိုင်လျှင် နှစ်ဘဝသုံးဘဝနှင့်ပင် ရပါ၏ဟူ၍လည်း ဆိုကြကုန်၏။

(ခ) ဒါနဒါသ၊ ဒါနသဟာယ၊ ဒါနသာမိသုံးရပ်တွင် ဒါနသာမိ မြတ်၏။ သို့သော်လည်း အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်အားလျော်စွာရှိသေး၏။ အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အကျိုးများ၍ အလှူခံနှစ်သက်၍ရှိလျှင် ဒါသ၊ သဟာယပင် ဖြစ်သော်လည်း အကျိုးကြီးပါ၏။ စေတနာထက်ထက်နှင့် သက္ကစ္စမြောက် အောင်သာလိုသည်။

(ဂ) ဝတ္ထု၊ အဘယ၊ ဓမ္မဒါနမှာ ထင်ရှားပြီ။

(က) ၁။ လူကဲ့ရဲ့မည်စိုး၍ လှူသောဒါနသည် လောကာဓိပတေယျ ဒါနမည်၏။ ရံခါရံဖန် စေတနာသဒ္ဓါ မရှိလှဘဲနှင့် လူကဲ့ရဲ့ မည်စိုး၍ ပေးလှူရသော ဒါနလည်း ရှိကြ၏။ ထိုဒါနကို လောကာဓိပတေယျဒါန ဆိုသည်။

၂။ စေတနာသဒ္ဓါ မရှိလှပါဘဲလျက် မိမိဂုဏ်သိရ် အရှိန်အဝါနှင့် ပေးလှူမှပင် လျော်မည်ဟု ပေးလှူကြသော အရာလည်း ရှိကြသည်။ ထိုအလှူသည် အတ္တာဓိပတေယျ ဒါန မည်၏။

၃။ ဆိုက်ရောက်လာသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်အလိုရှိ၍ တောင်းရမ်းသော သူတို့အား တတ်နိုင်သမျှ ဝေငှပေးကမ်း လှူဒါန်းစွန့်ကြဲ ကျွေးမွေး ထောက်ပံ့မှုသည် ဘုရားအလောင်း၊ ပစ္စေကအလောင်း၊ အဂ္ဂသာဝက၊ မဟာသာဝက၊ ပကတိသာဝကအလောင်း သူတော်ကောင်းတို့၏ အမှုပေတည်းဟု သူတော်ကောင်းတရားကို အလေးပြု၍ ပေးလှူသော

ဒါနသည် ဓမ္မာဓိပတေယျဒါနမည်၏။ ဤဓမ္မာဓိပတေယျ
ဒါနသည် မြတ်၏။ ။

၃-ပါးစုအဓိပ္ပါယ်-ပြီး၏။

-----*-----

၄-ပါးစုအဓိပ္ပါယ်

၃။ (က) စတုပစ္စယဒါန၌ ပစ္စည်းဝတ္ထု အလှူစုတွင် သံဃိက
ကျောင်း အလှူသည် အမြတ်ဆုံးပေတည်း။

ဝိဟာရဒါနံ သံဃဿ၊ အဂ္ဂံ ဗုဒ္ဓေန ဝဏ္ဏိတံ။ ။

သံဃဿ=စတုဒါသာ လာလာသမျှသော သင်္ဃာအား၊ ဝိဟာရ
ဒါနံ=ကျောင်းအလှူကို၊ အဂ္ဂံ=အမြတ်ဆုံး ဟူ၍၊ ဗုဒ္ဓေန=ငါဘုရားသည်၊
ဝဏ္ဏိတံ=ချီးမွမ်းအပ်၏။

[ပါဠိတော်ရစေ။]

တခြားတစ်ပါးသော အလှူတို့မှာ “သဒိသံ ပါကံ ဇနေတိ”
ဟူသည်နှင့်အညီ အလှူနှင့် လျော်ရာလျော်ရာ ပေးကြသည်သာများ
သည်၊ ကျောင်းအလှူမှာမူကား အလုံးစုံကိုပေးနိုင်သည်ဟု ဟောတော်
မူသည်လည်းရှိ၏။

သောစ သဗ္ဗဒဒေါ ဟောတိ၊ ယော ဒဒါတိ ဥပဿယံ။ ။

ယော=အကြင်သူသည်၊ ဥပဿယံ=ကျောင်းအလှူကို၊ ဒဒါတိ=
ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း၏၊ သောစ=ထိုသူသည် လည်း၊ သဗ္ဗဒဒေါ=အလုံးစုံကို
ပေးလှူသည်မည်သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

[ပါဠိတော်ရစေ။]

(ခ) ဒက္ခိဏဝိသုဒ္ဓိလေးပါးတွင် အလှူပေး, အလှူခံ ၂-ပါး သီလရှိသော အလှူသည် မြတ်သည်။ တစ်ပါးပါး ပါရှိလျှင်လည်း သင့်ရုံရှိ၏။

၄-ပါးစုအဓိပ္ပာယ်-ပြီး၏။

-----*-----

၅-ပါးစုအဓိပ္ပာယ်

၂။ ၅-ပါးစုတို့၌-

၁။ သေလိုသောသူကို သူ့အလိုပြည့်ပါစေဟု အဆိပ်ဆေးကို ပေးလှူအံ့, ကြိုးကိုပေးလှူအံ့, ဓားလက်နက်ကို ပေးလှူအံ့, သေတဲ့ရန်နည်းကို ပြောဟောအံ့- ကုသိုလ်မဖြစ်၊ ပါဏာတိပါတကံသာဖြစ်၏။ သူတစ်ပါးကို သတ်လိုသော သူကို သူ့အလိုပြည့်စေခြင်းငှာ ပေးလှူရာ၌လည်း ဤအတူမှတ်၊ အဆိပ်ဆေးနှင့်မှ ပျောက်ငြိမ်းမည့် အနာရောဂါရှိသူကို အနာရောဂါ ပျောက်ငြိမ်းစေခြင်းငှာ စင်ကြယ်စွာသောစိတ်ဖြင့် အဆိပ်ဆေးကို ပေးလှူရာ၌ကား ကုသိုလ်ဒါနဖြစ်ရပါသေး၏။

၂။ ပိုက်ကွန်, လေး, မြားစသော လက်နက်ကိရိယာမျိုးကို အထည်ပျက်အောင် ဖျက်ဆီး၍ ကျောင်း, ဘုရားကိစ္စမှာ လှူဒါန်းလျှင်လည်း ကုသိုလ်ဒါန ဖြစ်ရပါသေး၏။

၃။ သေရည် သေရက်စသော ယစ်မျိုးများကိုလည်း မူးလောက်ယစ်လောက်အောင် မဟုတ်ဘဲ အနည်းငယ်မျှ ဆေးဖော် ဝါးဖက်အနေနှင့် ပေးလှူရာ၌လည်းကောင်း, နုနာစသော အပဗာဟိရအနာမျိုးကို ပျောက်ငြိမ်းစေခြင်းငှာ လိမ်းကျံရန်ပေးလှူရာတို့၌လည်းကောင်း ကုသိုလ်ဒါန ဖြစ်ရပါသေး၏။

၄။ ကချေသဘင်အလှူ၌ ကိလသာတရား ပွားများရန် သက်သက်ဖြစ်သော အကအခန့်, အဆို, အဖွဲ့, ဇာတ်, ရုပ်သေးကို ပေးလှူရာ၌သာ အကုသိုလ်ဒါန အဓမ္မအလှူဖြစ်သည်။ တီးသော အဆောက်အဦ, မှုတ်သော အဆောက်အဦ ကိရိယာမျိုးကိုလှူရာ၌လည်းကောင်း, တီးစေ, မှုတ်စေ၍ တီးသော အသံမျိုး မှုတ်သောအသံမျိုးကို လှူရာ၌လည်းကောင်း, ရတနာသုံးပါးနှင့် သင့်လျော်လောက်သော အသံမျိုးကို မိမိကိုတိုင်ပင် တီး၍မှုတ်၍ လှူရာ၌လည်းကောင်း ကုသိုလ်မဖြစ် မဆိုသာ။ လှူရိုးထုံးစံလည်း ကျမ်းဂန်များ တွင်လာပေသည်။

၅။ အထီး, အမအလှူတို့မှာလည်း ကာမဂုဏ်မှုကိုမဲ့ဘဲ အလုပ်အကျွေးကိစ္စနှင့်လှူလျှင် အဓမ္မဒါန မဆိုသာ။

၅-ပါးစုအဓိပ္ပါယ်ပြီး၏။

-----*-----

၅။ ခြောက်ပါးစု ထင်ရှားပြီ။

-----*-----

၇-ပါးစုအဓိပ္ပါယ်

၆။ ခုနစ်ပါးစု၌- ညွှန်း၍ရသော သင်္ဃာဆိုသည်ကား မိမိကဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ဟု မရည်စူးဘဲ သင်္ဃာအများထဲကို “တပည့်တော်ကို သင်္ဃာတစ်ပါး ပေးပါ, နှစ်ပါးပေးပါ” ဟု မိမိအလိုရှိသလောက် မထေရ်ကြီးများကို လျှောက်ထားလေရာ မထေရ်ကြီးများက စာရင်းစဉ်ကျရာပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြပေ၏။ မထေရ်ကြီးများညွှန်ပြ၍ ကျရာပုဂ္ဂိုလ်ကို လှူသော အလှူပေတည်း။

၇-ပါးစုအဓိပ္ပါယ် ပြီး၏။

-----*-----

၈-ပါးစုအဓိပ္ပါယ်

၇။ ရှစ်ပါးစု၌- ဒါနပပတ္တိရှစ်ပါးသည် ဝဋ္ဋနိဿိတ ဒါနစုသာ တည်း။ ဟိနဒါနဟူ၍ပင် ဟောတော်မူသည်။

တဿ တံ စိတ္တံ ဟိနာဓိမုတ္တံ ဟောတိ။ ။

တဿ=ထိုအလှူဒါယကာ၏၊ တံစိတ္တံ=ထိုစိတ်သည်၊ ဟိနာဓိမုတ္တံ=အယုတ်အညံ့သို့ညွတ်သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

[ပါဠိတော်ရစေ၊]

လူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာချမ်းသာမျှတောင့်တသော စိတ်သည် အယုတ်အညံ့သို့ ညွတ်သော စိတ်မည်၏။ နောက်ဆုံး၌ ဗြဟ္မာချမ်းသာလာသည်မှာ ဒါနနှင့်ဗြဟ္မာချမ်းသာကို ရနိုင်သည်မဟုတ်၊ ဈာန်ရသော အလှူဒါယကာဖြစ်၍ ဗြဟ္မာချမ်းသာ လာလေသည်။

၈-ပါးစုအဓိပ္ပါယ်-ပြီး၏။

-----*-----

၉-ပါးစုအဓိပ္ပါယ်

၈။ ကိုးပါးစု၌- တစ်ပါးသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွတ်ပြီးမှ တစ်ခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်အားသော်၎င်း၊ သင်္ဃာအားသော်၎င်း၊ စေတီအား သော်လည်းကောင်း လှူသော ဒါနသုံးပါးသည် အဓမ္မိကဒါနမည်၏-ဟူရာ၌ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်အား လှူမည်၊ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ဖို့ ဆောက်လုပ်မည်ဟု နှုတ်မြွက်ပြောကြားပြီးသော အလှူထည်ကို ညွတ်ပြီးဆိုသည်။

ပရိဏတံနာမ ဒဿာမ ကရိဿာမာတိ ဝါစာ ဘိန္နာ ဟောတိ။

ပရိဏတံနာမ=ညွတ်ပြီးသော ဝတ္ထုမည်သည်ကား၊ ဒဿာမ=လှူကုန်အံ့၊ ကရိဿာမ=ဆောက်လုပ်ကုန်အံ့၊ ဣတိ=ဤသို့၊ ဝါစာ=နှုတ်ကို၊

ဘိန္နာ=မြွက်ပြီးသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

[ပါဠိတော်ရစေ။]

စိတ်ထဲကရည်စူးရုံမျှကို ညွတ်ပြီးမဆိုရ၊ စိတ်ထဲကရည်စူးရုံမျှ ရှိသေးသော အလှူဝတ္ထုကို တစ်ခြားတစ်ပါးသို့ ပြောင်းလွှဲ၍ လှူရာ၌ အဓမ္မိကဒါန ဖြစ်သည်မဆိုသာပေ။ နောက်နောက် သုံးပါး၊ သုံးပါးတို့၌ လည်း ဤနည်းအတူမှတ်၊ အဓမ္မိကဒါနဖြစ်ခဲ့လျှင် ကုသိုလ်မရဟု ဆိုကြ၏။ မရလုံးလုံး မဟုတ်၊ ပုဗ္ဗစေတနာကတစ်လမ်း၊ ဗုဒ္ဓစေတနာ-အပရ စေတနာတို့က တစ်လမ်းစီနေ၍ စေတနာထောင့်သည့်အတွက် အဓမ္မိကဒါနဆိုသည်။ ကုသိုလ်မှာ ဖြစ်ပါ၏ဟူ၍လည်း ဆိုကြကုန်၏။ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကို လှူမည်၊ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ဖို့ ဆောက် လုပ်မည်ဟု နှုတ်မြွက်ပြီးသောဝတ္ထုသည် နှုတ်မြွက်သည့်အတွက် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ဖက်သို့ တစ်ဝက်ပါပြီးသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ရွှေ့ပြောင်း၍လှူခြင်းငှါ မထိုက်ပေပြီ၊ ရွှေ့ပြောင်း၍လှူခဲ့လျှင် ဝစီသစ္စာလည်းပျက်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် ဖက်သို့ တစ်ဝက်ပါပြီးသော အဖို့ကိုလုယက်၍ တစ်ပါးသောပုဂ္ဂိုလ်အား ပေးသည်လည်းမည်၏။ ထို့ကြောင့် အဓမ္မိကဒါနဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

ထိုဝတ္ထုကို အလှူခံသောအမှုသည်လည်း အဓမ္မိကပဋိဂ္ဂဟ ကိုးပါးဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။ မတရားသော အလှူခံကိုးပါးဆိုလိုသည်။ ထိုကဲ့သို့သောဝတ္ထုများကို လှူသောသူကပင် လှူသော်လည်း ခံသော ပုဂ္ဂိုလ်ကသိလျှင် အလှူမခံရ၊ စေတီတော်မူကား အသက်မရှိ၍ ကိစ္စမရှိ၊ နှုတ်မြွက်ပြီးသည့်အတွက် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ဖက်သို့ တစ်ဝက်ပါပြီး ဟူသော ယုတ္တိမှာ ထိုဝတ္ထုသည် သင်္ဃာကိုမြွက်ဆို ပြောကြားပြီးဖြစ်၍ သံဃိက ဟူ၍ပင် ပါဠိတော်၌ဟောတော်မူသည်။ ဤသံဃိကဟူသော ပုဒ်၏အဖွင့် အဋ္ဌကထာကို ကြည့်ကြလျှင် နှုတ်မြွက်သည့်အတွက် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ဖက်သို့

တစ်ဝက်တစ်စိတ်ပါပြီးရောက်ပြီးဟူသောစကား ထင်ရှားလိမ့်မည်။

ဒုစ္စရိုက်မှုနှင့်ရရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို လှူဒါန်းသော အလှူသည် ကုသိုလ်ပင် ဖြစ်ငြားသော်လည်း ပစ္စည်းမစင်ကြယ် သည့်အတွက် ကဲ့ရဲ့ဖွယ်သောအလှူပင် ဖြစ်ပြန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ နှုတ်မြွက်ပြီး၍ ညွတ်ပြီး ကိုင်းပြီး ထိုရသောဝတ္ထုကို တစ်ပါးသောပုဂ္ဂိုလ်၊ သင်္ဃာ၊ စေတီသို့ ပြောင်းရွှေ့၍ လှူသော အလှူကိုးပါးသည်လည်း ကုသိုလ်ပင်ဖြစ်သော် လည်း ကဲ့ရဲ့ဖွယ်သော အလှူပင်ဖြစ်ခဲ့၍ အဓမ္မိကဒါနဟူ၍ ဟောတော် မူသည်။ ကုသိုလ်မဖြစ်ဟူ၍ကား မဆိုသာပေ။ ညွတ်မိသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ကြေကြေချမ်းချမ်းပြော၍ ပြောင်းရွှေ့မှ သင့်တင့်ပါ၏။

မေးမြန်းဖွယ်

မေး။ လဇ္ဇီ သူတော်ကောင်းထင်၍ လှူမည်၊ ဒါန်းမည် ဆိုပြီးနောက်မှ ထိုပုဂ္ဂိုလ် အလဇ္ဇီဒုဿီလဖြစ်၍ နေသည်ကိုသိ၍ ပြောင်းရွှေ့လျှင် အဓမ္မိကဖြစ်ဦး မည်လော-ဟု မေးရန်ရှိ၏။

ဖြေ။ အဓမ္မိကပင်ဖြစ်မည်။ သို့သော်လည်း လဇ္ဇီ ပုဂ္ဂိုလ်သို့ ပြောင်းရွှေ့သည့်အတွက် အကျိုးပေးသာ၍ပေးရန်ရှိ၏။ အဓမ္မိကဖြစ် သည့်အတွက်လည်း အကျိုးပေး မချောမောရှိ၏။

ဇ-ပါးစု အဓိပ္ပါယ်-ပြီး၏။

-----*

၁၀-ပါးစု အဓိပ္ပါယ်

ဇ။ ဆယ်ပါးစဉ်- အစာအာဟာရကို လှူသောအလှူသည် အားခွန် ဗလကို အထူးအကျိုးပေး၏။

အန္တဒေါ ဗလဒေါ ဟောတိ။

အန္တဒေါ=အစာထမင်းကို ပေးလှူသောသူသည်။ ဗလဒေါ= အားခွန်ဗလကို ပေးလှူသည်မည်သည်။ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

[ပါဠိတော်ရစေ]

အဝတ်တန်ဆာကို ပေးလှူသောသူသည် အဆင်းအရောင်၏ ကောင်းခြင်းကို အထူးအကျိုးပေးတတ်၏။

ဝတ္ထဒေါ ဝဏ္ဏဒေါ ဟောတိ။

ဝတ္ထဒေါ=အဝတ်သင်္ကန်းကို ပေးလှူသောသူသည်။ ဝဏ္ဏဒေါ= အဆင်းအရောင်ကို ပေးလှူသည်မည်သည်။ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

[ပါဠိတော်ရစေ။]

“ယာနံ=ယာဉ်အလှူ” မည်သည်ကား ဘိနပ်၊ ခြေစွပ်ကိုလှူသည်၊ ယာဉ်မျိုး၊ ရထားမျိုးကိုလှူသည်၊ လှည်း၊ လှေ၊ ဖောင်၊ သင်္ဘောကိုလှူသည်၊ ဆင်၊ မြင်းကိုလှူသည်၊ မိမိ၌ရှိသော လှည်း၊ လှေတို့နှင့် သူတပါးတို့ကို လိုရာအရပ်သို့ ချမ်းသာစွာ ရောက်ပါစေခြင်းငှါ လှေကူးတို့၊ လှည်းကူးတို့ ပို့သည် ၊ လှေခ၊ လှည်းခ၊ ရထားခ၊ သင်္ဘောခပေးလှူသည်။ ဤအလှူစု သည် ယာဉ်အလှူမည်၏။ ဤယာဉ်အလှူကို လှူသောဒါနသည် ဖြစ်လေ ရာဘဝတို့၌ ရောဂါခပ်သိမ်း အန္တရာယ်ခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်း၍ ကုရိယာပုထ် လေးပါးတို့၌ ချမ်းသာခြင်းကို အထူးပေးတတ်၏။

ယာနဒေါ သုခဒေါ ဟောတိ။ ။

ယာနဒေါ=ယာဉ်အလှူကို လှူသောသူသည်။ သုခဒေါ=ကုရိယာ ပုထ် လေးပါး ချမ်းသာခြင်းကို ပေးလှူသည်မည်သည်။ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

[ပါဠိတော်ရစေ။]

ဆီမီးအရောင်အလင်းကို ပေးလှူသောဒါနသည် ဖြစ်လေရာ ဘဝတို့၌ မျက်စိအမျိုးမျိုးတို့ကို အထူးပေးတတ်၏။ ပသာဒစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဓမ္မစက္ခု၊ ပညာစက္ခု၊ သမန္တစက္ခု၊ မျက်စိ အမျိုးမျိုး၊ မျက်စိအမြင်ထက် ကောင်းမြတ်သော အကျိုးမရှိပြီ။

ဇရပ်၊ တန်ဆောင်း၊ ကျောင်း၊ အရိပ်အာဝါသအလှူသည် အားခွန် ဗလ အဆင်းအရောင် ကုရိယာပထ သုခ အစရှိသော အလုံးစုံကို ပေးတတ်၏။

သောစ သဗ္ဗဒဒေါ ဟောတိ၊ ယော ဒဒါတိ ဥပဿယံ။ ။

ယော=အကြင်သူသည်၊ ဥပဿယံ= သူ့အများမှီခိုရာ စရပ်၊ တန်စောင်း၊ ကျောင်း၊ အရိပ်၊ အာဝါသကို၊ ဒဒါတိ=ပေးလှူ၏။ သောစ= ထိုသူသည်လည်း၊ သဗ္ဗဒဒေါ=အလုံးစုံကို ပေးလှူသည်မည်သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

[ပါဠိတော်ရစေ။]

ဝတ္ထုပစ္စည်းအလှူစုတွင် သံယိကကျောင်းအလှူထက် အကျိုးကြီးသောအလှူ မရှိပြီ။

၁၀-ပါးစု အဓိပ္ပါယ် ပြီး၏။

-----*-----

၁၄-ပါးစုအဓိပ္ပါယ်

၁၀။ ၁၄-ပါးစု၌- ပုဂ္ဂလိကအလှူ ၁၄-ပါးတို့တွင်-

၁။ တိရစ္ဆာန် သတ္တဝါတို့အား တစ်နပ်စာဝအောင် ကျွေးမွေးသောအလှူသည် ဘဝတစ်ရာတို့၌ အာယု၊ ဝဏ္ဏ၊ သုခ၊ ဗလ၊ ပဋိဘာနဟူသော ကောင်းကျိုး ငါးပါးတို့ကို ပေးနိုင်၏။

၂။ လူဒုဿီလအား တနပ်စာဝအောင် ပေးလှူလျှင် ဘဝတစ်ထောင်၊

၃။ သရဏဂုံမရှိသော သာသနာပ လူသီလဝန္တတို့အား တစ်နပ်စာပေးလှူလျှင် ဘဝတစ်သိန်း၊

၄။ ဈာန်ရ ရသေ့တို့အား တစ်နပ်စာပေးလှူလျှင် ဘဝကုဋေ တစ်သိန်း၊

၅။ သရဏဂုံသီလရှိသော လူ-သာမဏေမှစ၍ သောတာပတ္တိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပေးလှူလျှင် ဘဝအသင်္ချေ၊

[သည်ကအထက် ဘဝအသင်္ချေချည်း၊ အသင်္ချေတွေကိုသာ အဆင့်ဆင့်ကြီးလေ။]

ဤအလှူခံ ၁၄-ပါးတွင် ရဟန်းဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ် မပါသောကြောင့် ရဟန်းဒုဿီလသည် အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်မထိုက်၊ လှူသူမှာကုသိုလ်မရဟု ဆိုကြကုန်၏။ ရဟန်းဒုဿီလသည် လူဒုဿီလထက် ဆယ်ပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ဆယ်ဆသာကြောင်း **မိလိန္ဒပဉ္စာ**တွင် လာသည်။

ဝေလာမသုတ်ပါဠိတော်၌ကား-

၁။ ခုနစ်နှစ်၊ ခုနစ်လ၊ ခုနစ်ရက် ပတ်လုံး ဇမ္ဗူဒီပါတကျွန်းလုံးကို ဘိတ်၍လှူဒါန်းသော ဝေလာမပုဏ္ဏား၏ အလှူထက် သောတာပန် တစ်ယောက်အား ဆွမ်းတစ်နပ်စာ ကျွေးရသော အလှူသည် အကျိုးကြီး၏။

၂။ သောတာပန်တစ်ရာအား ဆွမ်းကျွေးရသည်ထက် သကဒါဂါမ်တစ်ယောက်အား ကျွေးမွေးရသော အလှူသည် အကျိုးကြီး၏။

၃။ သကဒါဂါမ်တစ်ရာအား ကျွေးမွေးရသည်ထက် အနာဂါမ်တစ်ယောက်အား ကျွေးမွေးရသောအလှူသည် အကျိုးကြီး၏။

၄။ အနာဂါမ်တစ်ရာအား ကျွေးမွေးရသည်ထက် ရဟန္တာတစ်ပါးအား ကျွေးမွေးရသောအလှူသည် အကျိုးကြီး၏။

၅။ ရဟန္တာတစ်ရာအား ဆွမ်းတစ်နပ်စာ ကျွေးမွေးရသည်ထက် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတစ်ပါးအား ကျွေးမွေးရသော အလှူသည် အကျိုးကြီး၏။

၆။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတစ်ရာအား ကျွေးမွေးရသည်ထက် သဗ္ဗညုတဘုရားတစ်ပါးအား ကျွေးမွေးရသော အလှူသည် အကျိုးကြီး၏။

၇။ သဗ္ဗညုတဘုရားတစ်ပါးအား ကျွေးမွေးရသည်ထက် ဘုရားအမျိုးရှိသော သံဃာတော်တို့အား ကျွေးမွေး ရသောအလှူသည် အကျိုးကြီး၏။

၈။ ဘုရားအမျိုးရှိသော သံဃာတော်တို့အား ကျွေးမွေးရသည်ထက် စတုဒိသာ သံဃိကကျောင်းတစ်ခုကို ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းမှုသည် အကျိုးကြီး၏။

၉။ စတုဒိသာ သံဃိကကျောင်းကို ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းရသည်ထက် သရဏဂုံသုံးပါးကို ဆောက်တည်ခြင်းသည် အကျိုးကြီး၏။

၁၀။ သရဏဂုံသုံးပါး ဆောက်တည်ခြင်းထက် သရဏဂုံနှင့် တကွ ငါးပါးသီလ ဆောက်တည်ခြင်းသည် အကျိုးကြီး၏။

၁၁။ သရဏဂုံသုံးပါးနှင့်တကွ ငါးပါးသီလကို ဆောက်တည်ခြင်းထက် နွားနို့တညှစ်ခန့် ကာလမျှပင် မေတ္တာတရားကို ပွားများခြင်းသည် အကျိုးကြီး၏။

၁၂။ မေတ္တာတရားကို ပွားများရသည်ထက် အနိစ္စဘာဝနာတရား ပွားများခြင်းသည် အကျိုးကြီးမြတ်လှ၏-ဟု ဟောတော်မူသည်။

ဒါနကထာ အဓိပ္ပါယ်ပြီး၏။

ဒါနကထာ-ဒါနခန်းပြီး၏။

သီလကထာ-သီလခန်း

အယုတ်၊ အလတ်၊ အမြတ်ဖြစ်ပုံ

သီလအဆင့်တန်း ခြားနားပုံ

- (က) ၁။ ဟိနေန ဆန္ဒေန စိတ္တေန ဝီရိယေန ဝီမံသာယ ပဝတ္တိတံ ဟိနံ။
 ၂။ မဇ္ဈိမေဟိ ဆန္ဒာဒီဟိ ပဝတ္တိတံ မဇ္ဈိမံ။
 ၃။ ပဏီတေဟိ ပဏီတံ။
- (ခ) ၁။ ယသကာမတာယ ဝါ သမာဒိန္တံ ဟိနံ။
 ၂။ ပုညဖလကာမတာယ မဇ္ဈိမံ။
 ၃။ ကတ္တဗ္ဗမေဝဒန္တိ အရိယဘာဝံ နိဿာယ သမာဒိန္တံ ပဏီတံ။
- (ဂ) ၁။ အဟမသ္မိ သီလသမ္ပန္နော၊ ဣမေ ပန ဘိက္ခု ဒုဿီလာ ပါပမ္မာတိ ဧဝံ အတ္တက္ကံသန ပရဝုတ္တနာဒီဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ ဝါ ဟိနံ။
 ၂။ အနုပက္ကိလိဋ္ဌံ လောကိယသီလံ မဇ္ဈိမံ။
 ၃။ လောကုတ္တရံ ပဏီတံ။
- (ဃ) ၁။ တဏှာဝသေန ဝါ ဘဝဘောဂတ္ထာယ ပဝတ္တိတံ ဟိနံ။
 ၂။ အတ္တနော ဝိမောက္ခတ္ထာယ ပဝတ္တိတံ မဇ္ဈိမံ။
 ၃။ သဗ္ဗသတ္တ ဝိမောက္ခတ္ထာယ ပဝတ္တိတံ ပါရမိတာ သီလံ ပဏီတံ။

အပိစ ခေါ အညတရံ ဒေဝနိကာယံ ပဏီဓာယ ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ၊ “ဣမိနာဟံ သီလေနဝါ ဝတေနဝါ တပေနဝါ ဗြဟ္မစရိယေနဝါ ဒေဝေါဝါ ဘဝိဿာမိ ဒေဝညတရောဝါ တိ” သော တဒဿာဒေတိ

တန္တိကာမေတိ၊ တေနစ ဝိတ္တိ အာပဇ္ဇတိ၊ ဣဒမ္ပိ ခေါ ဗြဟ္မဏာ
ဗြဟ္မစရိယဿ ခဏ္ဍမ္ပိ ဆိဒ္ဓမ္ပိ သဗလမ္ပိ ကမ္မာသမ္ပိ။

[သီလ၌ ဟိနဖြစ်ရန် အကြောင်းစုသည် ဒါနမှလည်း ဟိနဖြစ်ရန်ပင် ဖြစ်၏။

မဇ္ဈိမ ပဏီတ အတူတူ။]

အယုတ်၊အလတ်၊အမြတ်ဖြစ်ပုံပြီး၏။

အရကျက်ရန်

၂-ပါးစုမာတိကာ

၁။ သီလံ=သီလသည်-

(က) ဂဟဋ္ဌ ပဗ္ဗဇိတတော=လူတို့သီလ၊ ရဟန်းတို့သီလ-
ဟူ၍လည်းကောင်း။

(ခ) ဂဟဋ္ဌ=လူတို့၏ဂဟဋ္ဌသီလ၌၊ နိစ္စာနိစ္စတော=အမြဲထိန်း
ရသော ငါးပါးသီလ၊ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ၊ ဆယ်ပါးသီလဟူသော “နိစ္စ
သီလ”၊ အမြဲတတ်နိုင်လျှင် အမြဲ၊ ရံခါတတ်နိုင်လျှင် ရံခါထိန်းရသော
အဋ္ဌင်္ဂဥပုသ်ဟူသော “အနိစ္စသီလ”ဟူ၍လည်းကောင်း။

(ဂ) စာရိတ္တ ဝါရိတ္တတော=ထိန်းနိုင်လျှင် အကျိုးရှိ၍၊ မထိန်း
နိုင်လျှင် အပြစ်မရှိသော ဝိကာလဘောဇန သိက္ခာပုဒ်စသော
“စာရိတ္တသီလ”၊ ထိန်းနိုင်လျှင် အကျိုးကြီးလှ၍ မထိန်းနိုင်လျှင် အပြစ်ကြီး
လှသော ပါဏာတိပါတ သိက္ခာပုဒ်စသော “ဝါရိတ္တ သီလ” ဟူ၍လည်း
ကောင်း။

(ဃ) နိဿိတာ နိဿိတတော=တဏှာဒိဋ္ဌိနှင့်ယှဉ်သော
“နိဿိတသီလ”၊ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိနှင့်မယှဉ်သော “အနိဿိတသီလ” ဟူ၍

လည်းကောင်း။

(င) လောကီယ လောကုတ္တရတော=“လောကီယသီလ၊ လောကုတ္တရာသီလ” ဟူ၍လည်းကောင်း။

ဒုတိဇ- ၂-ပါး၊ ၂-ပါး အပြားရှိ၏။

နှစ်ပါးစု မာတိကာပြီး၏။

-----*-----

၃-ပါးစုမာတိကာ

၂။ သီလံ=သီလသည်-

(က) ဟီန မဇ္ဈိမ ပဏီတတော=ယုတ်ညံ့သော “ဟီနသီလ”၊ အလယ်ဖြစ်သော “မဇ္ဈိမသီလ”၊ အမြတ်ဖြစ်သော “ပဏီတ သီလ”ဟူ၍ လည်းကောင်း။

(ခ) အတ္တ လောက ဓမ္မာဓိပတေယျတော=ဒါန၌ကဲ့သို့ မိမိ ကိုယ်ကို အလေးပြု၍ဖြစ်သော “အတ္တာဓိပတေယျသီလ”၊ လောကကို အလေးပြု၍ဖြစ်သော “လောကာဓိပတေယျသီလ”၊ သူတော်ကောင်း တရားကို အလေးပြု၍ဖြစ်သော “ဓမ္မာဓိပတေယျသီလ” ဟူ၍ လည်း ကောင်း။

(ဂ) ပရာမဋ္ဌာဒိတော=တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိသုံးသပ်သော “ပရာမဋ္ဌသီလ”၊ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိမသုံးသပ်သော “အပရာမဋ္ဌသီလ”၊ ကိလေသာငြိမ်းပြီးသော “ပဋိပဿဒ္ဓိသီလ”ဟူ၍ လည်းကောင်း။

တိတိဇ- ၃-ပါး၊ ၃ပါးအပြားရှိ၏။

၃-ပါးစု မာတိကာ-ပြီး၏။

-----*-----

၄-ပါးစု မာတိကာ

၃။ သီလံ=သီလသည်-

(က) ဟာန ဘာဂိယာဒိတော=ဆုတ်ယုတ်ခြင်း အဖို့ရှိသော “ဟာနဘာဂိယသီလ”၊ တည်တံ့ခြင်း အဖို့ရှိသော “ဌိတိ ဘာဂိယသီလ”၊ တိုးတက်ခြင်း အဖို့ရှိသော “ဝိသေသဘာဂိယသီလ”၊ ထိုးထွင်း၍သိခြင်း အဖို့ရှိသော “နိဗ္ဗေဒဘာဂိယသီလ”ဟူ၍လည်းကောင်း။

(ခ) ပကတိယာဒိတော= ပကတိသီလ, အာစာရသီလ, ဓမ္မတာသီလ, ပုဗ္ဗဟေတုကသီလဟူ၍ လည်းကောင်း။

စတုဗ္ဗိဓံ- ၄-ပါး, ၄-ပါး အပြားရှိ၏။

၄-ပါးစုမာတိကာ-ပြီး၏။

-----*-----

၅-ပါးစုမာတိကာ

၄။ သီလံ=သီလသည်-

(က) ဝေရမဏိယာဒိတော=ဝိရတိသီလ, စေတနာသီလ, စေတသိကသီလ, သံဝရသီလ, အဝီတိက္ကမသီလ ဟူ၍ လည်းကောင်း။

(ခ) ပဉ္စဂံတော=သတ်မှုမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း, ခိုးမှုမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း, မလွန်ကျူးအပ်သော နှစ်ကျိပ်သော မိန်းမမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း, မုသားမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း, ယစ်မျိုးမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းဟူသော အင်္ဂါအားဖြင့်လည်းကောင်း။

ပဉ္စဝိဓံ= ၅-ပါး, ၅-ပါး အပြားရှိ၏။

၅-ပါးစုမာတိကာ-ပြီး၏။

ဂ-ပါးစုမာတိကာ

- ၅။ (က) ခ။ ပါဏာတိပါတာ=အသက်သတ်မှုမှ၊ ဝေရမဏီ=ကြဉ်ရှောင်ခြင်း လည်းတစ်ပါး။
 - ၂။ အဒိန္နာဒါနာ=အရှင်မပေးသော ဥစ္စာကို ခိုးယူမှုမှ၊ ဝေရမဏီ=ကြဉ်ရှောင်ခြင်းလည်းတစ်ပါး။
 - ၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ=ဗောဋ္ဌဗ္ဗအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌ မှားယွင်းသောအကျင့်မှ၊ ဝေရမဏီ=ကြဉ်ရှောင်ခြင်းလည်းတစ်ပါး။
 - ၄။ မုသာဝါဒါ=မဟုတ်စကားပြောဆိုခြင်းမှ၊ ဝေရမဏီ=ကြဉ်ရှောင်ခြင်းလည်းတစ်ပါး။
 - ၅။ ပိသုဏဝါစာ=ကုန်းတိုက်စကားပြောဆိုခြင်းမှ၊ ဝေရမဏီ=ကြဉ်ရှောင်ခြင်းလည်းတစ်ပါး။
 - ၆။ ဖရုသဝါစာ=အကြမ်းအတန်း ပြောဆိုမှုမှ၊ ဝေရမဏီ=ကြဉ်ရှောင်ခြင်းလည်းတစ်ပါး။
 - ၇။ သမ္ပပ္ပလာပါ=ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး သံသရာအကျိုး မရှိသော ရာမ၊ အီနောင်၊ ငွေတောင်၊ ဘာရတ စသော ဒက္ခာရီစကားမျိုးကို ပြောဆိုမှုမှ၊ ဝေရမဏီ=ကြဉ်ရှောင်ခြင်းလည်းတစ်ပါး။
 - ၈။ မိစ္ဆာဇီဝါ=ယုတ်မာသော အသက် မွေးမှုမှ၊ ဝေရမဏီ=ကြဉ်ရှောင်ခြင်းလည်းတစ်ပါး။
- ဣတိ=ဤသို့၊ အာဇီဝဌမကဝသေန=အာဇီဝလျှင် ရှစ်ခုမြောက်ရှိသော နိစ္စသီလ၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။

(ခ) ဥပေါသထဝသေန=အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော ဥပေါသထသီလ၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌဝိဓံ=၈-ပါး၊ ၈-ပါး အပြားရှိ၏။

(ဂ) ပုန=တစ်ဖန်၊ ဥပေါသထေ=အဋ္ဌင်္ဂဥပုသ်၌၊ ပါကတိကံ= ပကတိ ဥပုသ်နေ၌ စောင့်ထိန်းသော “အဋ္ဌင်္ဂဥပုသ်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပါဠိဟာရိယံ=လေးလတန်သည် သုံးလတန်သည် နှစ်လတန်သည် တစ်လတန်သည် တစ်ပက္ခတန်သည် အမြဲစောင့်ထိန်းသော “ပါဠိဟာရိယ ဥပုသ်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပဋိဇာဂရံ=အကြိုရက် အပိုရက်တို့၌ စောင့်ထိန်းသော “ပဋိဇာဂရဥပုသ်”ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌဝိဓံ= ၈-ပါး၊ ၈-ပါး အပြားရှိ၏။

(ဃ) ပုန=တစ်ဖန်၊ ဂေါပါလကံ=နွားငှါးကျောင်းသော သူ၏ အမှုနှင့်အလားတူသော “ဂေါပါလဥပုသ်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ နိဂဏ္ဌကံ= နိဂဏ္ဌတက္ကတွန်းတို့၏ ဥပုသ်နှင့်တူသော “နိဂဏ္ဌဥပုသ်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အရိယကံ=အရိယာတို့၏ ဥပုသ်နှင့်တူသော အရိယာတို့၏ဥပုသ် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌဝိဓံ=၈-ပါး၊ ၈-ပါး အပြားရှိ၏။

၈-ပါးစုမာတိကာ-ပြီး၏။

-----*-----

၉-ပါးစုမာတိကာ

၆။ နဝင်္ဂီပေါသထဝသေန=မေတ္တာဘာဝနာနှင့်တကွ အင်္ဂါကိုးပါး ရှိသော နဝင်္ဂဥပုသ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ နဝိဓံ=ကိုးပါး အပြားရှိ၏။

၉-ပါးစုမာတိကာ-ပြီး၏။

-----*-----

၄၀-ပါးစုမာတိကာ

၇။ ဒသန္တံ=ဆယ်ပါးကုန်သော၊ ဒုစ္စရိတာနံ=ဒုစ္စရိတ်တို့ကို၊ ပဟာန ဝသေန=ပယ်စွန့်သည်၏၊ အစွမ်းအားဖြင့်၊ စတ္တာလီသဝိဓံ= လေးဆယ် အပြားရှိ၏၊ တံ=ထိုဂဟဋ္ဌသီလအပြားကို၊ ဒေသေန္တံ=ဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ အဟံ=အကျွန်ုပ်သည်၊ နမာမိ=ရှိခိုးပါ၏။

[ဒုစ္စရိတ်တို့၌ မနောက်သုံးပါးကို သီလအပြား၌ သွင်းလိုက်သည်ကား သီလအစစ်ဖြစ်၍ သွင်းသည်မဟုတ်၊ မနောက် သီလဟူ၍မရှိ၊ ဒုစ္စရိတ်တို့ကို အစုံအလင် ထုတ်ပြ၍ သွင်းလိုက်သည်၊ ဒုစ္စရိတ်လေးဆယ်ဆိုသည်ကား ဒုစ္စရိတ်ဆယ်ပါးတွင် တစ်ပါးပါး၌ ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်း၊ သူတစ်ပါးကိုစေခိုင်းခြင်း၊ ထိုဒုစ္စရိတ်မှုကို ချီးမွမ်းခြင်း၊ ထိုဒုစ္စရိတ်မှုကို နှစ်သက်ခြင်းဟူ၍ ၄-ပါး၊ ၄-ပါး စီပွား၍ ဒုစ္စရိတ်လေးဆယ် ဖြစ်သတည်း။]

၄၀-ပါးစုမာတိကာပြီး၏။

သီလကထာ-သီလခန်းပြီး၏။

-----*-----

ဓမ္မဝိနယစာတမ်းရှင်းလင်းချက်

ဇယတု။ ။ ဓမ္မဝိနယကျမ်းစာ ၁၉-နံပါတ်တွင်ပါဝင်သော ဒါနသည်-

၁။ အကျိုးဖလကိုသာ ရသောဒါန၊

၂။ အကျိုးဖလကို မရသောဒါန၊

၃။ အကျိုးဖလကိုမျှ မရသည့်ပြင် အလှူခံ၊ အလှူပေးနှစ်ပါးလုံး သာသနာဖျက်ဖြစ်၍ အဝီစိငရဲသို့ သွားကြရသော ဒါန-ဟူ၍ သုံးပါး အပြားရှိသည် ဆိုပြီးလျှင်-

ဒုတိယဒါနစိစစ်ပုံ

အကျိုးဖလမျှ မရသောဒုတိယဒါန၏ အကျယ်သရုပ်ကို ထုတ်ပြရာ၌-

၁။ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်က အလဇ္ဈိလည်းဖြစ်စေ၊

၂။ အလှူပေးဒါယကာကလည်း မိစဉ်ဘဆက်ပင် မဟာဂီရိနတ်ကို ကိုးကွယ်ဘိသကဲ့သို့ မိမိတို့အစဉ်အဆက် ကိုးကွယ်ရင်းဖြစ်၍ အမှတ်တမဲ့ လှူဒါန်းသည်လည်း ဖြစ်စေ၊ ထိုဒါနသည် အနည်းငယ်သော အကျိုးဖလမျှကို မရသောဒါန မှတ်ရမည်”-

ဟု ပြပေ၏။ ထိုစကားသည် ကျမ်းဂန်တို့၌အဆိုမရှိ၊ အတ္ထနောမတိ မိမိသဘောအရကို ပြဆိုချက်သာဖြစ်သည်။ အတ္ထနောမတိပင် ဖြစ်သော်လည်း ကျမ်းဂန်တို့နှင့် နှိုင်းနှိုင်းညီညွတ်ပေလျှင် ယူထိုက်မှတ်ထိုက်ပါ၏။

မိရိုးဖလာနတ်ကိုးကွယ်မှု

ကျမ်းဂန်တို့နှင့် ညီညွတ်သည် မညီညွတ်သည်ကို စစ်တမ်း ထုတ်၍ ပြလိုက်အံ့။

၁။ မဟာဂီရိအစရှိသော မိရိုးဖလာ ကိုးကွယ်ကြသော နတ်များ ကို အရိုးအစဉ်မပျက် ကိုးကွယ်ခြင်းအမှုသည် လူတို့၌ ကောင်းကျိုးစီးပွား ဖြစ်ထွန်းရန် အမှုတစ်ခု ဖြစ်ကြောင်းကို **အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်**တွင် ဟော တော်မူသည် တစ်ချက်။

၂။ ရွာစောင့်နတ်၊ မြို့စောင့်နတ်၊ တိုင်းစောင့်နတ်၊ ပြည်စောင့် နတ်တို့ကို အစဉ်အလာမပျက်ရအောင် ကိုးကွယ်ကြသော မြို့ရွာတိုင်း ပြည်များသည် အကျိုးစီးပွား မဆုတ်မယုတ်နိုင်သော “အပရိဟာနိယဓမ္မ” တစ်ပါးဖြစ်ကြောင်းကို **မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်**၌ ဟောတော်မူသည် တစ်ချက်။

၃။ တသ္မာ ဟိ ဘူတာ နိဿာမေထ သဗ္ဗေ၊
မေတ္တံ ကရောထ မာနုသိယာ ပဇာယ၊
ဒိဝါစ ရတ္တောစ ဟရန္တိ ယေ ဗလိံ-

ဟူ၍ နေ့နေ့ညည ပူဇော်သက္ကာရများကို ဆောင်ယူပူဇော်ကြ ပေကုန်သောလူတို့အား နတ်အပေါင်းတို့ သည် ချစ်ခြင်း မေတ္တာကို ပြုကြပေကုန်လော့-ဟု **ရတနသုတ်**တွင် ဟောတော်မူသည်တစ်ချက်။

၄။ ယာ တတ္ထ ဒေဝတာ အာသုံ၊ တာသံ ဒက္ခိဏမာဒိသေ။
တာ ပူဇိတာ ပူဇယန္တိ၊ မာနိတာ မာနယန္တိ နံ။
ဒေဝတာနုကမ္ပိတော ပေါသော၊ သဒါ ဘဒြာနိ ပဿတိ-

ဟူ၍ လူတို့သည် အိမ်သစ်တက်သောအခါ ရဟန်းသံဃာတော်များကို လှူဒါန်းကျွေးမွေးရာ မဟာဂီရိအစရှိသော အိမ်စောင့်နတ်များကို အမျှဝေရမည်။ ငါတို့ကို အမျှဝေသည်ဟူ၍ ထိုအိမ်ရှင်တို့ကို အိမ်စောင့်နတ်က ဘေးကင်းအောင်၊ အန္တရာယ်ကင်းအောင် စောင့်ရှောက်ခြင်းဖြင့် ထိုအိမ်ရှင်တို့ကို တစ်ဖန် ပူဇော်ကြကုန်သည်။ မြတ်နိုးတနာ ပြုကြကုန်သည်။ ထိုနတ်တို့သည် ချစ်ကြင်သနား၍ စောင့်ရှောက်ကုန်သည်ရှိသော် ထိုအိမ်ရှင်တို့သည် အခါခပ်သိမ်း ကောင်းမြတ်သောမင်္ဂလာ ကျက်သရေတို့ကိုသာ မြင်ရတွေ့ရ ကြုံရကုန်သည်ဟု ဟောတော်မူသည်-တစ်ချက်။

ဤသို့လျှင် လူတို့၏ကောင်းကျိုးစီးပွား များမြတ်ရာသော တရားတို့ကို ဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား သည် မဟာဂီရိစသော မိရိုးဘလား ကိုးကွယ်ကြသောနတ်များကို အစဉ်အလာ မပျက်ရအောင် ကိုးကွယ်ပူဇော်ကြသောအမှုကို သုတ္တန်အရပ်ရပ်တို့၌ ချီးမွမ်းတော်မူသည်။ အစဉ်အလာ ကိုးကွယ်မြဲတိုင်း မကိုးကွယ်ကြသော လူတို့အား အကျိုးစီးပွား ဆုတ်ယုတ်ရန် အကြောင်းတစ်ခု ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း **“မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်”**၌ ဟောတော်မူသည်။

မဟာဂီရိစသောနတ်တို့ကို အစဉ်အလာ မပျက်ရအောင် ကိုးကွယ်မှု-ဟူသည်လည်း ထိုနတ်တို့သည် သီလဂုဏ်၊ သမာဓိဂုဏ်၊ ပညာဂုဏ်တို့နှင့် ပြည်စုံကြပေကုန်သည်-ဟု ဒက္ခိဏေယျအနေနှင့် ကိုးကွယ်ရသည်လည်း မဟုတ်။ ကံကိုလုံးလုံး လွှတ်၍ ထိုနတ်တို့သည်သာ ကောင်းကျိုး၊ မကောင်းကျိုးကို ပေးနိုင်သည်-ဟု ကိုးကွယ်ရသည်လည်း မဟုတ်။ လောက၌ အနာရောဂါ မကပ်မရောက်ပါစေခြင်းအကျိုးငှာ

ဆေးသမားကြီးများကို ကိုးကွယ်ကြရသကဲ့သို့၊ ဥစ္စာပစ္စည်း ပေါများစေခြင်း အကျိုးငှာ သူဌေးကြီး သူကြွယ်ကြီးများကို ကိုးကွယ်ကြရသကဲ့သို့၊ ခပ်သိမ်းသောစည်းစိမ် ကြက်သရေတို့ကို ရပါစေခြင်းငှာ မင်းစိုးရာဇာ တို့ကို ကိုးကွယ်ကြရသကဲ့သို့ ကိုးကွယ်သည်သာ ဖြစ်သတည်း။

ကောင်းကောင်းတတ်ပေသော ဆေးသမားကြီးများကို ကောင်းစွာကိုးကွယ်လျှင် ရောဂါပျောက်ငြိမ်းမှု၊ သူဌေးကြီး သူကြွယ်ကြီး များကို ကောင်းစွာကိုးကွယ်ဆည်းကပ်လျှင် ပစ္စည်းဥစ္စာဖြစ်ထွန်းမှု၊ မင်းစိုးရာဇာတို့ကို ကောင်းစွာကိုးကွယ်လျှင် ခစားလျှင် စည်းစိမ် ကျက်သရေတို့ကို ခံစံရမှုများသည်လည်း လောကမျက်မြင်ပင် ဖြစ်ကြ သည်။ မင်းစိုးရာဇာတို့ကို မရိုမသေ ပြုကျင့်လျှင် စည်းစိမ်ဥစ္စာ ပျက်စီးမှု၊ အသက်ခန္ဓာ ပျက်စီးမှုများသည်လည်း လောက၌ မျက်မြင်ပင်ဖြစ် ကြသည်။

အချို့သောလူပြိန်းတို့သည် ထိုအစဉ်အလာ ကိုးကွယ်ရိုးဖြစ်သော နတ်များကို ကိုးကွယ်ရမည်၊ ရိုသေရ မည်ဆိုလျှင် ကံကိုသာအားကိုး၍ ထိုသို့သော ကိုးကွယ်ရိုသေမှုများကို လုံးလုံးပစ်ပယ်ကြကုန်၏။ ထိုသူ တို့သည် မင်းစိုးရာဇာတို့ အမိန့်အာဏာ နှင့်စပ်လျှင် ကံကိုသာ အားကိုး၍ မနေဝံ့၊ ယခု သေရတော့မည်လောက်ကြောက်ရွံ့ကြကုန်၏။

အကြောင်းမှာမူကား မင်းစိုးရာဇာတို့ အမျက်ထွက်၍ အသက် ခန္ဓာ ဆုံးရှုံးမှု၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဆုံးရှုံးမှုများကို မျက်မြင်ဖြစ်၍ ကြောက်ရွံ့ကြ ကုန်သည်။ နတ်တို့အမျက်ထွက်၍ အသက်ခန္ဓာ ဆုံးရှုံးမှု၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဆုံးရှုံးမှုများကိုမူကား နတ်ကောင်နှင့်တကွ မမြင်ရ၍ ထိုလူပြိန်းတို့

မကြောက်ကြကုန်သည်။

[ဤစကားရပ်တို့ကား ဤကျမ်းစာ၌ အကျိုးမရှိသော ဒါနကိုပြရာဝယ် မိနိုးဘလား ကိုးကွယ်သော မဟာဂီရိနတ်ကို ကိုးကွယ်မှုကို ဥပမာပြု၍ လာသောကြောင့် ဤကျမ်းစာကို ကြည့်ရှုသော လူပြိုန်းတို့သည် ထိုမဟာဂီရိနတ်များကို မရှိမသေ ပြုမိကြချေလျှင် မိမိတို့ အသက်ခန္ဓာ၊ သားငယ် မြေးငယ်တို့ အသက်ခန္ဓာ၊ ဥစ္စာစည်းစိမ် ဆုံးပါးခြင်းသို့ ရောက်ရာ သော အချက်ကြီးတစ်ခုဖြစ်ချေ၍ အသေအချာပြလိုက်သော စကားရပ်တည်း။]

-----*-----

အလဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ်ကို လှူဒါန်းမှု

“မိမိတို့အစဉ်အလာ ကိုးကွယ်ရင်းဖြစ်၍ အလဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ်ကိုပင် အမှတ်တမဲ့ လှူဒါန်းခဲ့သည်လည်းဖြစ်စေ”ဟု အကျိုးမရှိသော အင်္ဂါ တစ်ပါးကို ပြရာ၌-

အလဇ္ဇီမှန်းသိလျက် လှူဒါန်း၍နေလျှင်သာ အကျိုးမရှိ ဆိုလျှင် ဆိုရမည်။ အလဇ္ဇီမှန်းမသိဘဲ အမှတ်တမဲ့ လှူဒါန်း၍နေသည်မှာ အဘယ့်ကြောင့် အကျိုးမရှိဘဲ ရှိအံ့နည်း၊ အလဇ္ဇီမှန်းသိလျက်ပင် လှူဒါန်း စေဦးတော့၊ တစ်ပါးသော လဇ္ဇီရဟန်းတို့နှင့် ဘက်ပြိုင်နိုင်စေခြင်းငှာ တစ်ပါးသော လဇ္ဇီရဟန်းတို့၏ အနှိပ်အကြိတ်ကို ခုခံနိုင်စေခြင်း အကျိုးငှာ ဟု မသင့်သောနှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့် လှူဒါန်း၍နေလျှင်သာ အကျိုးမရှိ အပြစ်သာရှိသည်-ဟု ဆိုခွင့်ရှိသည်။

ဤရဟန်းသည် မည်သည့် သိက္ခာပုဒ်ကို သိလျက်နှင့်လွန်ကျူး၍ နေသောကြောင့် ထိုသိက္ခာပုဒ်အတွက် အလဇ္ဇီဧကန်ဖြစ်၍နေ၏။ သို့သော်လည်း မလွန်ကျူးဘဲ အမြဲတည်၍နေသော သိက္ခာပုဒ်တို့သည် လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ အရာမကများလျက်ရှိပေသေးသည်။ ထိုရှိ၍နေသော သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်လည်း တစ်ခုခုသောသိက္ခာပုဒ်တော်သည်ပင်လျှင်

အဘိုးအနန္တထိုက်တန်လှပေသေးလျက်ရှိသည်-ဟု မြတ်စွာဘုရား ပညတ်တော်မူသော တစ်ခုခုသော သိက္ခာပုဒ်ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုသိ၍ ထိုမလွန်ကျူးဘဲတည်နေသော သိက္ခာပုဒ်တို့၏အတွက် သဒ္ဓါတရား မပျက် လှူဒါန်း၍နေပေမူကား အသင်္ချေယျ၊ အပ္ပမေယျအကျိုးပေး မည်ပင် ဖြစ်သတည်း။

ဥပမာကား။ ။ အညာမိုးကုတ် ကျောက်တွင်း၌ အချို့သော မြကျောက်ကြီးများသည် အပေါ်ရံပြင်ပ၌ အကာဖုံးအုပ်၍နေ၏။ အတွင်း၌ကား အဘိုးအနန္တထိုက်တန်သော အရည်အသွေးရှိ၏။ မျက်စိ အားနည်းသော ပါဒရက်သည် ကျောက်တူးသမားသည် ထိုကျောက်ကို တွေ့လျှင် အပေါ်ရံအကာသက်သက်ကိုသာမြင်၍ အတွင်း၌ရှိသော အရည်အသွေးတို့ကို မမြင်ခြင်းကြောင့် အဘိုးမတန်ထင်မှတ်လျက် လွတ်ရာသို့ဖယ်ရှား၍ ထား၏။ မျက်စိအမြင်ကောင်းသော ကျောက်တူး သမားသည် ထိုကျောက်ကိုတွေ့မြင်၍ ကြည့်ရှုလေရာ အပေါ်ရံ အကာကို ဖောက်ပြီးလျှင် အတွင်း၌ပြည့်သော အရည်အသွေးတို့ကို တွေ့မြင်၍ ဆောင်ယူခဲ့စိတ် ရောင်းချလေရာ များစွာသော ရွှေ၊ ငွေ၊ ဥစ္စာတို့ကိုရ၍ ကြွယ်ဝချမ်းသာလေ၏။

ဤအတူ ရဟန်းတို့မှာ “နဝကောဋိသဟဿာနိ”အစရှိသော **ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာပါဠိ**နှင့်အညီ ကုဋေကိုးထောင်မျှမကသော သိက္ခာပုဒ်တော်တို့သည် ဥတကမ္မဝါစာဘတ်ရွတ်၍ ပြီးဆုံးသည်နှင့် တပြိုင်နက် တည်ကုန်၏။ ပညာမျက်စိ အားနည်းလှသော လူရှင်တို့သည် မြကျောက်မှအကာနှင့်တူသော ပျက်စီး၍နေသော သိက္ခာပုဒ် ငယ်များ တွင်သာ မျက်စိဆုံး၍ မပျက်မစီးတည်နေသော ကုဋေကိုးထောင်မျှ မကသော သိက္ခာပုဒ်တော်တို့ကိုမူကား မမြင်ကြကုန်။ သဒ္ဓါဗလ၊

ပညာဗလနှင့်ပြည့်စုံသော သူတို့သည်မူကား မြင်နိုင်ကြကုန်သည် ဖြစ်၍ ထိုအလွန်ကိုပင် ကြည်ညိုသောစိတ်ဖြစ်နိုင်ကြကုန်၏။

တစ်နည်းလည်း။ ။ အလွန်ကို လှူသောဒါနသည် အကျိုးမကြီး၊ လွန် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလှူမှ အကျိုးကြီးသည်ဟု အကျိုးကိုခင်မင်၍ ရွေးချယ်ချက်နှင့် တကွလှူဒါန်းသောဒါနသည် “ပညာဗလကာမတာယ ဟိနံ”ဟူသော **ဝိသုဒ္ဓိ မဂ်အဋ္ဌကထာပါဠိ**နှင့်အညီ သီလမှာကဲ့သို့ ဟိနဒါနသာဖြစ်ချေသည်။ ပါရမီမြောက်သော ဒါနပင်မဟုတ်ချေ။ ပညာဘိသင်္ခါရအစစ်ဖြစ်ချေသည်။ သံသရာဝဋ်မှ ထွက်မြောက်အောင် ဆောင်နိုင်သောဒါနမဟုတ်ချေ- ဟု အလိမ္မာဉာဏ် အမြင်သန်၍ လူ့၊ အလူ့ဟူ၍လည်း အမှုမစိုက်၊ အကျိုးကြီးသည်၊ မကြီးသည်ဟူ၍လည်း အမှုမစိုက်၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ဆိုလျှင် အယုတ်အလတ် အမြတ်မရွေး လှူနိုင်စွမ်းရှိသော ပါရမီဒါနကိုသာ အလေးပြုလျက် အမှတ်တမဲ့ လှူဒါန်း၍နေသော ဒါနသည် အလောင်းအလျာတို့၏ အလေ့အလာ ပါရမီမြောက်သော ဒါနပင်ဖြစ်ပေရကား အကျိုးမရှိ မဆိုသာပေ။

ထိုစကားမှန်၏။ ပညာဗလ-ဟု ဆိုအပ်သောအကျိုးကို အလိုရှိလှ၍ လှူကြသော ဟိနဒါနရှင်တို့မှာသာ လူ့၊ အလူ့ အမှုစိုက်ဘွယ်ရှိကြသည်။ အကျိုးကြီးမှုအတွက်နှင့် လူ့၊ အလူ့ရွေးချယ်၍ လူ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို လှူဒါန်းကြသောဒါနစုသည် ဟိနဒါနချည်းသာတည်း။ ပါရမီမြောက်သော ဒါနစုပင် မဟုတ်၊ သံသရာဝဋ်မှ ကျွတ်လွတ်စေတတ်သော ဒါနစုပင်မဟုတ်၊ “ပညာ ဗလကာမတာယ ဟိနံ”ဟူသော **ဝိသုဒ္ဓိမဂ်** သီလနိဒ္ဒေသကို ရှုကြလေ။

ပညာဗလကာမတာယ=ကောင်းမှုအကျိုးကို အလိုရှိခြင်းကြောင့်၊ သမာဒိန္နံ=ဆောက်တည်အပ်သော သီလသည်၊ ဟိနံ=ဟိနသီလမည်၏။

[အနက်နှင့်သီလ အတူတူပင်]

ယခုကာလ အချို့သောလူ- ရှင်တို့သည် ဤဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာကို သတိမထားမိကြကုန်သည်ဖြစ်၍ အကျိုးကြီး မကြီးအတွက်နှင့် လဇ္ဇီ၊ အလဇ္ဇီ ရွေးချယ်မှုများကို အလွန်အလေးပြုကြကုန်၏။ ဟိနဒါနကို အားပြုမှုသာ ဖြစ်သတည်း။ ထို့ကြောင့် သံသရာဝဋ်မှ ကျွတ်လွတ်တဲ့ရန် ပါရမီဒါနမြောက် လှူသောသူတို့သည် ဒါနအတွက် အကျိုးကြီးမှု၊ မကြီးမှုကို အကြောင်းပြု၍ လဇ္ဇီ၊ အလဇ္ဇီရွေးချယ်မှုများကို ဝေးစွာကြဉ်ရှောင်၍ ဖလအကျိုးကို မငြိမတွယ်ဘဲ ကျွတ်ကျွတ်လွတ်လွတ် ဝံ့ဝံ့ရဲရဲ စွန့်ကြပေးကမ်း လှူဒါန်းဝေငှခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ရာသော အမှုကိုသာ ကောင်းစွာ အလေးပြုကုန်ရာသတည်း။

“ဝိစေယျ ဒါနံ ဒါတဗ္ဗံ၊ ယတ္ထ ဒိန္နံ မဟပ္ပလံ”ဟူ၍ အကျိုးကြီး ရာကိုရွေးချယ်၍ လှူရမည်-ဟု ဟောတော်မူသည်မှာ ပါရမီမြောက် မမြောက်ကို ပဓာနမပြုဘဲ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ အားလျော်စွာ အကျိုးကို ပဓာနပြု၍ ဟောတော်မူသော ဒေသနာဟု မှတ်ရမည်။

[ဤစကားရပ်တို့ဖြင့်- အလဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ်ကိုပင် မိရိုးဘာလာအားဖြင့် အမှတ်တမဲ့ လှူဒါန်း၍နေသောဒါနသည် အကျိုးသက်သက်မရှိသော ဒါနမည်၏-ဟု ပြအပ်သော ဒုတိယနည်းကို အမှန်အားဖြင့် မယူသာကြောင်းကို ထင်လင်းစွာ ပြလိုက်သတည်း-တစ်ရပ်။]

ဒုတိယဒါန စိစစ်ပုံပြီး၏

-----*-----

တတိယဒါနစိစစ်ပုံ

“အကျိုးဖလကို မရသည့်ပြင် အလှူခံ၊ အလှူပေးနှစ်ပါးလုံး သာသနာဖျက်ဖြစ်၍ အဝီစိငရဲသို့ သွားကြသောဒါန” ဟူသော တတိယဒါန အကျယ်သရုပ်ကို ထုတ်ပြရာ၌-

အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်က အလဇ္ဇီဒုဿီလဖြစ်စေ၊ အလှူပေး ဒါယကာကလည်း ထိုအလဇ္ဇီဒုဿီလ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အမှုအရာဟု ဆိုအပ်သော ဆေးကုခြင်း၊ ဗေဒင်ဟောခြင်း၊ အစေအပါးခံခြင်း၊ သစ်သီးပေးခြင်း၊ ပန်းပေးခြင်း၊ စသောအမှုအရာ အလှူအကျက်တို့ကို ကြိုက်နှစ်သက်၍ လှူဒါန်းသည်လည်းဖြစ်စေ၊ သာသနာတော်ကို ဖျက်ဆီးလိုသော စေတနာမပါသော်လည်း ဧကန်သာသနာဖျက်ဖြစ်သော အလဇ္ဇီတို့ အပြောအဟော အမှုအရာ ဒိဋ္ဌာနုဂတိသို့ အစဉ်လိုက်မှားခြင်းကြောင့် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်အလှူပေးဒါယကာ နှစ်ဦးလုံးပင် သာသနာဖျက်ဖြစ်ဖြစ်သောကြောင့် ဒါယကာဆရာ ထိုထက်၊အောက်အဝီစိငရဲကြီး၌ ခံကြရမည်-

ဟု ဆုံးမတော်မူသည်- ဟူသောစကားသည် ကျမ်းမမြင် ဂန်မမြင် ဆိုချင်အားကြီး အချည်းနှီးသက်သက် နောက်လှ၍ ထွက်လိုက်သော အယူပျက်စကားသာတည်း။

လင်း၍ပြအံ့။ ။ အလဇ္ဇီဆိုသည်ကား ရဟန်းတို့မှာ သီလဆောက်တည်မှုသည် လူကဲ့သို့နှုတ်မြွက်၍ ဆောက်တည်ရတော့သည်မဟုတ်၊ ဥတ်ကမ္မဝါစာဖတ်ရွတ်၍ပြီးဆုံးလျှင် အလုံးစုံ ရဟန်းသီလတို့သည် ဆောက် တည်ခြင်း သမာဒါနကိစ္စမြောက်ကုန်တော့သည်၊ ထိုသမာဒါနကိစ္စသည် သိက္ခာချ၍ လူ့သာမဏေအရာ၌ တည်ခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ ပါရာဇိကကျ၍ ရဟန်းပဋိညာဉ်ကိုစွန့်ပြီးလျှင် လူ့သာမဏေအရာ၌ တည်ခဲ့သော် လည်းကောင်း၊ ဥတ်ကမ္မဝါစာမှု အကုန်ငြိမ်း၍ သီလသမာဒါနကိစ္စအကုန်ပျက်၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို အလဇ္ဇီဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒုဿီလဟူ၍လည်းကောင်းမဆိုရပေ၊ ပါရာဇိကကျပြီးဖြစ်လျက်

ရဟန်းဟုပဋိညာဉ်ဝန်ခံ၍နေသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုမူကား အလဇ္ဇီဟူ၍၎င်း၊ ဒုဿီလဟူလည်းကောင်းဆိုရသည်။

ပါရာဇိက မကျမရောက်မှု၍ သံဃာဒိသိသံစသော သိက္ခာပုဒ်ငယ်များကိုသိလျက် စိတ်စေတနာနှင့်တကွ လွန်ကျူးသောပုဂ္ဂိုလ်မှာမူကား ထိုလွန်ကျူးသော သိက္ခာပုဒ်မှာပင် သမာဒါနကိစ္စပျက်သည်မဟုတ်၊ ထိုသိက္ခာပုဒ်အတွက် ဥတ်ကမ္မဝါထပ်၍ ဘတ်ဘွယ်ကိစ္စမရှိ၊ စောင့်ရှောက်ခြင်းဟူသော သံဝရဓမ္မမျှသာပျက်ပေသည်။ သမာဒါနကိစ္စမပျက်ပေ၍လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ဒုဿီလ ဟူ၍ မဆိုရ၊ အလဇ္ဇီဟူ၍သာဆိုရသည်။ အာယတိံ သံဝရ၌တည်၍ ဝုဋ္ဌာနကံ ဒေသနာကံတို့ဖြင့် ကုစားလျှင် သံဝရဓမ္မ၌တည်ပြန်၍ လဇ္ဇီ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပြန်၏။ ဤသို့ အလဇ္ဇီနှင့် ဒုဿီလတို့၏ အထူးအပြားကို ခြားနားအောင် မှတ်ရမည်။

ဤဓမ္မဝိနယ ကျမ်းစာဆရာကား အလဇ္ဇီနှင့် ဒုဿီလ ခြားနားချက်ကို မသိရှာသောကြောင့် အလဇ္ဇီအမူအရာမျှသာဖြစ်သော ဆေးကုခြင်း၊ ဗေဒင်ဟောခြင်း၊ အစေအပါးခံခြင်း၊ သစ်သီးပေးခြင်း၊ ပန်းပေးခြင်းအစရှိသော သိက္ခာပုဒ်ငယ်များကိုပင် အလဇ္ဇီ၊ ဒုဿီလတို့၏ အမူအရာဟု မှောက်မှားစွာ ဆိုမိလေသည်-တစ်ချက်။

သာသနာဖျက်ဆိုသည်ကား။ ။ အလဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ်ကို အားပေးအားမြှောက်ထောက်ပံ့ချီးမြှင့်သော သူတယောက်ကို **ရူပိယသိက္ခာပုဒ်အဋ္ဌကထာ**၌ သာသနာဖျက်ပုဂ္ဂိုလ်-ဟူ၍လာသည်။ ဝိနည်း၊ သုတ္တန်၊ အဘိဓမ္မာ ကောင်းစွာလှလှ ကျကျနန မတတ်ပါဘဲလျက် ဤဓမ္မဝိနယကျမ်းစာကို ရေးသားသောဆရာကဲ့သို့ တရားကျမ်းဂန် အသံပေး၍ တရားကျမ်းဂန်ကိုမကျွမ်းရှာသော လူ့ရှင်၊ ရဟန်းတို့ကို တရားအမှန်ကျမ်းဂန်အထွက်ဘဲ-ဟု ထင်ရှားကြလေအောင် တရားယောင် တရားတု

တို့ကို ရေးသား၍ ကျမ်းစာထုတ်ကြသောသူတို့ကို သာသနာဖျက် ဟူ၍ **ကဿပသံယုတ်ပါဠိတော်**-၌ ဟောတော်မူသည်။ ဤကဲ့သို့သော သူများကို သာသနာဖျက်- ဟူ၍လာသည်။

အစောင့်အစည်းမရှိသည်ဖြစ်၍ မိမိနေရာ၌ မိမိဘာသာ သိက္ခာပုဒ်တော်များကို လွန်ကျူး၍နေသော ပုဂ္ဂိုလ်များကို မိမိကိုယ်ကို မိမိသတ်သောသူ-ဟူ၍သာ ဆိုရသည်။ သာသနာဖျက်-ဟူ၍ မဆိုရ။ ဤဓမ္မဝိနယ ကျမ်းစာဆရာကား သာသနာဖျက်-ဟူ၍ ကျမ်းဂန်တို့၌ လာသည်ကို ခြားခြားနားနား မသိရှာသောကြောင့် ဆေးကုခြင်း၊ ဗေဒင် ဟောခြင်းအစရှိသော အမှုကိုပြုကျင့်သော အလဇ္ဈိမျှကိုသာ သာသနာ ဖျက်-ဟူ၍ ဆိုမှားလေသည်။

“ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ အမှုအရာကိုကြိုက်၍ လှူဒါန်းကာနေသော ဒါယကာကို သာသနာဖျက်”ဟူ၍ ဆိုရာ၌လည်း-

ထိုဒါယကာသည် မိမိကိုယ်ကိုသာ မိမိဖျက်သည် သာသနာ ဖျက်မဆိုရ။ ဤကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို မိမိဖျက်သောရဟန်းသည် အပါယ်သို့ ကျတတ်သည်ဟူ၍သာ ကျမ်းဂန်တို့၌ လာသည်။ “အဝီစိငရဲကြီးသို့ ကျသည်” ဟု ကျမ်းဂန်မရှိ။ ထိုရဟန်းကို လှူဒါန်းသော ဒါယကာမှာလည်း အကျိုးများစွာ မကြီးကြောင်းကိုသာ ကျမ်းဂန်၌ လာသည်။ အဝီစိငရဲမှာ ကျရမည်-ဟု ကျမ်းဂန်၌မရှိ။ ကဿပဘုရားလက်ထက် ကပိလရဟန်း သည် အမိ၊ နှမတို့နှင့်တကွ အဝီစိငရဲ၌ကျကြောင်းကို လာသည်မှာလည်း ရဟန္တာ၊ ရဟန်းကောင်းတို့ကို ကြမ်းတမ်းစွာသော ဝစီကံတို့ဖြင့် ပြစ်မှား မှုဖြစ်သည်။ ဆေးကုမှု ဗေဒင်ဟောမှုမျိုး မဟုတ်။ ပေတဝတ္ထု၌ ကျောင်း ဒါယကာနှင့် ကျောင်းနေဆရာနှစ်ဦး ကုဋီအိမ်အတွင်းမှာ အထက်၊ အောက် နှစ်ယောက်သား ပြိတ္တာဖြစ်၍ နေကြသည်မှာလည်း မဆွေရမှုသာ ဖြစ်သည်။

ဓမ္မဝိနယ ကျမ်းစာဆရာကား ဤပေတဝတ္ထုကို သူပြော၊ လူပြော ရိပ်ဖမ်း သံဖမ်းကြားဘူးသည်ကို အဝီစိငရဲ အမှတ်လွဲရှာ၍ “ဒါယကာ၊ ဆရာ အထက်၊အောက် အဝီစိငရဲကြီး၌ ခံကြရသည်- ဟု ဆုံးမတော်မူ သည်”-ဟု ဆိုမှားဟန်ရှိသည်။ ကျမ်းဂန် လာသည်လည်း မဟုတ်။ ယုတ္တိ ယုတ္တာလည်း သက်သက်မရှိပါဘဲနှင့် အဝီစိငရဲကြီး၌ ခံကြရမည်ဟု ဝန်ခံပေသော ဤဆရာသည် နောက်၌သူဆိုလတ္တံ့သော “အလိကံ ဘဏံ”ဟူသော ရဟန်းပျက် အင်္ဂါနှင့် ညီရှာလျက်ရှိချေ၏။

နောက်၌လည်း တစ်ရပ်တစ်ကျေးကလာသော အလင်္ကျီကို လင်္ကျီ ထင်မှတ်၍ လျှာဒါန်းမှုသည် အကျိုးမရှိ-ဟု ဆိုသောအချက်၊ “ဓာတ်တော် မဟုတ်သည်ကို ဓာတ်တော်ဟု ထင်မှတ်၍ ရှိခိုးခြင်း၊ ဓာတ်တော်မရှိသော စေတီပျက် ကို ဓာတ်တော်ရှိသည်မှတ်၍ ရှိခိုးခြင်းများကဲ့သို့”ဟုဆိုသော စကားစုသည်လည်း ပရမတ္ထသဘောသကန်တို့၌ ဉာဏ်အလိမ္မာ သက်သက်ကင်း၍ မှောက်မှားခြင်းစုသာတည်း။

မှောက်မှားပုံကို အကုန်လင်း၍ ပြလိုက်အံ့။ ဆေးကုခြင်း၊ ဗေဒင်ဟောခြင်းစသော သိက္ခာပုဒ်ငယ် များအတွက်နှင့် အလင်္ကျီဖြစ်ခါမျှ သော ရဟန်းကို ဦးပြည်းကာ သင်္ကန်းဝတ်ကာမျှ အကာသာရှိ၍ အနှစ်သာရဟုဆိုအပ်သော အကျင့်သိက္ခာအား ထိုအလင်္ကျီပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ အလျဉ်းပင် မရှိ-ဟု ဆိုသည်ကား အလွန်ကြည်လင်သော ကောင်းကင်၌ရှိသော တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့တွင် လွင်တီးခေါင်၌ ပက်လက်အိပ်ပျော်၍နေသော ဒုလ္လာပါဒရက်သည်ကြီး တစ်ယောက် သည် ဝမ်းတွင်းရင်တွင်းမှ သလိပ်ခိုးတို့သည် ထ၍ မျက်လုံးနှစ်ခု အပြည့်ဖုံးလေ၏။

ဖုံးသည်ကိုလည်း ရုတ်တရက်မသိတဲ့၍ ကောင်းကင်သို့ မျှော်ကြည့်လေရာ ကောင်းကင်အပြင်မှာ လဝန်းကြီးလည်း ကွယ်ပျောက်သည်။ နက္ခတ် တာရာတို့လည်း အကုန် ကွယ်ပျောက်ကုန်လေသည်။ အလွန်မဲလှ မိုက်လှစွာသော တိမ်ပုပ် အတိ ဖုံးလွှမ်းခဲ့သည်။ မှောင်ကြီးအတိ မိုက်ခဲ့ပြီ။ တန်ဆောင်မုန်းလ မိုမ်းကြီးသည်ထန်စွာ ရွာတော့မည်ဟု မြည်တွန် တောက်တီးသောသူနှင့် အလားတူစွာ ထိုအလဇ္ဇီသန္တာန်မှာ ကုဋေကိုးထောင်မျှမက ရှိနေသော သိက္ခာပုဒ်တွေကို ဓမ္မဝိနယဆရာ မမြင်ရှာလေ။

“အလဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ်ကို လှူဒါန်း၍အကျိုးမရှိ” ဆိုသောစကားသည် ပုဂံပြည်တွင် တူရွှင်းတောင်ခြေ တောရကျောင်းနေ ရဟန်းသိက္ခာပျက် လူထွက်ဆရာ ရေးသားစီရင်သည်ဟု အစဉ်အလာပြောရိုးရှိကြသော **စူဠဂဏ္ဍိကျမ်း**တွင်သာ လာရှိသည်။ ကျမ်းကောင်း ဂန်ကောင်းတို့မှာ တထွာ လေးသစ် မလာမရှိ၊ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်ကို လှူဒါန်းလျှင် အကျိုးမကြီးကြောင်းကိုသာ ကျမ်းကောင်းဂန်ကောင်းများ၌ လာပေသည်။

“ဓာတ်တော်အစစ် မဟုတ်သည်ကို ဓာတ်တော်အစစ်ထင်မှတ်၍ ရှိခိုးလျှင် အကျိုးမရှိ”ဟု ဆိုခြင်းသည်လည်း မဟုတ်၊ အတုမရှိသော သဗ္ဗညုဘုရားကြီးကို အထူးကြည်ညိုလှသော သဒ္ဓါမှန် သဒ္ဓါစစ်နှင့်ပြည့်စုံပြီးသော လူမျိုးအပေါင်းတို့သည် ကျောက်ခဲ၊ ကြေးခဲ၊ ရွှေခဲ၊ အမြူတေ၊ ဂေါရာဇင်းတို့ကိုပင် ဓာတ်တော်စစ် ထင်မှတ်၍ ရှိခိုးကိုးကွယ်သော်လည်း ထိုလူမျိုးတို့၏ စိတ်စေတနာ သဒ္ဓါပညာတို့သည် သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားကြီး၌ ဆိုက်၍တည်ကုန်သည်သာ ဖြစ်ပေရကား ကုသိုလ်အစစ်အမှန် ဖြစ်၏။

ဓာတ်တော်မရှိသော စေတီပျက်ကို မဆိုထားဘိ တောင်ပို့ပျက်ကိုပင် ရှိခိုးငြားသော်လည်း သည်တောင်ပို့ မြေမျိုးသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရှိသော မြေမျိုးဖြစ်သည်ဟု ရှိခိုးသည်မဟုတ်။ စေတီထင်မှတ်၍ ရှိခိုးခြင်းသာ ဖြစ်ပေရကား သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားကြီးသို့ဆိုက်၍ တည်သည်သာဖြစ်၏။ ကပိလဝတ်ပြည်တော်မှ တောထွက် တော်မူ၍ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူကာ ကုသိနာရုံပြည်၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသော သဗ္ဗညု မြတ်ဘုရားကြီးသည်သာလျှင် သဗ္ဗညုအစစ်အမှန် ဖြစ်သည်ဟု အတင်သိပြီး ကြည်ညိုပြီးသော လူမျိုးအပေါင်းတို့မှာ ဘယ်သင်း ဘယ်ဟာကိုပင် ကိုးကွယ်သော်လည်း မမှားနိုင်ပြီ။ ဘုရား မလွဲနိုင်ပြီ။

“သဒ္ဓါမိကော=သဒ္ဓါလွန်ကဲသော၊ မန္တပညော=နံ့သောပညာရှိသောသူသည်။ အဝတ္ထုသ္မိံ=မကြည်ညိုထိုက် သောဝတ္ထု၌၊ ပသီဒတိ=ကြည်ညိုမိတတ်၏” ဟုလာသည်မှာ ဘုရားအမှန်၊ တရားအမှန်၊ သံဃာအမှန်ကို မသိဘူးကြ၍ ပူရာဇာဏကဿပ၊ မက္ခလိဂေါသာလစသော တိတ္ထိကြီးတို့ကိုသာ ဘုရား-ဟူ၍ ကြည်ညိုကြသော သူတို့ကိုသာ ဆိုသည်။ ဘုရားတပည့်သားဖြစ်လျက် ဘုရားကို မကြည်ညိုမူ၍ တိတ္ထိတို့ကိုသာ ကြည်ညိုကြသော လိစ္ဆဝိမင်းမျိုးဖြစ်သော သုနက္ခတ္တ ရဟန်းလိုဟာကို ဆိုသည်တစ်ရပ်။

ဆေးကုခြင်း၊ဗေဒင်ဟောခြင်းစသော သိက္ခာပုဒ်ငယ်များအတွက် အလင်္ဂီဖြစ်၍နေသောရဟန်းကို လှူဒါန်း၍ အကျိုးမရှိကြောင်းကို ပါဠိသာဓကပြသည်ကား-

န မုဏ္ဍကေန သမဏော၊ အဗ္ဗတော အလိကံ ဘဏံ။

က္ကစ္ဆာလောဘသမာပန္နော၊ သမဏော ကိံ ဘဝိဿတိ။

ဟူသော ဓမ္မပဒပါဠိတော်ကိုပြပေ၏။

ထိုပါဠိတော်၏ပါဌလျှောက်အဓိပ္ပါယ်ကား-

ဦးပြည်ကမ္ဘာမြင့် ရဟန်းသမဏ မဟုတ်သေး၊ သိက္ခာသီလ အကျင့်၊ ဓုတင်အကျင့်လည်းမရှိသော မဟုတ်မမှန်သောစကားကိုလည်း ပြောဟောလေ့ရှိသောစကား၊ မရောက်သေးသော ဝတ္ထုအာရုံကာမဂုဏ်ကို တောင့်တသော ဣစ္ဆာတရား၊ ရပြီး၊ရောက်ပြီးသောဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ် တို့၌ သာယာသော လောဘတရားတို့နှင့် ပြည့်စုံသောသူသည် အဘယ် မှာရဟန်း ဟုတ်ပေချေအံ့နည်း။

ဓမ္မဝိနယကျမ်းဆရာသည် “အဝီစိငရဲကြီး၌ကျရမည်-ဟု ဆုံးမ တော်မူသည်”ဟု မဟုတ်မမှန်သော စကားကိုပြောသော သူဖြစ်ပေရကား- ဤဒေသနာတော်တွင် သူလည်း အပါအဝင်ဖြစ်လေတော့သည်။

ရဟန်း ၃-မျိုး

အလင်္ကာတောပိ စေ သမံ စရေယျ ၊
သန္တော ဒန္တော နိယတော ဗြဟ္မစာရီ။
သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍံ၊
သသမဏော သဗြာဟ္မဏော သဘိက္ခု။

ဟူသော **ဓမ္မပဒပါဠိတော်**နှင့်အညီ ရဟန်းသည် ဝိနည်း ရဟန်း၊ သုတ္တန်ရဟန်း၊ ပရမတ်ရဟန်း-ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိသည်။

၁။ ဥတ်ကမ္မဝါစာနှင့် ဘတ်ရွတ် သမုတ်၍ဖြစ်သော သမ္မုတိ ရဟန်းသည် လာဠုဒါယီမထေရ်ကြီးတို့ကဲ့သို့ အလွန်ပင် ပညာနည်းစွာ သောသူပင် ဖြစ်ငြားသော်လည်း **ဝိနည်းရဟန်း**ပေတည်း။ ထိုဝိနည်း ရဟန်းသည်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် ရဟန်းဖြစ်လေ သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၏ **သမ္မုတိ**သားတော်မည်၏။ ထိုသမ္မုတိ

ရဟန်းသည် အရိယာအစစ်သို့ရောက်သောအခါ **ပရမတ်ရဟန်း** မည်ပြန်၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ ပရမတ္ထ သားတော်အစစ်လည်းမည်၏။ သမ္မုတိသံဃာ၊ ပရမတ္ထသံဃာ-ဟူသည်လည်း ဤအတူပင်မှတ်။

[ဤကား ဝိနည်းရဟန်းတည်း။]

၂။ သုတ္တန်ရဟန်း-ဆိုသည်ကား ဆိုခဲ့ပြီးသောဝိနည်း ပညတ်တော်၏အစွမ်းအားဖြင့် သမ္မုတိရဟန်း ဖြစ်ပြီးသော လာဠဒါယီမထေရ်၊ နှ မုဏ္ဍကေန သမဏော-ဟူသောဂါထာ၏ ဝတ္ထုတွင်လာသော ဟတ္ထကမထေရ်၊ အဿဇိ၊ ပုနဗ္ဗသုက အစရှိသော ဆဗ္ဗဂ္ဂီရဟန်းတို့ကဲ့သို့သော လောဘတထောင်ထောင်၊ ဒေါသ၊ မောဟ တထောင်ထောင် ရုန့်ရင်းကြမ်းတန်းသော ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ အပြည့်နှင့်နေသော သူတို့ကို သုတ္တန်ပရိယာယ် အလိုအားဖြင့် သမဏမဆိုအပ်ကုန်၊ လူပုထုဇွန်ပင် ဖြစ်ငြားသော်လည်း ကိလေသာတရားတို့ ငြိမ်သက်၍ ဣန္ဒြေ ၆-ပါး၊ ဒွါရ ၃-ပါး ငြိမ်သက်ကြပေမူကား သမဏဟူ၍ပင် ဆိုရ၏။

[ဤကား သုတ္တန်ရဟန်းတည်း။]

၃။ ပရမတ်ရဟန်း- ဆိုသည်ကား- သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၊ သန္တတိအမတ်ကြီး တို့ကဲ့သို့ မင်းမြှောက်တန်ဆာ ဆင်ယင်လျက်ရှိသော လူပင် ဖြစ်ငြားသော်လည်း၊ နတ်ပင်ဖြစ်ငြားသော်လည်း၊ သိကြား၊ ဗြဟ္မာပင် ဖြစ်ငြားသော်လည်း အရိယာမဂ်ကို ရသောအခါမှစ၍ သမဏော=ရဟန်းလည်းမည်၏။ ဗြဟ္မဏော=ဗြဟ္မဏလည်းမည်၏။ ဘိက္ခု=ဘိက္ခုလည်းမည်၏။

[ဤကား ပရမတ္ထ ရဟန်းတည်း။]

ထိုသုံးပါးသော ရဟန်းတို့တွင် သုတ္တန်ရဟန်း၊ အဘိဓမ္မာရဟန်း အစစ်ပင် မဖြစ်တတ်သေးသော်လည်း ဝိနည်း ရဟန်းဟုဆိုအပ်သော

သမ္မတိရဟန်း သမ္မတိသံဃာဖြစ်ပေလျှင်ပင် အခိုက်အတန့်အားဖြင့် တစ်ခုသော၊ နှစ်ခုသော၊ သုံးခုသော သိက္ခာပုဒ်ငယ်တို့ကို ကျူးလွန်မှုနှင့် အလဇ္ဈိပုဂ္ဂိုလ်ပင် ဖြစ်စေဦးတော့ အလျှင်မြတ်တွင် ပါဝင်ပေသည်သာ ဖြစ်၏။

“န မုဏ္ဍကေန သမဏော”ဟူသော ထိုဂါထာသည်ကား သုတ္တန်ဂါထာ၊ သုတ္တန်ဒေသနာ ဖြစ်ပေရကား ကုဋေခြောက်ပါး၊ ဒွါရသုံးပါး-မငြိမ်သက်သော ဝိနည်းရဟန်းမျှကိုသာ ရဟန်းဟူ၍ မဆိုလို၊ ထို့ကြောင့် “သမဏော ကိ ဘဝိဿတိ” ဟူ၍ ကဲ့ရဲ့တော်မူသည်။

ကိလေသေ သမေတီတိ သမဏော။ ။ ယော=အကြင်သူသည်၊ ကိလေသေ=ကိလေသာတို့ကို၊ သမေတိ=ငြိမ်းစေနိုင်၏၊ ကုတိ= ထို့ကြောင့်၊ သော=ထိုသူသည်၊ သမဏော=သမဏမည်၏၊ ဝါ=ရဟန်းမည်၏။

ဤသို့သော အနက်သွားနှင့် ညီညွတ်သောသူကိုမှ သုတ္တန်အလို ရဟန်းဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် မဟုတ်လော နောက်ဂါထာ၌-

ယော စ သမေတိ ပါပါနိ၊ အဏုံ ထူလာနိ သဗ္ဗသော၊
သမိတတ္တာ ဟိ ပါပါနိ၊ သမဏောတိ ပဝုစ္စတိ။

ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်တကား-

[ဤကား ရဟန်းတို့ကို ခြားနားသိသာအောင် ပြလိုက်သောအချက်တည်း။]

ထိုသုံးပါးတွင် အလဇ္ဈိရဟန်း၊ ဒုဿီလရဟန်းဟူသော ရဟန်းစုသည် ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်နှင့် စပ်၍ဖြစ်ရသောအရာဖြစ်ရလေကား ဝိနည်းရဟန်းအရာ၌သာရှိပေသည်၊ သုတ္တန်ရဟန်း၊ အဘိဓမ္မာရဟန်းတို့မှာ အလဇ္ဈိဟူ၍ မရှိ၊ ဒုဿီလဟူ၍ မရှိကြပေ၊ ဤဓမ္မဝိနယကျမ်း ဆရာကား ယခုခြားနား၍ပြခဲ့သော ရဟန်းဟူသော ဝေါဟာရ အထူးအပြားကို

သက်သက်မသိဘူး၊မကြားဘူးရှာသောကြောင့် ဆေးကုခြင်း၊ ဗေဒင်
ဟောခြင်းစသော အပြစ်ငယ်စုနှင့် အလဇ္ဇီဖြစ်သော ရဟန်းအား
လှူဒါန်း၍ အကျိုးမရှိကြောင်းကို သုတ္တန်ရဟန်း အခြေအနေကို
ဟောသော ဂါထာကို သက်သေလုပ်၍ ပြလေသည်တစ်ရပ်။

သံဃေ စိတ္တိကာရံ ကာတုံ သက္ကောန္တဿ ဟိ
ဒီဏာသဝေ ဒိန္နဒါနတော ဥဒ္ဓိသိတွာ ဂဟိတ ဒုဿီလေပိ ဒိန္နံ
မဟပ္ပလတရမေဝ။

ဟူသော **ဒက္ခိဏဝိဘင်္ဂသုတ်**အဋ္ဌကထာ၌လည်း မြတ်စွာ
ဘုရားလက်ထက်တော်မှာပင်ဖြစ်စေ သံဃာမှ ညွှန်းချ၍ရအပ်သော
ဒုဿီလရဟန်းကို သံဃာ၌တည်သော ရှိသေခြင်းဖြင့် လှူဒါန်းသော
အလှူသည် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို ပုဂ္ဂလိကလှူသောအလှူထက် အကျိုးကြီး
၏ဟု အဘယ်ကာလမဆို သာဓာရဏအားဖြင့် သံယိကအလှူ အကျိုး
ကြီးကြောင်းကို ပြတော်မူသည်။

ဓမ္မဝိနယကျမ်းဆရာကား။ ။ သံဃတော ဥဒ္ဓိသိတွာ ဂဟိတ
ဒုဿီလေပိ”ဟူသောပါဌ်ကို ကြောင်ကြောင် မြင်လျက်နှင့် အနက်သွား
အဓိပ္ပါယ်သွားကို သက်သက် မသိရှာသည့်အတွက်ကြောင့် ထိုအဋ္ဌကထာ
ပါဌ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို သီလသိက္ခာ သာသနာ့ကွယ်၍ သံဃာအစစ်မရှိသော
လိင်္ဂသာသနာမျှသာရှိသော နောက်ကာလ၌ ကာသာဝကဏ္ဍ ဒုဿီလ
ရဟန်းတို့ကို ထုတ်၍ ပြဘိသည်၊ ထိုအခါမှာ “သံဃတော ဥဒ္ဓိသိတွာ”
သံဃာအစစ် အဘယ်မှာရှိတော့အံ့နည်း၊ ထိုအခါ၌ သံဃာအစစ်တို့၏
ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ကြားဘူးရုံမျှ ရှိကြသေးသော လူပညာရှိတို့သည်
ကြားဘူးသော သံဃာကို ရည်မှတ်၍ ထိုအခါတွင်ရှိသော ဒုဿီလ

ဂေါ်တြာ ဂုဏ်တို့ကို လှူဒါန်းသည်၊ သံဃာမှ ညွှန်းချသည်ဟုဆိုရန် ညွှန်းချသော သံဃာအစစ်ဟူ၍ ထိုအခါမရှိပြီ။

[သင်္ဂဓာတုတော်ဘုရား ဆုံးမချက်ပြီး၏”ဟု ပါရှိသည်ကား အဟုတ်အမှန်ကို သိ၍ ဆိုခဲ့သောအချက်-ဟူ၍ တချက်မျှ လှလှမပါ၊ စိတ်ထင်ရာကို ဆိုခဲ့သောအရာစုကြီး ဖြစ်၍ ဆရာတော်ဘုရားကြီးကို ကျောက်ကြီးငါးခွံ နံပါတ်တင်၍ ထားလေသည်။]

တတိယဒါနစိစစ်ပုံပြီး၏။

ဆပဂံပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

-----*-----

ပရမတ္ထဒီပနီသို့ကာပုစ္ဆာအဖြေ

၁၂၈၀-ပြည့်နှစ်၊ တန်ခူးလဆန်း ၁၅-ရက်၊ မုံရွာမြို့၊ လယ်တီတိုက်၊ နိုင်ငံခြားဗုဒ္ဓသာသနာပြု အသင်းကြီးတွင် ဒုတိယနာယက နယ်လှည့်ဓမ္မကထိက လယ်တီဦးဝဏ္ဏိတထံမှ ကျေးဇူးရှင်လယ်တီ ဆရာတော် မဟာထေရ်မြတ်ကြီးထံသို့-

လျှောက်လွှာ

တပည့်တော် ဝဏ္ဏိတ အတိသက္ကစ္စဂါရဝတရားဖြင့် ရိုသေ လေးမြတ်စွာ လျှောက်ထားဝံပါသည် မဟာမေရု နှိုင်းတုမမြင် အနန္တ ဂုဏ်အင် ကျေးဇူးရှင် မဟာထေရ်မြတ်ကြီးဘုရား။

လျှောက်ထားရန်မှာ- သင်္ခါရစု ဖြစ်ပျက်မှုကို မရှုမကြုံ လိမ္မာ ဉာဏ်မဝင် ပုထုဇဉ်အပေါင်းတို့အား တရားအမှန် ရရန်အကျိုး မျှော်ကိုး ရည်ဆဲ ဉာဏ်တိဂုဏ် ပဟာနံဟု သုံးတန်ပိုင်းခြား ပရိညာတရားတို့ဖြင့် သဘာဝဓမ္မ ပစ္စုပ္ပန်အခန်း နည်းဆန်းနာကြယ် သွယ်သွယ်ဝဝ ဓိပ္ပါယ် ပြရာ “မဟာဉာဏ် ဝတဘော” အံ့ဩမမီ ဂန္ထိရတိက္ခာ ပညာဝါအစစ်

ဖြစ်တော်မူသော ကျေးဇူးရှင် မဟာထေရ်မြတ်ကြီးသည် သုဒ္ဓဒ္ဓသ သုနိပုဏ သုဂတ္တိရ အတက္ကာဝစရ အတိစိတြကထာ ယထာဓမ္မသာသနာ ပရမတ္ထဒေသနာတော်၏ အရာ၌-

အစိန္တေယျ ဝါစော ဗုဒ္ဓေါ။

မူလဘာသာယ ဒေသယိ။

နာနာဘာသာ ဇနာ သေသာ၊

သကံသကာယ ဗုဇ္ဈရေ။ ။

ဗုဒ္ဓေါ=မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အစိန္တေယျ ဝါစော=မကြံအပ် မကြံနိုင် သောစကား ရှိတော်မူသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ=မကြံအပ် မကြံနိုင်သောစကား ရှိတော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓေါ=မြတ်စွာဘုရားသည်၊ မူလဘာသာယ=မာဂဓ ဘာသာ တစ်ခုဖြင့်၊ ဒေသယိ=ထိုထိုများတောင်း ဝေဏေယျသတ္တဝါ အပေါင်းတို့အား ကောင်းစွာဟောကြားတော်မူ၏၊ နာနာဘာသာ=ထူးထူး အပြား ဘာသာများကုန်သော၊ ဇနာ=အမျိုးမတူ ထိုထိုသူတို့သည်၊ အသေသာ=အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်ဘဲ၊ သကံသကာယ=မိမိတို့၏ ဘာသာစကား အလေ့အကျက်အားဖြင့်၊ ဗုဇ္ဈရေ=ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိကြား နားလည်ကြကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် အလုံးစုံသော သတ္တဝါအမျိုးဘာသာ အပေါင်းအစုတို့အား တစ်ခုတည်းသော “မာဂဓ” ဘာသာဖြင့် ဟောကြား ပြသတော်မူငြားလည်း မကြံအပ်၊မကြံစည်နိုင်သော တန်ခိုးတော်၏ အစွမ်းအားဖြင့် အကြွင်းအကျန်မရှိ မိမိတို့ဘာသာစကားနှင့် မှတ်ယူ နားလည်နိုင်ရန်အခွင့်ကို ရရှိကြကုန်၏၊ ယခုအခါ ထိုပရမတ္ထ ဒေသနာ တော်ကြီး၏ အရာ၌ တတ်သိလိမ္မာနိုင်ရန်-

၁။ ပါဠိဘာသာ၏ ခက်ခဲခြင်းကြီးတစ်ပါး၊

၂။ အနက်ဘာသာ၏ ခက်ခဲခြင်းကြီးတစ်ပါး၊

၃။ အဓိပ္ပါယ်ထွေ၏ ခက်ခဲခြင်းကြီးတစ်ပါး၊

ဤကဲ့သို့ ခက်ခဲခြင်းကြီးသုံးပါးခုခံကာကွယ်နေသည့်အတွက် သာမညပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုအရာ၌ အသိအလိမ္မာဉာဏ်ပညာပွင့်လင်း ထက်သန်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ကြသည်ကို လွန်စွာထောက်ထား ညှာတာ သနား ကြည့်ရှုတော်မူသဖြင့် နက်နဲခက်ခဲကျယ်ဝန်းလှစွာသော ဉာဏ သာဂရ ဉာဏသမုဒ္ဒရာ အဘိဓမ္မာ သဘောသင်္ကေတများကို ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ ကလေး၊ သူငယ်၊ လူမမယ်ကလေးများမှစ၍ သက်ရွယ်ကြီးမြင့် ဇရာရင့်၍ အိုခွင့်၊ ကြီးခွင့်ဆိုက်ရောက်လျက်ရှိကြကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ တိုင်အောင်-

သရုပ်အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ အလွယ်တကူ သင်ယူတတ်မြောက်နိုင် ရန်ကြံဖန်ကြိုးကုတ်၍ မြန်မာဘာသာဖြင့် ထုတ်ဖော်ရေးသားတော်မူသော “ပရမတ္ထသံခိပ်ကျမ်း”ကို လွယ်ကူစွာ သင်ယူတတ်မြောက်ကြရသဖြင့် အထက် အောက်မြန်မာ များပြားသော မြို့ရွာဒေသတို့၌ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ ဗောဓိပက္ခိယ တရားများနှင့် ရုပ်ကလာပ် အဖွဲ့အစည်းတို့ကို တတ်မြောက်လိမ္မာမှုကို ရရှိကြပါသည်။ ထိုသို့ ရုပ်နာမ်ဓမ္မနှစ်ဌာနတို့ကို သဘာဝဓမ္မကျနပိုင်နိုင်ရန် အဘိဓမ္မဉာဏ်ပညာ အလင်းရောင်ကြီးကို ပေးသနားတော်မူသည်လည်း-တစ်ရပ်။

ပိဋကတ်သုံးပုံကျမ်းအကုန်တို့ကို လုံခြုံစွာစောင့်ရှောက်သဖြင့် ပျောက်ပျက်မှားယွင်း အပြစ်ကင်းခြင်း အရာ၌ လွန်စွာအသုံးပြုကြရသော ကစ္စည်းသဒ္ဒါကျမ်းကြီးကိုလည်း ပင်ပန်းခြင်းမရှိစေဘဲ တတ်သိလိမ္မာ သဒ္ဒါဉာဏ် ပွင့်လင်းရန်အခွင့်ကို မျှော်လင့်တော်မူပြီးကာ “သဒ္ဒသံခိပ်”

ဟူသော “ပိဋကပါလက-ပိဋကတ်စောင့်ကျမ်း”ကိုလည်း ကြိုးပမ်း အားထုတ်တော်မူသည်လည်း-တစ်ဖြာ။

မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်မြတ်ကြီး၌ “ဝိနယောနာမ သာသနဿ အာယု”ဟူသည်နှင့်အညီ ထိုဝိနည်း တရားတော်မြတ်သည် သာသနာတော်၌ “မူလ အာယု သုခ နိဒါန”၊ အစစ်ကြီးဖြစ်သဖြင့် စင်စစ်တတ်မြောက်အပ်သော တရားပင်မှန်ငြားသော်လည်း ဝိနည်း ငါးကျမ်း နက်ကျယ်ဝန်း၍ သိခြင်းငှါမစွမ်းနိုင်သော ရဟန်းရှင်လူတို့ အတွက်လိုရင်းအချက် ပဓာနစတုပစ္စယမှီရာလေးပါးနှင့် တကွ များပြားစွာအသုံးပြုကြရသော ဌာနဆိုင်ရာဘုရား ဥပဒေတော်တို့ကို ထုတ်ကွက်နုတ်ယူရေးသားတော်မူပြီးကာ-“ဝိနယသံခိပ်”ဟူသော “သာသနပါလက-သာသနာတော်စောင့်ကျမ်း”ကိုလည်း ကြိုးပမ်း အားထုတ်တော်မူသည်လည်း-တစ်ဖြာန။

နာနာသတ္တရာနံ မုခံ ဥလ္လောကေန္တိတိ ပုထုဇ္ဇနာ။ ။
ကျင့်လည်များစွာ သံသရာ၌ ရောက်ရာရောက်ရာသော ဘာသာတရား အမျိုးမျိုးတို့ကို အားကိုးကျင့်ကြံရပြန်သည်နှင့်ညီစွာ မိစ္ဆာမှောင်ကြီး အမိုက်ဆီး၍ “နာနာသတ္တရာ ဥလ္လောကန” ဘေးကြီးနှင့်တွေ့ကြိမ် လျက်ရှိကြသော အမျိုးဘာသာအတွက်လည်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ မဂ္ဂင်္ဂနိယာမ၊ မူလပရိယာယ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဥတ္တမပုရိသ၊ အနတ္တာနိသံသ၊ ကမ္မဋ္ဌာန၊ ဗောဓိပက္ခိယ၊ ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂ၊ နိဗ္ဗာနဝိဿဇ္ဇနာ၊ ဘာဝနာဒီပနီ၊ ရူပဒီပနီ-စသော ဒီပနီကျမ်းပေါင်းတစ်ရာကျော်တို့ကိုလည်း မာဂဓမဖက် မြန်မာဘာသာ သက်သက်ဖြင့် စီရင်ရေးသားကြိုးစား အားထုတ်တော်မူသည်လည်း- တစ်ဝ။

ဤကဲ့သို့ ဝေနေယျ သတ္တဝါအပေါင်းတို့၏ အကျိုးစီးပွား၊ သာသနာတော်မြတ်ကြီး၏အကျိုးစီးပွား များရာများကြောင်းကောင်း မြတ်သော ဒီပနီကျမ်းစာတို့ကို ထုတ်ဖော်ရေးသား၍ သနားဖြန့်ဖြူး တော်မူပေသော “မဟာဂန္ထကာရ” အရှင် ကျေးဇူးတော်သခင် မဟာ ထေရ်မြတ်ကြီးဘုရား။

လျှောက်ထားတောင်းပန်လိုသော အချက်ကြီးတစ်ခုမှာ-မဟာ ထေရ်မြတ်ကြီး စီရင်ရေးသားတော်မူအပ်သော “ပရမတ္ထဒီပနီ မဟာ ဋီကာ”သစ်ကျမ်းကြီးသည် မာဂဇောသာဖြစ်၍ ပါဠိဘာသာ သိကျွမ်း နားလည်ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သာလျှင် ဓမ္မရသ၊အတ္ထရသများကို လွယ် ကူစွာ ခံစားရသည် ဖြစ်ပါသည်။ ပါဠိဘာသာနှင့်ဝေးကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ထိုအရသာများကို ခံစားမှုအရေးသည် လွန်စွာဝေးကွာကြပါသည်။

သို့ပါ၍ ပါဠိဘာသာတတ်မြောက်ခြင်းမရှိကြကုန်သော (ပါဠိဘာ သာနှင့်ဝေးကြကုန်သော) ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ထိုပရမတ္ထဒီပနီမဟာဋီကာ သစ်ကျမ်းကြီး၏ သဘောသက်များကို ပါဠိမဖက်မြန်မာစကားပြင် သက်သက်ဖြင့် ရေးသားတော်မူပါမည့်အကြောင်း ရိုသေလေးမြတ်စွာ လျှောက်ထားတောင်းပန်အပ်ပါသည်-တစ်နိုင်ငံလုံး၏ ကျေးဇူးတော် အရှင်ဆရာတော်မဟာထေရ်မြတ်ကြီးဘုရား။

လယ်တီဝဏ္ဏိတ

နယ်လှည့်ဓမ္မကထိက

နိုင်ငံခြားဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာပြုအသင်းကြီး

ဒုတိယနာယက

လယ်တီတိုက်၊ မုံရွာမြို့။

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးဖြေဆိုချက် ဘူမိဘေဒ လေးပါး

နမော ဗုဒ္ဓဿ။ ။ လေးပါးသော အဘိဓမ္မတ္ထတို့တွင် စိတ်သည် ဘူမိဘေဒအားဖြင့် ကာမာဝစရစိတ်၊ ရူပါဝစရစိတ်၊ အရူပါဝစရစိတ်၊ လောကုတ္တရာစိတ်-ဟူ၍လေးပါး၊ ဘူမိဘေဒဟူရာ၌ ဘုံသည် အာရမ္မဏဘုံ၊ သဟဇာတဘုံ၊ ဌာနဘုံ၊ အဝတ္ထာဘုံ-ဟူ၍ လေးပါးရှိပါသည်။

၁။ မခွါအပ်သေးသော အနုသယကိလေသာ တို့၏လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာဉာဏ်တို့၏လည်းကောင်း၊ အာရုံပြုရာ ဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါးသည် အာရမ္မဏဘူမိမည်၏။

၂။ သုခဘူမိယံ ကာမာဝစရ-စသည်ဖြင့်လာသော သုခဝေဒနာ ဖြစ်ရာဖြစ်သော သုခသဟဂုတ် ၆၃-ခုစသည်သည် သဟဇာတဘုံမည်၏။

၃။ အပါယ်ဘုံ၊မနုဿဘုံ-စသော ဩကာသလောကသည် ဌာနဘုံမည်၏။

၄။ တစ်ရာတမ်း၌ ပထမဆယ်နှစ်ရွယ်သည် မန္တဘူမိမည်၏၊ ဒုတိယဆယ်နှစ်ရွယ်သည် ခိဋ္ဌါဘူမိမည်၏၊ တတိယဆယ်နှစ်ရွယ်သည် ဝဏ္ဏဘူမိမည်၏၊ ထို့အတူ ဗလဒသက အရွယ်သည် ဗလဘူမိမည်၏၊ ပညာဒသက အရွယ်သည် ပညာဘူမိမည်၏-စသည်ဖြင့်ဆိုလေ။

လူအဖြစ်သည် ဂဟဌဘူမိ၊ သာမဏေအဖြစ်သည်ကား သာမဏေရဘူမိ၊ ထိုနှစ်ပါးစုံသည် အနုပဿမ္ပန္နဘူမိ၊ ရဟန်းအဖြစ်သည် ဥပသမ္ပန္နဘူမိမည်၏၊ ပုထုဇဉ်အဖြစ်သည်

ပုထုဇ္ဇနဘူမိမည်၏။ အရိယာအဖြစ်သည် အရိယာဘူမိမည်၏။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်သည် သေက္ခဘူမိမည်၏။ ရဟန္တာအဖြစ်သည် အသေက္ခဘူမိမည်၏။ သောတာပန်အရိယာအဖြစ်သည် ပထမဘူမိမည်၏။ သကဒါဂါမ်အဖြစ်သည် ဒုတိယဘူမိ၊ အနာဂါမ်အဖြစ်သည် တတိယဘူမိ၊ ရဟန္တာအဖြစ်သည် စတုတ္ထဘူမိမည်၏။ ဤသို့လျှင် အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်ကူးပြောင်း၍ ရောက်အပ်သော ပရမတ္ထဓမ္မတို့၏ အခိုက်အတန့်ကို စွဲ၍ခေါ်သောဘုံသည် အဝတ္ထာဘုံမည်၏။

[မဂ်တရား၊ဖိုလ်တရားများသည် တဏှာသုံးပါး၏ အုပ်စိုးခြင်းမှ လွတ်၍ အဝတ္ထာဘုံခေါ်သည်။ နိဗ္ဗာန်သည် တဏှာသုံးပါး၏အုပ်စိုးခြင်းမှ လည်းကောင်း၊ သင်္ခတအဖြစ်မှလည်း လွတ်၍ အဝတ္ထာဘုံခေါ်သည်။ ကာမဘုံ၊ရူပဘုံ၊ အရူပဘုံခေါ်သည်မှာ ဌာနဘုံ၊အဝတ္ထာဘုံနှစ်ချက်သင့်၏။ ဌာနလည်း ခြားနားလျက်ရှိပေ၍ ဌာနဘုံလည်း သင့်ပေသည်၊ အုပ်စိုးသော တဏှာသုံးပါးလည်း ခြားနားလျက်ရှိပေ၍ အဝတ္ထာဘုံလည်း သင့်ပေသည်။]

ကာမာဝစရပုဒ်စစ်ချက်

ကာမာဝစရပုဒ်၌-ကာမပုဒ်၊ အဝစရပုဒ်၊ ကာမသည် ကိလေသာကာမ၊ ဝတ္ထုကာမ-ဟူ၍ နှစ်ပါး။

၁။ မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိ၌ ဝေဖန်သောသုတ္တန်နည်းအားဖြင့် ကာမတဏှာ၊ ရူပတဏှာ၊ အရူပတဏှာဟူ၍ တဏှာရာဂလောဘအားလုံးသည် ကိလေသာကာမမည်၏။

၂။ တေဘူမက ဓမ္မအားလုံးသည် ဝတ္ထုကာမမည်၏။

ကာမာဝစရံပုဒ်ကိုဖွင့်ကြသော အဋ္ဌကထာဋီကာကြီးငယ်တို့၌
ဤသုတ္တန်နည်းအတိုင်းသာ ဖွင့်ကြကုန်သည်။ ဖွင့်ကြသော်လည်း စိတ်ကို
ဘူမိဘေဒအားဖြင့် ပိုင်းခြားဝေဖန်ရာဌာန၌ ထိုသုတ္တန်နည်းကို မလိုအပ်၊
ရူပ၊အရူပ တရားများကို ကာမဆိုသော အဘိဓမ္မာပါဠိမရှိ၊ ထို့ကြောင့်
ဤအရာ၌ အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့်-

၁။ ကာမစိတ်စတုပညာသ၊ စေတသိက်ဒွေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌ
ဝီသကိုသာ ဝတ္ထုကာမဆိုရမည်။

၂။ ထိုကာမကို သာယာသောတဏှာ လောဘကိုသာ ကိလေ
သာကာမဆိုရမည်။

ထိုနှစ်ပါး၏ဖြစ်ထွန်းရာဖြစ်သော ကာမဘုံသည် ကာမဿ=
နှစ်ပါးသောကာမ၏၊ ဘဝေါ=ဖြစ်ပွားရာတည်း၊ ဣတိ=ဤအကြောင်း
ကြောင့်၊ ကာမော=ကာမမည်၏-ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ ကာမမည်၏၊ ထိုကာမ
ဘုံသည် ဌာနဘုံ၊ အဝတ္ထာဘုံဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

၁။ အပါယ်လေးဘုံ၊လူ့ဘုံ၊နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်၊နတ်ဘုံသည် ဌာန
ကာမဘုံမည်၏။

၂။ ရူပါဝစရဗြဟ္မာဘုံအတွင်းတွင် ပါဝင်ကုန်သော ဘုံဗိမာန်၊
ရေကန်ဥယျာဉ်-စသည်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ရူပဗြဟ္မာတို့၏
ရုပ်ခန္ဓာအစုတို့သည်လည်းကောင်း၊ ထိုဗြဟ္မာတို့၏ သန္တာန်၌
ဖြစ်သော လောဘမူ၊မောဟမူ၊ စက္ခုဝိညာဉ်၊သောတဝိညာဉ်၊
သမ္ပဋိဗျိုင်း၊ သန္တိရဏ၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေ၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ မဟာကုသိုလ်၊
မဟာကြိယာစိတ်အစု စိတ်အစဉ်တို့သည်လည်းကောင်း
အဝတ္ထာကာမဘုံမည်ကုန်၏၊ အရူပဗြဟ္မာတို့၏ သန္တာန်၌
ဖြစ်သော လောဘမူ၊ မောဟမူ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ်၊

အစသို့

နိုင်ငံတွင်းပုစ္ဆာအဖြေပေါင်းချုပ် (ပ-တွဲ)

၁၁၂

မဟာကြိယာစိတ်အစု စိတ်အစဉ်တို့သည် အဝတ္ထာကာမဘုံ
မည်ကုန်၏။

ဌာနဘုံ၊အဝတ္ထာဘုံနှစ်ပါးတို့တွင်လည်း အဝတ္ထာဘုံသည်သာ
ပဓာနပေတည်း။

ကာမပုဒ်စစ်ချက်ပြီး၏။

အဝစရ်ပုဒ်စစ်ချက်

အဝစရ်ဟူသော အဝသဒ္ဒါသည် ရောနှောပေါင်းယှဉ်အကျုံး
ဝင်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ စရသဒ္ဒါသည် ကျင်လည်ခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်း
အနက်ကိုဟော၏။

ကာမေ အဝစရတိတိ ကာမာဝစရံ။

အနက်ကား။ ။ ယံစိတ္တံ=အကြင်စိတ်သည်၊ ကာမေ=ဌာန
ကာမဘုံ၊ အဝတ္ထာကာမဘုံ-နှစ်ပါးစုံ၌၊ အဝစရတိ= တစ်မျိုးတည်း၊
တစ်နွယ်တည်းရောနှောသက်ဝင်၍ ကျင်လည်တတ်ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ=
ဤသို့သောအကြောင်းကြောင့်၊ တံစိတ္တံ=ထိုစိတ်သည်၊ ကာမာဝစရံ=
ကာမာဝစရစိတ်မည်၏။

ဌာနဘုံ၊အဝတ္ထာဘုံဖြစ်သော ကာမတရားတို့နှင့် ကာမတစ်မျိုး
တည်း၊ ကာမတစ်နွယ်တည်းဖြစ်အောင် ရောနှော၍ဖြစ်သောစိတ်ကိုသာ
ကာမာဝစရဆိုရမည်၊ ကာမပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ ဥပါဒ်ကာမျှဖြစ်ကာမျှနှင့်
ကာမာဝစရ မဆိုရ-ဟူလိုသည်။

ရူပစိတ်၊အရူပစိတ်၊လောကုတ္တရာစိတ်များသည် ကာမပုဂ္ဂိုလ်
သန္တာန်၌ဖြစ်ပါသော်လည်း ကာမဘဝင်တို့နှင့် တစ်မျိုးတည်း၊ တစ်နွယ်

တည်းဖြစ်အောင် ရောနှောသက်ဝင်၍ ဖြစ်ကြမည် မဟုတ်ပေ။ ကာမမျိုး၊ ကာမနွယ်မှ ကျွတ်လွတ်၍ အဝတ္ထာဘုံအသီးတည်ထောင်ကာ ဖြစ်ကြပေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုစိတ်များကို “ကာမေ အဝစရတိ” အနက်နှင့်သက်သက်မဆိုင်ပေရကား-ကာမာဝစရမခေါ်ရပေ။

ကာမပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်မှာ အသီးတည်ထောင်ကာဖြစ်လာသော ထိုအဝတ္ထာဘုံသည် ရူပဘုံ၊အရူပဘုံ၊ လောကုတ္တရာဘုံသာဖြစ်ပေရကား- ထိုစိတ်များသည် “ရူပေ အဝစရတိ၊ အရူပေ အဝစရတိ၊ အနုတ္တရေ အဝစရတိ” အနက်၌သာ သက်ဝင်သင့်ပေသောကြောင့် ရူပါဝစရစိတ်၊ အရူပါဝစရစိတ်၊လောကုတ္တရာစိတ်ဟူ၍သာ ခေါ်ခွင့်သာ ရှိပေသည်။

ရူပဘုံ၊အရူပဘုံတို့၌ဖြစ်ကြသော လောဘမူစိတ်၊ မောဟမူစိတ် စသည်များသည်လည်း ရူပဘဝင်၊ အရူပဘဝင်တို့နှင့်တစ်မျိုးတည်း၊ တစ်နွယ်တည်းဖြစ်အောင် ရောနှောသက်ဝင်၍ ဖြစ်ကြသည်မဟုတ်ပေ။ မဟဂ္ဂုတ်မျိုး၊ မဟဂ္ဂုတ်နွယ်မှ ကျွတ်လွတ်၍ အဝတ္ထာဘုံ အသီးတည် ထောင်ကာဖြစ်ကြပေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုစိတ်များကို “ရူပေ အဝစရတိ၊ အရူပေ အဝစရတိ” အနက်တို့နှင့် သက်သက်မဆိုင်ပေရကား ရူပါဝစရ၊ အရူပါဝစရမခေါ်ရပေ။ “ကာမေ အဝစရတိ” အနက်၌သာ ဆိုက်တိုက်လာ သည်နှင့် ကာမာဝစရသာခေါ်ရပေသည်။

[ကာမမျိုး၊ကာမနွယ်မှ ကျွတ်လွတ်သည်ဟူရာ၌ ကာမတဏှာ၏ ကျက်စားရာ အာရုံအဖြစ်မှ လွတ်သည်ကိုယူ၊ မဟဂ္ဂုတ်မျိုး၊မဟဂ္ဂုတ်နွယ်မှ ကျွတ်လွတ်သည် ဟူရာ၌လည်း ရူပတဏှာ၊အရူပတဏှာတို့၏ ကျက်စားရာအာရုံအဖြစ်မှ လွတ်သည်ကိုယူ။]

ကာမာဝစရပုဒ်စစ်ချက်ပြီး၏။

ရူပါဝစရံ, အရူပါဝစရံပုဒ်စစ်ချက်

ရူပါဝစရံပုဒ်, အရူပါဝစရံပုဒ်တို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း ဝေဖန်လေ။ ရူပသဒ္ဒါ, အရူပသဒ္ဒါများသည် ကသိုဏ်းစသော အာရုံကို လည်းကောင်း, ဈာန်ကိုလည်းကောင်း, ဈာန်၌သာယာသော တဏှာကို သော်လည်းကောင်း, ထိုတဏှာ၏ကျက်စားရာဘုံကိုလည်းကောင်း ဟောသတည်း။

၁။ ရူပစိတ် ၁၅-ခုသည် ဝတ္ထုရူပမည်၏။

ထိုဝတ္ထုကို သာယာသောတဏှာသည် ကိလေသရူပမည်၏။

ရူပဿ=နှစ်ပါးသောရူပ၏။ ဘဝေါ=ဖြစ်ပွားရာတည်း။ ရူပံ=နှစ်ပါးသောရူပ၏ဖြစ်ပွားရာ၊ ရူပ ၁၆-ဘုံရ၏။

၁။ ထိုရူပ ၁၆-ဘုံသည် ဌာနရူပဘုံမည်၏။

၂။ ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်မှာဖြစ်ခိုက်သော ရူပဈာန်တရားသည် အဝတ္ထာရူပဘုံမည်၏။

[အရူပမှာလည်း ဤနည်းအတိုင်းခွဲလေ။ ကာမပုဂ္ဂိုလ်, ရူပပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ဖြစ်ခိုက်သော အရူပဈာန်စုကို အဝတ္ထာ အရူပဘုံယူလေ။ အဝစရသဒ္ဒါ၏အနက်ကိုလည်း ဆိုခဲ့ပြီးသော အတိုင်း ကျနအောင်ယူလေ။]

ဋီကာကျော်ဝါဒ

ဋီကာကျော်တို့၌ကား-

ထိုထိုဘုံ, ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ ဖြစ်လာကာမျှကို အဝစရအနက်ပြု၍ ဖွင့်ကြကုန်၏။ ပါဠိတော်ကို သတိမရ၍ ဖွင့်ကြကုန်သည်။

ကတမေ ဓမ္မာ ကာမာဝစရာ၊ ဟေဌတော အဝီစိနိရယံ ပရိယန္တံ ကရိတွာ ဥပရိတော ပရနိဓမ္မိတဝသဝတ္တိ ဒေဝေ အန္တော ကရိတွာ ယံ

ဧတသ္မိံ အန္တရေ ဧတ္ထာဝစရာ ဧတ္ထာပရိယာပန္နာ ခန္တံ ။ လ ။ ဣမေဓမ္မာ ကာမာဝစရာ။

ကတမေ ဓမ္မာ ရူပါဝစရာ၊ ဟေဌတော ဗြဟ္မာလောကံ ပရိယန္တံ ကရိတွာ ဥပရိတော အကနိဋ္ဌေ ဒေဝေ အန္တော ကရိတွာ ယံ ဧတသ္မိံ အန္တရေ ဧတ္ထာဝစရာ ဧတ္ထာပရိယာပန္နာ ခန္တံ ။ လ ။ ဣမေဓမ္မာ ရူပါဝစရာ။

ကတမေ ဓမ္မာ ရူပါဝစရာ၊ ဟေဌတော အာကာသာနဉ္စာ ယတနုပဂေ ဒေဝေ ပရိယန္တံ ကရိတွာ ဥပရိတော နေဝသညာ နာသညာယတနုပဂေ ဒေဝေ အန္တော ကရိတွာ ယံ ဧတသ္မိံ အန္တရေ ဧတ္ထာဝစရာ ဧတ္ထာပရိယာပန္နာ ခန္တံ ။ လ ။ ဣမေဓမ္မာ ရူပါဝစရာ။

[ဓမ္မဟဒယဝိဘင်းပါဠိတော်။]

ပါဠိသုံးရပ်တို့တွင် ရှေ့ပါဠိ၌ “အန္တောကရိတွာ” တိုင်အောင်သော ပါဠိတို့ဖြင့် ကာမ၏အရ ဌာနဘုံကိုပိုင်းခြား၍ ပြတော်မူသည်။ “ဧတ္ထာဝစရာ”ဟူသောပါဠိဖြင့် သတ္တမိတပ္ပရိသ်သမာသ်ကို ပြတော်မူသည်။ “ဧတ္ထပရိယာပန္နာ”ဟူသောပါဠိဖြင့် အဝစရသဒ္ဓါ၏အနက်သွားကို ပြတော်မူသည်။ ဖြစ်ကာမျှသော ဥပ္ပန္နအနက်ကို မလိုအပ်၊ ဖြစ်ရာ ဘုံ၌ရှိသော တရားတို့နှင့်အမျိုးတူအနွယ်တူဖြစ်အောင် ရောနှောဖက် ယှဉ်အကျုံးဝင်သော ပရိယာပန္နအနက်ကိုယူလေ-ဟူလိုသည်။ နောက် ပါဠိနှစ်ချက်တို့၌လည်း ဤနည်းတူယူလေ၊ ပါဠိနှင့်မညီရုံတွင်မက အတ္ထယုတ္တိလည်း မရှိသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ၊ အတိဗျာပိတ ဒေါသဆိုထိုက်လေ၍ ယေဘုယျဥတ္တိနည်းနှင့် အပြီးသတ်ရလေသည်။

[ပယ်ချက်-၂။]

ရူပါဝစရံ၊ အရူပါဝစရံပုဒ်စစ်ချက်ပြီး၏။

လောကုတ္တရံပုဒ်စစ်ချက်

လောကုတ္တရံပုဒ်၌- လောကပုဒ်၊ ဥတ္တရပုဒ်၊ လူတို့ ပလူတို့တိတိ လောကော၊ ဖရိုဖရဲပြိုကွဲပျက်ပြားဆုံးပါး ကွယ်ပျောက်တတ်သော အနက်ကြောင့် ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပဟူသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတရားငါးပါးကို လောကဆိုသည်။

လူတို့ ပလူတို့တိတိ ခေါ် ဘိက္ခု တသွာ လောကောတိ ဝုစ္စတိ၊ “သံယုတ်ပါဠိတော်”၊ လူတို့တိ ဘိဇ္ဇတိ၊ “အဋ္ဌကထာ”၊ လောကသဒ္ဓါ အနိစ္စပရိယာယ်။

နိစ္စဟူသောမိစ္ဆာသည် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၌သာ ရောက်နိုင် လေရကား- ထိုမိစ္ဆာကိုပယ်ခြင်းငှါ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာကိုသာ လောကဟု ဆိုအပ်သည်။ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် အထင်အရှားရှိ၍ ပျက်စီးခြင်းသဘောရှိပါ သော်လည်း လောကုတ္တရစိတ်များကို လောကဟု မဆိုရပေ၊ တစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ ခန္ဓာငါးပါးသည် လောက ငါးခုမည်၏၊ လူငါးယောက်မည်၏။

စက္ခုသည် တစ်လောကတည်း၊ လူတစ်ယောက်တည်း၊ သောတသည် တစ်လောက၊ လူတစ်ယောက်-စသည်ဖြင့် အာယတန လောက ၁၂-ပါး၊ လူ ၁၂-ယောက်၊ ဓာတ်လောက ၁၈-ပါး၊ လူ ၁၈-ယောက်၊ ရုပ်ကလာပ်တစ်ခုကို တစ်လောကပြု၍ ရေတွက်သော် သတ္တဝါ တစ်ကောင်ဟူရာမှာ လူပေါင်းလောကပေါင်း အနန္တ၊ ပထဝီသည် တစ်လောက၊ အာပေါသည် တစ်လောက-စသည်ဖြင့် ရေတွက်သော် ရုပ်ကလာပ်တစ်ခုတွင် ပင် လူပေါင်းလောကပေါင်း ရှစ်ခု၊ ကိုးခု၊ ဆယ်ခု- စသည်ဖြစ်၏။

ဖဿသည် တစ်လောက၊ ဝေဒနာသည် တစ်လောက၊ သညာသည်၊ စေတနာသည်၊ ဝိတက်သည်၊ ဝိစာရသည်၊ မောဟသည်၊ လောဘသည်၊ ဒေါသသည်၊ သဒ္ဓါသည်၊ သတိသည် တစ်လောက-စသည် ဝေဖန်လေ။ လူပေါင်းအနန္တစုမိကြမှ လူတစ်ယောက်သာ ခေါ်သည်။ တစ်ယောက်တည်းအမှန်ဖြစ်၍ ခေါ်သည်မဟုတ်။ ဤဥပါဒါ နက္ခန္ဓာငါးပါးဟူသော လောကသုံးပါးသည်ကား အာသဝတရားလေးပါး တို့၏ဖြစ်ပွားရာ အာရုံအစုဖြစ်ခဲ့၍ အာသဝမျိုး၊ သာသဝန္တယ်သာတည်း။ လောကပုဒ်စစ်ချက်ပြီး၏။

ဥတ္တရပုဒ်စစ်ချက်

ဥတ္တရသဒ္ဓါသည် လွန်မြောက်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ သဘာဝ ဓမ္မတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်ကုန်ငြားသော်လည်း ထိုသဘာဝဓမ္မတို့၏ သာသဝမျိုး၊ သာသဝန္တယ်ကိုလွန်၍ အနာသဝဟူသော အဝတ္ထာဘုံသည် အသီးတည်ထောင်၍ ဖြစ်ကြပေကုန်ရကား- လောကတော=လောက သုံးပါးမှ၊ ဥတ္တရံ=လွန်မြောက်သည်တည်း-ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ မဂ်စိတ်၊ ဖိုလ်စိတ်တို့ကို လောကုတ္တရာခေါ်သည်။

[ယခုဆိုခဲ့ပြီးသော ပါဠိတော်နည်းမှတစ်ပါး ဉာဏ်ရှိတိုင်းဆိုကြသော ဝိဂြိုဟ် များကို ဋီကာတို့မှယူလေ။]

သာသပ္ပမုခဋ္ဌော မံသော၊
ဇေဂုစ္ဆော ယထာတထာ။
သာသဝါပိ ဓမ္မာ တဿှ၊
နာသဝတ္ထံ ပရိဗ္ဗဇေ။ ။

ဂါထာအနက်ကား။ ။ သာသပ္ပမုခဌော=ခွေး၏ခံတွင်း၊ အဆိပ်ထန်သောမြွေ၏ ခံတွင်း၌တည်သော၊ မံသော=အသားဟင်းလျာတုံးသည်၊ ဇေဂုစ္ဆောဇဝယထာ=စက်ဆုပ်အပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သကဲ့သို့၊ တထာ=ထို့အတူ၊ သာသဝါဓမ္မာပိ=ခွေးမြွေတမျှ အာသဝတို့၏ခံတွင်း၌တည်ကုန်သော တေဘူမကတရားတို့သည်လည်း၊ ဇေဂုစ္ဆော ဇဝ=စက်ဆုပ်အပ်ကုန်သည်သာလျှင်တည်း၊ တသ္မာ=ထို့ကြောင့်၊ ဝိညု=ပညာရှိသည်၊ အနာသဝတ္ထံ=အနာသဝ တရားကို ရခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပရိဗ္ဗဇေ=ကျင့်ရာ၏။

ခွေးငုံ၍ထားသော အမဲသားသည် ခွေး၏လျှာရည်တံတွေးနှင့် ရောနှောသည်ဖြစ်၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်သာ ဖြစ်၏၊ အဆိပ်ထန်သော မြွေငုံ၍ထားသော အမဲသားသည် မြွေ၏လျှာရည်တံတွေးနှင့်လည်း ကောင်း၊ မြွေဆိပ်နှင့်လည်းကောင်း ရောသည်ဖြစ်၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်သာ ဖြစ်၏၊ ထို့အတူ သာသဝတရား၏အာရုံဖြစ်၍ ခံတွင်းတည်သည် ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော လူ့ဘဝ၊ လူ့စည်းစိမ်၊ နတ်ဘဝ၊ နတ်စည်းစိမ်၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့စည်းစိမ်တို့သည်လည်း အရိယာ မျက်စိအမြင်ရှိကုန်သော သူတို့၏ စက်ဆုပ်ဖွယ်တို့သာတည်း၊ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကိုစွန့်၍ အနာသဝ တရား တို့ကိုရခြင်းငှါ လွန်စွာအားထုတ်ရာ၏-ဟူလိုသည်။

လောကုတ္တရံပုဒ်စစ်ချက်ပြီး၏။

ဘူမိဗေဒ လေးပါးပြီး၏။

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခု**အကုသိုလ်စိတ်စစ်ချက်**

အကုသိုလ်စိတ်၌- မောဟစသည်တို့သည် သဒ္ဓါစသည်တို့နှင့် ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုမောဟစသော စေတသိက် ၁၄-ပါးတို့သည်သာ အကုသိုလ်အစစ်တို့မည်ကုန်၏။ စိတ်မှာ ထိုအကုသိုလ်အစစ်တို့နှင့်ယှဉ်မိ၍သာ အကုသိုလ်မည်သတည်း။ ဖဿ-စသော အညသမာန်း ၁၃-ခုတို့၏ အမူအရာသည် သာဝဇ္ဇလည်းမဟုတ်၊ အနဝဇ္ဇလည်းမဟုတ်၊ ထို့အတူ စိတ်၏စိန္တန အမူအရာသည်လည်း သာဝဇ္ဇလည်းမဟုတ်၊ အနဝဇ္ဇလည်းမဟုတ်၊ ရှေး၌ဆိုခဲ့ပြီးသော ရေဥပမာ ကဲ့သို့ မောဟစသော ဧကန္တသာဝဇ္ဇဓမ္မတို့နှင့် ပေါင်းမိသောအခါ ထိုသာဝဇ္ဇဓမ္မတို့၏ အကြီးအမှူးဦးစီးဦးကိုင်ဖြစ်၏။ သဒ္ဓါစသော ဧကန္တအနဝဇ္ဇဓမ္မတို့နှင့် ပေါင်းမိသောအခါ ထိုအနဝဇ္ဇဓမ္မတို့၏ အကြီးအမှူးဦးစီးဦးကိုင်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် စိန္တနကြိယာဖြစ်သော ဤစိတ်သည် ဖဿစသည်တို့ကဲ့သို့ အညသမာန်းသက်သက်သာတည်း။

[ဝေဒနာ၊ဒိဋ္ဌိ၊လောဘ၊ပဋိဃ၊မောဟ၊ဝိစိကိစ္ဆာ၊ဥဒ္ဓစ္စတို့၏ ဝစနတ္ထလက္ခဏာ စသည်ကို နောက်မှ ဆိုပေအံ့။]

သသင်္ခါရိကံ၊အသင်္ခါရိကံပုဒ်အနက်စစ်ချက်

အသင်္ခါရိကံပုဒ်၌ နသဒ္ဓါမြစ်ခြင်းအနက်ဟော၊ သင်္ခါရသဒ္ဓါ ဥပါယအနက်၊ ပယောဂအနက်ဟော၊ ဣကသဒ္ဓါဥပ္ပန္နအနက်ဟော၊ သသင်္ခါရိကံပုဒ်၌ သဟသဒ္ဓါတက္ခဟူသော သမဝါယအနက်ဟော၊ သင်္ခါရသဒ္ဓါဥပါယအနက်၊ ပယောဂအနက်၊ ဣကသဒ္ဓါ ဥပ္ပန္န အနက်

ဟော၊ ဖြစ်ခွင့်ဆိုက်ပါလျက် ဖြစ်ခြင်းငှါမဝံ့ဘဲ တွန့်၍နေသော စိတ် အစဉ်ကို မတွန့်မနစ်ဖြစ်စေခြင်းငှါ ဖြစ်ထိုက်သောအကြောင်းနှင့် နှိုးဆော် တိုက်တွန်းခြင်းအမှုသည် ပယောဂလည်းမည်၏၊ ဥပါယလည်းမည်၏၊ ထိုအမှုကို သင်္ခါရဆိုပေသည်၊ တရားကိုယ်အားဖြင့်-စေတနာလည်း သင့်ပါ၏၊ ဝါယာမလည်းသင့်ပါ၏။

ထိုသင်္ခါရသည် နောက်၌ဖြစ်သော သသင်္ခါရိကစိတ်နှင့် သန္တာန်တူလည်းရှိ၏၊ သန္တာန်ကွဲလည်းရှိ၏။

၁။ ကောင်းမှုအရာ၌လည်းကောင်း၊ မကောင်းမှုအရာ၌လည်း ကောင်း ပြုခွင့်ဆိုက်ပါလျက် မပြုလိုဘဲ တွန့်တိုဆုတ်နစ်၍နေသောအခါ မိမိကိုယ်ကို မိမိတိုက်တွန်းမှ ထမြောက်သည်ကား-သန္တာန်တူပေတည်း။

၂။ သူတစ်ပါးတိုက်တွန်းမှ ထမြောက်သည်ကား-သန္တာန်ကွဲ ပေတည်း။

သဟသင်္ခါရေန ယော ဝတ္တတိတိ သသင်္ခါရော။ ။

ယောပစ္စယဂဏော=အကြင်စိတ်ဖြစ်ရန်အကြောင်း အပေါင်း သည်၊ သင်္ခါရေန=ပုဗ္ဗပယောဂဟုဆိုအပ်သော သင်္ခါရနှင့်၊ သဟ=တကွ၊ ဝတ္တတိ=ဖြစ်၏၊ ကုတိ=ထို့ကြောင့်၊ သောပစ္စယဂဏော=ထိုစိတ်ဖြစ်ရန် အကြောင်းအပေါင်းသည်၊ သသင်္ခါရော=သသင်္ခါရမည်၏။

အကြောင်းအပေါင်းဟူသည်ကား- ကုသိုလ်အရာ၌ သပ္ပရိသုပ နိဿယ စသော အကြောင်းအပေါင်း၊ အကုသိုလ်အရာ၌ အသပ္ပရိသုပ နိဿယစသော အကြောင်းအပေါင်းပေတည်း၊ ဤအကြောင်းအပေါင်း သည် ရံခါသင်္ခါရမတူဘဲနှင့်ပင် ကုသိုလ်စိတ်၊ အကုသိုလ်စိတ်တို့ကို ဖြစ်စေနိုင်သည်၊ ရံခါမူကား- သင်္ခါရကူပါမှ ကုသိုလ်စိတ်၊ အကုသိုလ်စိတ် တို့ကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။

၁။ သင်္ခါရကူပါမှဖြစ်စေနိုင်သောအခါ ထိုအကြောင်းအပေါင်းသည် သင်္ခါရမည်၏။

၂။ သင်္ခါရမကူဘဲ သက်သက်အားဖြင့်ပင် ကုသိုလ်စိတ်၊ အကုသိုလ်စိတ်တို့ကို ဖြစ်စေနိုင်သောအခါ အသင်္ခါရမည်၏။

နတ္ထိ သင်္ခါရော ဧတဿာတိ အသင်္ခါရော။ ။

ဧတဿ=ထိုစိတ်ဖြစ်ရန်အကြောင်းအပေါင်းအား၊ သင်္ခါရော=အကူအပံ့ဖြစ်သော သင်္ခါရသည်၊ နတ္ထိ=မရှိ၊ ဣတိ=ထို့ကြောင့်၊ အသင်္ခါရော=အသင်္ခါရမည်၏။ (ဝိဂြိုဟ်။) ဤသို့လျှင် ပုဗ္ဗပယောဂ ဟုဆိုအပ်သော သင်္ခါရနှင့်တကွဖြစ်သည်၊ မဖြစ်သည်ဟူသောအချက်၊ သင်္ခါရရှိသည်၊ မရှိသည်ဟူသော အချက်များသည် ပကတိအကြောင်းအပေါင်း၌သာ ဆိုထိုက်သော အချက်စုပေတည်း။

သက်သေကား-

သဟ သင်္ခါရေနာတိ သသင်္ခါရော၊ တေန သသင်္ခါရေန သပ္ပယောဂေန သဥပါယေန ပစ္စယဂဏေနာတိ အတ္ထော။

[အဋ္ဌသာလိနီ။]

သသင်္ခါရေန ဥပ္ပန္နံ သသင်္ခါရိကံ။ ။ ယံစိတ္တံ=အကြင်စိတ်သည်၊ သသင်္ခါရေန=အကူအပံ့ သသင်္ခါရနှင့်တကွ ဖြစ်သော အကြောင်းအပေါင်းကြောင့်၊ ဥပ္ပန္နံ=ဖြစ်ပေါ်လာသည်တည်း၊ ဣတိ=ထို့ကြောင့်၊ တံစိတ္တံ=ထိုစိတ်သည်၊ သသင်္ခါရိကံ=သသင်္ခါရိကမည်၏။

အသင်္ခါရေန ဥပ္ပန္နံ အသင်္ခါရိကံ။ ။ ယံစိတ္တံ=အကြင်စိတ်သည်၊ အသင်္ခါရေန=အကူအမသင်္ခါရမဖက်သက်သက်သော အကြောင်းအပေါင်းကြောင့်၊ ဥပ္ပန္နံ=ဖြစ်ပေါ်သည်တည်း၊ ဣတိ=ထို့ကြောင့်၊ တံစိတ္တံ=ထိုစိတ်သည်၊ အသင်္ခါရိကံ=အသင်္ခါရိကမည်၏။ ။ ဤသို့

ဣကပစ္စည်းကို အသီးထုတ်၍ ဥပုဇ္ဈတဒ္ဓိတ်ဆိုမှ စိတ်ကိုရထိုက်ပေသတည်း။

သက်သေကား-

ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ။ လ ။ စိတ္တံ ဥပုဇ္ဈံ ဟောတိ သသင်္ခါရေန။

[ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်။]

ဋီကာဝါဒများ

ဋီကာတို့၌ကား-ဤအဋ္ဌကထာပါဠိများကို သတိမမူကြကုန်မူ၍ သဟနှင့်သင်္ခါရ-ပထမဝိပြုတ်တွင်ပင် စိတ်ကိုအရပြုခြင်း၊ နောက်၌ဖြစ်သော စိတ်နှင့်ရှေ့၌လည်းကောင်း၊ သန္တာန်ကွဲ၌လည်းကောင်းဖြစ်သော ပုဗ္ဗပယောဂကို သဟအနက် အပြိုင်ခက်သောကြောင့် နောက်စိတ်၏ ထက်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော တိက္ခာဘာဝကို သင်္ခါရအမည်ပေးခြင်း၊ ဣကပစ္စည်းကို အနက်မရှိပြုခြင်းများသည် ဋီကာဆရာသုံးပါးတို့ ဉာဏ်သွား ချော်ချက်စုသာတည်း။

[ပယ်ချက်-၃။]

သသင်္ခါရိကံ၊အသင်္ခါရိကံပုဒ်အနက်စစ်ချက်ပြီး၏။

သမ္ပယုတ်၊ဝိပုယုတ်စစ်ချက်

လောဘမူစိတ်၌ စေတသိက် ၂၂-ယှဉ်၏၊ ဒေါသမူစိတ်၌လည်း ၂၂-ပင်၊ မောဟမူဒွေ၌ ၁၆၊ လောဘမူယှဉ် ၂၂-တွင် ဝီတိ၊ဒိဋ္ဌိ၊မာန၊ ထိန၊မိဒ္ဓ၊ ဤငါးခုသည် အချို့ယှဉ်သည်သာတည်း၊ အကြွင်း ၁၇-ခုသည်

အကုန်ယှဉ်ပေတည်း၊ အချို့ငါးခုတွင်လည်း မာန၊ထိန၊မိဒ္ဓ၊ ဤသုံးခုသည် ရံခါယှဉ်သတည်း၊ အမြဲယှဉ်မဟုတ်၊ ဒေါသမူယှဉ် ၂၂-တွင်လည်း က္လဿ၊ မစ္ဆရိယ၊ကုက္ကုစ္စ၊ထိန၊မိဒ္ဓ၊ ဤငါးခုသည် ရံခါယှဉ်သတည်း။

အချို့ယှဉ်၊ ရံခါယှဉ်ဟူသမျှသည် စိတ်ကို အထွေအပြား များအောင် အထူးပြုနိုင်သည်ချည်းတည်း။

ပြုပုံကား-

- ၁။ ဒိဋ္ဌိသည် အချို့ယှဉ်ဖြစ်၍ ယှဉ်သောစိတ်သည် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်၊ မယှဉ်သောစိတ်သည် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် နှစ်ထွေထုတ်ရသကဲ့သို့ အချို့ယှဉ်ပြန်သော ပီတိအတွက်နှင့်လည်း ပီတိသမ္ပယုတ်၊ ပီတိဝိပ္ပယုတ် နှစ်ထွေထုတ်ခွင့်ရှိသည်။
- ၂။ အချို့ယှဉ်၊ရံခါယှဉ်ဖြစ်သော မာန၊ထိန၊မိဒ္ဓတို့အတွက်နှင့်လည်း မာနသမ္ပယုတ်၊ မာနဝိပ္ပယုတ်၊ ထိနမိဒ္ဓသမ္ပယုတ်၊ ထိနမိဒ္ဓဝိပ္ပယုတ်နှစ်ထွေထုတ်ခွင့်ရှိသည်။
- ၃။ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ်လေးခုသည်ပင် မာနသမ္ပယုတ်လေးခု၊ မာနဝိပ္ပယုတ်လေးခုဖြစ်ပေလတုံ။
- ၄။ သသင်္ခါရိကလေးခုသည်ပင် ထိန၊မိဒ္ဓသမ္ပယုတ်လေးခု၊ ထိန၊မိဒ္ဓဝိပ္ပယုတ်နှစ်ခုဖြစ်လာလတုံ။
- ၅။ ဒေါသမူဒွေသည်လည်း က္လဿာသမ္ပယုတ်နှစ်ခု၊ က္လဿာဝိပ္ပယုတ်နှစ်ခု၊ မစ္ဆရိယသမ္ပယုတ်နှစ်ခု၊ မစ္ဆရိယဝိပ္ပယုတ်နှစ်ခု၊ ကုက္ကုစ္စသမ္ပယုတ်နှစ်ခု၊ ကုက္ကုစ္စဝိပ္ပယုတ်နှစ်ခုဖြစ်လာလတုံ။
- ၆။ သသင်္ခါရိကတစ်ခုပင်လျှင် ထိန၊မိဒ္ဓ-သမ္ပယုတ်တစ်ခု၊ ထိန၊မိဒ္ဓ-ဝိပ္ပယုတ်တစ်ခုဖြစ်လာလတုံ။

မေးမြန်းဖွယ်

မေး။ ဤသို့စိတ်ကို အထွေအပြားများအောင် အထူးပြုတတ်ကုန်သော သမ္မယုတ်တရားတို့သည် များစွာရှိကြပါကုန်လျက် အဘယ့်ကြောင့် လောဘမှုမှာ ဝေဒနာနှင့်ဒိဋ္ဌိကိုသာ၊ ဒေါသမှုမှာ ဝေဒနာနှင့် ပဋိဿကိုသာ၊ မောဟမှုမှာ ဝေဒနာ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ဥဒ္ဓစ္စတို့ကိုသာ သဟဂုတ်သံ၊ သမ္မယုတ်သံနှင့် ဝေဖန် ထုတ်ဆိုလေသနည်း-မေးရန်။

ဖြေ။ ဝေဒနာသည် ခံမှုစံမှုဖြစ်ပေ၍ အလွန်ထင်ရှားသဖြင့် ခန္ဓာငါးပါးအသီးတား၍ ရှုရန်တရားလည်း ဖြစ်ပေသည်။ သူမှပြားသော သုခသဘော၊ ဒုက္ခသဘောစသည်တို့သည်လည်း အသီးအသီး ထင်ရှားကုန်သည်။ ထို့ကြောင့် စိတ်ကို ဝေဒနာအပြားနှင့်ဖက်တွဲ၍ အထွေအပြားဝေဖန်ပေသည်။ ဝေဒနာသင်္ဂဟ၊ တသင်္ဂဟထုတ်ရလေသည်။ ဒိဋ္ဌိ၊ဝိစိကိစ္ဆာတို့သည် မဂ်ဖြင့်ပယ်ခန်းသို့ရောက်သောအခါ ပထမမဂ်၏ အသီးဝေပုံကျဖြစ်၍ မဂ်တို့၏အစွမ်း အထူးကိုပြရာ၌ အစဉ်ထင်ရှားကြပေကုန်သည်။ ထို့ကြောင့် ပဟာတဗ္ဗဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ်ကို ဒိဋ္ဌိ၊ဝိစိကိစ္ဆာတို့နှင့်အသီး ဝေဖန်ပေသည်။

ပဋိဿသည်လည်း တတိယမဂ်၏ ဝေပုံကျပေတည်း။ ဥဒ္ဓစ္စမှာ မူကား အကုသိုလ်အကုန်နှင့် ဆက်ဆံသည် ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ အကြွင်းမရှိပယ်ခန်းသို့ရောက်မှ ပယ်ရာပါလေသည်ဖြစ်လည်းကောင်း၊ ယှဉ်ခန်း၊ပယ်ခန်းတို့၌ အထူးထွက်သော တရားမဟုတ်ပေ။ ထိုသို့မဟုတ်

သော်လည်း အထူးအားရှိရာအတွက်ကိုပြလို၍ ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ် အသီးထုတ်လေသည်။

ပီတိ၊ မာန၊ က္လဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ထိန၊ မိဒ္ဓ၊ ဤခုနစ်ပါး တို့တွင် ပီတိသည် သောမနဿ၏ နောက်လိုက်ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဝေဒနာဘေဒနှင့်ပင် ပြီးတော့သည်။ မာန၊ထိန၊မိဒ္ဓတို့အတွက်နှင့် သမ္ပယုတ်၊ ဝိပ္ပယုတ် နှစ်ထွေထုတ်သင့်ပါသော်လည်း သမ္ပယောဂ အစီအရင်တွင် မာနဝိပ္ပယုတ်၊ ထိန၊မိဒ္ဓဝိပ္ပယုတ်တွင် ဘယ်တရားယှဉ် သည်ဟု အထူးစီရင်မှုလည်းမရှိ၊ မဂ်ဖြင့်ပယ်ခန်းတွင် သမ္ပယုတ်ကို ဘယ်မဂ်ပယ်သည်၊ ဝိပ္ပယုတ်ကို ဘယ်မဂ်ပယ်သည်-ဟု အထူးပယ် ချက်လည်းမရှိ၊ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို အပြားဘေးဒအမှု၌ ဂရုမစိုက် လေသည်။

က္လဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စတို့သည်ကား- အာရုံအများနှင့် ဆက်ဆံသော တရားစုမဟုတ်၊ မိမိတို့ဆိုင်ရာ အာရုံအနည်းငယ်မျှသာ ဆက်ဆံကြကုန်သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို အပြားဘေးဒမှု၌ ဂရုမစိုက်လေသည်။ ဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်းတို့ကြောင့်ပင်လျှင် ပါဠိတော်၌လည်း ထိုမာန၊က္လဿာ၊မစ္ဆရိယ၊ကုက္ကုစ္စ၊ထိန၊မိဒ္ဓတို့ကို “ယေဝါ ပနက”အဖြစ်နှင့်ဟောတော်မူသည်။

မေးမြန်းဖွယ်

မေး။ စိတ်တို့ကို မည်သည့်စိတ်၊ မည်သည့်စိတ်ဟု အမည်တစ်ခု ထားရန် အထွေအပြားပြု၍ ဝေဖန်သော အမှုသည် အရာတစ်ပါး၊ ဌာနတစ်ပါးသို့ရောက်လျှင်လည်း ဝေဖန် ခဲ့ခြမ်းမှုအစဉ်၌ တွင်ကျယ်လောက်မှ ဝေဖန်ရသည်။

မာနစသည်တို့သည် အမြဲယှဉ်သော နိယတယောဂီ မဟုတ်ကြ၍ သမ္ပယောဂမူ၌ မထွက်ရကုန်သည် မဟုတ်လောဟူမူ။

ဖြေ။ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်အသီးထုတ်ချက်ရှိ၍သာ ဒိဋ္ဌိသည် သမ္ပယုတ်မြဲသည်-ဟု ဆိုရသည်။ ထို့အတူ မာနသမ္ပယုတ်အသီးထုတ်ပေလျှင် မာနသည် မာနသမ္ပယုတ်စိတ်၌ အမြဲယှဉ်သည်-ဟု ဆိုရသည်ပင်။ ဣဿာ စသည်တို့၌လည်း ဤအတူ။

ဋီကာကျော်ဝါဒ

ဋီကာကျော်၌ကား-

“ဝေဒနာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပဋိဃ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိစိကိစ္ဆာတို့သည်သာလျှင် အချို့စိတ်၌ယှဉ်ခြင်း၊ အချို့စိတ်၌ မယှဉ်ခြင်း အထူးရှိကြကုန်၍ စိတ်ကို အထွေအပြားပြုနိုင်ကြကုန်၏။ သည်မှ တစ်ပါးသော တရားတို့သည် မပြုနိုင်ကြကုန်၊ ယှဉ်ခြင်း၊ မယှဉ်ခြင်းအထူးရှိကြကုန်သည်မှာလည်း ယှဉ်ဖို့အကြောင်း၊ မယှဉ်ဖို့အကြောင်း အသီးအသီးဖြစ်ကြ၍ အထူးရှိကြကုန်သည်”-

ဟု အကျယ်ဆိုပေ၏။ ဝီတိ၊မာန၊ထိန၊မိဒ္ဓ-စသည်တို့သည်လည်း အချို့စိတ်၌ယှဉ်ခြင်း၊ အချို့စိတ်၌မယှဉ်ခြင်း အထူးရှိကြကုန်သည်ပင်။ အကြောင်းလည်း အသီးအသီးအထူးရှိကြကုန်သည်ပင်။ စိတ်ကိုလည်း မာနသမ္ပယုတ္တ၊မာနဝိပွယုတ္တစသည်ဖြင့် အထူးပြုနိုင်ကြကုန်သည်ပင်။ ထို့ကြောင့် ဋီကာကျော်အဖွင့်ကို အသင့်ဟု မယူသာချေ။

ဒေါသမှုဒွေမှာလည်း ဝေဒနာအတွက်၊ သမ္ပယုတ်အတွက် အထွေအပြားမရှိပါဘဲလျက် ဒေါမနဿ သဟဂတံ ပဋိသသမ္ပယုတ္တံ- ဆိုရပြန်သည်မှာ-

၁။ မင်းတို့သည် ပျော်မြူးကုန်လျက် အသက်သတ်မှုကို စေခိုင်းသောအခါ၌လည်းကောင်း၊ လုလင်ပျိုတို့ သည် ပျော်မြူးကုန်လျက် သူ့အသက်သတ်မှုကို ပြုကြကုန်သော အခါ၌လည်းကောင်း၊ မိစ္ဆာအယူရှိသော သူတို့သည် အသက်ကို သတ်ညစ်၍ ယဇ်ပူဇော်ရာနှစ်သက်ကြသော အခါ၌လည်းကောင်း၊ သောမနဿဇောတို့အလယ်၌ အနည်းငယ်မျှဖြစ်ကြကုန်သော ပါဏာတိပါတမှုတို့သည် သောမနဿ နှင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခာနှင့်သော် လည်းကောင်း ယှဉ်ကုန်ရာသည်-ဟု ယူရန်ရှိသည်လည်း တစ်ကြောင်း၊

၂။ ဆိုခဲ့ပြီးသော မိစ္ဆာလူညစ်တို့ ယဇ်ပူဇော်မှု၌လည်းကောင်း၊ အချို့သော ကုလားလူမျိုးတို့ကဲ့သို့ တိရစ္ဆာန်ကို သတ် ကောင်း၏၊ ချွတ်သည်မည်၍ ကောင်းမှုအထူးဖြစ်၏- ဟူသော မိစ္ဆာအယူနှင့်ကုသိုလ် ရအောင် သင်ကြားရာ၌ လည်းကောင်း၊ ပါဏာတိပါတမှုသည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယှဉ် လေရာသည်-ဟု ယူရန်ရှိသည်လည်းတစ်ကြောင်း၊

၃။ သေခွင့်ဆိုက်ပြီ၊ ဒုက္ခကြီးစွာမြင်ရရာ၌ ကြင်နာလှထွေ မြန်မြန်သေမှု ကောင်းလေ၏-ဟု အကြံဖြစ်ရာ လည်း ကောင်း၊ သေတည့်စိမ့်ငါ ဝါစာကာယ ပယောဂမှု လုလွ ပြုရာ၌လည်းကောင်း ကရုဏာဇောတို့၏အလယ်၌

အနည်းငယ်ဖြစ်လေသော ဝိဟေသဇောစုသည် ကရုဏာ
နှင့်ပင် ယှဉ်လေရာသည်-ဟု ယူရန်ရှိသည်လည်း တစ်
ကြောင်း၊

သို့အကြောင်းများကြောင့် ထိုသောမနဿဝေဒနာ-ဥပေက္ခာ
ဝေဒနာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကရုဏာတို့ကိုလည်းကောင်း
ပယ်ခြင်း-နစ်စေခြင်းငှါ ဒေါမနဿသဟဂုတ် ပဋိဃသမ္ပယုတ်တို့ကို
ဖော်ထုတ်၍ ဆိုပြန်ရသတည်း။

ဒေါမနဿနှင့်ပဋိဃတို့၏ အဝိနာဘာဝကိုပြလို၍ဆိုသည်-
ဟူသော ဋီကာကျော်၌လည်း ဤနည်းနှင့် လိုက်အောင်ယူလေ၊ စင်စစ်
အားဖြင့်မူကား- စိတ်ကို အထူးပြုခွင့်ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ
ဝေဒနာမည်သည် အစွဲအလမ်း အလွန်ကြီးရာဌာနဖြစ်၍ အသီးရှုထိုက်
သော တရားဖြစ်ပေရကား- စိတ်တိုင်းမှာပင် ဝေဒနာယောဂကို
မလွှတ်ရရှိသည်နှင့်ဒေါမနဿသဟဂုတ်ကို ထုတ်ရလေသည်။ ထို့ကြောင့်
မဟုတ်လော၊ မောဟမူဒွေ၊စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ စသော စိတ်တကာတိုင်းမှာ
ပင် ဝေဒနာကိုမလွှတ်နိုင်ဘဲအမြဲတည်ရလေသည်။

ဒေါသသည် ပူပြင်းသောတရားဖြစ်ခဲ့၍ ဒေါသနှင့်ယှဉ်သော
စိတ်၌ ဝေဒနာသည် ဥပေက္ခာသဘောအနေ နှင့်ပင် မတည်နိုင်၊
သောမနဿအနေမှာ ဝေးလှစွာ၏။ ထို့ကြောင့် ဤစိတ်၌ ဒေါမနဿ
ဝေဒနာမြဲလေသတည်း။

၁။ မောဟမူဒွေ၌ကား- ရှေးစိတ်တို့၌ လောဘ၊ ဒေါသမင်းမှု
ရာဖြစ်၍ မောဟသည် မော်ခွင့်မရ၊ ဤစိတ်နှစ်ခု၌သာ
မော်ခွင့်ရသည်နှင့်အဆမတန်တွေဝေ ထိုင်းမှိုင်းသော
မောဟနှင့်ယှဉ်သည်လည်း တစ်ကြောင်း၊

၂။ အာရုံ၌တည်တံ့ခြင်းမရှိဘဲ အမြဲလှုပ်ရှား လွင့်ပါး၍နေသော
ဝိစိကိစ္ဆာဥဒ္ဓစ္စတို့နှင့် ယှဉ်ရသည်လည်း တစ်ကြောင်း။

သို့အကြောင်းများကြောင့်နှစ်ပါးသော ဤစိတ်သည် ဣဌ၊
အနိဌ၌ပင် ရွှင်ခြင်းညှိုးခြင်းကင်းတုံသမူ လျစ်လျူရှုသော ဥပေက္ခာ
ဝေဒနာနှင့်သာ ယှဉ်လေသည်။

သမ္ပယုတ်၊ဝိပယုတ်စစ်ချက်ပြီး၏။

သင်္ခါရစစ်ချက်

သင်္ခါရအပြားကိုမဆိုသည်မှာ ပါဠိတော်၌မလာ၍ မဆိုသည်၊
ပါဠိတော်၌ လောဘမူစိတ်၊ မဟာကုသိုလ် စိတ်တို့မှာပင် အသင်္ခါရဟူ၍
အဟောမရှိ၊ နောက်နောက်စိတ်၌ သသင်္ခါရေန-ဟု ဟောတော်မူသည်
ကိုထောက်၍ ရှေးရှေးစိတ်ကို အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်းအားဖြင့် အသင်္ခါရိက
ခေါ်ကြရသည်။

မောဟမူဒွေသည်လည်း ထိုအဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်းအဝင် အသင်္ခါရိက
သက်သက်ဟုယူရမည်၊ သင်္ခါရဝိမုတ်ဟု မယူသင့်။

သက်သေကား-

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နိဒ္ဒေသ၌ အဝိဇ္ဇာ၏အပြားကိုဆိုရာဝယ် သသင်္ခါရ၊
အသင်္ခါရအားဖြင့် နှစ်ပါးရှိကြောင်းကိုသာ အဋ္ဌကထာတို့၌ဆိုပေသည်၊
သသင်္ခါရ၊အသင်္ခါရ၊သင်္ခါရဝိမုတ်အားဖြင့် သုံးပါးရှိကြောင်းကို မဆိုပေ။

ခန္ဓဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ၌လည်း အကုသိုလ်စိတ်တို့၏ ဩဠာရိက၊
သုခုမကိုဝေဖန်ရာ၌ သသင်္ခါရိက၊ အသင်္ခါရိကနှင့်ထွေသာလာပေသည်၊
သင်္ခါရဝိမုတ်ဟူ၍ မလာပေ၊ ဤသက်သေဖြင့်လည်း မောဟမူဒွေကို
သသင်္ခါရိကပေ-ဟု ပုံသေမှတ်အပ်၏။

ဋီကာကျော်ဝါဒ

ဋီကာကျော်၌ကား-

ဤမောဟမူဒွေသည် မိမိသဘောအားဖြင့် ထက်သန်ခြင်းမရှိလေသောကြောင့် အသင်္ခါရိကလည်း မမည်၊ မတိုက်တွန်းဘဲပင် အဖြစ်များလှ၍ တိုက်တွန်းအပ်သော သဘောမရှိသောကြောင့်လည်း သသင်္ခါရိကလည်းမမည်၊ နှစ်ပါးစုံမှလွတ်သော သင်္ခါရဝိမုတ်သာတည်းဟု-ဆို၏။

လောဘမူဒေါသမူတို့ကဲ့သို့ အမှင်နှင့် ရဲရဲထက်မှသာ တိက္ခဘာဝဆိုရသည်မဟုတ်၊ မတိုက်တွန်း ဘဲနှင့် ဖြစ်ပေါ်နိုင် ခါမျှကိုလည်း တိက္ခဘာဝဆိုရပါ၏၊ တွေဝေခြင်းကိစ္စရှိသော မောဟမူမှာ အတိုင်းထက်အလွန် တွေဝေခြင်းကိုပင် တိက္ခဆိုရမည်၊ ထို့ကြောင့် ထိုဋီကာကျော်စကားကို အမြတ်အားဖြင့် မယူအပ်။

[ပယ်ချက်-၅။]

သင်္ခါရစစ်ချက်ပြီး၏။

အကုသိုလ်စိတ်တို့၏အကြောင်း

သမ္ပတ္တိစက်လေးပါးသည် ကုသိုလ်စိတ်တို့၏ အကြောင်းတည်း၊ ဝိပုတ္တိစက်လေးပါးသည် အကုသိုလ်စိတ် တို့၏ အကြောင်းတည်း။

၁။ အပ္ပဋိရူပဒေသဝါသော=သူတော်ကောင်းတရား ရှစ်ပါး ခြောက်တပ် မလျှောက်ပတ်သော အရပ်ဒေသ၌ နေခြင်းတစ်ပါး၊

၂။ အသပ္ပုရိသုပနိဿယော=သူတော်မဟုတ် သူယုတ်သူမာ သူမိစ္ဆာတို့ကို မှီရာမှီကြောင်း အပေါင်းအသင်း အရင်းပြု၍ နေရခြင်း

တစ်ပါး၊

၃။ ပုဗ္ဗေအကတပုညတာ=ပြုဖူးသော ရှေးဘုန်းရှေးကံ အခံသေး နှုတ်ခြင်းတစ်ပါး၊

၄။ အတ္တမိစ္ဆာပဏီမိ=စိတ်ထားသဘောထား ယွင်းမှားတိမ်း စောင်း မကောင်းသော အလေ့အကျက်ရှိခြင်း တစ်ပါး၊

[ဝိပုတ္တိစက ၄-ပါး။]

အယောနိသောမနသိကာရသည်လည်း အကုသိုလ်စိတ်တို့၏ နည်းစွာသော အကြောင်းပင်တည်း။

အယောနိသော ဘိက္ခဝေ မနသိကရောတော
အနုပ္ပန္နာစေဝ အကုသလာဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဥပ္ပန္နာစ အကုသလာ
ဓမ္မာ အဘိဝဗ္ဗန္တိ အနုပ္ပန္နာစ ကုသလာဓမ္မာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဥပ္ပန္နာစ
ကုသလာဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ။

[ပါဠိတော်။]

အနက်ကား။ ။ ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတို့၊ အယောနိသော=မသင့်
သောအကြောင်းအားဖြင့်၊ မနသိကရောတော=နှလုံးသွင်းသောသူအား၊
အနုပ္ပန္နာစေဝ အကုသလာဓမ္မာ=ဖြစ်နေကျမဟုတ်သော အကုသိုလ်
တရားတို့သည်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ=ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏၊ ဥပ္ပန္နာစ အကုသလာ
ဓမ္မာ=ဖြစ်နေကျဖြစ်သော အကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်း၊ အဘိဝဗ္ဗန္တိ=
တိုးပွားကုန်၏၊ အနုပ္ပန္နာစ ကုသလာဓမ္မာ=မဖြစ်ဘူးသေးသော ကုသိုလ်တို့
သည်လည်း၊ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ=ဖြစ်ခွင့်မရကုန်၊ ဥပ္ပန္နာစ ကုသလာဓမ္မာ=
ဖြစ်မိသမျှသောကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်း၊ ပရိဟာယန္တိ=ဆုတ်ယုတ်
ရကုန်၏။

လောကအလုံးစုံသော သက်ရှိသက်မဲ့ ကုဋ္ဌ, အနိဋ္ဌဝတ္ထုစု၊ အလုံးစုံသော ဖြစ်မှု၊ပျက်မှုစုသည် နှလုံးထားလိမ္မာလျှင် ကုသိုလ်ဖြစ် ဖို့ချည်း၊ နှလုံးထားမလိမ္မာလျှင် အကုသိုလ်ဖြစ်ဖို့ချည်း၊ အကုသိုလ် လွတ်ဖို့လမ်း သည် ယောနိသောလမ်းမည်၏၊ အကုသိုလ်ဖြစ်ဖို့လမ်းသည် အယောနိသောလမ်းမည်၏၊ သက်တော်ထင်ရှား ဘုရားနှင့်ပင်တွေ့သော် လည်း အယောနိသောလမ်းသို့ စိတ်ဦးလှည့်ခဲ့လျှင် အကုသိုလ်ဖြစ်ဖို့ သာဖြစ်၏၊ မိမိအလိုသို့ လိုက်ပါသော တာဝတိံသာနတ်သမီးနှင့်ပင် တွေ့သော်လည်းကောင်း၊ မိမိအသက်ကို ဖျက်ဆီးမည့်သူနှင့်ပင် တွေ့သော်လည်းကောင်း၊ ယောနိသောလမ်းသို့ ဦးလှည့်ခဲ့လျှင် ကုသိုလ်ဖြစ်၏။

အဇ္ဈတ္တဝိသဋ္ဌံ ဝိသံ၊

အဇ္ဈုပေက္ခေယျ ပဏ္ဍိတော။

နုတ္တေ ဥဗ္ဗထ မနက္ကာရံ၊

သောဟာပါယပထော ဥဇု။ ။

အနက်ကား။ ။ ပဏ္ဍိတော=ပညာရှိသည်၊ အဇ္ဈတ္တဝိသဋ္ဌံ=ကိုယ် တွင်း မဆန့်ပျံ့နှံ့ပူလောင်၍ နေသော၊ ဝိသံ=မြွေပွေးဆိပ်ကို၊ အဇ္ဈု ပေက္ခေယျ=ကြောင့်ကြမပြု လျစ်လျူရှုသော်လည်း ရှုရာသေး၏၊ ဥဗ္ဗထ မနက္ကာရံ=ကိုယ်တွင်းမှထ၍ လာသော အယောနိသောမနသိကာရကို၊ နုတ္တေ-အဇ္ဈုပေက္ခေယျ=လျစ်လျူရှုကာ မနေရာသည်သာလျှင်တည်း၊ ဟိကသ္မာ=ဘယ်အတွက်ကြောင့်ဟူမူကား၊ သော=ထိုအယောနိသော မနသိကာရမည်သည်၊ ဥဇု=မသွေမထောင့် အလွန်ဖြောင့်သော၊ အပါယပထော=အပယ်လမ်းကြောင်းပေတည်း။

လောဘမူစိတ်၏အကြောင်း

- ၁။ လောဘခြံရံသော ကံနှင့်ရသော ပဋိသန္ဓေရှိခြင်းတစ်ပါး၊
 - ၂။ လောဘအဖြစ်များသော မင်းစိုးရာဇာဘဝ၊ နတ်ဘဝတို့မှ လာခဲ့သောသူ ဖြစ်ခြင်းတစ်ပါး၊
 - ၃။ ကုဋ္ဌာရုံနှင့်တွေ့ကြုံခြင်းတစ်ပါး၊
 - ၄။ သာယာဖွယ်ဟု ရှုလေ့ရှိခြင်းတစ်ပါး၊
- ဤလေးပါးသည် လောဘမူစိတ်၏ ဝိသေသအကြောင်းစု ပေတည်း။

ဒေါသမူစိတ်၏အကြောင်း

- ၁။ ဒေါသခြံရံသော ကံနှင့်ရသော ပဋိသန္ဓေရှိခြင်းတစ်ပါး၊
 - ၂။ ဒေါသအဖြစ်များသော အချို့သော ငရဲဘဝ၊ ပြိတ္တာဘဝ၊ ကြောင်၊ ကျားစသော တိရစ္ဆာန်ဘဝတို့မှလာခဲ့သောသူ ဖြစ်ခြင်းတစ်ပါး၊
 - ၃။ အနိဋ္ဌာရုံနှင့်တွေ့ကြုံခြင်းတစ်ပါး၊
 - ၄။ ရန်ပေါက်တွေမှာ မသာယာဖွယ်ဟု ရှုလေ့ရှိခြင်းတစ်ပါး၊
- ဤလေးပါးသည် ဒေါသမူစိတ်၏ ဝိသေသအကြောင်းစု ပေတည်း။

မောဟမူစိတ်၏အကြောင်း

- ၁။ မောဟခြံရံသော ကံနှင့်ရသော ပဋိသန္ဓေရှိခြင်းတစ်ပါး၊
- ၂။ မောဟအဖြစ်များသော အချို့သော လူ့ဘဝ၊ တိရစ္ဆာန် ဘဝတို့မှ လာခဲ့သောသူ ဖြစ်ခြင်းတစ်ပါး၊
- ၃။ မဇ္ဈတ္တာရုံနှင့် တွေ့ကြုံခြင်းတစ်ပါး၊

၄။ မညီမညွတ် တရားလွတ်၍ စွပ်မိစွပ်ရာ ဗလဖွာ လျောက်
လျားထင်တိုင်းအားဖြင့်ရှုလေ့ရှိခြင်းတစ်ပါး၊
ဤလေးပါးသည် မောဟမူစိတ်၏ ဝိသေသအကြောင်းစုပေ
တည်း။

ဣဌာရုံ၊ အနိဌာရုံ၊ မဇ္ဈတ္တာရုံဟူရာ၌ သဘာဝ၊ ပရိကပ္ပ
နှစ်ပါးစီခွဲ၍ယူ၊ ဝိပါကံအကြိုက်မှာ သဘာဝ၊ ဇောအကြိုက်မှာ ပရိကပ္ပ၊
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့မှာ ဘုရားတည်းဟူသော အာရုံသည် ပရိကပ္ပအနိဌာရုံမည်၏။
ခွေး၊ ကျီး၊ လင်းတို့မှာ မစင်ခွေးကောင်ပုပ်များသည် ပရိကပ္ပဣဌာရုံ
မည်၏။

ပါပဟေတုပရိက္ခိတ္တံ၊

ပုညံ ယဿ ဒုမေဓိနော။

ပုညပါက မနုဘောန္တိ၊

တေဝ မာရေန္တိ ဟောတဝေါ။ ။

အနက်ကား။ ။ ဒုမေဓိနော=ပညာနည်းသော၊ ယဿ=အကြင်
သူ၏၊ ပုညံ=ကုသိုလ်ကံသည်၊ ပါပဟေတုပရိက္ခိတ္တံ= အကုသိုလ်
ဟိတ်ခြံရံ၏၊ ပစ္စ=တမလွန်ဘဝသို့ရောက်၍၊ ပုညပါကံ=ထိုကုသိုလ်ကံ၏
အကျိုးကို၊ မနုဘောန္တိ=ခံစားစေ၍ နေသော၊ တံ=ထိုသူကို၊ တေ
ဟောတဝေါ=ကံပြုစဉ်က ခြံရံကြသော ထိုတိဟိတ်တရားတို့သည် ပင်လျှင်၊
မာရေန္တိ=သတ်တတ်ကုန်၏။

အကုသိုလ်စိတ်တို့၏အကြောင်းပြီး၏။

**ဝေဒနာသုံးပါးတို့အကြောင်း
သောမနဿ၏အကြောင်း**

- ၁။ သောမနဿဝိပါက်စိတ်နှင့် ပဋိသန္ဓေနေခြင်းတစ်ပါး၊
 - ၂။ မနက်နဲသောသဘော ရှိခြင်းတစ်ပါး၊
 - ၃။ သဘာဝက္ကဋ္ဌာရုံ၊ ပရိကပ္ပက္ကဋ္ဌာရုံတို့နှင့် တွေ့ကြုံခြင်းတစ်ပါး၊
 - ၄။ နှောင့်ယှက်ပူပန်ခြင်းမှ ကင်းခြင်းတစ်ပါး၊
- ဤလေးပါးသည် သောမနဿ၏အကြောင်းတည်း။

ဥပေက္ခာ၏အကြောင်း

- ၁။ ဥပေက္ခာစိတ်နှင့် ပဋိသန္ဓေနေခြင်းတစ်ပါး၊
 - ၂။ နက်နဲသောသဘော ရှိခြင်းတစ်ပါး၊
 - ၃။ မဇ္ဈတ္တာရုံတို့နှင့် တွေ့ကြုံခြင်းတစ်ပါး၊
- ဤသုံးပါးသည် ဥပေက္ခာ၏အကြောင်းတည်း။

[ဆိုခဲ့ပြီးသော မောဟမူစိတ်၏ အကြောင်းလေးပါးသည်လည်း ဥပေက္ခာ၏ အကြောင်းပင်၊ ဆိုခဲ့ပြီးသော ဒေါသမူစိတ်၏ အကြောင်းလေးပါးသည်ပင် ဒေါမနဿ၏ အကြောင်းဖြစ်၏။]

ဝေဒနာသုံးပါးတို့၏အကြောင်းပြီး၏။

**သမ္မယုတ်လေးပါးအကြောင်း
ဒိဋ္ဌိ၏အကြောင်း**

- ၁။ ဒိဋ္ဌိကျမ်း၊ဒိဋ္ဌိတရားကို ကြားနာဖန်များခြင်း၊
- ၂။ ဒိဋ္ဌိအယူရှိသောသူနှင့် အပေါင်းအသင်းပြုခြင်း၊

၃။ သူတော်ကောင်းတရားတို့နှင့် ကွာဝေးခြင်း၊

၄။ နှလုံးသွင်းချော်ချွတ်ခြင်း၊

[အဋ္ဌကထာတွင်လာသော ဒိဋ္ဌိအကြောင်း။]

[ဋီကာကျော်၌ သသတုစ္ဆေဒါသယတာဟု အပိုလာ၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဘဝ အဆက်နီးခဲ့၍ ဒိဋ္ဌာနသယတရား အထူးအားကြီးသောသူသည် သသတုစ္ဆေဒါသယပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။ ပဋိပဇာနိအကြောင်းမှာ ဒေါသမူ၏အကြောင်းစုပင်။]

ဝိစိကိစ္ဆာ၏အကြောင်း

၁။ ပညာရှိတို့ကို မေးမြန်းလေ့မရှိခြင်း၊

၂။ မိမိဉာဏ်နှင့် မတန်သောအရာ၌ မိစ္ဆာဝိတက်များခြင်း များသည် ဝိစိကိစ္ဆာ၏ အကြောင်းတည်း။

ဥဒ္ဓစ္စ၏အကြောင်း

၁။ မောဟလွန်ကဲခြင်း၊

၂။ မတည်မကြည်သောသူတို့နှင့် အပေါင်းအသင်းများခြင်း၊

၃။ အတ္တဟိတမှု၊ ပရဟိတမှုဟူ၍ အလျဉ်းမရှိခြင်းများသည် ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ်၏အကြောင်း။

သမ္ပယုတ်လေးပါးအကြောင်းပြီး၏။

သင်္ခါရတို့၏အကြောင်း

လျောက်ပတ်သော ဥတုဘောဇဉ်စသည်သည် အသင်္ခါရိက၏ အကြောင်း- ဋီကာကျော်၌ ဤမျှသာလာ၏။ အဋ္ဌကထာကြီး၌ လောဘမှု ဒုတိယစိတ်၌ သမ္မာဒိဋ္ဌိအမျိုးသားတည်း၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအမျိုးသမီးကို ယူလို၍

တောင်းရမ်းပြောဆိုကြလေရာ အယူမတူ၍ မပေးနေ၏။ သင်တို့ပြု
တိုင်းပြုပါစေမည်ဆိုမှ ပေးလေ၏။ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိအမျိုးသားသည် ထိုသူ
တို့နှင့်အတူ တိတ္ထိဆရာတို့သို့ကပ်လေရာ အစဉ်မယုံနိုင်သေး၊ ကြာမြင့်
လတ်သော် နှစ်သက်ခြင်းဖြစ်၍ ထိုမိစ္ဆာကိုယူလေ၏။ ဤကဲ့သို့နေရာ၌
ဤဒုတိယစိတ်ဖြစ်၏-ဟု လာ၏။

သင်္ခါရိကတ္တာ သပ္ပယောဂေန သဥပါယေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော-
ဟူ၍လည်း ယုတ္တိအကြောင်းကိုဆို၏။ ဤကိုထောက်၍ ယခုအခါ
ဘုရားတရားကို ကြားဖူးနာဝရှိကြကုန်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိလူမျိုးတို့အား
သဒ္ဓါ၏အစွမ်းဖြင့်ပင် ဒိဋ္ဌိကိုပွားနိုင်ကြသည်ဖြစ်၍ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်
ဖြစ်ခြင်းမရှိဟုသိရမည်။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဉာဏ်သို့ရောက်မှ ဒိဋ္ဌိကွာသည်
ဟုဆိုသည်မှာ အကွာကြီးကွာသည်ကို ဆိုလိုသည်။

သမ္မာဒိဋ္ဌိလူမျိုးဖြစ်ပါလျက် ပုဂ္ဂိုလ်၊သတ္တဝါ၊ငါ့ကိုယ်၊ငါဟု
စွဲယူထင်မှတ်လျက်ရှိကြသည်မှာ သညာစိတ္တဝိပ္ပလ္လာသအတွက်သာတည်း။
ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပလ္လာသအတွက် မဟုတ်ပေ။ ဤစိတ်၌ ဒိဋ္ဌိဆရာတို့က အခါခါဖြား
ယောင်းသွေးဆောင်မှုသည်ပင် သင်္ခါရမည်၏။

အထက်အောက်နေ၍ ပွဲသဘင်ကြည့်ကြရာ၌ အထက်မှမြေမှုန့်
တံတွေးကျမည်ကို ကြောင့်ကြတစ်ခု လုံ့လပြုလျက် ကြည့်ရှုကြသော
အောက်လူတို့အားလည်းကောင်း၊ ပြည့်ရှင်မင်းထွက်တော်မူလာရာ
ပုန်းကွယ်ခိုအောင်း၍ ကျဉ်းမြောင်းလှစွာသော နံရံပေါက်စသည်မှ
ကြည့်ကြကုန်သော သူတို့အားလည်းကောင်း၊ ဤသို့သောအခါ၌
သသင်္ခါရိကစတုတ္ထစိတ်ဖြစ်သည်ဟု လာပေ၏။

ဤစကားရပ်ဖြင့် ကောင်းမြတ်သောဣန္ဒာရုံကိုတွေ့ပါလျက်
အနှောင့်အယှက်တစ်ဖက်နီးလှ၍ ကျီးလန့်စာစား ခံစားရသူတို့အား

လည်းကောင်း၊ ကြောင့်ကြဗျာပါရတစ်ဖက်နှင့် ဝိတက်ရှုပ်ထွေးအရေ တင်းလင်း အခင်းနီးကြပ် ကတ်ကတ်သတ်သတ်ခံစားရသော ဤသူတို့ အားလည်းကောင်း၊ သသင်္ခါရိကစိတ်သာဖြစ်သည်- ဟုသိလေ၊ ဤ၌ ခံစားသောအာရုံကိုမလွတ်နိုင်လှ၍ ကြောင့်ကြဗျာပါရထဲမှစိတ်ကို အာရုံ၌ အခါခါထားရခြင်း အမှုကိုပင် သင်္ခါရယူ၊ ဆဋ္ဌစိတ်၊ အဋ္ဌမစိတ်တို့မှာ ဒုတိယစိတ်၊ စတုတ္ထစိတ်တို့နှင့် အလားတူကုန်၏။

ဒေါသမူသသင်္ခါရိကစိတ်၌-

ဒသမံ သသင်္ခါရတ္တာ ပရေဟိ ဥဿာဟိတဿဝါ၊
ပရေသံ ဝါ အပရာမံ သာရိတဿ၊ သယမေဝ ဝါ ပရေသံ
အပရာမံ အနုဿရိတ္တာ ကုဇ္ဈမာနဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-
ဟုလာ၏။

အနက်ကား။ ။ ဒသမံ=ဒသမစိတ်သည်၊ သသင်္ခါရတ္တာ=သင်္ခါရနှင့် တကွဖြစ်လေသောကြောင့်၊ ပရေဟိ=တစ်ပါးသောသူတို့သည်၊ ဥဿာဟိတဿဝါ=တိုက်တွန်းအပ်သောသူအားလည်းကောင်း၊ ပရေသံ=တစ်ပါးသောသူတို့၏၊ အပရာမံ=မိမိအားပြုဖူးသောအပြစ်ကို၊ သာရိတဿဝါ=သူတစ်ပါးတို့က အမှတ်ရစေသောသူအား လည်းကောင်း၊ ပရေသံ=တစ်ပါးသောသူတို့၏၊ အပရာမံ=ပြုဖူးသောအပြစ်ကို၊ သယမေဝ=မိမိသည်ပင်လျှင်၊ အနုဿရိတ္တာ=အမှတ်ရ၍၊ ကုဇ္ဈမာနဿဝါ=ဒေါသ အမျက်ထွက်၍လာသောသူအားလည်းကောင်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ=ဖြစ်၏။

ဤသုံးနည်းတို့တွင် နောက်နှစ်နည်း၌ ပယောဂမထင်ရှား၊ သူတစ်ပါးတို့က အမှတ်ရအောင်ပြောမှု၊ မိမိကိုယ်ကိုမိမိ လည်လည် ပတ်ပတ်အမှတ်ရအောင် အောက်မေ့မှုဟုဆိုအပ်သော ဥပါယသည်ပင် သင်္ခါရမည်သာတည်း။

[ဤကား အဋ္ဌကထာ၌လာသော အသင်္ခါရိကစိတ်ငါးခုတို့၏ ဖြစ်ပုံတည်း။]

လောဘမှုရှစ်ခုတို့တွင် စတုတ္ထစိတ်အားအနည်းဆုံး၊ စတုတ္ထထက် အဋ္ဌမသာသည်။ အဋ္ဌမထက် တတိယသာသည်။ တတိယထက် သတ္တမသာသည်။ သတ္တမထက် ဒုတိယသာသည်။ ဒုတိယထက် ဆဋ္ဌသာသည်။ ဆဋ္ဌထက် ပထမသာသည်။ ပထမထက် ပဉ္စမသာသည်- ဟု ဋီကာတို့၌ဆိုပေ၏။

ဖြစ်ပုံအစီအရင်များကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျော် တို့မှယူ။

သင်္ခါရတို့၏အကြောင်းပြီး၏။

အကုသိုလ်များ မီးတောက်မီးလျှံနှင့်တူပုံ

- ၁။ ဧတေ မာရဿ ဒါဟဂ္ဂိ၊
ဟဒယမ္ပိ နိပါတိနော။
နိပစ္စ ဆဟိ ဒွါရေဟိ၊
သဒ္ဓမ္မသာရဒါဟိနော။ ။
- ၂။ န စ ဇ္ဇ ဇလာ ဝုဋ္ဌန္တိ၊
ဘဿော ဆန္နာဝ တိဌရေ။
ပစ္စ ဇလာ သမ္ပဇ္ဇန္တိ၊
ပေတေသု နိရယောသုစ။ ။
- ၃။ သုဂုတ္တဒွါရိနော ဟောထ၊
အပါယဂ္ဂိသုဘာယိနော။
အမှိဘူတာဝ တေ အဇ္ဇ၊
ပစ္စ ဇလာ ဘဝန္တိ တေ။ ။

အနက်ကား

၁။ စတေး=ဤ ၁၂-ပါးသောတရားတို့သည်၊ မာရဿ=မာရ်မင်း၏၊ ဒါဟဂ္ဂိ=လောင်မီးလက်နက်တို့ပေတည်း၊ ဟဒယမ္ပိ=နှလုံးအိမ်၌သာလျှင်၊ နိပါတိနော=ကျရောက်စွဲငြိတတ်ကုန်၏၊ ဆဟိ ဒွါရေဟိ=မျက်စိပေါက်၊ နားပေါက်စသော အပေါက်ခြောက်ပါးတို့မှ၊ နိပစ္စ=ဝင်ရောက်ကျစွဲ၍၊ သဒ္ဓမ္မသာရဒါဟိနော=သူတော်ဥစ္စာ ခုနစ်ဖြာတည်းဟူသော ရတနာအစစ်အနှစ်အဆီတို့ကို ပြာမကြွင်းအောင် အလျဉ်းဥသည့်အကုန်အပြောင်လောင်တတ်ကုန်၏။

၂။ စ=သို့ပင်လောင်ကုန်သော်လည်း၊ တေး=ထိုအကုသိုလ် ၁၂-ပါးတရားလောင်မီးတို့သည်၊ အဇ္ဇ=ဤဘဝ၌၊ ဇာလာ=မီးတောက်မီးလျှံကြီးတို့သည်၊ ဟုတွာ=ဖြစ်၍၊ နုဠန္တိ=မထကုန်သေး၊ ဘဿာဆန္နာဝ=ပြာဖုံးသောမီးတို့ကဲ့သို့၊ တိဌရေ=တည်နေကုန်၏၊ ပစ္စ=နောင်ဘဝ၌မူကား၊ တေး=ထိုအကုသိုလ်ဓမ္မတို့သည်၊ ပေတေသု=ပြိတ္တာဘုံတို့၌လည်းကောင်း၊ နိရယေသုစ=ငရဲဘုံတို့၌လည်းကောင်း၊ ဇာလာ=မီးတောက်မီးလျှံတို့သာ၊ သမ္ပဇ္ဇန္တိ=ကောင်းစွာဖြစ်လာကုန်၏။

၃။ အပါယဂ္ဂိသုဘာယိနော=အပါယ်မီးကိုကြောက်ကြကုန်မူကား၊ သုဂုတ္တဒွါရိနော=အလွန်လုံခြုံသောတံခါး ခြောက်မျက်နှာရှိကြကုန်သည်၊ ဟောထ=ဖြစ်ကြကုန်လော့၊ တေဓမ္မာ=ထိုအကုသိုလ် ၁၂-ပါးတို့သည်၊ အဇ္ဇ=ဤဘဝ၌၊ အမှီဘူတာဝ=ငါ့ရုပ်-ငါ့ဟန် ငါ့သဏ္ဌာန်ဖြစ်ကြကုန်၍သာလျှင်၊ ပစ္စ=နောက်ဘဝ၌၊ တေး=ထိုအကုသိုလ်ဓမ္မတို့သည်၊ ဇာလာ=ငရဲမီးတောက်၊ ပြိတ္တာမီးတောက်တို့သည်၊ ဘဝန္တိ=ဖြစ်ကုန်၏။

ယခုဘဝ၌မူကား- အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကိုပင် ငါပြုကြကုန်သည်၊ ငါ့ကိုယ်ပြုကြကုန်သည်၊ နောက်ဘဝ၌ ဤဓမ္မတို့သည်ပင် ငရဲမီး၊

ပြိတ္တာမီးတွေဖြစ်လာကုန်သည်-ဟူလိုသည်။

အကုသိုလ်များမီးတောက်မီးလျှံနှင့်တူပုံပြီး၏။

အဟိတ်စိတ် ၁၈-ခု

အကုသလဝိပါက်

အဟိတ်စိတ်၌ စက္ခုဝိညာဉ်၌-

စက္ခုသည် ဝိညာဉ်၏မှီရာပသာဒရုပ်ပေတည်း၊ ယင်းကို ဒွါရသင်္ဂဟ၌ စက္ခုဒွါရခေါ်သည်၊ ဝတ္ထုသင်္ဂဟ၌ စက္ခုဝတ္ထုခေါ်သည်၊ ယင်းစက္ခုသည် မိမိကိုမှီသောဝိညာဉ်အား ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်း၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိပစ္စည်း၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတ အဝိဂတပစ္စည်း၊ ဤခြောက်ပစ္စည်းတို့နှင့်ကျေးဇူးပြုပေသည်၊ ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံသည် ဤဝိညာဉ်အား အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ပုရေဇာတပစ္စည်း၊ အတ္ထိ ပစ္စည်း၊ အဝိဂတပစ္စည်း၊ ဤလေးပစ္စည်းတို့နှင့်ကျေးဇူးပြုပေသည်။

သောတဝိညာဉ်၊ ယာနဝိညာဉ်၊ ဇိဝှိဝိညာဉ်၊ ကာယဝိညာဉ် တို့၌လည်း သောတ၊ယာန၊ဇိဝှိ၊ကာယတို့သည် ဝိညာဉ်၏မှီရာပသာဒ ရုပ်တို့ပေတည်း၊ သောတဒွါရ၊သောတဝတ္ထု၊ ယာနဒွါရ၊ယာနဝတ္ထု၊ ဇိဝှိဒွါရ၊ဇိဝှိဝတ္ထု၊ ကာယဒွါရ၊ကာယဝတ္ထု-ဆိုမြဲ၊ ဝတ္ထုခြောက်ပစ္စည်းဆိုမြဲ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော သဒ္ဓါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့သည် ဤဝိညာဉ် အား လေးပစ္စည်းဆိုမြဲ၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် ပဉ္စဝိညာဉ်အား အနန္တရပစ္စည်း၊ သမနန္တရပစ္စည်း၊ ဥပနိဿယပစ္စည်း၊ နတ္ထိပစ္စည်း၊ ဝိဂတပစ္စည်း၊ ဤငါးပစ္စည်းတို့နှင့် ကျေးဇူးပြုပေသည်။

လက္ခဏာ၊ရသ၊ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ပဒဋ္ဌာန်

စက္ခုဝိညာဏ်=စက္ခုဝိညာဉ်သည်-

၁။ စက္ခုသန္တိသိတရူပဝိဇ္ဇာနလက္ခဏ်=စက္ခု၌မှီ၍ ရူပါရုံကို သိခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။

၂။ ရူပမတ္တာရမ္မဏရသံ=ရူပါရုံမျှလျှင် အာရုံပြုခြင်းကိစ္စရှိ၏။

၃။ ရူပါဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်=ရူပါရုံသို့ရှေးရှုသည်၏ အဖြစ်လျှင် ထင်သောအခြင်းအရာရှိ၏။

၄။ ရူပါရမ္မဏာယ=ရူပါရုံလျှင် အာရုံရှိသော၊ ကြိယာမနော ဓာတုယာ=ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၏၊ အပဂမပဒဋ္ဌာန်=ကင်းခြင်း၊ချုပ်ခြင်းလျှင် နီးစွာသောအကြောင်းရှိ၏။

[အဋ္ဌသာလိနီ။]

သောတဝိညာဉ်စသည်တို့၌ ဝတ္ထုအာရုံလဲ၍ဆိုလေ၊ ရသမှာ- ရူပဒဿနရသံ=ရူပါရုံကိုမြင်ခြင်းကိစ္စ၊ သဒ္ဓသဝနရသံ= သဒ္ဓါရုံကို ကြားခြင်းကိစ္စ၊ ဂန္ဓဃာယနရသံ=ဂန္ဓာရုံကိုနံခြင်းကိစ္စ၊ ရသသာယနရသံ= ရသာရုံကိုလျက်ခြင်းကိစ္စ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗုဿနရသံ=ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို တွေ့ထိခြင်း ကိစ္စရှိ၏-ဟူ၍လည်း သင့်ပါ၏။

စက္ခုဝိညာဉ်၏အကြောင်း

၁။ စက္ခုဝတ္ထုရုပ်လည်း အကြည်အလင် ထင်ရှားရှိသည်ဖြစ်စေ၊

၂။ ရူပါရုံလည်း မြင်လောက်သောအရပ်၌ ထင်ရှားရှိ သည်ဖြစ်စေ၊

၃။ ထိုရူပါရုံမှာ နေရောင်၊လရောင်၊ ကြယ်ရောင်၊ မီးရောင်၊ ပတ္တမြားရောင်စသော ထွန်းပြနိုင်သော အရောင်အလင်း ဝန်းဝိုင်းခြံရံ

လျက်ရှိသည်လည်းဖြစ်စေ၊

၄။ ထိုရူပါရုံလျှင် အာရုံရှိသော ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းဖြစ်ပေါ်သည်လည်းဖြစ်စေ၊ ဤအင်္ဂါလေးပါးစုံမှ စက္ခုဝိညာဉ်ဖြစ်နိုင်သည်။

အရောင်အလင်းမှာ ရူပါရုံကိုခြံရံသော အရောင်အလင်း၊ စက္ခုဝတ္ထုကိုခြံရံသော အရောင်အလင်းနှစ်ပါးပင် သင့်ရာ၏။

တောတောင်အခြားမရှိ၊ မှောင်အခြားမရှိ၊ နေ့စဉ်မရွေး ဝေးလှစွာသော ရူပါရုံကိုပင်မြင်နိုင်သော နတ်ဗြဟ္မာ တို့၏မျက်စိ၊ ညဉ့်အခါပင်ဝန်းကျင်တစ်ယူဇနာအတွင်းမြင်နိုင်သော ဘုရားမျက်စိ၊ ကျား၊ကြောင်၊ မိန့်ကောင်၊ခင်ပုပ်-စသော ညဉ့်၌ကျက်စားသော သတ္တဝါတို့၏ မျက်စိများသည် စက္ခုဝတ္ထုတွင်ခြံရံသော အရောင်အလင်း၏ ကျေးဇူးပေတည်း၊ ညဉ့်ကိုစာမြင်သော မျက်မှန်၊ နေ့ကိုအဝေးအသေးမြင်သော မျက်မှန်မှစ၍ မြင်သောအရာများသည်လည်း စက္ခု၌ခြံရံသော အရောင်အလင်း ကျေးဇူးပေတည်း။

သန်းခေါင်လကွယ်၊ တောင်အုပ်လယ်၌နေ၍လည်း အဝေး၌တည်သော ကြယ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ တောင်ထိပ်မီးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုကြယ်၊ထိုမီးတို့၏ အနီးအပါး၌ရှိသော ဝတ္ထုတို့ကိုလည်းကောင်း မြင်ရခြင်းများသည် ရူပါရုံတွင်ခြံရံသော အရောင်အလင်း၏ ကျေးဇူးပေတည်း၊ အလွန်ကြည်လှစွာသော ဝေဘူလပတ္တမြားသည် အလင်းတစ်ပါးမရှိသော်လည်း မိမိအတွင်း၌တည်သော အကြည်၏တန်ခိုးကြောင့် မြေ၊မိုး၊ကောင်းကင်၊ တောင်စဉ်ခုနစ်ထပ်၊ နတ်ဘုံနတ်နန်း အခမ်းအနားအလုံးစုံအလင်းအထင်ရသကဲ့သို့ သမ္ဘာရစက္ခု၏အတွင်း၌တည်ရှိသော အကြည်သည်လည်း အစွမ်းအားလျော်စွာ ပြနိုင်ပါသည်။

အဋ္ဌကထာဝါဒ

ဤအရာတွင် အဋ္ဌကထာ၌-

စက္ခုသွီးစက္ခုဝတ္ထုသည်၊ အသမ္ဘိန္ဒူပိ=မပျက်မပြား ထင်ရှား ရှိပါသော်လည်း၊ ဗဟိဒ္ဓါ=အပက၊ ရူပါရမ္မဏေ=ရူပါရုံသည်၊ အာပါထံ= ထင်ခြင်းသို့၊ အနာဂတ္ထန္တေ=မရောက်ခဲ့သည်ရှိသော်၊ စက္ခုဝိညာဏံ=စက္ခု ဝိညာဉ်သည်၊ နုပ္ပဇ္ဇတိ=မဖြစ်နိုင်။

တသ္မိံ=ထိုရူပါရုံသည်၊ အပါထံ=ထင်ခြင်းသို့၊ အာဂတ္ထန္တပိ= ရောက်ပါသော်လည်း၊ အာလောကသန္တိဿယေ=အရောင်အလင်း ဟူသောမှီရာသည်၊ အသတိ=မရှိပြန်သော်၊ စက္ခုဝိညာဏံ=စက္ခုဝိညာဉ် သည်၊ နုပ္ပဇ္ဇတိ=မဖြစ်နိုင်။

တသ္မိံ=ထိုအရောင်အလင်းဟူသောမှီရာသည်၊ သန္တပိ=ရှိပါသော် လည်း၊ ကြိယာမနောဓာတုယာ=ပဉ္စဒွါရာ ဝဇ္ဇန်းစိတ်သည်၊ ဘဝဧ=ဘဝင် ကို၊ အနာဝဠိတေ=မလည်စေအပ်သည်ရှိသော်၊ စက္ခုဝိညာဏံ=စက္ခု ဝိညာဉ်သည်၊ နုပ္ပဇ္ဇတိ=မဖြစ်နိုင်-ဟု လာ၏။

စဉ်းစားဖွယ်

ဤစကားတွင် ရူပါရုံပင် ထင်ပါသော်လည်း အရောင်အလင်း မရှိပြန်သော် စက္ခုဝိညာဉ်မဖြစ်နိုင်-ဟူသော စကားသည် စဉ်းစားရန် ရှိချေ၏။ အာရုံခြောက်ပါးတို့တွင် ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံ၊ ဓမ္မာရုံ-ဤသုံးပါးတို့သည် အရိပ်ခိုက် အရိပ်ထင်တို့သာတည်း၊ ဝတ္ထုခိုက် ဝတ္ထုထင်မဟုတ်ပေကုန်၊ ယာနဒ္ဓါရုံ၊ ဇိဝှါဒ္ဓါရုံ၊ ကာယဒ္ဓါရုံ ခိုက်ကြ ထင်ကြသော ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဤသုံးပါးတို့သည်ကား ဝတ္ထုခိုက်တို့ပေတည်း၊ အရိပ်ခိုက်မျှ မကပေကုန်၊ ဤသုံးပါးတို့သည်လည်း မနောဒ္ဓါရုံတွင်ထင်သောအခါ

အရိပ်ခိုက်အရိပ်ထင်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် အရိပ်ခိုက် သက်သက်သာ ဖြစ်သော ရူပါရုံသည် အလင်းရောင်ခြံရံလျက် နှစ်ပါးတွင် တစ်ပါးပါး ကိုရမှသာ ပသာဒအကြည်တွင် အရိပ်ထင်နိုင်သည်။ မှန်အပြင် ရေအပြင်စသော အကြည်ဟူသမျှ၌ ထင်ကြခိုက်ကြသော မျက်နှာရိပ် စသည် များသည်လည်း အမှိုက်ကင်း၍ အလင်းတစ်ပါးကိုရမှ ထင်နိုင်ကြ ခိုက်နိုင်ကြကုန်သည်။ ဤနှင့်မခြားအလားထပ် တူသာဖြစ်သင့်ရာသည်။

အဋ္ဌကထာအဆိုမှာ-မှောင်ကြီးစွာ၌ ဖွင့်ကာထားခဲ့လျှင် အနား အနီးရှိ ဝတ္ထုစုသည် စက္ခု၌ထင်သည်သာဖြစ်၏။ အလင်းမရှိ၍ ဝီထိမူကား-မကျသည်-ဟု ရောက်ချသည်။ ကြံကြလေကုန်၊ မျက်စိ မမှိတ်ဘဲ အိပ်ပျော်သောသူအား မျက်နှာပေါ်၌ ထွန်းထားသော မီးရောင် အဆင်း၊ မီးတောက်အဆင်းသည် အလင်းသူပင်ဖြစ်ခဲ့၍ မျက်စိအကြည် တွင် တထင်တည်းထင်သည်ပင်။ ဘဝင်အယဉ်ထန်လှ၍ စလနမဖြစ် သောကြောင့် အာဝဇ္ဇန်းမထွက်သည်နှင့် စက္ခုဝိညာဉ်မပေါ်လေသတည်း။

စက္ခုဝိညာဉ်၏အကြောင်းပြီး၏။

သောတဝိညာဉ်၏အကြောင်း

သောတဝတ္ထုသည်-

၁။ အကြည်အလင် ထင်ရှားရှိသည်ဖြစ်စေ၊

၂။ သဒ္ဓါရုံအများလည်း ကြားနိုင်လောက်အောင်အရပ်အတွင်း၌ ဖြစ်ဆဲရှိသည်ဖြစ်စေ၊

၃။ သောတဝတ္ထု၊ သဒ္ဓါရုံနှစ်ပါးစုံသည်ပင် အကုန်ပိတ်ခြင်း အမှုကင်း၍ အလင်းအာကာသ နှစ်ဖက်ရသည်လည်းဖြစ်စေ၊

၄။ ထိုသဒ္ဒါရုံလျှင် အာရုံရှိသော ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း-ဟူသော မနသိကာရပေါ်ခွင့်ရသည်လည်းဖြစ်စေ၊

လေးထွေအင်္ဂါစုံလင်ပါမှ သောတဝိညာဉ်ဖြစ်ပေသည်။

ဤ၌ကား- သောတဝတ္ထုမှာလည်း အာကာသလင်းမှ၊ သဒ္ဒါရုံမှာ လည်း အာကာသလင်းမှ၊ တစ်ဖက်လင်းမျှနှင့် မရပေ၊ ကြွင်းသောစကား ရပ်မှာ အသမ္ပတ္တဝါဟချင်း၊ အရိပ်ခိုက်ခြင်း တူပေမှုကြောင့် စက္ခုအတိုင်း အကုန်ချဲ့၍ပြောလေ။

အထူးမူကား။ ။ စက္ခုမှာ အာလောက၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သောအမှိုက်ဓာတ်၊ အမှောင်ဓာတ်သည်သာ ပိတ်ဆီးနိုင်သည်။ ပထဝီသဘော၊ အာပေါသဘောများသည် မပိတ်ဆီးနိုင်၊ ထို့ကြောင့် အတောင်တစ်ရာထူလှစွာသော ဖန်တိုက်မှန်တိုက်ခြားရာ၌ လည်း ကောင်း၊ အတောင်တစ်ရာနက်ကြည်လှစွာသော ရေ၏အတွင်း၌ လည်း ကောင်း၊ မှောင်နှင့်ကင်းသဖြင့်ဖောက်ထွင်းကာမြင်နိုင်သည်။ သောတမှာ အာကာသ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်၊ အာပေါဓာတ် တို့သည်သာ ပိတ်ဆီးနိုင်သည်။ မှောင်ဓာတ်တို့ကို မပိတ်ဆီးနိုင်။

မှောင်ဓာတ်ဟူသည်ကား- အကြည်မျိုး၊ အလင်းမျိုးမဟုတ်၊ မဲပုပ်မည်းညစ်ပစ်ထိုင်းနောက်ကျသော ရူပါရုံမျိုးတို့ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် အလွန်ပါးသော သစ်ရွက်ခြောက်ကိုမျှဖောက်၍ မမြင်နိုင်ရှိကြသည်။ နတ်မျက်စိမှာမူကား- သမ္ဘာရဓာတ်သဟဇာတ် အကြည်အလွန်အား ကောင်းလှ၍ အန္တကာရခေါ်သော အမှိုက်ဓာတ်အစု၊ အမှောင်ဓာတ်စုတို့ မခုခံနိုင်ကုန်။

သောတဝိညာဉ်၏အကြောင်းပြီး၏။

အရိပ်ခိုက်နှစ်ပါးပြီး၏။

**အထည်ခိုက်သုံးပါး
ယာနု၊ ဇိဝှါ၊ ကာယဝိညာဉ်တို့၏ အကြောင်း**

ယာနုဝတ္ထုလည်း-

၁။ အကြည်အလင် ထင်ရှားရှိသည်ဖြစ်စေ၊

၂။ ဂန္ဓာရုံအပေါင်းလည်း အနီးအပါးထင်ရှားရှိသည်ဖြစ်စေ၊

၃။ ပသာဒကလာပ်နှင့်ထိစပ်မိအောင် ဂန္ဓာရုံကိုဆောင်၍ ဝင်ပေ
သောလေဓာတ်လည်းရှိစေ၊

၄။ ဘဝင်အယဉ်ကို တွန်းဖဲ့ကန့်ကွက်၍ ပေါ်ထွက်လာသော
အာဝဇ္ဇန်းမနုသိကာရလည်းရှိစေ၊ လေးထွေ အင်္ဂါစုံလင်ပါမှ ယာနု
ဝိညာဉ်ဖြစ်သတည်း။

ဇိဝှါဝတ္ထုလည်း-

၁။ အကြည်အလင် ထင်ရှားရှိသည်ဖြစ်စေ၊

၂။ ရသာရုံလည်း ရှိသည်ဖြစ်စေ၊

၃။ လျှာအပြင်ကို စိမ့်စိုနူးနံ့ခိုင်သော အရည်အစက်လည်း
ရှိသည်ဖြစ်စေ၊

၄။ ဘဝင်အယဉ်ကို အစဉ်ဖြတ်တောက်နိုင်သော အာဝဇ္ဇန်း
မနုသိကာရလည်းရှိစေ၊ လေးထွေအင်္ဂါ စုံလင်ပါမှ ဇိဝှါဝိညာဉ်ဖြစ်
သတည်း။

[ဤ၌ အရည်အစက်ဟူသော အာပေါမ္မာ လျှာမှထွက်သော အရည်၊ ရသာ
ဝတ္ထုမှာပါရှိသော အရည် နှစ်မည်ပင်ရှိ၏။]

ကာယဝတ္ထုလည်း-

၁။ အကြည်အလင် ထင်ရှားရှိသည်ဖြစ်စေ၊

၂။ ပထဝီ၊တေဇ၊ဝါယော-ဟူသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ၃-ပါးတွင် တစ်ပါးပါးလည်း ထင်ရှားရှိသည်ဖြစ်စေ၊

၃။ ကာယဝတ္ထုမှာလည်း ထိခိုက်ခြင်းငှါ တတ်ကောင်းရာအောင် ခက်မာသော ပထဝီအခံရှိသည်လည်းဖြစ်စေ၊

၄။ မနသိကာရဖြစ်ခွင့်ရသည်လည်းဖြစ်စေ၊ လေးထွေအင်္ဂါစုံလင် ပါမှ ကာယဝိညာဉ်ဖြစ်သတည်း။

ကြမ်းသည်နုသည်ကား- ပထဝီဖောဋ္ဌဗ္ဗတည်း။ ပူသည် အေးသည်ကား- တေဇာဖောဋ္ဌဗ္ဗတည်း။ တောင့်တင်းသည်၊ လျော့ရဲ သည်ကား- ဝါယောဖောဋ္ဌဗ္ဗတည်း။ ဤသို့ နှစ်မျိုးနှစ်မျိုးစီခွဲ၍ ခြောက် ထွေဖြစ်၏။ ဤခြောက်ထွေတွင်မှ တစ်ခုခုမျှကို ကာယဝိညာဉ်ယူနိုင်သည်။ နှစ်ခုပြိုင်၍မယူနိုင်။

အလွန်သေးနုသော မြူမျိုး၊အရိပ်မျိုး၊အရောင်မျိုး၊ အသံကလာပ်၊ အနံ့ကလာပ်မျိုးတို့သည် ကိုယ်ကိုထိပါး၍ သွားသော်လည်း မြေဓာတ် အထုသေးငယ်မှုကြောင့် ထိမှန်းမသိရှိသည်များကိုထောက်၍ အချို့သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည်လည်း မိမိတွင်ရုံသော အခံပထဝီကောင်းမှ ထင်နိုင် သည်ဟု သိသာ၏။ အဝီစိငရဲမီး-စသော အပူတေဇာ၊ လောကန္တရိုက် ရေစသော အအေးတေဇာများမှာမူကား- ပကတိနေပူ၊မီးပူ၊ လေအေး၊ ရေအေးများမှာပင် သဟဇာတ်ပထဝီအခံများစွာ အားမကြီးဘဲပင် ထင်နိုင်သည်။

[ဤဃာနု၊ဇိဝှါ၊ကာယ၊ဂန္ဓု၊ရသ၊ဖောဋ္ဌဗ္ဗတို့သည်ကား- သမ္ပတ္တဂါဟဖြစ်ကုန်ကြ၍ အရိပ်မျှနှင့်မပြီးကုန်၊ အထည်ချင်းချင်းထိရ၊ ခိုက်ရမှထင်နိုင်ကြ၍ ဝိသယဝိသယိကိစ္စ ပြီးစီးကြလေသတည်း။]

ဃာနု၊ဇိဝှါ၊ကာယဝိညာဉ်တို့၏အကြောင်းပြီး၏။

အထည်ခိုက်သုံးပါးပြီး၏။

ဝတ္ထုဘေဒဝိညာဉ်ငါးပါး

ကြွင်းကျန်သော သဘောသက်၌ ဝေဖန်စိတ်ဖြာမှုတို့မှာ ဝတ္ထုသင်္ဂဟ၊ဝီထိသင်္ဂဟ၊ရူပသင်္ဂဟတို့မှာ လာလတံ၊ တစ်ခုတည်းသာ ဖြစ်သောဝိညာဏ်သည် မှီရာဝတ္ထု ၅-ခုအပြားကြောင့် ငါးပါးဖြစ်ရလေ သတည်း၊ အရေးပိုင်တစ်ယောက်တည်းပင်လျှင် မန္တလေးရုံးမှာထိုင်ခိုက် မန္တလေးအရေးပိုင်၊ အဝမြို့ရုံးမှာထိုင်ခိုက် အဝအရေးပိုင်၊ စစ်ကိုင်းမြို့ ရုံးမှာထိုင်ခိုက် စစ်ကိုင်းအရေးပိုင်၊ လှေကူးမြို့ရုံးမှာထိုင်ခိုက် လှေကူး အရေးပိုင်၊ တပယင်းမြို့ရုံးမှာထိုင်ခိုက် တပယင်းအရေးပိုင်-ဆိုသည်၊ ဤအတူမှတ်။

၁။ ဗလဝါမုခိယော ဧတာ၊
ပဉ္စဝိညာဏဓာတုယော။
ဧတာသု သတ္တာ သီဒန္တာ၊
သဗ္ဗဒုက္ခာ န မုစ္စရေ။ ။

၂။ တသ္မာ ပဏ္ဍိတော ဧတေ၊
ဒဠိ ဝိဓေယျ ဘေရဝေ။
သံဝရေ နာတိမညေယျ၊
နော သိယာ မုတ္တသံဝရော။ ။

အနက်ကား

၁။ ဧတာပဉ္စဝိညာဏဓာတုယော=ဤငါးခုသော ပဉ္စဝိညာဉ်ဓာတ် တို့သည်၊ ဗလဝါမုခိယော=ဗလဝါမုခ ဝဲပေါက်ကြီးပါးခုတို့ပေတည်း၊ ဧတာသု=ဤဝဲကြီးငါးခုတို့၌၊ သတ္တာ=သတ္တဝါတို့သည်၊ သီဒန္တာ=နစ်ကာ မြောကာနေကြ ရကုန်သည်ဖြစ်၍၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ=ဒုက္ခသိမ်းမှု၊ န မုစ္စရေ= မလွတ်နိုင်ကြကုန်။

၂။ တသွား=ထို့ကြောင့်၊ ပဏ္ဍိတော=လိမ္မာသောပညာရှိသည်၊
ဘေရဝေ=စေ့စေ့တွေးက အရေးကြီးကျယ် ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်း
လှကုန်သော၊ ဧတေ=ဤငါးပေါက်တို့ကို၊ ဒဠ္ဋိ=အတင်းအကျပ်၊ ဝိဓေယျ=
ပိတ်ဆို့ရာ၏၊ သံဝရေ=သံဝရတရားငါးပါးတို့ကို၊ နာတိမညေယျ=မလေး
မစားမပြုရာ၊ မုတ္တသံဝရော=စွန့်လွှတ်သောသံဝရတရား ရှိသည်၊
နောသိယာ=မဖြစ်လေသင့်။

၁။ သမုဒြာဝယ် စကြဝဠာတောင်ခြေမှ အဝီစိနယ်သို့ ကျအောင်
ထင်သော ဝဲကြီးတို့ကို ဗလဝါမုခ ဝဲဆိုသတတ်။

၂။ ထိုဝဲဂယက်နယ်သည် ယူဇနာ အရာမက ကျယ်သတတ်။

၃။ လမ်းမှားသော လှေသင်္ဘောတို့သည် အစွန်အဖျားမိခဲ့လျှင်
ဂယက်ငင်ရာဝဲသို့ပါ၍ ဗလဝါပေါက် အောက်အဝီစိထိ သွားရ
လေတော့သတတ်။

ယခု အဝီစိငရဲ၌ရှိကြသော သူအပေါင်းတို့သည် ပဉ္စဝိညာဉ်-
ဟူသော ဗလဝါမုခဝဲကြီးစုပ်ရာပါ၍ ကျရောက်သောသူတို့သာတည်း။
ဝတ္ထုဘေဒဝိညာဉ် ၅-ပါးပြီး၏။

ကိစ္စဘေဒဝိတ်

သမ္ပဋိန္ဒနပုဒ်၌- သံပုဒ်၊ ပဋိပုဒ်၊ ကုသုဓာတ်၊ ယုပစ္စည်း သုကို
စွပြု၊ ယုကိုအနုပြု၊ လောက၌ပေးအပ်လွှဲပုံသော ပစ္စည်းဝတ္ထု၊ အမှုအခင်း
တို့ကို ဝန်ခံသိမ်းပိုက်ခြင်းသည် သမ္ပဋိန္ဒနမည်၏။ ဤ၌လည်း ပဉ္စဝိညာဉ်
တို့၏ အာရုံကို ထိုပဉ္စဝိညာဉ်တို့ချုပ်သည်နောက် မပျောက်မကွယ်အောင်
တွယ်တာဆက်လက်၍ လက်ခံသိမ်းပိုက်မှုကိုပင် သမ္ပဋိန္ဒြိုင်းဆိုသည်။

သန္တီရဏပုဒ်၌- သံပုဒ်၊ ဓာတ်၊ ယုပစ္စည်း၊ ယုကို အနုပြု၊ နဝယ်ကို ကြီးပြု၊ လောက၌ စုံစမ်းစစ်ဆေး ဖွယ်ရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထု၊ အမှုအခင်း တို့ကို အလင်းသိသာအောင် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုသည် သန္တီရဏမည်၏။ ဤ၌လည်း သမ္ပဋိမျှိုင်းခံယူသိမ်းပိုက်၍ထားသော ပဉ္စာရုံကို ကုဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌ သိသာရအောင် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုကိုပင် သန္တီရဏဆိုသည်။

ထို့ကြောင့် ဤနှစ်ပါးသောစိတ်သည် ကိစ္စများ၍နှစ်ပါးဖြစ် လေသတည်း။ ပညာအများတတ်သော လူတစ်ယောက်သည် ပန်းပဲ အလုပ်နှင့်နေခိုက် ပန်းပဲဆရာခေါ်ရသတည်း။ ပန်းတိမ်အလုပ်နှင့်နေခိုက် ပန်းတိမ်ဆရာခေါ်ရသည်။ ဤအတူမှတ်။

ကိစ္စဘေဒစိတ်ပြီး၏။

အကုသုလဝိပါက်ပြီး၏။

ကုသလဝိပါက်

ကုသလဝိပါက်နှစ်ပါးမှာလည်း ဝတ္ထုဘေဒငါးပါး၊ ကိစ္စဘေဒ နှစ်ပါး၊ ဝတ္ထုဘေဒငါးပါးမှာလည်း အရိပ်ခိုက်နှစ်ပါး၊ အထည်ခိုက်သုံးပါး၊ ကိစ္စဘေဒနှစ်ပါးတွင် သန္တီရဏကိစ္စမှာ ဝေဒနာဘေဒအားဖြင့် နှစ်ပါး။

ကုသလဝိပါက်ပြီး၏။

အဟုတ်ကြံယာ

အာဝဇ္ဇနပုဒ်၌- အာပုဒ်၊ ဝဇ္ဇဓာတ်၊ ယုပစ္စည်း၊ ယုကိုအနုပြု။ လောက၌ အညာမှလာသောမြစ်ရေသည် ရေကြောင်းလိုက် တစ်ကြောင်း တည်းသွားရမည်ကို မသွားဘဲနှင့် ဝဲကြီးဝဲငယ်နှင့် တွေ့သောအခါ

လာခဲ့သော အစဉ်မှစ၍ ဝဲသို့သက်ကာ ချာချာပတ်ပတ် ချားရဟတ် ကဲ့သို့လှည့်လည်ခြင်းသည် အာဝဇ္ဇနမည်၏။ အာဝဇ္ဇနမည်၏။ အာဘောဂ မည်၏။

ဤ၌လည်း- ကံ,ကမ္မနိမိတ်,ဂတိနိမိတ်တည်း- ဟူသော အာရုံ၌တည်၍ မြစ်ရေအယဉ်ကဲ့သို့ ဘဝင်ကိစ္စနှင့် သွားမြဲ သွားရပါ မည်ကို မသွားလေဘဲ လမ်းမှဖဲကာ အာရုံဟောင်းကိုလွှတ်ပစ်၊ အာရုံသစ် ကိုတွယ်တာလျက် ချာကနဲလှည့်ဝဲလည်၏သို့ အတည်မသုံးဖဲ၍ရုန်း သည်ကို အာဝဇ္ဇန်းဆိုသည်။ ထိုအာဝဇ္ဇန်းသည် ကိစ္စအားဖြင့် တစ်ပါး တည်းသာ၊ ဒွါရဘေဒအားဖြင့် နှစ်ပါးဖြစ်၏။

ဟသီတုပ္ပါဒ်၌- ဟသီတပုဒ်,ဥပ္ပါဒ်ပုဒ်၊ ပြုံးခြင်းကိစ္စကို ဖြစ်စေ နိုင်သောစိတ်ဆိုလိုသည်။ ပြုံးခြင်းကိစ္စဆိုသည်မှာလည်း ကာမဂုဏ်နှင့် စပ်၍ပြုံးမှု၊ အချော်အသောနှင့်စပ်၍ပြုံးမှု မဟုတ်ပေ၊ မရုန့်မရင်း အပြစ်ကင်း၍ သန့်ရှင်းသိမ်မွေ့သော အနောဠာရိကအာရုံ၌ တစ်စုံ တစ်ခုသောအချက်နှင့်မျက်နှာကုဏ္ဍိ အနေစွင့်စွင့်ပွင့်ကာမျှသာတည်း၊ ရှေ့သွားသော ဘုရားပြုံးတော်မူသည်ကို နောက်နေအာနန္ဒာသိ သည်မှာ ကား- နှုတ်ခမ်းတော်စဉ်းငယ်အဖွင့်ဝယ် စွယ်တော်လေးဆူမှ တူယူအရပ် သို့ ထန်းလုံးသဏ္ဌာန်သောက်ရှူးကြယ်ပြန်သကဲ့သို့ အလျှံဝင်းဝင်း တောလုံးလင်းမျှ ထွက်သွားသောရောင်ခြည်တော်တို့ကို မြင်ပေ၍ နောက်နေ အာနန္ဒာ သိနိုင်ပါသတည်း။

[ဤကိုထောက်၍ ဘုရားရဟန္တာတို့ပြုံးမှုဝယ် အနည်းငယ်သွားပေါ် သည်လည်း ရှိ၏-ဟုသိသာရန်။]

အလင်္ကာ၌လည်း ရယ်ခြင်းခြောက်ပါးတွင် သွားပေါ်ရုံ ရယ်ခြင်း ဟူသော ဟသီတကို ဇေဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်၌ သွင်းပေသည်၊ အဟိတ်ကြိယာသည်

ကိစ္စအားဖြင့်နှစ်ပါးသာ၊ ဒွါရဘေဒနှင့်မှသုံးပါးရသည်၊ ဆိုရန်ကြွင်းကျန်သမျှကို အထက်မှာမှ ဆိုလတုံ။

အဟိတ်ကြိယာပြီး၏။

စိစစ်ဖွယ် ပဉ္စဝိညာဉ်

ယခုအခါ အဟိတ်စိတ်ဝယ် စိစစ်ဖွယ်တို့ကို ရွေးချယ်ထုတ်နုတ်၍ သရုပ်ထင်အောင်ဆိုအံ့။

ပဉ္စဝိညာဉ်ငါးခုတွင် ရှေ့လေးခုမှာ ဥပေက္ခာမြဲကြောင်းကား-

စက္ခု၊ရူပါရုံနှစ်ပါးစုသည် အားနည်းလှစွာသော ဥပါဒါရုပ်စုသာတည်း။ ဂွမ်းစိုင့်၊ဂွမ်းလုံးခြင်းတိုက်သော်လည်း မခိုက်မနာသကဲ့သို့ ဥပါဒါရုပ်ချင်းတိုက်မှုသည်လည်း မခိုက်မနာ၊ မနာခြင်းကြောင့် အခံဝတ္ထုမှ ပွင့်သောဝိညာဉ်သည် အလွန်အားနည်း၏။ ဖဿသည် အလွန်အားနည်း၏။ ဖဿတရားအားနည်းသည့်အတွက်ကြောင့် စက္ခုသမ္ပဿဇာဝေဒနာသည် ဥပေက္ခာအမှုနှင့် လျစ်လျူသာခံစားနိုင်လေသတည်း။ ဝေဒနာတရားအားရှိအားမဲ့၊ သုခဒုက္ခဖြစ်ရသည်မှာ ဖဿသည်သာ မူလတည်း။

ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ (ပါဠိ)

ယထာ ဖဿံ ဝေဒနာ ဝဝတ္ထာနတော၊ (အဋ္ဌကထာ)

(အနက်)-ယထာဖဿံ=ဖဿအားလျော်စွာ၊ ဝေဒနာဝဝတ္ထာနတော=ဝေဒနာအစားခြားနားစွာဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့်။

ဖဿသည် ကပ္ပိယနှင့်တူသည်။ ဝေဒနာသည် ကြောင့်ကြမစိုက်အလိုက်နှင့်ပြီးသော ဘုန်းကြီးနှင့်တူသည်။ အချို့အချဉ်အလေး၊ အပေါ့၊ အကောင်းအဆိုးမှာ ကပ္ပိယဖြစ်သူပြုလုပ် ချက်ပြုတ်စီမံ၍ ပေးရာခံစားရတော့သည်။

[နောက်ဝိညာဉ် သုံးပါးလည်းနည်းတူ။]

ကာယဝိညာဉ်ဒွေတို့၌ ဥပေက္ခာမဟုတ် ဒုက္ခသုခဖြစ်ကြောင်းကား-

အမှီမှာ ကာယဝတ္ထုဟူသော ဥပါဒါရုပ်ပင်၊ အာရုံမှာမူကား- မဟာဘုတ်ကြီးတို့ပေတည်း။ ဂွမ်းလုံးကို ပေပေါ်မှာတင်၍ တူနှင့်အလွတ်ထုရာ၌ တူချက်သည် အထုခံအားမတန်၍ ဂွမ်းတွင်မနေ၊ ပေအပြင်၌ တူချက်ရိုက်သဖြင့် အရိုက်ပြင်းထန် အသံပြင်းပြစွာဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ မဟာဘုတ်တို့သည် ကာယဝတ္ထု၌ ခိုက်သောအခါ ကာယဝတ္ထုတွင်မက ကာယဝတ္ထု၏ မှီရာမဟာဘုတ်၌ အာရုံဆိုက်သဖြင့် အခိုက်ပြင်းထန်လေ၏။

ဘယ်အခါ၌ ခိုက်သနည်း၊ ခိုက်သောအခါ သာယာဖွယ်ဖြစ်မှုအံ့၊ ဝတ္ထုမှီရာ မဟာဘုတ်တို့သည် အေးမြသောရေနှင့် တွေ့သောကြာပန်းတို့ကဲ့သို့ ချမ်းမြေ့သောအခြင်းအရာသို့ရောက်သဖြင့် နောက်ကာယဝိညာဉ်ပေါ်သော ကာယသုခဝေဒနာဖြင့်ပေါ်လာရန် ဧကန္တအကြောင်းဖြစ်ကြပေကုန်၏။

မသာယာဖွယ်မှုဖြစ်အံ့၊ ပွက်ပွက်ကြိုက်ဆူပူသော ရေနှင့် တွေ့သော ကြာပန်းတို့ကဲ့သို့ မချမ်းမြေ့သောအခြင်း အရာသို့ရောက်သဖြင့် နောက်ကာယဝိညာဉ်ပေါ်သော ကာယဒုက္ခဝေဒနာဖြင့် ပေါ်လာရန် ဧကန္တအကြောင်းဖြစ်ကြပေကုန်၏။ ဤ၌လည်း ခိုက်မှုနှင့်လျော်စွာ

ဖဿထူးပေါ်သည်၊ ဖဿနှင့်လျော်စွာ ဝေဒနာထူးပေါ်သည်။
ပစ္စဝိညာဉ်ပြီး၏။

သမ္ပဒိဋ္ဌိခြင်း

ပစ္စဝိညာဉ်တို့သည်ကား- ပစ္စဝတ္ထုကိုမှီကုန်သည်၊ သမ္ပဒိဋ္ဌိခြင်း
တို့ကား- ဟဒယဝတ္ထုကိုမှီကုန်သည်၊ ဝိညာဉ်တို့ကား- အနန္တရပစ္စည်း၊
သမ္ပဒိဋ္ဌိခြင်းတို့ကား- ပစ္စယုပ္ပန်၊ ဤသို့မှီရာကွဲပြားတရားတို့မှ အနန္တရပစ္စည်း၊
သမ္ပဒိဋ္ဌိခြင်းတို့ကား-ပစ္စယုပ္ပန်၊ ဤသို့မှီရာ ကွဲပြားသောတရားတို့မှ အနန္တရ
ပစ္စည်းကို အားယူ၍ ထူထောင်ရသောကြောင့် သမ္ပဒိဋ္ဌိခြင်းဒွေတို့မှာလည်း
ဥပေက္ခာဝေဒနာသာ မှန်သည်ဟုလား၏။

ဟဒယဝတ္ထုသည် အာရုံထကောင်းသော အကြည်မျိုးမှာကား-
မဟုတ်ပေ၊ ရွှေစင်ပကတိ၊ ဘော်စင်ပကတိတို့ကဲ့သို့ အနှစ်အတံ အားအင်
ရှိသော ဓာတ်ပေတည်း၊ ပစ္စဝတ္ထုတို့သည်ကား- အနှစ်ရှိသောဓာတ်
မျိုးမဟုတ်၊ ဖန်ဓာတ်မှန်ဓာတ်တို့ကဲ့သို့ အကြည်ဓာတ်သက်သက်သာ
တည်း၊ ထိုဝိညာဏဓာတ်သည်မူကား- ဝေဘူလပတ္တမြား ကဲ့သို့ အကြည်
လည်းဖြစ်၊ အနှစ်လည်းမှန်ပေ၏၊ ဤတွင် အနှစ်မျိုးမဟုတ်သော ပစ္စဝတ္ထု
ကိုမှီရ၍ အားခွဲလှသော ပစ္စဝိညာဉ်တို့မှ အနန္တရပစ္စည်းမှုကို အားယူ၍
ထူထောင်ရသောကြောင့် ဣဌ၊အနိဌမှာပင် ဥပေက္ခာသာမှန်သည်ဟု
ဆိုသင့်ပါ၏။

သမ္ပဒိဋ္ဌိခြင်းပြီး၏။

သန္တိရဏ

သုဒုက္ခဝေဒနာတို့မှာ အချင်းချင်းထိခိုက်ကြသော ကုဋ္ဌ၊အနိဋ္ဌ မဟာဘုတ်တို့၏တန်ခိုးကြောင့် တစ်မျိုးပေါ်လာသော ဝေဒနာစုဖြစ်ပေ၏။ ကာယဝတ္ထု၌မရှိကြသော ကာယဝိညာဉ်ဒွေတို့မှတစ်ပါး တခြားသောစိတ်တို့နှင့် မဆိုင်ကုန်၊ ဒေါမနဿဝေဒနာမှာလည်း ပကတိသောရေသည် မီးနှင့်ပေါင်းခိုက် ကြိုက်ကြိုက်ပွက်ဆူ ရေပူရေနွေး ဖြစ်ရသကဲ့သို့ ဒေါသဟူသော ဓာတ်ပူဓာတ်လောင်နှင့်ပေါင်းရမှ ဒေါမနဿဝေဒနာဟူ၍ဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဒေါသမူဒွေမှ တစ်ပါး တခြားသောစိတ်တို့နှင့် မဆိုင်ကုန်၊ အနိဋ္ဌာရုံ၌သာဖြစ်ရသော အကုသလဝိပါက်စိတ်တို့ကား သောမနဿနှင့်မထိုက်၊ ထို့ကြောင့် အကုသလဝိပါက်သန္တိရဏမှာလည်း ဥပေက္ခာသာယှဉ်လေသည်။ ကုသလဝိပါက်၌ မူကား-ကုဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံ၊အတိကုဋ္ဌာရုံတို့၏ တန်ခိုးကြောင့် နှစ်မျိုးဖြစ်ရလေသည်။

မေးမြန်းဖွယ်

မေး။ အကုသလဝိပါက်၌လည်း အနိဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံ၊ အတိကုဋ္ဌာရုံတို့၏တန်ခိုးကြောင့် နှစ်မျိုးပင်ရှိကောင်းသည်မဟုတ်လော-ဟူမူ။

ဖြေ။ နှစ်မျိုးလုပ်လိုလျှင် ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်သော်လည်း လုပ်ရလိမ့်မည်။ ဒေါမနဿဝေဒနာနှင့်သော်လည်း လုပ်ရလိမ့်မည်။ ဒုက္ခဝေဒနာသည် ကာယဝိညာဉ်စိတ်မှ ရွှေ့နိုင်သောအခွင့်မရှိ၊ ဒေါမနဿသည် ဒေါသနှင့်ခွဲနိုင်သောအခွင့်မရှိ၊ ဒေါသ၌ အဗျာကတလည်း ဖက်၍မရ။

သန္တိရဏပြီး၏။

အာဝဇ္ဇန်း

ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းမှာ အာရုံခန့်ချက်လက်ဦး ဆုံးကျခဲ့၍ ခံစားခွင့် မသာသောကြောင့် ဥပေက္ခာယှဉ်လေသည်။ ဝုဋ္ဌောခေါ် မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်းမှာလည်း ဝိပါက်အစဉ်ကိုဖြတ်၍ ဇောအစဉ်လာအောင် ပဲ့ပြင်မှု ကိစ္စနှင့်ကြောင့်ကြ ဖွယ်ရှိနေ၍ ခံစားမှုမှာ ဥပေက္ခာမျှဖြစ်ရလေသည်ဟု ဆိုကြ၏။

အာဝဇ္ဇန်းပြီး၏။

ဝိပါက်မည်ခြင်း

ဝိပါက်မည်ခြင်းကား- စိတ်သန္တာန်၌ဖြစ်သော စေတနာတည်း ဟူသောကံသည် ဘင်ခဏနှင့်ချုပ်သည်ရှိသော် တစ်ခုသောအခြင်း အရာကို ထိုစိတ်သန္တာန်၌ ထားခဲ့၍ချုပ်သည်။ ထိုအခြင်းအရာကို အဟိတဝိသေသလည်း ခေါ်သည်။ ဗီဇဘာဝလည်းခေါ်သည်။ ထိုဗီဇ ဘာဝသည် အကြင်မျှလောက် ပရမတ္ထဓမ္မအသီးဖြစ်၍မပေါ်သေး၊ ထိုမျှလောက် ထိုစိတ်သန္တာန်တွင် အစဉ်လိုက်ရော၍သာနေ၏။ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ဝိပါက်၊ကြိယာအားလုံးနှင့်ပင် မခြားမနားရောနိုင်၏။

ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်မှ ရင့်ရန်အကြောင်းနှင့်ဆိုင်တိုက်မိသောအခါ ထိုဗီဇဘာဝသည် ပရမတ္ထအသီးဖြစ်၍ပေါ်ပေမူ ထိုပရမတ္ထကို “ဝိပစ္စတိ ပရိဏတဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ ဝိပါကော”ဟူသောအနက်နှင့် ဝိပါက်ခေါ်ပေ သတည်း။ ဝိပစ္စတိ=ရင့်တတ်၏။ ပရိဏတဘာဝံ=ရင့်မာသောအဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ=ရောက်တတ်၏။ ဣတိတဿာ=ထို့ကြောင့်၊ ဝိပါကော=ဝိပါက် မည်၏။ ပရမတ္ထဓမ္မအသီးအခြားအနေနှင့် မပေါ်သေးသမျှကာလပတ်လုံး

နုသောအခိုက်ဖြစ်ခဲ့၍ ဝိပါကမဆိုရ၊ ကမ္မဇရုပ်တရားများသည်မူကား-
ထိုဗီဇဓာတ်မှ ဆက်လက်ဖြောင့်တက်၍ ဖြစ်ပေါ်သည်မဟုတ်၊ ဗီဇဓာတ်
၏အရှိန်အဝါကြောင့် ဝိပါကဓာတ်၏ အခြံအရံအသုံး အဆောင်အလို့ငှါ
ဖြစ်လာသော အာနိသံသဖလစုသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် နုသည်၊ရင့်သည်-
ဟု ဆိုခွင့်မရှိ၍ ဝိပါကမခေါ်ရ။

[ဤအနက်ကို အထက်သို့ရောက်မှ အကျယ်ဆိုမည်၊ ဝိပါကပုဒ်ကို ဖွင့်ကြသော
ဆရာတို့ကား-ရဇ္ဇိအလိုနှင့် ဖွင့်ဆိုကြကုန်၏၊ ရဇ္ဇိမဟုတ်ပေ။]
ဝိပါကမည်ဖြင်းပြီး၏။

ကြိယာမည်ခြင်း

ကြိယာမည်ခြင်းကား နှစ်ပါးရှိ၏-

၁။ အနုသယမရှိ၍ဖြစ်လာသော ကြိယာတစ်မျိုး၊

၂။ ကိစ္စမအောင်မြင်၍ဖြစ်လာသော ကြိယာတစ်မျိုး၊

၁။ လောကီကုသိုလ်တို့သည် အနုသယဓာတ်အစေးပြတ်သော
အခါ အကျိုးပေးမှုငြိမ်းကြကုန်၏၊ ကြီးငယ်ကိစ္စဆောင်ဖို့မျှသာ ဖြစ်
နေကြကုန်၏၊ ထိုကုသိုလ်တို့ကိုလည်း ရဟန္တာအဖြစ်သို့ရောက်သောအခါ
ကြိယာခေါ်သည်တစ်မျိုး၊

၂။ ဝိပါကမည်သည် သူ့ဗျာပါရနှင့်သူ ထူထောင်၍ထနိုင်သော
တရားစုမဟုတ်၊ ကဆုန်၊နယုန်တွင် မြေမှထ၍တက်သော ဓာတ်ခိုးတို့
သည် မိုးရည်မိုးပေါက်အဖြစ်သို့ရောက်သောအခါ လှုပ်ဖို့၊ပွားဖို့အား
အစွမ်းလမ်းဆုံးသဖြင့် ဓာတ်ဆုံးဓာတ်သေဖြစ်၍ မြေ၌ကျဖို့သာဖြစ်
ကြကုန်သကဲ့သို့ ကံစေတနာဖြစ်ခဲ့ရာမှ ထိုသန္တာန်တွင် အစဉ်တက်ပွား၍
လာသော ထိုဗီဇဘာဝဓာတ်နုသည် ဝိပါကအဖြစ်သို့ရောက်သောအခါ

လှုပ်ဖို့၊ပွားဖို့အားအစွမ်းလမ်း ဆုံးသဖြင့် ဓာတ်ဆုံးဓာတ်သေ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ အနုသယရှိသောသန္တာန်၌ အောင်မြင်သော ကိုယ်စွမ်းကိုယ်ရေး နှင့်ထကြ၍ ချုပ်ပြီးကာလလည်း ဗီဇဘာဝမျိုးဆက်ချနိုင်သော တရားစုကို ကုသိုလ်၊အကုသိုလ်ခေါ်သည်။

ပုဋ္ဌောအာဝဇ္ဇန်းတို့သည်ကား- သူတို့အစွမ်းနှင့်သူ ထူထောင်၍ ထကြကုန်၏။ ကံ၏အစက်အနက်မဟုတ်ကြပေကုန်၊ ထို့ကြောင့် ဝိပါက်လည်း မဟုတ်ကြလေကုန်၊ ဓာတ်ဆုံးဓာတ်သေဖြစ်ကြကုန်သော ဘဝင်သန္တီရဏတို့မှ ဆက်လက်ရကုန်သည်ဖြစ်၍လည်း ဗီဇဘာဝမျိုးဆက်ချဖို့ လှလှအောင်မြင်သော ကိစ္စလည်းမရှိကြကုန်၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်အဖြစ်သို့လည်း မရောက်ကြကုန်၊ ဝီထိစိတ်၊ဇောစိတ်တို့ကို ရှေးဦးစွာအစထူထောင်ရသော ကိစ္စကြိယာမျှသာဖြစ်ကြကုန်၍ ကြိယာမျှသာခေါ်ရကုန်သည်။

[ဤအနက်သည် အထက်၌လည်းလာလတံ့။]

ကြိယာမည်ခြင်းပြီး၏။

အဟိတ်မည်ခြင်း

အဟိတ်မည်ခြင်းကား အထူးယှဉ်သော သမ္ပယုတ်ဟိတ်-ဟူ၍ မရှိခြင်းပင်တည်း။ အဘယ့်ကြောင့် သမ္ပယုတ်ဟိတ်မရှိသနည်း၊ ကိစ္စဌာနသေးနုတ်လှ၍ မရှိသည်ဟုတ်၏။

၁။ ဟိတ်တို့မည်သည် အရှိန်အဝါကြီးလှစွာသော မဟာသာလနာမမည်တွင် အင်ကြင်းပင်တို့နှင့် တူကုန်၏။

၂။ အာဝဇ္ဇန၊ ဒဿန၊ သဝန၊ ဃာယန၊ သာယန၊ ဖုသန၊ သမ္ပဋိစ္ဆန၊ သန္တီရဏ၊ ဝဝတ္ထာပန၊ ဤကိစ္စ၊ ဤဌာနတို့သည် ရပ်နီးရွာနီး ကျတ်တီးမြေကြော အင်တိုင်းတောတို့နှင့်တူကုန်၏။

၃။ ဇောစသော ကိစ္စကြီး၊ဌာနကြီးတို့သည် ဟိမဝန္တာတောကြီး နှင့်တူကုန်၏။

အင်တိုင်းတော၌ပေါက်သော သစ်ပင်လည်း မဟာသာလ မဖြစ်နိုင်၊ မဟာသာလဖြစ်သော သစ်ပင်သည်လည်း အင်တိုင်းတော၌ မပေါက်နိုင်၊ ဟိမဝန္တာ၌သာ ပေါက်လေသတည်း၊ ဟိမဝန္တာ၌ပေါက်မှသာ မဟာသာလကြီး ဖြစ်နိုင်လေသတည်း။

သန္တီရဏသုံးခုသည် တဒါရုံဌာန၊ ပဋိသန္ဓိဌာန၊ ဘဝင်ဌာန- ဟူသော ဌာနကြီးတို့၌ဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း ဇနကကံအားမသန်၍ အဟိတ်ဖြစ်ရကုန်သည်၊ တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကံပင်ဖြစ်သော်လည်း ဆိုခဲ့ပြီး သောကိစ္စသေး၊ ဌာနသေးတို့၌ ပေးရသောအခါ အဟိတ်ဝိပါက်ကိုသာ ပေးရလေသည်၊ ကိစ္စဌာနပင်ကြီးသော်လည်း ချို့တဲ့သော အကြောင်း ရှိပြန်လျှင် အဟိတ်သာဖြစ်ရသည်။

ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်သည် ဇောကိစ္စရှိပါသော်လည်း အကြံအဖန် နှင့်မဖက်သော သက်သက်ပြုံးမှု၏ သေးနုသောကိစ္စဖြစ်၍ ဟိတ်တို့ မယှဉ်သည်၊ သဟိတ်ဝိပါက်တို့သည် အကြံအဖန်ပင် မရှိကုန်သော်လည်း ဇနကကံ၏အစွမ်းကြောင့် ဟိတ်ယှဉ်ကုန်သည်။

အဟိတ်မည်ခြင်းပြီး၏။

သမ္မတ

မေး။ ကုသိုလ်ဝိပါက်အရာ၌-တိဟိတ်ကံကြောင့် တိဟိတ်
ဝိပါက်လည်း ဖြစ်လာသည်၊ ဒွိဟိတ်ဝိပါက်လည်း ဖြစ်
လာသည်၊ အဟိတ်ဝိပါက်လည်း ဖြစ်လာသည်၊ ဒွိဟိတ်
ကံကြောင့် ဒွိဟိတ်ဝိပါက်လည်း ဖြစ်လာသည်၊ အဟိတ်
ဝိပါက်လည်း ဖြစ်လာသည်၊ ထို့အတူ ဒွိဟိတ်ဖြစ်သော
အကုသိုလ်ကံစုကြောင့် ဒွိဟိတ်ဖြစ်သော သဟိတ်အကု
သလဝိပါက်စိတ်သည်လည်း ဖြစ်ကောင်းသေးသည်
မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် အကုသလဝိပါက်မှ
အဟိတ်သာရှိလေသနည်း-မေးရန်။

ဖြေ။ အကုသိုလ်ဟိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောစေတနာသည် လွန်စွာ
လှုပ်ရှား၏၊ ကံဖြစ်၍ချုပ်ပြီးနောက် ဗီဇဘဝ အနေမှ
တက်၍ ဝိပါက်ဖြစ်ပေါ်သောအခါ ကောင်းစွာ တည်တံ့ခြင်း
ကိစ္စရှိသော ဟိတ်နှင့်ယှဉ်၍ မပေါ်နိုင်၊ အကုသိုလ်
စေတနာကို မဆိုထားဘိ တိဟိတ်စသော ကုသိုလ်စေတနာ
စုသည်ပင် အကုသိုလ်ဟိတ်ခြံရံခဲ့လျှင် အကျိုးပေးသော
အခါ ကံနှင့်တူစွာ ဟိတ်မပါနိုင် ရှိရချေသည်၊ ထို့ကြောင့်
အကုသလဝိပါက်စိတ်မှာ သဟိတ်ဟူ၍ မရှိပေသည်။

ဋီကာကျော်ဝါဒ

ဋီကာကျော်နည်းနှင့် ဖြေလျှင်လည်း ပြေပါ၏၊ သကုသလ
ဝိပါက်စိတ်စုသည် အဗျာကတဇကန်၊ အသောဘနဟိတ်စုသည်
အကုသိုလ်ဇကန်၊ ထို့ကြောင့် အကုသိုလ်ဟိတ်တို့နှင့်လည်း ယှဉ်ခွင့်မရှိ၊

အကုသိုလ်၏ အကျိုးဖြစ်သော ထိုဝိပါက်စု၌ ကုသိုလ်၏အကျိုးဖြစ်သော အလောဘစသော ဟိတ်တို့သည်လည်း မယှဉ်ထိုက်ကုန်၊ ထို့ကြောင့် အကုသလဝိပါက်စိတ်မှာ အဟိတ်သာရှိလေသတည်း။

[ဋီကာကျော်ဝါဒ]

သမ္ဘဝ၊ ဗျာဘိစာရဟူရာ၌-

၁။ လောက၌ ရေမှာအေးရန်၊ ပူရန်အကြောင်းနှစ်ပါး ထင်ရှား ရှိနေသည်ကား-သမ္ဘဝ၊

၂။ ယင်းသမ္ဘဝကြောင့် ရေဆိုလျှင်အအေးသာဟူ၍လည်းမကျ၊ အပူသာဟူ၍လည်းမကျ၊ နှစ်ဖက်ရဖြစ်နေသည်ကား- ဗျာဘိစာရ၊

၃။ မီးမှာ မီးအေး၊မီးပူဖြစ်ရန် အကြောင်းနှစ်ပါးထင်ရှား မရှိသည်ကား-အသမ္ဘဝ၊

၄။ ယင်းအသမ္ဘဝကြောင့် မီးဆိုလျှင်ပင် အပူသာဟုဆိုကြ သည်ကား-အဗျာဘိစာရ၊

ထို့ကြောင့် မီးယူခဲ့ရာ၌ ပူသောမီးယူခဲ့ဟု ထည့်ဖွယ်မရှိ၊ ရေယူခဲ့ ဟူရာ၌ ပူသောရေယူခဲ့၊ အေးသောရေယူခဲ့ဟု ထည့်သင့်သောအခါ၌ ထည့်မှသာ ကွဲပြားသည်၊ ဤအတူ-

၁။ အကုသလဝိပါက်စိတ်စုမှာ ဟိတ်နှင့်ယှဉ်ရန် အကြောင်း မရှိသည်ကား-သမ္ဘဝ မရှိခြင်းတည်း။

၂။ အကုသလဝိပါက်ဆိုလျှင် အဟိတ်သာဟုဆိုကြသည်ကား- ဗျာဘိစာရကင်းရှင်းခြင်းတည်း။

၃။ ကုသလဝိပါက်စိတ်မှာ ဟိတ်နှင့်ယှဉ်ရန် အကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိနေသည်ကား-သမ္ဘဝရှိခြင်းတည်း။

၄။ ယင်းသမ္ဘဝကြောင့် ကုသလဝိပါက်ဆိုကာမျှနှင့် အဟိတ်သာ ဟူ၍လည်းမကျ။ နှစ်ဖက်ရဖြစ်နေသည်ကား- ဗျာဘိစာရ ရှိခြင်းတည်း။

ထို့ကြောင့် အကုသလဝိပါက်ဟူရာ၌ အဟေတုက သဒ္ဓါထည့် ခွင့်မရှိ၊ ကုသလဝိပါက်ဟူရာ၊ ကြိယာဟူရာ၌သာ အဟေတုကသဒ္ဓါ ထည့် ရလေသည်။

သမ္ဘဝပြီး၏။

သင်္ခါရစစ်ချက်

မေး။ အဟိတ်စိတ်အဋ္ဌာရသကို သသင်္ခါရိကဆိုမည်လော၊ အသင်္ခါရိကဆိုမည်လော၊ နှစ်ပါးဆိုရမည်လော၊ နှစ်ပါးမှ အလွတ်ဆိုရမည်လော-မေးရန်။

ဖြေ။ ဋီကာကျော်အလိုနှင့် ဆိုပေမူ-ထက်မြက်သော တိက္ခ သဘော မရှိကြသောကြောင့် အသင်္ခါရိက မဆိုသာ၊ တိုက်တွန်းလောက်သော ကိစ္စမန္တယ်ကြ၍ တိုက်တွန်းဖွယ် ကိစ္စ မရှိကြသောကြောင့်လည်း သသင်္ခါရိက မဆိုသာ၊ အလွတ်သာတည်းဟုဆိုရပေမည်၊ အချို့ဆရာတို့ကား- အသင်္ခါရိက ယူကြကုန်၏။

စင်စစ်မူကား။ ။ ပဋိသန္ဓေ၊ဘဝင်၊စုတိကိစ္စရှိသော မဟာဝိပါက် တို့မှာသေခါနီးတွင် တိုက်တွန်း၍ထင်ရသော ကံ၊ကမ္မနိမိတ်၊ဂတိနိမိတ်ကို ယူ၍ဖြစ်ကြလျှင် သသင်္ခါရိက၊ ကံ၏အစွမ်းဖြင့် အလိုလိုထင်သော နိမိတ်ကိုယူ၍ ဖြစ်ကြလျှင် အသင်္ခါရိကမှတ်ကြရမည်၊ တဒါရုံကိစ္စရှိသော

မဟာဝိပါက်စုမှာ လျောက်ပတ်သော ဥတု၊အာဟာရ-စသည်နှင့်ဖြစ်ရလျှင် အသင်္ခါရိက၊ မလျောက်ပတ်စုနှင့်ဖြစ်ရလျှင် သသင်္ခါရိက မှတ်ကြရသည်။

၁။ ပဋိသန္ဓေ၊ဘဝင်၊စုတိကိစ္စရှိသော သန္တိရဏနှစ်ခု၊ တဒါရုံ ကိစ္စရှိသော သန္တိရဏသုံးခုတို့ကို ထိုမဟာဝိပါက် နှင့်တစ်ချက် တည်းဆိုခွင့် မဆိုက်လော။

၂။ ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သောသင်္ခါရနှင့် သသင်္ခါရခေါ်သော အကြောင်း စုကြောင့် ယခုဖြစ်လာသော ဆဒ္ဒါရိကဇောတို့ကို သသင်္ခါရိက ဆိုရသဖြင့် ထိုဇောတို့၏ ရှေ့သွားနောက်လိုက်ဖြစ်ကြသော ဆဒ္ဒါရိကအဟိတ် စိတ်တို့ကို သသင်္ခါရိကဆိုခွင့် မဆိုက်လော။

၃။ အသင်္ခါရိကဇောတို့၏ ရှေ့သွားနောက်လိုက်ဖြစ်ကြသော ဆဒ္ဒါရိကအဟိတ်စိတ်တို့ကို အသင်္ခါရိက ဆိုခွင့် မဆိုက်လော။

၄။ ဟသိတုပ္ပါဒ်မှာလည်း ဖြစ်ခွင့်နှင့်ယှဉ်၍ ပေးလျှင်ဖြစ်မည်၊ မယှဉ်လျှင်လည်း မဖြစ်ပေရကား- နှစ်ပါးဆိုခွင့် ရှိသည်ပင်။

ထို့ကြောင့် အဟိတ်စိတ်အဋ္ဌာရသကို နှစ်ပါး၌ပင်ထည့် ခွင့်မြင်သည်၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ၌ မဟောသည်မှာ သူတို့အတွက်နှင့် အသီးထွက် လောက်သော သင်္ခါရကိစ္စမရှိကြ၍ မဟောသည်ဆိုရမည်။

သင်္ခါရစစ်ချက်ပြီး၏။

အဟိတ်စိတ် ၁၈-ခုပြီး၏။

ကာမာဝစရစိတ် ၂၄-ခု သောဘဏမည်ခြင်း

သဒ္ဓါ၊သတိ၊ဟိရိ၊ဩတ္တပ္ပ-စသော ၂၅-ပါးသော စေတသိက် တို့သည်သာလျှင် စင်ကြယ်ကောင်းမြတ် ချီးမွမ်းအပ်သော ကိစ္စလက္ခဏာ ရှိကြပေကုန်သည်ဖြစ်၍ စင်စစ်အားဖြင့် သောဘဏမည်ကုန်၏။ ထိုစေတသိက်တို့ နှင့်ယှဉ်ကုန်သော တရားတို့သည်လည်း အလားတူ ကောင်းမြတ်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ သောဘဏမည်ကုန်၏။ အဟိတ် တရားသည် ထိုသောဘဏအစစ်တို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းမရှိကုန်၊ အကုသိုလ် စိတ်တို့သည်ကား-ထိုသောဘဏ အစစ်တို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ် ကုန်သော မောဟ၊အဟိရိက၊အနောတ္တပ္ပ-စသည်တို့နှင့် ယှဉ်ကြကုန် သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုနှစ်ပါးတို့ကို အသောဘဏဆိုရကုန်သည်။

သောဘဏမည်ခြင်းပြီး၏။

လက္ခဏ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်

ကာမာဝစရ=ကာမာဝစရစိတ်သည်၊ ပရိတ္တလက္ခဏံ=သေးငယ် နုတ်ဖွဲ့သောလက္ခဏာရှိ၏။ ကာမတဏှာယ=ကာမတဏှာ၏။ ဂေါစရ ဘာဝရသံ=ကျက်စားကျင်လည်ရာဖြစ်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။ စဉ္ဇလပစ္စုပဋ္ဌာန်= တုန်လှုပ်လွယ်သောအဖြစ်လျှင် ထင်ရသောအခြင်းအရာရှိ၏။ အကုန် နဲ့စပ်အောင် ပဒဋ္ဌာန်ရှာလေ။

လက္ခဏ၊ရသ၊ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ပဒဋ္ဌာန်ပြီး၏။

ကုသလသဒ္ဓါ၏အနက်

ဆောင်။ ။ အနာကင်းလစ်၊ အပြစ်ကင်းကွာ၊ အလိမ္မာနှင့်၊
ချမ်းသာကောင်းကျိုး၊ လေးမျိုးအချက်၊
ကုသိုလ်နက်။

ကုသလသဒ္ဓါသည် အနာကင်းသည်ကိုလည်းဟော၏၊ ကောင်းကျိုးပေးသည်ကိုလည်းဟော၏-ဟူလိုသည်။ အနိဋ္ဌရုပ်စုသည် ရုပ်၏ရောဂါမည်၏။ ကိလေသာစုသည် နာမ်၏ရောဂါမည်၏။ စိတ်သန္တာန်၌ နာမ်ရောဂါစွဲ၍ အပါယ်ငရဲ၌ တလူးလဲလဲခံနေကြရသည်။ ဘုရားကား- နာမ်ရောဂါကို ကုသသောဆေးသမားကြီး ပင်တည်း။

တိကိစ္ဆကောတိ ခေါ် ဘိက္ခဝေ တထာဂတဿေတံ အဓိဝစနံ။

အနက်ကား။ ။ ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတို့၊ တိကိစ္ဆကောတိ ဧတံ=ဆေးသမား ဆေးသမားဆိုသည်ကား၊ ခေါ်=ဧကန်စစ်စစ်၊ တထာဂတဿ=ငါဘုရား၏၊ အဓိဝစနံ=အမည်တည်း။

အနာကင်းခြင်းအနက်

ငါဘုရားမှ ဆေးသမားအစစ်၊ သည့်ပြင်-သမားတုသမားယောင်သာ-ဟူလိုသည်။ သည့်ပြင်ဆေးဆရာတို့မှာ ရုပ်နာမ်ကိုသာ ကုနိုင်သည်။ ရုပ်နာမ်တွင်လည်း တစ်ဘဝတွင်သာ ကုနိုင်သည်။ နာမ်နာမငြိမ်းလျှင် ရုပ်နာတလဲလဲသာနေ၏။ ဘုရားမှာ နာမ်နာကိုကုသည်။ နာမ်နာငြိမ်းလျှင် ရုပ်နာလည်း အမြစ်ပြတ်တော့သည်။ အမြစ်ပြတ်အောင် ကုနိုင်မှ ဆေးသမားလမ်းဆုံး၊ ကမ်းဆုံးရောက်သည်။ ဆေးသမားလမ်းဆုံး၊ ကမ်းဆုံးရောက်အောင်တတ်မြောက်ပေသည်ကား-ဘုရားရှင်ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ငါဘုရားသာလျှင် ဆေးသမားအစစ်ဖြစ်သည်-ဟု

ဟောပေသည်။ ကုသိုလ်တရားတို့ကား- နာမ်နာကို ပယ်ရှားသော
ဆေးဝါးဓာတ်စာတို့ပေတည်း။

အနာကင်းခြင်းအနက်ပြီး၏။

အပြစ်ကင်းခြင်းအနက်

သံကိုဖျက်သည်ကား-သံချေးတည်း၊ သံချေး၏ကိစ္စကား-
မှီရာသံကို မကျန်မကြွင်း၊ အတင်းစားမှုပေတည်း၊ စားဖန်များလျှင်
သံသားကုန်းဆုံး၊ သံသက်ပြုန်း၍ လုံးလုံးဖွဲပြာဖြစ်လေ၏။ ဤကား-
အညစ်အကြေးအချေးအညော်တို့၏ ဓမ္မတာတည်း၊ ထိုအညစ်အကြေး
ဟူသော ဓာတ်ချေးသည် စင်စစ်အားဖြင့် နိဗ္ဗာန်တစ်ခု၌သာ အရှင်း
လွတ်၏။ မဂ်ဖိုလ်တို့မှာပင် ဇရာ၊မရဏ-ဟူသော ဓာတ်ချေး၊ ဓာတ်လောင်
ရှိကြကုန်၏။ တေဘူမကဓမ္မတို့ဝယ် ဆိုဖွယ်မရှိ၊ ဤအရာ၌ကား
ဖြူစင်သောစိတ်သန္တာန်ကို သံချေးအလား အကုန်စားတတ်သော
ကိလေသာတို့ကိုအပြစ်ဆိုသည်။ ထိုအပြစ်ကို ပယ်မှုကြောင့် ကုသိုလ်
ခေါ်သည်။

အပြစ်ကင်းခြင်းအနက်ပြီး၏။

[အလိမ္မာကောင်းကျိုးပေးတို့မှာ သိသာပြီ၊ အစဉ်အလာ မှန်လှစွာ
သော ဤအနက် လေးဦးတို့ကို အထူးမြတ်နိုးရမည်။]

သတလိင်္ဂံဿ အတ္တဿ၊

သတလက္ခဏာဓာရိနော။

ဧကင်္ဂဒဿီ ဒုဗ္ဗေဓော၊

သတဒဿီ စ ပဏ္ဍိတော။ ။

အနက်ကား။ ။ ဒုဓမ္မဓာ=ပညာနည်းသောသူသည်၊
သတလိင်္ဂဿ=အရာမကသော ပဝတ္ထနိမိတ်ရှိ ထသော၊ သတလက္ခဏာ
ဓာရိနော=အရာမကသော သဘောလက္ခဏာကို ဆောင်ပေထသော၊
အတ္ထဿ=အနက်ခြင်၏၊ ဧကင်ဒဿီ=တစ်ခုသောအစိတ်ကိုသာ
မြင်နိုင်၏၊ ပဏ္ဍိတောစ=ပညာရှိသည်သာလျှင်၊ သတဒဿီ=အရာမကကို
မြင်နိုင်၏-

ဟု လာသော ထေရဂါထာပါဌ်နှင့်အညီ-သတဒဿီဖြစ်တော်
မူကြပေကုန်သော ဆရာမြတ်တို့၏ ဉာဏ်စွမ်း ပြဆိုကြသော ဝိဂြိုဟ်
လက်သစ်များကို လျစ်လျူရှုအံ့။

[ကုသိုလ်၏ လက္ခဏာကို ရှေး၌ဆိုခဲ့ပြီ။]

ကုသလသဒ္ဓါ၏အနက်ပြီး၏။

ကုသိုလ်၏အကြောင်း

၁။ ပဋိရူပဒေသဝါသ=သူတော်ကောင်းတရား ထွန်းကားပေလတ်
လျောက်ပတ်သင့်တင့်သော မြို့ရွာဒေသ၌ နေထိုင်ခြင်းတစ်ပါး၊

၂။ ပုဗ္ဗေစကတပုညတာ=ပြုခဲ့ဖူးသော ဘုန်းကံ ပါရမီရှိခြင်း
တစ်ပါး၊

၃။ သပ္ပရိသူပနိဿယော=သူတော်ကောင်းတို့ ကြည်ညို လေး
မြတ် ဆည်းကပ်မှီတွယ်ခြင်းတစ်ပါး၊

၄။ အတ္တသမာပဏိမိ=စိတ်ထား၊ သဘောထား ကောင်းခြင်း
တစ်ပါး၊

ကုသိုလ်ဖြစ်ရန်အကြောင်းလေးပါး၊ ဤလေးပါးသည် တစ်ခုခု
သောဘဝ၌ တစွန်းတစ ထူထောင်မိသည်ရှိသော် အဆက်ဆက်

အဆင့်ဆင့် အပြန်ပြန်လည်၍ သွားတတ်သောကြောင်း စက်လေးပါး
မည်၏။

ကုသိုလ်၏အကြောင်းပြီး၏။

သောမနဿ၏အကြောင်း

- ၁။ သောမနဿပဋိသန္ဓိကတာ=သောမနဿ ဝိပါက်စိတ်ဖြင့်
ပဋိသန္ဓေနေခဲ့ခြင်း၊
- ၂။ သဒ္ဓါဗဟုလတာ=သဒ္ဓါစရိုက်ပြောခြင်း၊
- ၃။ ဝိသုဒ္ဓိဒိဋ္ဌိ=သမ္မာအယူဖြူစင်ခြင်း၊
- ၄။ အာနိသံသဒဿာဝိတာ=ကံတို့၏ အကျိုးအာနိသင်ကို
မြင်နိုင်ခြင်း၊
- ၅။ ဣဋ္ဌာရမ္မဏသမာယောဂေါ=အလိုရှိအပ်သော အလှူဝတ္ထု၊
အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်စသော ဣဋ္ဌာရုံနှင့်တွေ့ကြုံခြင်း၊
- ၆။ ကဿစိ ပိဋ္ဌာဘာဝေါ=အနှောင့်အယှက်မှကင်းခြင်း၊
[သောမနဿဖြစ်ရန်အကြောင်းစု။]

ဆောင်။ ။ သန္ဓေ၊သဒ္ဓါ၊ သမာ၊ နိသင်၊ လိုအင်ပြည့်နက်၊
နှောင့်ယှက်မသန်း၊ ဤခြောက်ခန်း၊ ဝမ်းမြောက်
ကုသိုလ်ချက်။

- ၁။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ=ဘုရားဂုဏ်၌သက်ဝင်ခြင်း၊
- ၂။ ဓမ္မာနုဿတိ=တရားဂုဏ်၌သက်ဝင်ခြင်း၊
- ၃။ သံဃာနုဿတိ=သံဃာဂုဏ်၌သက်ဝင်ခြင်း၊
- ၄။ သီလာနုဿတိ=မိမိသီလဂုဏ်၌သက်ဝင်ခြင်း၊

- ၅။ စာဂါနုဿတိ=မိမိ၏ဒါနဂုဏ်၌သက်ဝင်ခြင်း၊
- ၆။ ဒေဝတာနုဿတိ=နတ်မျိုးစေ့၊သိကြားမျိုးစေ့ဖြစ်ပေသော မိမိလက်ရှိ သူတော်ကောင်းဥစ္စာရတနာ ခုနစ်ပါးတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး၌သက်ဝင်ခြင်း၊
- ၇။ ဥပသမာနုဿတိ=နိဗ္ဗာန်၏ဂုဏ်ကျေးဇူး၊ ယခုဘဝတွင် ကိလေသာတို့မှ ငြိမ်းခွင့်ရဖူးသော ကျေးဇူးကို အောက် မေ့ခြင်း၊
- ၈။ လူခပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနံ=သဒ္ဓါနည်း၍မွဲခြောက်သော စိတ်နှလုံး ရှိသော သူကို ဝေးစွာရှောင်ကွင်းခြင်း၊
- ၉။ သိနိဒ္ဓပုဂ္ဂလသေဝနာ=သဒ္ဓါပို၍ယိုယွင်းသော စိတ်နှလုံး ရှိသော သူနှင့်အတူ ပေါင်းသင်းခြင်း၊
- ၁၀။ ပသာဒနိယသုတ္တန္တပစ္စဝေက္ခနာ=အထူးကြည်ညိုဖွယ် ကောင်းလှသော သုတ္တန်တရားများကို ကြားနာသက်ဝင် ဆင်ခြင်မှုများခြင်း၊
- ၁၁။ တဒဝိမုတ္တတာ=ပီတိသောမနဿဖြစ်လိုလှသော စိတ် သဘောအမြဲညွတ်ခြင်း၊

ဤပီတိသမ္မောဇ္ဈင်ပွားရန် တရား ၁၁-ပါးသည်လည်း သော မနဿအကြောင်းစုပင် လာ၏။

ဆောင်။ ။ ဗုဒ္ဓံ၊ ဓံ၊ သံ၊ သီ၊ စာဂီ၊ ဒေဝ၊ သတ္တဓနိ၊ ကြည်ဘိ လူခြောက်၊ ပေါင်းမြောက်လူစို့၊ ကြည်ညိုဖွယ်မှု၊ သုတ်စုလေ့ကျက်၊ နှစ်သက်ဆန္ဒ၊ လိုလှစွဲလမ်း၊ ဆယ့်တစ်ခန်း၊ ဝမ်းမြောက်ကုသိုလ်ချက်။

[ဤ၌ ရှေးခုနစ်ခုမှ တစ်ခုတစ်ခုနှင့် နောက်လေးခုကိုတွဲ၊ ၅-ခု ၇-လီဖြစ်၏။]
သောမနဿ၏အကြောင်းပြီး၏။

ဥပေက္ခာ၏အကြောင်း

- ၁။ ဥပေက္ခာပဋိသန္ဓိကတား=ဥပေက္ခာဝိပါက်စိတ်ဖြင့်
ပဋိသန္ဓေနေခဲ့ခြင်း၊
- ၂။ အပ္ပသဒ္ဓတာ=သဒ္ဓါနည်းပါးခြင်း၊
- ၃။ အဝိသုဒ္ဓိဒိဋ္ဌိတား=အယူမစင်ကြယ်ခြင်း၊
- ၄။ အာနိသံသအဒဿာဝိတား=ကံ၏အကျိုးအာနိသင်ကို
အမြင်နည်းပါးခြင်း၊
- ၅။ မဇ္ဈတ္တာရမ္မဏသမာယောဂေါ=မမြတ်နိုးလောက်သော
မဇ္ဈတ္တာရုံနှင့်တွေ့ကြုံခြင်း၊
- ၆။ ပိဋိကတား=အနှိပ်အစက်အနှောင့် အယှက်မကင်းခြင်း၊

[ဥပေက္ခာဖြစ်ရန်အကြောင်းစု။]

ဤဥပေက္ခာကုသိုလ်စုသည်ကား- သောမနဿကုသိုလ်
အောက်ယုတ်ညံ့၏။ အချို့သူတို့ကား သမ္ပယုတ်သင်္ခါရတူခဲ့ကြလျှင်
သောမနဿထက် ဥပေက္ခာကသာရမည်-ဟူကြကုန်၏။ သဒ္ဓါနည်းလှ၍
ဖြစ်ရသော ဥပေက္ခာကုသိုလ်စု၊ အယူမစင်ကြယ်၍ဖြစ်ရသော ဥပေက္ခာ
ကုသိုလ်စု၊ အကျိုးအာနိသင်ကို အမြင်နည်းပါး၍ဖြစ်ရသော ဥပေက္ခာ
ကုသိုလ်စုသည် ချို့ငဲ့မှုကြောင့်ဖြစ်ပေရကား အလွန်ယုတ်ညံ့သော
ဥပေက္ခာကုသိုလ်စုသာတည်း။

မောဟစရိုက်အားကြီးသောသူအားလည်း ကုသိုလ်ဖြစ်သည်
ရှိသော် ဥပေက္ခာကုသိုလ်သာ ဖြစ်ခွင့်ရှိသည်။ ဤသို့စသည်ဖြင့် အဇ္ဈတ္တ
သန္တာန်မပြုစင်၍ ဥပေက္ခာအနေမျှဖြစ်ရသော ကုသိုလ်မှု၊ ဗဟိဒ္ဓအတွက်
နှင့်နှောင့်ယှက် ခြင်းရှိနေ၍ ဥပေက္ခာအနေမျှဖြစ်ရသော ကုသိုလ်မှု၊
အလှူဝတ္ထုမစင်ကြယ်၍ ဥပေက္ခာအနေမျှဖြစ်ရသော ကုသိုလ်မှု၊

အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ယုတ်ညံ့လှ၍ ဥပေက္ခာအနေမျှဖြစ်ရသော ကုသိုလ်မှု၊ ပစ္စည်းဝတ္ထုကို စွန့်မှုငြိတွယ်သည် ဖြစ်၍ ဥပေက္ခာအနေမျှဖြစ်ရသော ကုသိုလ်မှု၊ မိမိပြုကျင့်ရင်းမဟုတ်ဘဲနှင့် မလွဲသာ၍ပြုရသော ဥပေက္ခာမှု-ဟူသမျှသည် ဥပေက္ခာယုတ်၊ဥပေက္ခာညံ့သာတည်း။

သောမနဿထက် မြတ်သောဥပေက္ခာမူကား သမာဓိကြီးလှ၍ဖြစ်သောဥပေက္ခာ၊ ဉာဏ်ပညာအမြင်ကြီး လှ၍ဖြစ်သောဥပေက္ခာ၊ အဇ္ဈာသယကြီးမြတ်လှ၍ဖြစ်သောဥပေက္ခာစသည်သာလျှင် သမ္ပယုတ်သင်္ခါရတူမျှပါလျက် သောမနဿထက် ဥပေက္ခာအတွက် သာလွန်မြင့်မြတ်ပေသတည်း။ အပ္ပနာအရာ၌ သမာဓိကြီးသည် အတွက်ကြောင့် အထက်အထက်သော ဥပေက္ခာစွာန်စုမြတ်ပေသတည်း။ ဉာဏ်ပညာအမြင်ကြီးလှသောသူတို့မှာ ဒါနစသော အောက်အောက်သော ကုသိုလ်မှုနယ်များသည် အားရဖွယ်မဖြစ် လျစ်လျူရှုမှုသာဖြစ်သတည်း။

ဘုရားအမျိုးရှိသော သံဃာလေးသိန်းကို သိကြားဖန်ဆင်းသော မဏ္ဍပ်၌ ခုနစ်ရက်ယနာဆွမ်းလှူသော် လည်း လျစ်လျူရှုသောဖြစ်သော မဟာသင်္ခပုဏ္ဏား၊ အသက်ထက်ဆုံး တစ်နေ့တစ်နေ့လျှင် ငါးသိန်းငါးသိန်းကုန်အမြဲ လှူသော်လည်း လျစ်လျူရှုသောဖြစ်သော မဟာသီဝလိမင်းကြီးတို့မှာကား အဇ္ဈာသယကြီးမြတ်လှသော အတွက်ပေတည်း။

ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်အရာ၌-

၁။ သတ္တမဇ္ဈတ္တတာ=သတ္တဝါ၌ လျစ်လျူရှုနိုင်ခြင်းတစ်ပါး၊

၂။ သင်္ခါရမဇ္ဈတ္တတာ=ပစ္စည်းဝတ္ထုသင်္ခါရအစုတို့၌ လျစ်လျူရှုနိုင်ခြင်းတစ်ပါး၊

၃။ သတ္တသင်္ခါရ ကေလာယန ပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ=သတ္တဝါနှင့် ပျော်တတ်သောသူ၊ ပစ္စည်းဝတ္ထုတို့နှင့် ပျော်တတ်သောသူ၊ သတ္တဝါကို

စုံမက်ခင်မင်တတ်သောသူတို့ကို ဝေးစွာရှောင်ကွင်းခြင်းတစ်ပါး၊

၄။ သတ္တသင်္ခါရမဇ္ဈတ္တ ပုဂ္ဂလသေဝနတာ=သတ္တဝါ၊ သင်္ခါရနှစ်ပါး
တို့၌ လျစ်လျူအားကြီးသောသူနှင့် ပေါင်းဖက်ခြင်းတစ်ပါး၊

၅။ တဒဝိမုတ္တာ=ထိုဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်၌ ညွတ်သောစိတ်ရှိခြင်း
တစ်ပါး၊

ဤငါးပါးသည်လည်း ဥပေက္ခာဖြစ်ကြောင်း-ဟုလာ၏။ ဤ
ဥပေက္ခာသည်ကား အထွတ်အမြတ်ပေတည်း။

ဥပေက္ခာ၏အကြောင်းပြီး၏။

ဉာဏသမ္ပယုတ်၏အကြောင်း

၁။ ဉာဏသမ္ပာရကုသိုလ်ကံအကျိုးပေးသော ပဋိသန္ဓေရှိခြင်း၊

၂။ စိုးရိမ်မှု၊ကြောင့်ကြမှုကင်းရှင်းသော ဘဝဖြစ်ခြင်း၊

၃။ ဣန္ဒြေကြီးသောအရွယ်သို့ရောက်ခြင်း၊

၄။ ကိလေသာနိုင်ငံသို့ အလိုက်အစားနည်းပါးခြင်း၊

[ဤလေးပါးသည် ဉာဏသမ္ပယုတ်၏အကြောင်းတည်း။]

ကမ္မတော ဥပပတ္တိတော ဣန္ဒြိယပရိပါကတော
ကိလေသဒ္ဓရိဘာဝတော။

[အဋ္ဌသာလိနီ။]

ကုသိုလ်သည် ပုညသမ္ပာရ ကုသိုလ်၊ ဉာဏသမ္ပာရ ကုသိုလ်
နှစ်ပါး၊ လောက၌ အပြစ်ကင်းသော အတတ်မျိုး၊ ပညာမျိုး၊ ဝိဇ္ဇာမျိုး၊
သာသနာ၌ တရားကျမ်းဂန်မျိုးတို့ကို လေ့လာအားထုတ်ခြင်းအမှု၊
သူတစ်ပါးတို့ကို သင်ကြားပြောဟောသောအမှု၊ အများတတ်ရန်

ကျမ်းဂန်စာအုပ် ပြုလုပ်စီရင်သောအမှု၊ ဤအမှုများသည် ဉာဏသမ္ဘာရ ကုသိုလ်မှုပေတည်း။

မိမိမလေ့လာနိုင်ရှိရသည်ကို ရှုတ်ချ၍ သူတစ်ပါးလေ့လာ သည်ကို ကြည်ညိုမှု၊ ရိုသေမှု၊ ချီးမွမ်းမှု၊ ပူဇော်မှု၊ ချီးမြှောက်မှု၊ ထောက်ပံ့မှု၊ ပြုစုပျိုးထောင်မှု၊ ကျမ်းစာဆောင်တို့ကို အရှည်စည်ကား ပွားများဖြစ် ထွန်းအောင် ကြေးငွေပေး၍ ရေးသားထူထောင်မှုများသည်လည်း ကောင်း၊ အလိမ်အမာဉာဏ်ပညာကို တောင့်တ၍ ပြအပ်သောဒါနမှု၊ သီလမှု၊ ဝေယျာဝစ္စမှုစသည်များသည်လည်းကောင်း ဉာဏသမ္ဘာရတွင် အဝင်အပါဖြစ်၏။

ယော ဟိ ပရေသံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊ အနုဝဇ္ဇာနိ သိပ္ပါယတနကမ္မာယတနဝိဇ္ဇာဌာနာနိ သိက္ခာပေတိ၊ ဓမ္မကထိကံ သက္ကာရံ ကတွာ ဓမ္မံ ကထာပေတိ၊ အာယတိံ ပညဝါ ဘဝိဿာမီတိ ပတ္ထနံ ပဌပေတွာ နာနပ္ပကာရကံ ဒါနံ ဒေတိ၊ တဿ ဧဝရူပံ ကမ္မံ ဥပနိဿာယ ကုသလံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

[အဋ္ဌသာလိနီ။]

အနက်ကား။ ။ ယော=အကြင်သူသည်၊ ပရေသံ=သူတစ်ပါး တို့အား၊ ဓမ္မံ=တရားကို၊ ဒေသေတိ=ဟောပေ၏၊ (တရားကျမ်းဂန် ဟောပြောပို့ချသည်ကို ယူ။) အနုဝဇ္ဇာနိ=အပြစ်ကင်းကုန်သော၊ သိပ္ပါယတန ကမ္မာယတန ဝိဇ္ဇာဌာနာနိ=အသက်မွေးကျောင်းဖြစ်သော အတတ်မျိုး၊ အမှုမျိုး၊ ပညာမျိုးတို့ကို၊ သိက္ခာပေတိ=သင်ကြားပြသ၏၊ (ပန်းရန်၊ ပန်းပု၊ ပန်းပဲ၊ ပန်းတိမ်စသည်ကား-သိပ္ပ၊ ကုန်သွယ်မှု၊ လယ်လုပ်မှု စသည်ကား-ကမ္မ၊ ပကတိလူတို့၏ ကြံဖန်ပြုလုပ်ခြင်းငှါ မတတ်ကောင်း

သော ဂါထာမန္တရား ဆေးဝါးအင်းအိုင်ပညာမျိုး၊ ဗေဒင်ပညာမျိုး စသည်ကား-ဝိဇ္ဇာ၊ ဤသိပ္ပ၊ကမ္မ၊ဝိဇ္ဇာတို့ကို စင်ကြယ်သောစိတ်ဖြင့် သူတစ်ပါးတို့အား သင်ကြားပြသခြင်းသည် ဉာဏသမ္ဘာရ ကုသိုလ်မည်၏-ဟူလိုသည်။) ဓမ္မကထိကံ=တရားဟောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သက္ကာရံကတွာ=ပူဇော်သက္ကာရပြု၍၊ ဓမ္မံ=တရားကို၊ ပရေသံ=သူတစ်ပါးတို့အား၊ ကထာပေတိ=ဟောပြောစေ၏၊ (မိမိကပစ္စည်းဝတ္ထုစိုက်ပျိုးလျှင် လူပညာရှိ၊ ရဟန်း ပညာရှိတို့ကိုပင့်ခေါ်၍ ပရိသတ်အများအားတရားနာ အစည်းအဝေးပြု၍ ပေးသည်။) အာယတိ=နောင်သောအခါ၌၊ ပညဝါ=ပညာရှိသည်၊ ဘဝိဿာမိ=ဖြစ်ရလတံ၊ ဣတိ=ဤသို့၊ ပတ္ထနံ=ဆုတောင်းခြင်းကို၊ ပဌပေတွာ=ဖြစ်စေ၍၊ နာနပ္ပကာရကံ=အထူးထူးအပြားပြားသော၊ ဒါနံ=ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို၊ ဒေတိ=ပေးလှူ၏၊ တဿ=ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဧဝရူပံ=ဤသို့သဘောရှိသော၊ ကမ္မံ=ကံကို၊ ဥပနိဿာယ=မှီ၍၊ ကုသလံ=ကုသိုလ်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ=ပြုသည်ရှိသော်၊ ဉာဏသမ္မယုတ္တံ=ဉာဏ်ပညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ=ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

တရားကျမ်းဂန်မျိုးဆိုခဲ့ပြီးသော သိပ္ပ၊ကမ္မ၊ဝိဇ္ဇာတို့ကို ဆိုသောလောကီကျမ်းဂန်မျိုးတို့ကို လက်ခံကျွေးပေး၍ ရေးသားပြုစုမှုများသည် ဆိုဖွယ်မရှိ၊ ဉာဏသမ္ဘာရ ကုသိုလ်အထူးဖြစ်သည်၊ ပုညသမ္ဘာရ ကုသိုလ်မည်သည်ကား ပညာကို အထူးမရည်စူးမှု၍ ပြုအပ်သောဒါနမှု၊သီလမှုစသည်တို့တည်း။

ပုညသမ္ဘာရနှင့်ဉာဏသမ္ဘာရအထူး

၁။ ဤပုညသမ္ဘာရကုသိုလ်သည် ဘဝ၏မြင့်မြတ်ခြင်း၊ ဘောဂ၏မြင့်မြတ်ခြင်းကိုသာ သန်သန်ပေးနိုင်သည်၊ အလိမ္မာကို သန်သန်မပေးနိုင်။

၂။ သင်ကြားပို့ချမှုဟူသော ဉာဏသမ္ဘာရကုသိုလ်သည် အလိမ္မာကိုသာ သန်သန်ပေးနိုင်သည်။ ဘဝဘောဂကို လွန်စွာမပေးနိုင်။

မဟောသဓာနှင့် ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကိုရှု၊ မဟောသဓာသည် ထိုဘဝ၌ ဉာဏသမ္ဘာရ အကျိုးသက်သက်ပေ တည်း၊ ဝိဒေဟရာဇ်မှာ ပုညသမ္ဘာရ အကျိုးသက်သက်ပေတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဉာဏသမ္ဘာရ ကုသိုလ် အထူးဆိုခဲ့ ပေသည်။

၁။ ပရိပုစ္ဆကထာ=ပညာရှိထံချဉ်းကပ်၍ မေးလေ့မြန်းလေ့ ရှိခြင်း၊

၂။ ဝတ္ထုဝိသဒကရိယာ=ကိုယ်အင်္ဂါနှင့်တကွ အတွင်းအပ ဖြစ်သော ဝတ္ထုတို့ကို အသန့်အရှင်းဖြစ်စေခြင်း၊

၃။ ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပါဒနာ=သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေငါးပါးတို့ကို အယုတ်အလွန် မရှိစေရအောင် မျှတညီညွတ် စေခြင်း၊

၄။ ဒုပ္ပည ပုဂ္ဂလ ပရိဝဇ္ဇနာ=ပညာနည်းပါးလှသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊

၅။ ပညာဝန္တပုဂ္ဂလသေဝနာ=ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ကို မှီဝဲခြင်း၊

၆။ ဂမ္ဘီရဉာဏစရိယ ပစ္စဝေက္ခဏာ=နက်နဲသောဉာဏ်၏ ကျက်စားရာဖြစ်သော တရားကျမ်းဂန်များကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊

၇။ တဒဝိမုတ္တတာ=ဓမ္မဝိစယဉာဏ်ဖြစ်ရန်အမှု၌ အမြဲညွတ် သောစိတ်ရှိခြင်း၊

ဤဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်ဖြစ်ရန် တရားခုနစ်ပါးသည်လည်း ဉာဏသမ္ပယုတ် အကြောင်းစုပင်တည်း။

ဉာဏသမ္ပယုတ်၏အကြောင်းပြီး၏။

[ဉာဏဝိပဿနာမှာ ဉာဏသမ္ပယုတ်မှ ပြန်လွန်လေ။]

ဉာဏဝိပဿနာ၏အကြောင်းပြီး၏။

သင်္ခါရစစ်ချက်

ရှေး၌ဆိုခဲ့ပြီးပင်ဖြစ်ငြားသော်လည်း အဋ္ဌကထာမှာ ဤမဟာ ကုသိုလ်တွင် ဖွင့်ဆိုရင်းဖြစ်ပေ၍ အဆင့်ဆင့် ထင်လင်းစေခြင်းငှါ သင်္ခါရ အဖြစ်ကို ဆိုဦးအံ့။

သသင်္ခါရိကကို အလျင်ဆိုမည်။

ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ
ဟောတိ သောမနဿသဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ သသင်္ခါရေန၊
[ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်။]

သဟသင်္ခါရေနာတိ သသင်္ခါရော၊ တေန သသင်္ခါရေန
သပ္ပယောဂေန သဥပါယေန ပစ္စယဂဏေနာတိ အတ္ထော၊
ယေနဟိ အာရမ္မဏာဒိနာ ပစ္စယဂဏေန ပထမံ မဟာစိတ္တံ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တေနော သပ္ပယောဂေန သဥပါယေန ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
[အဋ္ဌသာလိနီ။]

ဤအဋ္ဌကထာ၌ အာရမ္မဏစသော သာမညအကြောင်းစုကို ပစ္စယဂဏ-ဟူ၏၊ ကုသိုလ်၏ ဝိသေသအကြောင်းစုကိုယူမှ ပါကဋ ဖြစ်သည်။

သဟသင်္ခါရေနာတိ သသင်္ခါရော၊ သပ္ပုရိသုပနိဿယစသော ပစ္စည်းအပေါင်းရ၏၊ ယင်းပစ္စည်းအပေါင်းသည်ပင် ပယောဂ-ဟုဆိုအပ်သော သင်္ခါရအထောက်အကူရှိမှ စိတ်ကိုဖြစ်စေနိုင်သောအခါ သသင်္ခါရမည်၏၊ သသင်္ခါရေန ဥပ္ပန္နံ သသင်္ခါရိကံ၊ သင်္ခါရကူရသော အကြောင်းအပေါင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်-ဟူလိုသည်။

နတ္ထိ သင်္ခါရော ဧတဿာတိ အသင်္ခါရော၊ သင်္ခါရမကူဘဲနှင့် စိတ်ကိုဖြစ်စေနိုင်သော ယခင်အကြောင်း အပေါင်းပင် ရ၏။ အသင်္ခါရေ ဥပ္ပန္နံ အသင်္ခါရိကံ၊ ထိုသုဒ္ဓအကြောင်းအပေါင်းကြောင့် ဖြစ်သောစိတ်ရ၏။

အသို့နည်းဟူမူ-

- ၁။ လူလူရှင်ရှင် နေ့စဉ်ထပ်ထပ် ဝတ်ကပ်မှု၌ အချိန်ကျ၍ ကြေးစည်ခေါင်းလောင်းထိုးလျှင် ပကတိသောစိတ်ဖြင့် ပေါ့ပေါ့ပါးပါးသွားရောက် ဖြည့်ကျင့်သောအခါ ပယောဂ မကူဘဲ သွားမြဲသွား၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်သည် အသင်္ခါရိက မည်၏။
- ၂။ ရံခါတစ်စုံတစ်ခု အတွက်ကြောင့် စိတ်အခြေပျက်၍ နေ၏။ ကြေးစည်လောင်းသံ ကြားသော်လည်း သွားချင်စိတ် အလွန် နှံ့၏။ မသွက်မသံရှိ၏။ မသွားအံ့သောအခွင့်ကို ရှေးရှု၏။ ထိုအခါ မိမိစိတ်ကို မိမိသော်လည်း ပြုပြင်၍သွားရသည်။ အဖော်အပေါင်းဆိုမည် ကဲ့ရဲ့မည်ကို ကြောက်၍သော်လည်း သွားရသည်။ အဖော်အပေါင်း မရှိမသေမည်ကို ကြောက်၍ သော်လည်း သွားရသည်။ လာဘ်သပ်ပကာကို အကြောင်း ပြု၍သော်လည်း သွားရသည်။ အကျော်အစောရမည်ကို အရင်းပြု၍သော်လည်း သွားရသည်။ မသွားလျှင် အများ အစည်းအဝေးပျက်မည်ကို အကြောင်းပြု၍ သွားရသည်။ ဤသို့သွား၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်သည် သသင်္ခါရိကမည်၏။
- ၁။ အစ၌ ထိုဝတ်မှုဖြစ်လာခြင်း၏ အကြောင်းကား-
သပ္ပုရိသုပနိဿယ၊ သဒ္ဓမ္မသဝန-စသော အကြောင်းပေ တည်း။ ထိုအကြောင်းစုသည် ပကတိပစ္စည်း အပေါင်းမည်၏။

ထိုအကြောင်းစု အနေအတိုင်းနှင့်မတွန့်မတောင့် အဖြောင့် သွား၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်သည် အသင်္ခါရိက မည်၏။

- ၂။ ရံခါ ထိုအကြောင်းစုအနေအားဖြင့် သွားဖြစ်တော့မည်မဟုတ်၊ မိမိစိတ်ကို မိမိတိုက်တွန်းခြင်း၊ သူတစ်ပါး တို့ခေါ်ငင်ဆော် ဩခြင်း-ဟူသော အကူအမပယောဂမှု၊ အပေါင်းအဖော်တို့ ဆိုမည် ကဲ့ရဲ့မည်ကို ကြံစည်ခြင်းစသော အကူအမဥပါယမှု တို့နှင့်ဖက်၍သာ သွားဖြစ်ပြုဖြစ်သော ကုသိုလ်သည် သ သင်္ခါရိက မည်၏။

[ကုသိုလ်တိုင်းမှာ ဝတ်တက်မှုနှင့်ယှဉ်၍ယူလေ။]

ဣဓ=ဤလောက၌၊ ဧကစ္စော=အချို့သော၊ ဘိက္ခု=ရဟန်းသည်၊ ဝိဟာရပစ္စန္ဓေ=အစွန်းအဖျားဖြစ်သောကျောင်း၌၊ ဝသမာနော=နေလျက်၊ စေတိယင်္ဂီကာသမ္ပဇ္ဇနဝေလာယဝါ=စေတီပြင်တွင် တံမြက်လှည်းသော အခါသည်လည်းကောင်း၊ ထေရုပဋ္ဌာနဝေလာယဝါ=ထေရ်ကြီးတို့အား ခစားသောအခါသည်လည်းကောင်း၊ သမ္ပတ္တာယ=ရောက် လတ်သည် ရှိသော်၊ ဓမ္မသဝနဒီဝသေ=တရားနာနေသည်၊ သမ္ပတ္တေ=ရောက်လတ် သည်ရှိသော်၊ မယိ=ငါသည်၊ ဂန္ဒာ=သွားပြီး၍၊ ပစ္စာဂစ္ဆန္တေ=ပြန်သည် ရှိသော်၊ အတိဉ္စရံ=အလွန်ဝေးသည်၊ ဘဝိဿတိ=ဖြစ်လတ်၊ နဂမိဿတိ= မသွားတော့အံ့၊ ဣတိ=ဤသို့၊ စိန္တေတွာ=ကြံပြီး၍၊ ပုန=တစ်ဖန်၊ စိန္တေတိ= ကြံပြန်၏၊ ဘိက္ခုဿနာမ=ရဟန်းအားမည်သည်၊ စေတိယင်္ဂီဏဝါ= စေတီပြင်သို့လည်းကောင်း၊ ထေရုပဋ္ဌာနံဝါ=ထေရ်ကြီးတို့အား ခစားရာ အစည်းအဝေးသို့လည်းကောင်း၊ ဓမ္မသဝနံဝါ=တရားနာ အစည်းအဝေးသို့ လည်းကောင်း၊ အဂန္တံ=မသွား မလာနေခြင်းငှါ၊ အသာရူပံ=မလျောက် ပတ်ပေ၊ ဂမိဿာမတိ=သွားပေမှလျော်မည်ဟူ၍၊ ဂစ္ဆာတိ=သွားပြန်၏။

ဧဝံ=ဤသို့၊ အတ္တနော=မိမိ၏၊ ပယောဂေနဝါ=ပယောဂဖြင့်
လည်းကောင်း၊ ပရေန=သူတစ်ပါးသည်၊ ဝတ္ထာဒီနိ=ဝတ်စသည်တို့ကို၊
အကရဏေစ=မပြုဘဲနေခြင်း၌လည်း၊ အာဒီနဝံ=အပြစ်ကို၊ ကရဏေစ=
ပြုကျင့်သည်၌ လည်း၊ အာနိသံသံ=အကျိုးအာနိသင်ကို၊ ဒဿေတွာ=
ဟောပြု၍၊ ဩဝဒိယမာနဿဝါ=ဆုံးမအပ်သည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊
နိဂ္ဂဟဝသေနဝါ=အနိုင်အနင်းနှိပ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း၊ ဧဟိ=လာ
လော့၊ ဣဒံ=ဤအမှုကို၊ ကရောဟိ=ပြုလော့၊ ဣတိ=ဤသို့၊ ကာရိယ
မာနဿဝါ=အပြုခိုင်းအပ်သည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပန္နံ=ဖြစ်ရသော၊
ကုသလစိတ္တံ=ကုသိုလ်သည်၊ သသင်္ခါရေန=သင်္ခါရနှင့်တကွသော၊ ပစ္စယ
ဂဏေန= အကြောင်းအပေါင်းကြောင့်၊ ဥပ္ပန္နံနာမ=ဖြစ်သည်မည်သည်၊
ဟောတိ=ဖြစ်၏။

[အဋ္ဌသာလိနီ။]

အချိန်အခါ ဆိုက်ရောက်လာ၍ပင်ဖြစ်စေ၊ သူတစ်ပါးတို့ဆော်ဩ
ဖိတ်ကြားလာ၍ပင်ဖြစ်စေ၊ ကြားသည်၊ သိသည်မှစ၍ ကုသိုလ်ကို
လိုလားမှု၊ ပြဋ္ဌာန်း၍သွားရောက်ပြုကျင့်အပ်သော ကုသိုလ်သည်သာလျှင်
အသင်္ခါရိကဖြစ် ပေသတည်း။

အသင်္ခါရိကနှင့် သသင်္ခါရိကအထူး

- ၁။ အသင်္ခါရိကနှင့် လူဖြစ်သောသူသည် ခပ်သိမ်းသော
အမှု၌ နံ့နွေးသောမည်သည်မရှိ၊ ရှေ့သွားရှေ့ ဆောင်
သာဖြစ်၏၊ လျင်မြန်ပေါ့ပါး၏၊ ရဲရင့်၏၊ ရက်စက်၏၊
ကျွတ်ကျွတ်လွတ်လွတ်ပြုလေ့ရှိ၏၊ အကျိုးပေးလည်း
သန်သန်ရဲရဲပေးတတ်၏။

- ၂။ သသင်္ခါရိကနှင့် လူဖြစ်သောသူသည် ခပ်သိမ်းသော အမှု၌ နို့ဇွေး၏၊ သူတစ်ပါးနောက်လိုက်သာဖြစ်၏၊ လေးလံ၏၊ ရွံ့၏၊ တွန့်တို၏၊ ချွဲနွဲ၏၊ အကျိုးပေးလည်း နှောင့်နှောင့်ယှက်ယှက် ရှိတတ်၏။

အသင်္ခါရိက၏အကြောင်း

- ၁။ အသင်္ခါရိကကံနှင့်ရသော ပဋိသန္ဓေရှိသည်လည်းဖြစ်စေ၊
 ၂။ ရှေးရှေးဘဝ၌ လေ့ကျင့်ဖူးသော အထုံနည်းသည် လည်း ဖြစ်စေ၊
 ၃။ လျောက်ပတ်သော ဥတုဘောဇနအခါသမယနှင့် ပြည့်စုံ သဖြင့် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာချမ်းသာခိုက်လည်းဖြစ်စေ၊
 ၄။ မြော်မြင်တတ်သောအရွယ်သို့ ရောက်သည်လည်းဖြစ်စေ၊
 ၅။ သဒ္ဓါပညာနှင့်ပြည့်စုံသည်လည်းဖြစ်စေ၊
 ၆။ ကြည်လင်ဖွယ်သော အပေါင်းအဘော်၊ အလှူဝတ္ထု၊ အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်စသည်နှင့် ပြည့်စုံသည်လည်းဖြစ်စေ၊

[အသင်္ခါရိကဖြစ်ကြောင်း။]

တစ်နည်း။ ။ ဝီရိယသမ္ပောဇ္ဈင်ဖြစ်ကြောင်းတရား ၁၀-ပါး၊ ပဿဒ္ဓိသမ္ပောဇ္ဈင်ဖြစ်ကြောင်းတရား ၇-ပါးတို့သည်လည်း အသင်္ခါရိကနှင့် လျောက်ပတ်၏၊ ဝိဘင်းအဋ္ဌကထာမှာယူ။

အသင်္ခါရိက၏အကြောင်းပြီး၏။

[သသင်္ခါရိကအကြောင်းမှာ အသင်္ခါရိကမှပြန်၍ယူလေ။]

မဟာကုသိုလ်ပြီး၏။

မဟာဝိပါက်

ဝိပါကသဒ္ဒါ၏အနက်ကို ဆိုခဲ့ပြီးသော်လည်း အသစ်အသစ်ထင်လင်းစေခြင်းငှါ ဥပမာနှင့်တကွ ပြဆိုဦးအံ့။

ဒါနပြုရာ၌ ဇော ၇-ကြိမ်ဖြစ်၍ ချုပ်လေသောအခါ ထိုစိတ်သန္တာန်မှာ အာဟိတဝိသေသ ဗီဇဘာဝကို ထားခဲ့၍ချုပ်သည်။ ထိုဗီဇဘာဝသည် ဝိပါက်ဖြစ်ရန်ကိစ္စ၊ အာသေဝနကိစ္စ၊ ဥပနိဿယကိစ္စ၊ ဝသီဝါသနာကိစ္စ၊ အနုသယကိစ္စ၊ စရိုက်ကိစ္စ၊ အဇ္ဈာသယကိစ္စ၊ အဓိမုတ္တိကိစ္စ၊ ပါရမီသမ္ဘာရကိစ္စဟူ၍ ချုပ်လေသော တရားအားလျော်စွာ များစွာသော ကိစ္စစွမ်းရည်ရှိ၏။ ယင်းကိစ္စစွမ်းရည်တို့ကိုဆောင်လျက် ထိုစိတ်သန္တာန်တွင် အစဉ်လိုက်ပါ၍နေ၏။

မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ၊ မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ။

မနသာ စေ ပသန္နေန၊ ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ။

တတော နံ သုခ မန္တေတိ၊ ဆာယာဝ အနုပါယိနီ။ ။

မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ၊ မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ။

မနသာ စေ ပဒုဋ္ဌေန၊ ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ။

တတော နံ ဒုက္ခ မန္တေတိ၊ စက္ကံ ဝဟတော ပဒံ။ ။

န ဟိ ပါပံ ကတံ ကမ္မံ၊ သဇ္ဇဒီရံဝ မုစ္စတိ။

ဒဟန္တံ ဗာလ မန္တေတိ၊ တဿာ ဆန္တောဝ ပါဝကော။ ။

[ဓမ္မပဒ။]

ချုပ်လေပြီးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ သမ္ပယုတ်တရားစုမှ ဗီဇဘာဝအသီးအသီးကျန်ရှိကြ၏။ ထိုတွင် စေတနာဗီဇ ဘာဝသည် ကုသိုလ်သဘောဖြစ်အံ့။ သုဂတိဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေဝိပါက်၊ ပဝတ္တိဝိပါက်ဖြစ်၍ထွက်၏။

အကုသိုလ်သဘော ဖြစ်အံ့၊ ဒုဂ္ဂတိ၌ ထွက်ပေါ်၏။ ပညာဗီဇဘာဝသည် နောင်ပညာကြီးမြတ်ဖို့အာသေဝနကိစ္စ၊ ဥပနိဿယကိစ္စ-စသည်ကို ဆောင်ပေ၏။ မောဟဗီဇဘာဝသည် နောင်မောဟထက်သန်ဖို့ အာသေဝနကိစ္စစသည်ကို ဆောင်ပေ၏။ သမ္ပယုတ်တရားကုန်အောင် ဝေဖန်၍ဆိုလေ။

အထူးကား။ ။ ဝိပါက်ဖြစ်ရန်ကိစ္စမှာ စေတနာ၏ ကိစ္စအသီးသီး ပေတည်း။ အနုသယကိစ္စမှာ အကုသိုလ်နှင့်သာယှဉ်၊ ပါရမီကိစ္စမှာ ကုသိုလ်နှင့်သာယှဉ်၊ ကြွင်းကိစ္စစုမှာ ကုသိုလ်၊အကုသိုလ်နှစ်ဖက်ရ၊ အထူး တစ်ခုမှာလည်း လောဘတွင် သမုဒယသစ္စာ ကိစ္စလွန်၏။ ထိုသမုဒယကိစ္စ နှင့်ဖက်တွဲရမှ စေတနာသည် ဝိပါကကိစ္စကို စွမ်းနိုင်သည်။ ပညာဗီဇ ထက်သန်လှသောသူအား ပညာဖြစ်ရန်အခွင့်နှင့် တွေ့တိုင်းတွေ့တိုင်း ပညာတောက်ထွန်း၏။ လောဘဗီဇထက်သန်သောသူအား လောဘဖြစ် ပေါ်ရန်အခွင့်နှင့်တွေ့တိုင်းတွေ့တိုင်း လောဘတောက်ထွန်း၏။ ရံခါ သူတော်ကောင်းတရားနှင့်တွေ့ပြန်၍ အလောဘကို မွေးမြူပြန်လျှင် လောဘမှိန်ပြန်၏။ အဒေါသကိုမွေးမြူပြန်လျှင် ဒေါသမှိန်ပြန်၏။ အမောဟကို မွေးမြူပြန်လျှင် မောဟမှိန်ပြန်၏။ ကုသိုလ်ပက္ခနှင့်ဝေးပြန် လျှင် အဆင့်ဆင့်အားကြီး၍ သွားပြန်၏။ မဂ်ကုသိုလ်နှင့်တွေ့ကြမှ ထို အကုသိုလ်ဗီဇတို့သည် ဓာတ်သက်ကုန်၍ မျိုးဆက်ဆုံးကြကုန်သည်။

အကုသိုလ်မျိုးဆက် ဆုံးသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် တစ်ချက်တည်း ကုသိုလ်ဗီဇတို့သည်လည်း မျိုးဆက်ဆုံးကြကုန်၍ ကြိယာအကျိုးငှါ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုဗီဇဓာတ်နှုတ်သည် ဗီဇဘာဝအခိုက်၌ အောင်မြင်သော ကုသိုလ်အဖြစ်လည်း မရှိကုန်၊ အောင်မြင်သော အကုသိုလ်အဖြစ်လည်း မရှိကုန်၊ ထို့ကြောင့် ကုသိုလ်၊အကုသိုလ်၊အဗျာကတတို့နှင့်မကွဲမပြား

ရောနှောကာလိုက်ပါ၍ နေကြကုန်သည်။ ထိုသို့နေကြကုန်သော်လည်း ဥပါဒ်၊ဌီ၊ဘင်နှင့် အောင်မြင်စွာပေါ်ကြသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အစုတို့၌ ဝိညာဉ်လည်း ဓာတ်အသီး၊ ဖဿလည်း ဓာတ်အသီး၊ ဝေဒနာလည်း ဓာတ်အသီး၊ ဤသို့ အသီးအသီးဓာတ်တွဲ၍ ပေါ်ကြကုန်သကဲ့သို့ ထိုဗီဇဓာတ်တို့မူကား ဓာတ်မကွဲကြကုန်။

ထို့ကြောင့် ထိုဗီဇဓာတ်တို့အတွက်နှင့် သမ္ပယောဂနည်း၊ သင်္ဂဟနည်းတို့၌ အရေအတွက် မထွက်ရကုန်။ ပရမတ္ထအရာ၌ အကြံအဖန်အလေ့ပြုသော သူတို့ကို အကြံပွားရန် နည်းပြလိုက်သည်။ ကုသိုလ်စေတနာစသည်မှဖြစ်သော ဗီဇဓာတ်သည်လည်း ဗလဝ၊ ဒုဗ္ဗလနှစ်ပါး ဥက္ကဋ္ဌ၊ဩမက-ဆိုလိုသည်။ ဥက္ကဋ္ဌမှာလည်း ဥက္ကဋ္ဌထက် ဥက္ကဋ္ဌအရာ အထောင်မကဆင့်လေ။ ဩမကမှာလည်း ဩမကအောက် ဩမကအရာမကဆုတ်လေ။ ကံကိုပြုစဉ်အခါအားရှိ အားမဲ့အတိုင်း သန္တာန်၌အစဉ်ပါသော ဗီဇဓာတ်သည် အားရှိအားမဲ့ဖြစ်၏။

၁။ ဝိပါက်ဖြစ်၍ ထွက်ပေါ်သောအခါ အားရှိသောဗီဇဓာတ် ဖြစ်ပေလျှင် ဖြစ်ပေါ်ရာဘာဝသည် မြင့်မြတ်၏။ အရှိန်အဝါတောက်ထွန်း၍ ကမ္မဇအစဉ်၊ဘဝင်အစဉ်ခိုင်ခံ့၏။ အသက်တမ်းအားလျော်စွာ ဘဝင်သန္တာန်ရှည်၊ ခြောက်ဒွါရတို့၌ ကုဋ္ဌဝိပါက်တို့သည် စည်ကားကုန်၏။ ထိုဝိပါက်တို့စည်ကားရန် ရွှေငွေစသော စည်းစိမ်အဆောက်အအုံတို့သည် ဖြစ်ထွန်းလာရကုန်၏။

၂။ အားနွဲ့သော ဗီဇဓာတ်ဖြစ်ပေလျှင် ဖြစ်ပေါ်ရာဘာဝသည် ယုတ်နိမ့်၏။ အရှိန်အဝါ သေးနုတ်၏။ ကမ္မဇအစဉ်၊ ဘဝင်အစဉ်လျော့ရဲ၏။ ဘဝင်သန္တာန်တို့၏ ခြောက်ဒွါရတို့၌ ကုဋ္ဌဝိပါက်တို့သည် ပါးရှားကုန်၏။ အသုံးအဆောင်မရှိ၊ တစ်နေ့စာကို တစ်နေ့လုံး

ပင်ပန်းမှုရ၏။ ပဝတ္တိ၌ ထောက်ပံ့သော ဗီဇဓာတ်မရှိလျှင် တစ်သက်လုံးမွဲ၏။

လေးဥပမာ

ဒူးလေးတွင် မြားတင်၍ပစ်ရာ၌-

၁။ အသားလည်း မှန်စေ၊

၂။ အလုပ်လည်း ကောင်းစေ၊

၃။ လေးမှု၌လည်း ကျွမ်းကျင်စေ၊

၄။ မြားလမ်းလည်း သာစေ၊

၅။ လေမိုးလည်း ကောင်းစေ၊

ပစ်လျှင် တစ်ဥသဘာ၌ဥသဘာသွား၏။

နှိုင်းယှဉ်ပြချက်

၁။ လေးကိုယ်နှင့်လူကိုယ်တူ၏။

၂။ လေးကိုင်းနှင့်ကမ္မဒွါရ သုံးပါးတူ၏။

၃။ လေးကြိုးနှင့်ဇောခုနစ်ကြိမ်၊ စေတနာခုနစ်ချက်တူ၏။

၄။ မြားနှင့်စိတ်သန္တာန်တူ၏။

၅။ မြားတွင်ပါသောအဟုန်နှင့် ဗီဇဓာတ်တူ၏။

၆။ မြားလမ်းနှင့်စိတ်သန္တာန်တူ၏။

၇။ အသားမှန်နှင့်တိဟိတ်၊ဒွိဟိတ်ဘဝင်တူ၏။

၈။ အလုပ်ကောင်းနှင့် ကုသိုလ်မှုစင်ကြယ်ချက်တူ၏။

၉။ လေးမှု၌ကျွမ်းကျင်သည်နှင့် တရားကျမ်းဂန် ဗဟုသုတတူ၏။

၁၀။ မြားလမ်းသာသည်နှင့် သမာအာဇီဝတူ၏။

၁၁။ လေမိုးကင်းသည်နှင့် ဘဝဘဝ၌ ကံကြီးမထိုက် အပြစ်ကြီး
ကင်းမှုတူ၏။

လေးကိုင်းအချက်သည် လေးကြိုး၌ခိုက်၏။ လေးကြိုးအချက်
သည် မြား၌ခိုက်၏။ လေးကြိုးအခိုက် အရိုက်သံလျှင် မြားအားသံ၏။
မြားလမ်းသာလျှင် အဟုန်ကုန်မှကျ၏။ မြားလမ်းမသာလျှင် ခိုက်မိ
တိုက်မိရာ၌ ကျ၏။ လေကြမ်းမိုးကြမ်းတွေ့လျှင် တွေ့ရာတွင် အသွား
ပျက်၏။ လေးကြိုးသည် တစ်ချက်ရိုက်ပြီးလျှင် ပြီး၏။ မြားသွားရာသို့
ထက်ကြပ်မလိုက်၊ မလိုက်သော်လည်း တစ်ကြိမ်ရိုက်သော အဟုန်အရှိန်
သည် တစ်ဥသဘာ၊ နှစ်ဥသဘာတိုင် မြားတွင်ပါလေ၏။ အဟုန်ကုန်ရာ၌
မြားကျ၏။

စိတ်သန္တာန်မှာမူကား-ကျသည်ဟူမရှိ၊ ပရိဗ္ဗာန်စိတ်တွင်
မှကျသည်၊ ဗီဇဓာတ်ဟုန်မှာကား-အကြင်အခါ အခွင့်ပေါ်ဖို့အကြောင်း
ကိုရ၏။ ထိုအခါ ဝိပါက်ခေါ်ရသော ဓာတ်စု၊ဓာတ်ခဲအဖြစ်နှင့် အသီး
ပေါ်ထွက်၍ စိတ်သန္တာန်တစ်မျိုးထူထောင်၍ မြစ်ရေအလျဉ်ကဲ့သို့
အဟုန်နှင့်တကွ ပြေးသွား၍ အဟုန်သေလျှင် စုတိဖြစ်၍ ဆုံး၏။
အဟုန်သေရသည်မှာလည်း အချိန်ရောက်၍ သေရသည်လည်းရှိ၏။
တိုက်မိခိုက်မိ၍ ကျရသောမြားကဲ့သို့ အကြောင်းတစ်ပါးနှိပ်စက်၍ သေရ
သည်လည်းရှိ၏။ စုတိကျ၍ တစ်ဘဝဆုံးလျှင် ပဋိသန္ဓေအတွက်နှင့်
စေတနာတစ်ချက်စာငြိမ်း၏။ ပဝတ္တိဝိပါက်အတွက်မှာ ဘဝတစ်ရာ၊
ဘဝတစ်ထောင်မကသွားနိုင်၏။

[ဤကား လေးဥပမာတည်း။]

မီးခြစ်ဥပမာ

မီးခြစ်နှင့်လည်းတူပါ၏။ မီးကိုတောက်စေနိုင်သော ဓာတ်ဆေးတို့ကိုစု၍ မီးခြစ်ဖြစ်၏။ ထိုမီးခြစ်၌ပါသော အဂ္ဂိဗီဇဓာတ်သည် ကော်ပတ်နှင့်မတွေ့သမျှကာလပတ်လုံး ယမ်းတိုက်ထဲမှာပင် ထားသော်လည်း မီးတောက်ဖြစ်၍ မထွက်သေး၊ ကော်ပတ်နှင့်တိုက်မှသာ မီးတောက်မီးလျှံဖြစ်၍ ထွက်ပေါ်သည်။

နှိုင်းယှဉ်ပြချက်

၁။ မီးခြစ်တံနှင့် စိတ်သန္တာန်တူ၏။

၂။ ကော်ပတ်တိုက်သည်နှင့် ဆိုက်တိုက်လာသော အကြောင်းစုတူ၏။

[ပဋိသန္ဓေတို့မှာ ကံ,ကမ္မနိမိတ်,ဂတိနိမိတ်၏ ထင်လာခြင်းများကိုယူ၊ ပဝတ္တိဆဒ္ဒါရိကဝိပါကတို့မှာ ခြောက်ဒွါရတွင် ဣဋ္ဌာရုံတို့၏ ထင်လာခြင်းများကိုယူ။]

၃။ ကော်ပတ်အတိုက်တွင်မှ ထိုအဂ္ဂိဗီဇဓာတ် မီးတောက်မီးလျှံဖြစ်၍ ထွက်ပေါ်သည်နှင့်ထင်လာသော ထိုအာရုံတို့ကိုစွဲ၍ ထိုကုသိုလ်ဗီဇဓာတ်သည် ဝိပါကနာမ်ကလာပ်ဖြစ်၍ ထွက်ပေါ်မှုတူ၏။

မီးတောက်မီးလျှံဖြစ်၍ထွက်ပေါ်ပြီးလျှင် မီးတောက်မီးလျှံအချုပ်တွင် အဂ္ဂိဗီဇဓာတ်သက်ဆုံး၏။ မီးစနှင့်တို့သော်လည်း မတောက်ပြီ။

ထို့အတူ ကုသိုလ်စေတနာ ဗီဇဓာတ်သည်လည်း ဓာတ်အသီးဖြစ်၍ မထွက်ရသေးသမျှကာလပတ်လုံး ငုတ်ဓာတ်,ဝပ်ဓာတ်အနေနှင့်သာ ကမ္ဘာအထောင်မကလိုက်၍ အစွမ်းရှိသလောက် ပဋိသန္ဓေ

ဝိပါက်,ပဝတ္ထိဝိပါက် အနေနှင့်ထွက်ပေါ်ရည်ပီးနောက် ဓာတ်သက်ကုန် ဆုံး၏။ ထွက်ပေါ်ခွင့်မရခဲ့လျှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံမှဆုံးသည်။ ဓာတ်အသီးဖြစ်၍ မထွက်သေးသမျှကာလပတ်လုံး ငုတ်ဓာတ်အစု၊ ဝပ်ဓာတ်အစုအနု အကင်းအခိုက်၌ တည်လျက်ရှိသေး၍ ဝိပါက်မဆိုရကုန်သေး။ ဥပါဒ်,ဌီ, ဘင်အသီးနှင့်ဓာတ်အသီးဖြစ်၍ ပေါ်ဓာတ်,ပွင့်ဓာတ်,ထွက် ဓာတ်အဖြစ် သို့ ရောက်သောအခါမှ၊ ဝိပစ္စတိ=ရင့်သောအဖြစ်သို့ ရောက်တတ်၏။ ဣတိ=ထို့ကြောင့်၊ ဝိပါကော=မည်၏-ဆိုရသော ဝိပါကအဖြစ်ဖြင့်လာကုန် သတည်း။ လောက၌ဖြစ်ပေါ်သမျှသော သက်ရှိသက်မဲ့စုမှာ ဗီဇဘာဝ အသီးသီးရှိကြသည်ချည်း။

သောမနဿစသည်တို့၏အကြောင်း

သောမနဿ,ဥပေက္ခာဖြစ်ကြောင်းမှာ အတိဏ္ဏဌာရုံ၊ ဣဋ္ဌ မဇ္ဈတ္တာရုံနှင့်ယှဉ်လေ၊ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိကိစ္စတပ်သော ဝိပါက်တို့မှာ တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကံသည် သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကြောင်း, တိဟိတ်ဩမကကံသည် ဝိပွယုတ်ဖြစ်ကြောင်း၊ တဒါရုံကိစ္စမှာ တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကံ, တိဟိတ်တွင် တိဟိတ်ဇောတို့သည် သမ္ပယုတ်ဝိပါက်ဖြစ် ကြောင်း၊ တိဟိတ်ဩမကကံ, ဒွိဟိတ်ဘဝင်, ဒွိဟိတ်ဇော, အဟိတ်ဇော, အကုသိုလ်ဇောများသည် ဝိပွယုတ်ဝိပါက် ဖြစ်ကြောင်း၊ သင်္ခါရမှာ-ပဋိသန္ဓေ,ဘဝင်ကိစ္စတို့၌ ကံ၏အစွမ်းသက်သက်နှင့် အလိုလိုထင်သောကံ, ကမ္မနိမိတ်, ဂတိနိမိတ် နှင့်ဖြစ်ရလျှင် အသင်္ခါရိက၊ ပယောဂစိုက်၍ ထင်သော နိမိတ်နှင့်ဖြစ် ရလျှင် သသင်္ခါရိက။

သောမနဿစသည်တို့၏အကြောင်း မဟာဝိပါက်ပြီး၏။

[မဟာကြိယာရှစ်ခုမှာ အထူးဆိုဖွယ်မရှိပြီ။]

မဟာကုသိုလ်နှင့်မဟာကြိယာအထူး

မဟာကုသိုလ်နှင့်မဟာကြိယာတို့၏ အထူးကိုဆိုအံ့။

သရက်၊ပိန္နဲတို့၏အစေ့မှာ ဟာရိတမည်သော အစေးနုသည်ရှိသည်ရှိ၏။ ထိုအစေးနုရှိသမျှကာလပတ်လုံး မြေဥတု၊ရေဥတုတည်းဟူသော ထူတတ်၊နှိုးတတ်၊ထကြွစေတတ်သော အကြောင်းတို့နှင့်ပေါင်းယှဉ်မိလျှင် အပင်အညောက် ပေါက်ရောက်ဖြစ်ပွား၏။ မီး၌လှော်၍ ဖုတ်၍ပြုတ်၍ ထိုအစေးအနုကုန်ခန်းလျှင် မြေဥတုစသည် တို့နှင့်ပေါင်းယှဉ်ရသော်လည်း အပင်အညောက်ပေါက်ခြင်းမရှိပြီ။ ထိုအစေးတို့ကိုသာ အလိုရှိရာ အသုံးချရတော့သည်။ ထိုအစေးတို့ဆွေး၍ အောက်၌ပျောက်ပျက်လျှင်ပြီးတော့သည်။

ထိုအတူ စိတ်သန္တာန်၌ တဏှာနုသယဟူသော အစေးနုရှိ၏။ ထိုအစေးနု၏ရသကား အဇ္ဈတ္တခန္ဓာတို့ကို ငါ့ကိုယ်၊ငါ့ဟာ၊ငါ့ဥစ္စာ-ဟုတွယ်တာဖွဲ့စည်းခြင်းပေတည်း။ ထိုအစေးနုရှိသမျှကာလပတ်လုံး လောကီကုသိုလ် စေတနာတို့သည် ငါ့ကိုယ်ခုပျက်ပြန်လျှင် ငါ့ကို ယခုအသစ်တည်ထောင်မှု၊ ငါ့ဥစ္စာတစ်ခု ထူထောင်မှု၌ ဥဿာဟ ဗျာပါရတင်းလင်းနှင့်သာဖြစ်ကြချုပ်ကြ၏။ ယင်းဥဿဟကို အာယုဟန ဓာတ်ခေါ်သည်။ အရဟတ္တမဂ်ကိုရသောအခါ ထိုတဏှာနုသယဟူသော အစေးနုသည် အကြွင်းမဲ့ချုပ်လေ၏။

အစေးနုချုပ်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ထိုစိတ်သန္တာန်၌ အာယုဟန ဓာတ်လည်း ကွယ်ဆုံးလေ၏။ ထိုအခါ ထိုလောကီကုသိုလ်စေတနာတို့သည် မီးပူအပြင်းထည့်၍ ဟရိတဓာတ်စေးကုန်ပြီးသော သရက်စေ့၊ ပိန္နဲစေ့တို့နှင့်အတူ ဗီဇကိစ္စမှငြိမ်းကြကုန်၏။ ပရိနိဗ္ဗာန်မစံမီအတွင်း

ကိုယ်နှင့်ဆောင်ရွက်ဖွယ်အမှု၊ နှုတ်နှင့်ဆောင်ရွက်အမှု၊ နှလုံးနှင့်ဆောင်ရွက်ဖွယ်အမှုတို့ကို ဆောင်ရွက်ရုံသာ ကြိယာကိစ္စဖြင့် ဖွင့်ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

၁။ သစ်စေ့နှင့် ကုသိုလ်၊

၂။ ဟရိတဓာတ်နှင့် အနုသယဓာတ်စေး၊

၃။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးနှင့် ပူပြင်းလှသော မီးဓာတ်စပ်လေ။

ယထာပိ မူလေ အနုပဒ္ဒဝေ၊

ဆိန္နောပိ ရုက္ခော ပုနဒေဝ ရူဟတိ။

ဧဝံ တဏှာနုသယေ အသမူဟတေ၊

နိဗ္ဗတ္တတိ ဒုက္ခမိဒံ ပုနပ္ပုနံ။ ။

[ဓမ္မပဒ။]

အနက်ကား။ ။ မူလေ=ရေသောက်မြစ်သည်၊ အနုပဒ္ဒဝေ=ဘေးရန်မရှိ ပကတိစိမ်းရှင်လျက် ရှိနေသည်ရှိသော်၊ ရုက္ခော=သစ်ပင်သည်၊ ဆိန္နောပိ=ပြတ်ပါသော်လည်း၊ ပုနဒေဝ=တစ်ဖန်သာလျှင်၊ ရူဟတိယထာပိ=ပေါက်မြဲပေါက် စည်မြဲစည်ပြန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ=ဤအတူ၊ တဏှာနုသယေ=သတ္တဝါတို့၏ စိတ်သန္တာန်ထဲတွင် အမြဲကိန်းဝပ်စိုစွတ်စေးနဲ၍နေသော တဏှာနုသယဓာတ်ဆေးကို၊ အသမူဟတေ=အဆုံးပယ်နုတ်၍ မပစ်သေးသည်ရှိသော်၊ ဣဒံဒုက္ခံ=ဤလူနတ်ဗြဟ္မာခန္ဓာငါးခု ဓာတ်အစုတည်းဟူသော ဒုက္ခသစ္စာသည်၊ ပုနပ္ပုနံ=အဖန်တလဲလဲ၊ နိဗ္ဗတ္တတိ=ဖြစ်ပေါ်ကာနေ၏။

၁။ မံသဂိဒ္ဓါ ဗဟူ မစ္ဆာ၊

ဒဠံ ဗလိသလဂ္ဂိတာ။

- ဖန္ဒမာနာ ဝိဝတ္တန္တိ၊
မစ္ဆာဗန္ဓဝသံ ဂတာ။ ။
- ၂။ ကာမဂိဇ္ဈိ ဣမေ သတ္တာ၊
ဒဠိံ သေနဟလဂ္ဂိတာ။
ဖန္ဒမာနာ ဝိဝတ္တန္တိ၊
မစ္စုရာဇ ဝသံ ဂတာ။ ။
- ၃။ ဗန္ဓနံ မစ္စုနော ဧတံ၊
ယေန ဗဒ္ဓေါ န မုစ္စတိ။
ဒါဌာပေသာ မရဏဿ၊
ယာယ ဒဌော န ဇီဝတိ။ ။
- ၄။ ဝဇီရဂ္ဂေါ သရောစေသော၊
ယေန ဝိဒ္ဓေါ ဝိရူပတိ။
ဝိသံပေတံ ဟလာဟလံ၊
ယေန ဖုဌော ဝိဝတ္တတိ။ ။
- ၅။ မစ္စုဝေသော ဂုဟာသယော၊
ယေန ဝိဌော သဒါ မတော။
သေနဟံ တံ ဝိဝဇ္ဇေယျ၊
ပဿန္တော မစ္စုနော ဘယံ။ ။

အနက်ကား

၁။ မံသဂိဇ္ဈိ=သားတစ်၌မက်မောကုန်သည်ဖြစ်၍၊ ဒဠိ=ပြင်းစွာ၊
ဗလိသလဂ္ဂိတာ=အဦးအသည်း၌ ငါးမြားချိတ်ငြိကုန်သော၊ ဗဟူ=များစွာ
ကုန်သော၊ မစ္ဆာ=ငါးမိုက်တို့သည်၊ မစ္ဆာဗန္ဓဝသံ=တံငါယောက်ျား၏
အလိုသို့၊ ဂတာ=ရောက်ကြကုန်၍၊ ဖန္ဒမာနာ=တုန်လှုပ်ကုန်လျက်၊

ဝိဝတ္တန္တိ=တလူးလဲလဲနေကြကုန်၏။

၂။ ဧဝံ=ဤအတူ၊ ကာမဂိဒ္ဓါ=ကာမတရားတို့၌ မက်မောကြကုန်သည်ဖြစ်၍၊ ဒဠ်=မြဲစွာ၊ သေနဟလဂ္ဂိတာ=နှလုံး၌ချစ်ခြင်းဟူသော တဏှာနုသယငြိကြကုန်သော်၊ ဣမေသတ္တာ=ဤသတ္တဝါတို့သည်၊ မစ္စုရာဇဝသံ=သေမင်း ၏အလိုသို့၊ ဂတာ=လိုက်ကြရကုန်သည်ဖြစ်၍၊ ဖန္ဒမာနာ=တုန်လှုပ်ကုန်လျက်၊ ဝိဝတ္တန္တိ=တလူးလဲလဲနေကြကုန်၏။

၃။ ဧတံ=ဤချစ်ခြင်းအမှုသည်၊ မစ္စုနော=သေမင်း၏၊ ဗန္ဓနံ=နှောင်ကြိုးပေတည်း၊ ယေန=အကြင်နှောင်ကြိုး နှင့်၊ ဗဒ္ဒေါ=ချည်မိသော သူသည်၊ နမုစ္စတိ=ကမ္ဘာစဉ်ဆက် သေမင်းလက်မှ မလွတ်ရလေ၊ ဧသာ=ဤချစ်ခြင်းအမှုသည်၊ မရဏဿ=သေမင်း၏၊ ဒါဌာပိ=အစွယ်လည်းမည်၏၊ ယာယ=အကြင်အစွယ်ဖြင့်၊ ဒဌော=ကိုက်အပ်သော သူသည်၊ နဇီဝတိ=သုဂတိသက်မရှင်နိုင်။

၄။ ဧသော=ဤချစ်ခြင်းအမှုသည်၊ ဝဇီရဂ္ဂေါ=ဝရဇိန်စင်းသွားတတ်သော၊ သရောစ=သေမင်း၏မြှားလည်းမည်၏၊ ယေန=အကြင်မြှားဖြင့်၊ ဝိဒ္ဓေါ=စူးသောသူသည်၊ ဝိရူပ္ပတိ=အထူးထူးအထွေထွေဖောက်ပြန်၏၊ ဧတံ=ဤချစ်ခြင်းအမှုသည်၊ ဟလာဟလံ=လတ်တလော သေစေတတ်သော၊ ဝိသံပိ=အဆိပ်စေလည်းမည်၏၊ ယေန=အကြင် အဆိပ်စေးဖြင့်၊ ဖုဌော=တွေ့ထိပျံ့နှံ့သောသူသည်၊ ဝိဝတ္တတိ=ဖြတ်ဖြတ်လူးကာ နေရလေ၏။

၅။ ဧသော=ဤချစ်ခြင်းအမှုသည်၊ ဂုဟောသယော=သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်တည်းဟူသော လိုဏ်ဂူ၌ ကိန်းအောင်းသော၊ မစ္စုဝ=သေမင်းပင်တည်း၊ ယေန=အကြင်သေမင်းသည်၊ အာဝိဌော=အမြဲပူးသောသူသည်၊ သဒါ=အခါခပ်သိမ်း၊ မတော=သေပြီးသာမည်၏၊ မစ္စုနော=သေမင်း၏။

ဘယ့်=ဘေးကို၊ ပဿန္တော=သိမြင်သော ပညာရှိသည်၊ တံသေနဟံ=ထိုကာမတရားတို့၌ဖြစ်သော ချစ်ခြင်းကို၊ ဝိဝဇ္ဇေယျ=ဝေးစွာရှောင်ကြဉ်ရာ၏။

ကာမာဝစရတရားတို့ကို အစာအာဟာရပြု၍ ကြီးပွားကာ နေသော ချစ်ခြင်းခင်ခြင်းဟူသော ကာမတဏှာ၏ အပြစ်ကိုဆိုလိုသည်။ ကာမတဏှာသည် မီးတည်း၊ ကာမစိတ်စတုပညာသည် မီးစာထင်းတည်း၊ ထင်းကောင်းလေလေ မီးတောက်လေလေ၊ ထင်းမှလွတ်လျှင် မီးငြိမ်း၏။ အထူးအားဖြင့် ကာမသုခသောမနဿ သည် ထင်းကောင်းပင်တည်း၊ လူကာမထက် နတ်ကာမ၊ နတ်တွင်မှာလည်း အထက်အထက် နတ်ကာမသုခ သောမနဿများသည် အလွန်ထက်၊ အလွန်အနှစ်အဆီအားကြီးလှသော ထင်းကောင်းမီးစာကောင်းပေတည်း။

ကာမာဝစရစိတ် ၂၄-ခုပြီး၏။

ရူပါဝစရစိတ် ၁၅-ခု

ရူပစိတ်ကိုဆိုအံ့၊ လက္ခဏာအားဖြင့် တစ်ခုတည်းသောစိတ်ကို ပင်လျှင် အခိုက်အတန့်အထူးကို အစွဲပြု၍ ကာမစိတ်၊ ရူပစိတ်၊ အရူပစိတ်၊ လောကုတ္တရာစိတ်ဆိုရသည်။ အသို့နည်းဟူမူ-ကာမတဏှာအာရုံပြုနိုင်လောက်အောင် ရုန်းရင်းပေါ်လွင်သောအခိုက်ကို ကာမစိတ်သည် ကာမတဏှာအာရုံ မပြုနိုင်လောက်အောင် သိမ်မွေ့နက်နဲခြင်းသို့ ရောက်သောအခိုက်ကို မဟဂ္ဂုတ်ခေါ်သည်။ ထိုမဟဂ္ဂုတ်မှာလည်း ရူပတဏှာအာရုံပြုနိုင်အောင် ရုန်းရင်းသောအခိုက်ကို ရူပစိတ်ခေါ်သည်။ ရူပတဏှာကား- အာရုံမပြုနိုင်ပြီ၊ အရူပတဏှာသာ အာရုံပြုနိုင်လောက်

အောင် သိမ်မွေ့နက်နဲခြင်းသို့ ရောက်သောအခိုက်ကို အရူပစိတ် ခေါ်သည်။ တဏှာသုံးပါးအာရုံပြုနိုင်လောက်အောင် ရုန်းရင်းသော အခိုက်မှ ကျွတ်လွတ်၍အတုမရှိ သိမ်မွေ့နက်နဲခြင်းသို့ ရောက်သော အခိုက်ကို လောကုတ္တရာ စိတ်ခေါ်သည်။

[ဝိတက်၊ဝိစာရ၊ပီတိ၊သုခ၊ဥပေက္ခာ၊ဧကဂ္ဂတာတို့၏ အခြင်းအရာကို နောက်ပိုင်းသို့ရောက်မှ ဆိုမည်။]

ဈာန်မည်ကြောင်း

မေး။ စေတသိက်တို့ကိုသာ အဘယ့်ကြောင့် ဈာန်ခေါ်သနည်း။

ဖြေ။ အာရုံခြောက်ပါး၌ မတန့်မနား လွင့်ပါးချောက်ချား၍ နေသောစိတ်ကို တစ်ခုတည်းသောအာရုံ၌ စိုက်၍ထားရန် ကိစ္စထူး ရှိကြ၍ ဈာန်ခေါ်ပေသည်။

အသို့နည်းဟူမူ-လောက၌ အဆင့်ဆင့်မြင့်မြတ်၍သွားဖို့၊ အဆင့်ဆင့်ယုတ်နိမ့်၍သွားဖို့ အာရုံဝတ္ထုအမှုကိစ္စသည်ရှိ၏။ အပြစ် အညစ်အဆင့်ဆင့် စင်ကြယ်၍သွားဖို့ဖြစ်သော အာရုံဝတ္ထုအမှု ကိစ္စများ သည် မြင့်မြတ်ဆန်တက်သော လမ်းပေတည်း။ အပြစ်အညစ် အဆင့်ဆင့် ထူပြောသိမ်ဖျင်း၍သွားဖို့ အာရုံဝတ္ထုအမှုကိစ္စများသည် ယုတ်နိမ့် စုံမျောသောလမ်းပေတည်း။

နှိုင်းယှဉ်ပြချက်

၁။ ကိလေသာအာသဝေါစုသည် နိမ့်ရာသို့ အမြဲကျဆင်းစီး သွားသော မြစ်ရေနှင့်တူ၏။

၂။ မိစ္ဆာဝိတက်စုသည် အောက်အကျေသို့ ရေကိုအပြင်း တိုက်ပို့သော လေကြမ်းနှင့်တူ၏။

၃။ စိတ်သည် လှေနှင့်တူ၏။

၄။ ပညာသည် ပဲ့ကြီးနှင့်တူ၏။

၅။ ယောနိသောမနသိကာရသည် ပဲ့တက်မကြီးနှင့်တူ၏။

၆။ ဝီရိယသည် လှော်ခတ်သော ယောက်ျားနှင့်တူ၏။

၇။ သမ္မာဝိတက်သည် လှော်တက်ခတ်တက်နှင့်တူ၏။

ထင်ရှားစေအံ့

၁။ စိတ်မည်သည် သမ္မာဝိတက်နှင့် တက်သုတ်ရိုက်၍ အပြင်း လှော်နိုင်ခတ်နိုင်မှ အပြစ်အညစ်စင်ဖို့ရာ အာရုံဝတ္ထုအမှုကိစ္စ သို့တက် သည်၊ မလှော်မခတ်လျှင် မိစ္ဆာဝိတက် လေဟုန်လှိုင်းဟုန်နှင့် အာသဝေါ မျောရာ အလွတ်ပါမှု တစ်လမ်းသာရှိသည်။

၂။ ဝိတက်လှော်ခတ်၍ ကသိုဏ်းအာရုံသို့ ရှေးရှုဆန်တက် သောစိတ်ကို ထိုအာရုံမှဆုတ်ခွါလွင့်ပါး၍ မသွားရအောင် ဖွဲ့နှောင်ချုပ် တဲမှုကား-ဝိစာရပေတည်း၊ ဖွဲ့နှောင်ချုပ်တဲသူ မရှိမှုကား-ဝိတက်ပင် လှော်သော်လည်း လိပ်အိုတောင်ပေါ်သို့ တက်သကဲ့သို့ အထက်ကို တစ်လှမ်း အောက်ကိုနှစ်လှမ်းနေမည်။

၃။ ထိုအာရုံအမှုတို့၌ ထိုစိတ်ကိုမငြီးမငွေ့ ပျော်မွေ့ပျော်ပါး အောင်ဖြေဖျော်မှုကား-ပီတိပေတည်း၊ ဖျော်ဖြေသူမရှိ၍ ချောက်ချား သွေ့သွေ့ ငြီးငွေ့ခြင်းဖြစ်ခဲ့လျှင် ဖွဲ့နှောင်ချုပ်တဲသော်လည်း မနိုင်မနေ အတင်းဆုတ်ခွါ လွင့်ပါးသွားမည်။

၄။ မငြီးမငွေ့ပျော်မွေ့ခြင်းရှိသောစိတ်ကို ထိုအာရုံထိုအမှုတို့မှ လေးလေးနက်နက် မြိန်မြိန်ယှက်ယှက် မလွှတ်ရက်၊မခွါရက်သော အရသာကို ထုတ်၍ပေးသည်ကား-သုခပေတည်း၊ အဖျော်အဖြေပင်

ကောင်းပါသော်လည်း ခင်ခင်မက်မက် မလွှတ်ရက်အောင် လေးနက်သော အရသာကို မခံစားရလျှင် နှပ်ပိယံမျှသာဖြစ်၍ မကြာခင်ပြီးငွေ့၍ ခွါဆုတ်မည်။

၅။ ပကတိအခါက ရွာသူတို့၏မစင်နှင့် ကြီးပွားခဲ့သောခွေးသည် နောက်အခါ၌ မင်းစိုးရာဇာတို့မွေးမြူ၍ သားပြွမ်းထမင်းအရသာကို စိတ်ရှိတိုင်းစားကာနေရပါသော်လည်း ဇာတိငယ်ကြိုက်ကို မမေ့နိုင်၊ အစော်အနံ့ရလျှင် သားပြွမ်းထမင်းကိုစွန့်၍ ဇာတိငယ်ကြိုက်သို့ပါမည်၊ မပါစေခြင်းငှါ သံကြိုးနှင့်ဖွဲ့ထားမှ နေမည်၊ ထို့အတူ ဘဝအဆက်ဆက်၌ ကာမဂုဏ်မစင်တောကြီး၌ ကြီးပွား၍လာခဲ့သော ဤစိတ်သည် ယခုအခါမှ ဘာဝနာအာရုံ၊ ဘာဝနာမှုတို့၌ အလွန်မြတ်သော သုခအရသာကို ခံစားရပါသော်လည်း ဇာတိငယ်ကြိုက်ကိုသာ အမှတ်ရ၍ တကြွကြွနေပြီးမည်၊ ထို့ကြောင့် မလှုပ်မကြွစေခြင်းငှါ ထိုအာရုံ၊ထိုအမှုတို့၌ အမြစ်စိုက်၍ထားခဲ့ကာ-ဧကဂ္ဂတာ ပေတည်း။

ဝိတက်သည် အာရုံသို့ ရှေးရှုထင်ခြင်းကိစ္စ၊ ဝိစာရသည် အာရုံ၌ အစဉ်ဖွဲ့ခြင်းကိစ္စ၊ ပီတိသည် စိတ်ကိုပျို့စေခြင်းကိစ္စ၊သုခသည် စိတ်ကို ပွားစေခြင်းကိစ္စ၊ သမာဓိသည် ကောင်းစွာထားခြင်းကိစ္စ-ဟူ၍ လာသော ကိစ္စငါးပါးကို ထင်ရှားအောင်ပြလိုက်သည်။

ဤသို့လျှင် ဤငါးပါးသောတရားတို့သည် ဘာဝနာအာရုံ၌ စိတ်ကိုနှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် အမြစ်စိုက်၍နေ အောင် ဆောင်ရွက်ကြသော တရားစုဖြစ်ပေ၍ ဈာန-ဟုခေါ်ရပေသည်။

ဈာနသဒ္ဒါသည် တစ်ခုခုသောအာရုံ၌ မတုန်မလှုပ်မငဲ့မတိမ်း စိမ်းစိမ်းစိုက်၍ရှုခြင်း အနက်ဟော ထိုသို့ရှု၍ နေသောအခါ စိတ်သန္တာန်တွင် အစဉ်ထုံစွဲ၍နေကုန်သော အကြမ်းအထော် အစော်အပြစ်

အညစ်အကြေး အခိုးအကင်းတို့သည် တစ်နာရီထက်တစ်နာရီ၊ တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ တရွေ့ရွေ့ကျွတ်ငြိမ်းကုန်သဖြင့် ထိုစိတ်အစဉ်သည် ဆွတ်ဆွတ်ဖြူစင် ကြည်လင်ထွန်းတောက်၍လာ၏။

[ဤကား-ဈာနသဒ္ဓါ၏အာရုံ၌ စိုက်ထားခြင်း-ဟူသောအနက်မှ ထွက်သော မျောလမ်းပေတည်း။]

ဈာနသဒ္ဓါသည် လောင်ခြင်း၊ ကျွမ်းခြင်း၊ ဖုတ်မြိုက်ခြင်းအနက် ကိုလည်း ဟောပြန်၏။ အသို့နည်းဟူမူ-

၁။ စိတ်ကိုအာရုံ၌ အတင်းစိုက်၍ထားပေသော ဧကဂ္ဂတာသည် ထကြွလှုပ်ရှားတတ်သော ကာမစ္ဆန္ဒ အခိုးအကင်းကို အတင်းသတ်ပေ၏။

၂။ စိတ်ကို ရွှမ်းစိုရွှင်လန်းအောင် ဖျော်ဖြေပေသော ပီတိသည် စိတ်ကိုငြီးငွေ့ခြောက်သွေ့အောင် ပြုတတ်သောဗျာပါဒ အခိုးအကင်းကို အတင်းသတ်ပေ၏။

၃။ ဘာဝနာ၏အာရုံသို့ စိတ်ကိုအတင်းမောင်းနှင် ရိုက်ခိုင်းပေသော ဝိတက်သည် ပျင်းရိလိမ်လစ်ဆုတ်နစ် ထိုင်းမှိုင်းစေတတ်သော ထိနု၊မိဒ္ဓအခိုးအကင်းကို အတင်းသတ်ပေ၏။

၄။ ငြိမ်းချမ်းခြင်းကိုပြုတတ်သော သုခသည် မငြိမ်မသက် မအေးမချမ်းခြင်းကိုပြုတတ်သော ဥဒ္ဓစ္စ၊ကုက္ကုစ္စ အခိုးအကင်းတို့ကို အတင်းသတ်ပေ၏။

၅။ အဖန်ဖန်သုံးသပ်ခြင်းကိစ္စကိုပြုသဖြင့် ဘာဝနာမှု၌ အဆင့်ဆင့်ကြည်လင်၍သွားအောင် ရွက်ဆောင်ပေသော ဝိစာရသည် စိတ်ကို နှစ်ခွဲပြု၍ နောက်ကျစေတတ်သော ဝိစိကိစ္ဆာ၊တွေဝေမှိန်မှေးစေတတ်သော အဝိဇ္ဇာအခိုးအကင်းတို့ကို အတင်းသတ်ပေ၏။

ဤသို့သတ်သည်ကိုပင် ထိုအညစ်အကြေးတို့ကို လောင်ကျွမ်းဖုတ်မြိုက်မှု ဆိုရသည်။

ကုသိုလ်စိတ်အစဉ်မှာ ထိုနီဝရဏတရားတို့ မယှဉ်ကြကုန်သော်လည်း အခိုးအကင်းမှာ အပြည့်အနက် ပါရှိသည်သာတည်း။ ထိုအခိုးအကင်းအညစ်အကြေးတို့ကို သတ်သည်ကိုပင် ထိုနီဝရဏတို့ကို အသတ်-ဆိုရကုန်သည်။

သမာဓိ ကာမစ္ဆန္တဿ ပဋိပက္ခော၊ ပီတိ ဗျာပါဒဿ၊ ဝိတက္ခော ထိနမိဒ္ဓဿ၊ သုခံ ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စဿ၊ ဝိစာရော ဝိစိကိစ္ဆာယ။

[ပေတကောပဒေသကျမ်း။]

ဈာန်မည်ကြောင်းပြီး၏။

ဥပစာရဘုံအခန်း

နီဝရဏတို့၏အခိုက်သည် ဝီတိက္ကမအခိုက်၊ ပရိယုဋ္ဌာနအခိုက်၊ အနုသယအခိုက်-ဟူ၍ သုံးပါးရှိသည်။

၁။ ကာယကံမှု၊ဝစီကံမှုကို လွန်ကျူးသော အခိုက်သည် ဝီတိက္ကမအခိုက်မည်၏။

၂။ ကာယဒွါရ၊ဝစီဒွါရတို့၌ ထကြွသောင်းကျန်းသော အခိုက်သည် ပရိယုဋ္ဌာနအခိုက်မည်၏။ မနောဒုစရိုက်မှုစုပေတည်း။

၃။ ဒွါရသုံးပါးတို့၌ ထကြွခြင်းမရှိမူ၍ ကုသိုလ်၊အကုသိုလ်၊ အဗျာကတစိတ် အစဉ်၌သာ အကျပ်အတည်း အမြဲတိန်းဝပ်၍ နေသောအခိုက်သည် အနုသယအခိုက်မည်၏။

ဥပမာ

- ၁။ ရင့်ပြီးသော အုန်းသီး၏အုန်းဆံ၌ ကိန်းဝပ်သော ပီဇာ
ဓာတ်နုနှင့်အနုသယအခိုက်သည် တူ၏။
- ၂။ ထိုဓာတ်နုဖြစ်သော ဆံခြည်ထွေးခေါ်သောအခဲနှင့်
ပရိယုဋ္ဌာနအခိုက်သည် တူ၏။
- ၃။ ထိုအခဲမှဖြစ်၍ထွက်သော အညှောက်အပင်နှင့် ဝီတိက္ကမ
အခိုက်သည် တူ၏။

သီလဝိသုဒ္ဓိသို့ရောက်လျှင် ဝီတိက္ကမအပြစ်ဒေါသငြိမ်း၏။
ထိုအခါ မဟာကုသိုလ်သည် သီလဘုံမည်၏။ သီလဘုံ၌တည်၍
ဘာဝနာဘုံကိုကူးရာ ပရိကမ္မဘာဝနာအခိုက်၌ ပရိယုဋ္ဌာနသည် မငြိမ်း
သေး၊ အားနည်းရုံမျှသာ ရှိသေးသည်။ နိမိတ်ထင်၍ နီဝရဏလည်းကွာ၊
ဈာန်အင်္ဂါလည်းပေါ်သော ဥပစာရဘာဝနာသို့ရောက်မှ နီဝရဏတို့၏
ပရိယုဋ္ဌာနအပြစ်ဒေါသငြိမ်းသည်။ ထိုအခါ မဟာကုသိုလ်သည်
ဥပစာရမည်၏။ နီဝရဏကွာသည်။ ဈာန်အင်္ဂါပေါ်သည်-ဟူသော စကား၌
ဘာဝနာဘုံသို့ မတက်မီကာလ၌လည်း နီဝရဏတို့၏ မင်းမူရာနယ်ပေ
တည်း။ ထိုအခါ ဧကဂ္ဂတာသည် ကာမတ္တန္တဖိစီးချက်ကို မလှန်သာလှ၍
ကာမတ္တန္တ၏အမှုဆောင်ဖြစ်နေရသတည်း။

ဘာဝနာဘုံသည်ကား-ဈာန်အင်္ဂါတို့၏ မင်းမူရာနယ်ပေတည်း။
ကသိုဏ်းစသည်တို့တွင် တစ်ခုခုသော အာရုံနှင့်စိုက်ထားသော ဘာဝနာ
ဘုံသို့ရောက်သောအခါ ဧကဂ္ဂတာသည် တစ်နာရီထက် တစ်နာရီကြီး
ပွားထွားကျိုင်း၍လာ၏။ ကာမဂုဏ်တည်းဟူသော အစာရေစာမှဝေး
သော ကာမတ္တန္တသည် တစ်နာရီထက်တစ်နာရီ ကြုံလှီလျော့ပါး ၍သွား၏။
နိမိတ်ထင်၍ ထိုအာရုံ၌ စိတ်အခြေစိုက်မိသောအခါ ကာမတ္တန္တ၏

ပရိယုဋ္ဌာနအကင်းသည် ကျွတ်လွတ်ကာလွင့်လေ၏။ ရှေးအခါ၌ မိုးတိမ်ဖုံးသောလဝန်းနှင့်တူသော ဧကဂ္ဂတာသည် ထိုအခါတွင် အရောင် အဝါရွန်းစက်စွာပေါ်ပေ၏။ ငါ၏စိတ်သည် တည်ကြည်လေစွဟု ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်၏ဉာဏ်တွင်ထင်ပေါ်လာ၏။

[ဤကား-ကာမစ္ဆန္ဒတည်းဟူသောမိုးတိမ်လွင့်ကွာ၍ ဧကဂ္ဂတာဈာန်အင်္ဂါလဝန်း ထွက်ပေါ်လာပုံကို ဆိုသောအချက်တည်း။]

ကာမစ္ဆန္ဒကွာလျှင်ပင် ထိနု၊မိဒ္ဓနီဝရဏတည်းဟူသော မိုးတိမ် လည်းလွင့်ကွာ၏။ ဝိတက်တည်းဟူသော ဈာန်အင်္ဂါလဝန်းလည်း ထွန်းပေါ်၍လာ၏။ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ဉာဏ်မှာ ငါ၏စိတ်သည် နိမိတ် အာရုံကိုသာ ကိုင်းရှိုင်း၏-ဟုထင်ရှားလာ၏-ဟူလိုသည်။ ဝိစိကိစ္ဆာ နီဝရဏလည်းကွာ၏။ ဝိစာရဈာန်အင်္ဂါလည်း ပေါ်လာ၏။ ငါ၏စိတ်သည် နိမိတ်အာရုံ၌သာ ရစ်ဝဲကာနေတော့သည်-ဟု ဉာဏ်၌ထင်လာ၏- ဆိုလိုသည်။ ဗျာပါဒနီဝရဏလည်း ကွာ၏။ ဝီတိဈာန်အင်္ဂါလည်းပေါ်၏။ မကြုံဖူးသောနှစ်သက်ခြင်းကို ယခုအခါ ငါရလာပေ၏-ဟု သိသည်-ဟူလို၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ကုက္ကုစ္စလည်းကွာ၏။ သုခဈာန်အင်္ဂါလည်း ပေါ်လာ၏။ သိသာပြီ။

နီဝရဏကွာ၏ဟူသော်လည်း ဗျာပါဒနီဝရဏ၊ ကုက္ကုစ္စ နီဝရဏ တို့သာ အရှင်းကွာကုန်သည်။ ကာမစ္ဆန္ဒမှာမူကား-ရုန့်ရင်းသော ကာမဂုဏ်၌သာ သာယာသော ကာမစ္ဆန္ဒအစေးအညော်သာကွာသည်။ ငါ့ကိုယ်ဟူသာသာ သောလောဘ၊ ငါ့စိတ်၊ငါ့ပရိက္ခရာ-ဟု သာယာသော လောဘတို့မှာမူကား-ရှိနေသည်သာဖြစ်၏။ ဥဒ္ဓစ္စလည်း လောဘအတူ၊ ထိနု၊မိဒ္ဓ၊ဝိစိကိစ္ဆာတို့လည်း ရုန့်ရင်းသော အဖို့သာကွာကုန်သည်။

[ဤကား-ဥပစာရဘုံသို့ရောက်သောအခါ နီဝရဏကွာပုံ၊ဈာန်အင်္ဂါပေါ်ပုံတည်း။]

ဤဥပစာရဘုံမှာ နီဝရဏကွာ၍ ဈာန်အင်္ဂါပေါ်သော်လည်း အပ္ပနာမဆိုက်သေး၍ ကာမဘုံမှ မပြောင်းနိုင်သေး၊ အပ္ပနာမဆိုက်ကြောင်းကား-ဥပစာရဘုံခေါ်ရသော ထိုကာမကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ နီဝရဏအစေးအညှော်တို့ပင် ကွာပါကုန်သော်လည်း ထိုနီဝရဏတရားတို့နှင့် မပြားမထူးရှူးဖော်ရှူးဖက် နောက်ဖော်နောက်ဖက် မိုက်ဖော် မိုက်ဖက် အဆက်များစွာ ကျင်လည်၍ လာကုန်သော ဖဿ၊ဝေဒနာ-စသော အညဿမာန်းတရားတို့သည်ရှိကုန်၏။ တည်ကြည်မှု၌ ရုတ်တရက် ကြိုးမကျတဲ့နိုင်ရှိနေသော ထိုတရားတို့အတွက်ကြောင့် စိတ်သည် ထိုအာရုံ၌ စေ့သားကိုက်သို့ ချိုက်ချိုက်မကျ ကြွစောင်းစောင်းပင်ရှိသေးသည်။ ထို့ကြောင့် ခုနစ်ကြိမ်ထက်ဇောသက်မရှည်နိုင် လေသည်။ ဂေါတြဘူစိတ်တိုင်အောင်ပင် ထိုအခြင်းအရာဖြင့် ရုန့်ရင်းပေါ်လွင့်၍ ဈာန်အင်္ဂါမသိမ်မွေ့သောကြောင့် ကာမန္တယ်ကို မလွန်နိုင်သေးရှိလေသည်။ စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ပါသော စေတနာသည် ကာမဘုံတွင်း၌သာ ပဋိသန္ဓေကို ပေးနိုင်သည်။

ဥပစာရဘုံအခန်းပြီး၏။

ပထမဈာန်

ထိုအခြင်းအရာစုသည် ဂေါတြဘူတွင်ဆုံး၏၊ပြတ်၏။ ဂေါတြဘူ၏ဘင်၌ ရုန့်ရင်းရိုင်းပျသော ကာမန္တယ်၊ ကာမမျိုး၊အခိုင်းအကင်း အကုန်ငြိမ်းကုန်၏။ ထို့ကြောင့်ပင်လျှင် “ဂေါတ္ထံ=ကာမန္တယ်၊ကာမမျိုးကို၊ အဘိဘဝတိ=နှိပ်စက်တတ်၏။ ဣတိ=ထို့ကြောင့်၊ ဂေါတြဘူ=ဂေါတြဘူမည်၏” ဟုဆိုရသည်။ ထိုဂေါတြဘူစိတ်၏ အခြားမဲ့၌ကား- အလုံးစုံသော

စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် သစ်သားစို၌ သံမှိုနက်စိုက် တစ်သားတည်းကိုက်သကဲ့သို့ အာရုံနိမိတ်၌ ခြိုက်ခြိုက်ချပ်ချပ် ပြားပြားဝပ်လျက် နံ့စပ်သက်ဝင်၍ တည်ခြင်းဟူသော အပ္ပနာကိစ္စသို့ ဆိုက်ကြပေကုန်၏။

ထိုအခါ ဈာန်အင်္ဂါတို့သည် ကာမမျိုးရိုး အခိုးမသန်း လွန်အေး ချမ်းသဖြင့် ဆဒ္ဒန်အိုင်ကြီး၌ လှည်းဘီးရှိ ပေါက်လာသော ပဒုမာကြာပန်း ကဲ့သို့ သန်စွမ်းရွှင်ကြည် စည်ပင်ထွားကျိုင်းကြပေကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် လည်း အပူကြီးမားငရဲသားကို ပတ္တမြားရည် လွန်ချမ်းကြည်သော သီတာမြစ်၌ နှစ်လိုက်ဘိသကဲ့သို့ ပီတိဖရဏာ ကိုယ်လုံးဖြာ၍ ချမ်းသာ သုခ အနုဂ္ဂကိုရလေ၏။ ဤစိတ္တုပ္ပါဒ်၌ပါသော စေတနာသည်ကား- ကာမအခိုးအကင်းမှ အရှင်းလွတ်စင်၍ မုဆိုး၏ ချိုင့်တွင်းမှလွတ်ရသော ရွှေဟင်္သာမင်းသည် စိတ်ရွှင်လက်ရွှင် ကောင်းကင်တိမ်ထဲသို့ အလွတ် ပျံတက်လေဘိသကဲ့သို့ ကာမဘုံမှလွန်၍ ရူပပထမဈာန်ပဋိသန္ဓေဝိပါက် ဖြစ်၍ ထွက်နိုင်သော အစွမ်းထိအောင် မြင့်မြတ်လေ၏။ ဤအပ္ပနာ ကုသိုလ်ကား-မဟဂ္ဂုတ်ဘုံပေတည်း။

ရွှေဟင်္သာငှက်သည် နေလသွားရာကောင်းကင်သို့ ဆိုက်အောင် ပျံနိုင်-ဟူသော်လည်း အတောင်ဟုန်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်သာပျံနိုင်သည်။ အတောင်မခတ် အဟုန်သတ်ပြန်လျှင် မြေအပြင်မှာ တမားမားနေပြန်၏။ ထို့အတူ ဤစိတ်သန္တာန်၏ အပ္ပနာအခိုက်မည်သည် ပရိကံဘာဝနာ ဟုန်၏အစွမ်းဖြင့်သာ ပျံတက်ဆိုက်ထိရသော အမှုပေတည်း။ ပရိကံ ဘာဝနာဟုန် စဲပြန်၊ငြိမ်းပြန်လျှင် ကာမအခိုက် တလဲလဲဖြစ်မြဲတည်း။ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်စုမှ တစ်ပါးလောကီ၊လောကုတ္တရာအပ္ပနာဟူသမျှ ဤနည်းချည်း။ ထို့ကြောင့် အပ္ပနာအခိုက်မှ လျော့ပြန်လျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်

သည်လည်း ကာမစိတ်တို့နှင့်သာ နေရပြန်၏။

[ဤကား-ဂေါတြဘူတိတည်းဟူသော ကာမဘုံ ကာမဘာဝမှ ပထမဈာန်စိတ်
တည်းဟူသော မဟဂ္ဂုတ်ဘုံ မဟဂ္ဂုတ်ဘဝသို့ တဆင့်ကူးပုံကိုဆိုသော စကားရပ်တည်း။]
ပထမဈာန်ပြီး၏။

ဒုတိယဈာန်

ယခုအခါ ဂေါတြဘူတည်းဟူသော ကာမဘုံမှ ဒုတိယဈာန်
စသော အပ္ပနာဘုံသို့ကူးပုံများကို အကျဉ်းမျှဆို လိုက်အံ့။ ဘုံကူးသည်-
ဟူရာမှာ မဟဂ္ဂုတ်ဘုံ၊မဟဂ္ဂုတ်ဘုံအချင်းချင်း ကူးသည်ဟူ၍မရှိ၊
မဟဂ္ဂုတ်ဘုံမှ လောကုတ္တရာ ဘုံသို့ ကူးသည်လည်းမရှိ၊ လောကုတ္တရာဘုံ-
လောကုတ္တရာဘုံချင်းချင်း ကူးသည်ဟူ၍လည်းမရှိ၊ အနုလုံ၊ဂေါတြဘု၊
ဝေါဒါန်-ဟူသော ကာမဘုံမှသာ မဟဂ္ဂုတ်ဘုံအမျိုးမျိုး၊ လောကုတ္တရာ
ဘုံအမျိုးမျိုးသို့ ကူးနိုင်သည်။

မဟာကုသိုလ်ဟူသော ကာမဘုံကြီးသည် သိကြားဖန်ဆင်းသော
ပဒေသာပင်ကြီးနှင့်တူပေ၏။ ပထမဈာန်သည်လည်း သူမှထွက်သော
အညွန့်သာတည်း၊ ဒုတိယဈာန်သည်လည်း သူမှထွက်သော အညွန့်သာ
တည်း၊ နေဝသညာနာသညာသည်လည်း သူမှထွက်သော အညွန့်သာ
တည်း၊ အဘိညာဉ်အမျိုးမျိုးတို့သည်လည်း သူမှထွက်သော အညွန့်အဖူး
တို့သာတည်း၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည်လည်း သူမှပင်ထွက်သည် ။ လ ။
အရဟတ္တမဂ်သည်လည်း သူမှပင်ထွက်သည်၊ သမာပတ္တိဝီရိယံ ဖိုလ်လေး
ခုသည်လည်း သူမှထွက်သော အညွန့်အဖူးတို့သာတည်း၊ ထို့ကြောင့်
မဟာသဒ္ဓါနှင့် မဟာကုသိုလ်ဆိုရပေသည်။

မဟာကြိယာဟူသည်ကား-ကျွတ်ပြီးသော မဟာကုသိုလ် ပင်တည်း။ ထိုပထမဈာန်၌ သာယာစွဲလမ်းသော နိကန္တိသည် အလွန် အားကြီး၏။ ထိုနိကန္တိကို ရူပတဏှာလည်းခေါ်သည်။ ရူပရာဂ လည်းခေါ်သည်။ ဘဝတဏှာလည်းခေါ်သည်။ ဘဝရာဂလည်းခေါ် သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်စိတ်သန္တာန်မှာ ထိုတဏှာသည် အပြစ်ဒေါသကြီး တစ်ခုပင် ဖြစ်၏။ ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးတို့တွင် အကြီးအမှူးဦးစီးဦးကိုင်ဖြစ်သော ဝိတက်သည်လည်း အလွန်ငြိမ်သက်သော တရားပင်မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ထိုဝိတက်သည်လည်း အပြစ်ဒေါသတစ်ပါးပင် ဖြစ်ပြန်၏။

ဤအပြစ်နှစ်ပါးတို့လက်၌တည်ရှိသော ဧကဂ္ဂတာများသည် လေပေါင်းလေဆုံ၌ ထွန်းထားသော မီးတောက်နှင့်တူ၏။ စေတနာသည် ထိုမီး၏ အရောင်နှင့်တူ၏။ အသင်္ချေယျကပ်မှ အသက်တမ်းရှိသော ပထမဈာန် ဘုံထက်လွန်၍ တတ်နိုင်သော အစွမ်းမရှိ။ ဝင်စားဖန်ဆင်း ကြိမ်ဖန်များလှသောအခါ ထိုဝိတက်လှုပ်လှက်လှုပ်လှက် ပြုသည်ကိုပင် မနှစ်သက်ခြင်းဖြစ်ပြန်၏။ ထိုအခါမှ ထိုနိကန္တိအစေး ပြည်ပြန်၍ ဝိတက်မပါသောဈာန်ကို ရပြန်လိုသော သဘောဆန္ဒဖြစ်လာလေ သတည်း။ ရှေး၌ထင်ပြီးသော နိမိတ်မှာ ဝိတက်မပါသော ဈာန်ကိုဝင်စား လို၍ မဟာကုသိုလ်-ဟူသော ပရိကမ္မဘုံ၊ဥပစာရဘုံတို့ကို အသစ်တည် ထောင်ရပြန်သည်။

၁။ ပထမဈာန်နိကန္တိစင်ကြယ်စွာ မကွာမီအတွင်းကို ပရိကမ္မ ဘုံခေါ်သည်။

၂။ စင်ကြယ်စွာကွာသည်မှစ၍ ဂေါတြဘူတိုင်အောင် ဥပစာရ ဘုံခေါ်သည်။

ဂေါ်တြဘု၏ဘုံတွင် ကာမမျိုး၊ကာမန္တယ်ပြတ်ပြန်၍ ဝိတက်မပါ၊
ဝိစာရ၊ပီတိ၊သုခ၊ဧကဂ္ဂတာ-ဟူသော ဈာန်အင်္ဂါလေးပါးသာပါသော
ဈာန်သည် အပ္ပနာဆိုက်လာ၏။ ကြွင်းသမျှကို ရှေးကဆိုခဲ့ပြီးနှင့်ယှဉ်လေ၊
ပထမ ဈာန်စေတနာမှ အသင်္ချေယျကပ်ငယ်တစ်ကပ်မျှ အသက်တမ်း
ရှိသော ပထမဈာန်ဘုံ၌သာ ရောက်နိုင်သည်။ ဤဒုတိယဈာန်စေတနာမှာ
မဟာကပ်ကြီးရှစ်ကပ် အသက်တမ်းရှိသော ဒုတိယဈာန်ဘုံ၌ရောက်နိုင်
သည်။ နိကန္တိကြမ်း၊အင်္ဂါကြမ်းတည်းဟူသော အပြစ်ဒေါသတို့ကို ချွတ်မှု
ကြောင့် တိုးတက်သော ဆုံပေတည်း။

ဒုတိယဈာန်ပြီး၏။

[နောက်နောက် ဈာန်တို့ကိုလည်း ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်၍သိလေ၊
ကျယ်မည်စိုး၍မရေးပြီ၊ မရေးသော်လည်း သိနိုင်လောက်ပြီ။]

ဝိစာရ၊ပီတိ၊သုခတို့၏ အပြစ်ဒေါသဖြစ်ကြောင်းထည့်ရန် ဈာန်ငါးပါး ဘုံဆင့်ဆင့်
ဖြစ်သွားပုံပြီး၏။

ဝေဒနာစသည်စစ်ချက်

ဤရူပစိတ် ၁၅-ပါးတွင် ပဉ္စမဈာန်သုံးခုကား-ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်
တည်း၊ ကြွင်း ၁၂-ခုကား-သောမနဿသဟဂုတ်တည်း၊ ၁၅-ခုလုံး
သည်ပင် ဉာဏသမ္ပယုတ်ပေတည်း၊ ဝိပဿနာမရှိ။

အသင်္ခါရိက-သသင်္ခါရိကနှစ်ပါးမှာ အဘယ်နည်း။

၁။ အသင်္ခါရိကသာ-သသင်္ခါရိက မဟုတ် ဆိုမည်လော။

၂။ သသင်္ခါရိကသာ-အသင်္ခါရိက မဟုတ် ဆိုမည်လော။

၃။ နှစ်ပါးစုံပင် မဟုတ်၊ သင်္ခါရဝိမုတ်သာ ဆိုမည်လော။

၄။ နှစ်ပါးစုံပင် ဟုတ်၏-ဆိုမည်လော။

[အမေး လေးချက်။]

ဈာန်အပြားကို ရှေးဦးစွာဆိုမည်။ ဘဝသိဒ္ဓဈာန်၊ မဂ္ဂသိဒ္ဓဈာန်၊ ယောဂသိဒ္ဓဈာန်-ဟူ၍ သုံးပါးရှိသည်။

၁။ ဗြဟ္မာဘုံ၌ဖြစ်သောသူသည် အတိတာနန္တရဘဝ၌ ရခွဲဖူးသောဈာန်တို့ကို ထိုနောက်ဘဝ၌ အသစ်အားထုတ်ဖွယ်ကိစ္စမရှိ၊ ရပြီးဖြစ်၍ နေ၏။ ဝင်စားလိုသောအခါ ပထဝီ၊ ပထဝီ-ဟုနှလုံးပြုရုံမျှနှင့် ပေါ်လာ၏။ အရူပဘုံ၌ကား-အောက်ဈာန်ကိုလွှတ်၍ တက်ရသောကြောင့် အထက်အရိယာပုဂ္ဂိုလ်မှာ အောက်မဂ်၊ အောက်ဖိုလ်မဖြစ်လာသည်နှင့်တူ၏။

[ဤကား-ဘဝသိဒ္ဓဈာန်ပေတည်း။]

၂။ ပါရမီအထူးရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဈာန်ကို တခြားအားမထုတ်ရ၊ မဂ်ကိုရလျှင်ပင် ဈာန်ရ၊ အဘိညာဉ်ရဖြစ်တော့သည်။ ဝင်စားလိုသောအခါ ကသိုဏ်းစသည်ကို နှလုံးသွင်းကာမျှနှင့် ဝင်စားနိုင်သည်။

[ဤကား-မဂ္ဂသိဒ္ဓဈာန်ပေတည်း။]

၃။ ပရိကမ္မဘာဝနာ၊ ဥပစာရဘာဝနာအစဉ်တို့ဖြင့် တမင်အားထုတ်၍ဖြစ်လာသော ဈာန်စုသည် ယောဂသိဒ္ဓဈာန်မည်၏။

[ဤကား-ဈာန်အပြားတည်း။]

ဋီကာကျော်ဝါဒ

ရှေးပစ္စည်းလေးချက်၌ ဋီကာကျော်အဖြေကို ဆိုပေအံ့။ ရူပစိတ်၊ အရူပစိတ်၊ လောကုတ္တရာစိတ်များသည် သသင်္ခါရိကလည်းမဟုတ်၊ အသင်္ခါရိကလည်းမဟုတ်၊ သင်္ခါရဝိမုတ်သာတည်း။ တစ်နည်းမှာ- သသင်္ခါရိကသာတည်း။ နှစ်ချက်ဖြေသည်။

ယုတ္တိကား။ ။ ဈာန်မည်သည် မဂ္ဂသိဒ္ဓဈာန်၊ ဘဝသိဒ္ဓဈာန် ပင်ဖြစ်စေဦးတော့၊ ဝင်စားလိုသောအခါ၌ ပထဝီ၊ ပထဝီ-စသည်ဖြင့် မနသိကာရပရိကံကိုပြုမှသာ ဖြစ်လာသည်။ မနသိကာရပရိကံနှင့်ကင်း၍ အလိုလိုဖြစ်လာသော ဈာန်-ဟူ၍မရှိ၊ ဤမနသိကာရပရိကံမူသည်လည်း ပုဗ္ဗပယောဂမူ၊ သင်္ခါရမူပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဈာန်-ဟူသမျှသည် အသင်္ခါရိကဆိုရရန် အခွင့်မရှိ၊ မနသိကာရပရိကံမူကို အစွဲပြု၍ သသင်္ခါရိကသာ-ဟုဆိုမည်လည်း ထိုမနသိကာရပရိကံကို ပြုရုံမျှနှင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည်မဟုတ်၊ ရှေးရှေးဘဝတို့ကပြုခဲ့ဖူးသော အဓိကာရ၊ ဥပနိဿယလည်း အခံရှိဖူးမှဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် သသင်္ခါရိက ဆိုရရန် အခွင့်လည်းမရှိ၊ နှစ်ပါးစုံမှ အလွတ်သာဖြစ်သည်။

[ပထမမြေဆိုချက်၌ယုတ္တိ။]

ဒုတိယမြေချက်ကား-ဈာန်ဟူသမျှသည် မနသိကာရပရိကံကို ပြုမှသာဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် သသင်္ခါရိကချည်းသာတည်း၊ အသင်္ခါရိကဟူ၍မရှိ၊ ဖော်၍မဆိုသည်မှာ သသင်္ခါရိကအဖြစ် အလွန် ထင်ရှားလှ၍ အသင်္ခါရိကဟု သင်္ဂြိုဟ်၌မဆိုလေသည်။

[ဒုတိယမြေဆိုချက်၌ယုတ္တိ။]

နှစ်ချက်လုံးသည်ပင်လျှင် မဟုတ်ကြောင်းကို ယုတ္တိသာဓက နှင့်ပြလိုက်အံ့၊ ဈာန်အရာ၌ ပရိကံသည် ဘာဝနာပရိကံ၊ မနသိကာရ ပရိကံဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

၁။ မရဖူးသေးသော ဈာန်ကိုရလို၍ အစမှစ၍ အားထုတ်သော အာဒိကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်အား ဝေါကြဘုတိုင်အောင်သော ဘာဝနာမူသည် ဘာဝနာပရိကံမည်၏။

၂။ ရပြီးသောဈာန်ကို ဝင်စားရုံမျှကိစ္စနှင့် ပထဝီ၊ပထဝီ-စသည်ဖြင့် နှလုံးသွင်းကာမျှသော ပရိကံသည် မနသိကာရပရိကံမည်၏။

ဋီကာကျော်ဆရာသည် ဤပရိကံနှစ်ပါးကိုပင် ပုဗ္ဗပယောဂပြုဘိ၏။ သင်္ခါရပြုဘိ၏။

ဤပရိကံနှစ်ပါးသည် ဈာန်၏ရိုးရာပရိကံမူသာတည်း။ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ-ဟုပွားများခြင်း၊နှလုံးသွင်းခြင်းများသည် မဂ်၊ဖိုလ်တို့၏ ရိုးရာပရိကံမူသာတည်း။ ဤကဲ့သို့သော ရိုးရာအမှုများကို ပယောဂမူ၊သင်္ခါရမူမဆိုရ။ ဘာဝနာအရာ၌သာ မဟုတ်သေး။ ခပ်သိမ်းသောဒါနမူ၊ သီလမူတို့၌လည်းကောင်း၊ ဒုစရိုက်မူတို့၌လည်းကောင်း၊ အကြီးအငယ်ဖြစ်သော အမှုအားလျော်စွာ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဟူသော ပရိကံမူရှိမြဲပေတည်း။ ကွမ်းတစ်ယာကို လှူဒါန်းလိုလျှင် အလှူဝတ္ထုကိုရှာရခြင်း၊ စီစဉ်ရခြင်း၊အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်သို့ ရှေးရှုဆောင်ရခြင်း-စသော ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရသည် ရှိသည်သာဖြစ်၏။ ကြီးသောအမှုတို့၌ ဆိုဖွယ်မရှိ။ ဤကဲ့သို့သော ရိုးရာမှုများကို ပယောဂမူ၊သင်္ခါရမူမဆိုရ။ ဆိုချေသော် ခပ်သိမ်းသောကုသိုလ်၊အကုသိုလ်သည် အသင်္ခါရိကဟူ၍ပင် မရှိရာပြီ။ သသင်္ခါရိကချည်းရှိတော့သည်။

ပယောဂမူ၊သင်္ခါရမူဆိုရသည်မှာ ရိုးရာပရိကံမူတို့နှင့် မထမြောက်နိုင်ဘဲ တွန့်တိုဆုတ်နစ်၍ နေရာ၌ မနေရအောင်ထူထောင်ထမြောက်အောင် ပေါင်မြှောင်ကူပံ့ရသော အမှုကိုသာဆိုရမည်။ ထို့ကြောင့် ထိုရိုးရာပရိကံမူကို ပုဗ္ဗပယောဂသင်္ခါရပြု၍ ထိုနှင့်မကင်းနိုင်သော ဈာန်စိတ်ကို သသင်္ခါရိကဆိုသော ထိုဋီကာကျော် စကားကို အမှားစင်စစ်မှတ်ရမည်။

ဈာန်ကို ရှေးရှေးဘဝ၌ ပြုအပ်သော အဓိကာရရှိမှ ရနိုင်သည်-
ဟူသော စကားသည်လည်း အဋ္ဌကထာများနှင့် မညီလေ၊ အဋ္ဌကထာများ
၌ကား-

သမထမှု၌ အဓိကာရ မရှိခဲ့ဖူးသောသူအား သုခပဋိပဒါဈာန်
ကိုရသည်၊ ဝိပဿနာ၌ အဓိကာရ မရှိခဲ့ဖူးသောသူအား ဒန္ဓာဘိညာဉ်
ဈာန်ကိုရသည်၊ ရှိခဲ့ဖူးသောသူအား ဒိပ္ပါဘိညာဉ်ဈာန်ကိုရသည်-ဟု
လာပေသည်၊ ရှေးဘဝက အဓိကာရရှိခဲ့ဖူးမှ ဈာန်ကိုရသည်-ဟု မလာပေ၊
မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်အစဉ်သာလျှင် ပါရမီမရှိလျှင်မရ၊ ပါရမီရှိမှရသည်-
ဟု လာပေသည်။

ထို့ကြောင့် ထိုဋီကာကျော်စကားကို အမြတ်အားဖြင့် မယူအပ်။

[ပယ်ချက်-၈။]

စင်စစ်အမှန်အားဖြင့် ကား-ဤရူပ၊ အရူပ၊ လောကုတ္တရာ
စိတ်သည် သင်္ခါရဘေဒအားဖြင့် သသင်္ခါရိက၊ အသင်္ခါရိကဟူ၍ နှစ်ပါး
အပြားရှိသည် အမှန်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် နေတ္ထိပါဠိတော်၌-

ဒုဝိဓော သမာဓိ သသင်္ခါရော သမာဓိ အသင်္ခါရော သမာဓိ-
ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

နေတ္ထိအဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌လည်း-

၁။ သသင်္ခါရ သမာဓိဆိုသည်ကား-ဒုက္ခပဋိပဒါဒန္ဓာ ဘိညာဉ်
ဈာန်တစ်ပါး၊ ဒုက္ခပဋိပဒါဒိပ္ပါဘိညာဉ်ဈာန် တစ်ပါး၊ ဤဒုက္ခပဋိပဒါ
ဈာန်နှစ်ပါးကို ဖွင့်ပေသည်။

၂။ အသင်္ခါရ သမာဓိဆိုသည်ကား-သုခပဋိပဒါဒန္ဓာဘိညာဉ်
ဈာန်တစ်ပါး၊ သုခပဋိပဒါဒိပ္ပါဘိညာဉ်ဈာန် တစ်ပါး၊ ဤသုခပဋိပဒါဈာန်
နှစ်ပါးကို ဖွင့်ပေသည်။

ပဋိပဒါအဘိညာဉ်တို့ကို ဆိုကြသော အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာ တို့၌လည်း-

ယော အာဒိတော ကိလေသေ ဝိက္ခမ္ဘေန္တော ဒုက္ခေန သသင်္ခါရေန သပ္ပယောဂေန ကိလမန္တော ဝိက္ခမ္ဘေတိ၊ တဿ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါနာမ ဟေတိ၊ ယော ကိလေသေ ဝိက္ခမ္ဘေန္တော သုခေန အကိလမန္တော ဝိက္ခမ္ဘေတိ၊ တဿ သုခါ ပဋိပဒါနာမ ဟေတိ။

[အဋ္ဌသာလိနီ။]

ဉာဏဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာတို့၌လည်း ဤနည်းအတူလာသည်။ ဤသို့လျှင် သုတ္တန်၊ အဘိဓမ္မာတသန်တည်းလာ သောကြောင့် ဒုက္ခပဋိပဒါဈာန်ဟူသမျှတို့ကို သသင်္ခါရိကတို့ပေ-ဟု၊ သုခပဋိပဒါဈာန် ဟူသမျှတို့ကို အသင်္ခါရိကတို့ပေ-ဟု၊ ပုံသေမုချမှတ် အပ်၏။

ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် မဟဂ္ဂုတ်၊လောကုတ္တရာစိတ်တို့၌ သင်္ခါရဘေဒ ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီ၌ မဟောသည်မှာမူကား-ဤမဟဂ္ဂုတ်၊လောကုတ္တရာ ဓမ္မတို့သည် ဘာဝနာတည်းဟူသော ပဋိပဒါဖြင့်သာရအပ်ပြီးစေအပ် သောတရားတို့ ဖြစ်ပေ၍ ထိုအားလျော်သော ပဋိပဒါဘေဒကို ဟော တော်မူသဖြင့် သင်္ခါရဘေဒသည်လည်း အန္တောဂဓြေပ်လေ၍ အသီး အခြားမဟောလေသည်။

ဒုက္ခပဋိပဒါ-ဟုဆိုအပ်သော သသင်္ခါရိကဈာန်၊ သုခပဋိပဒါ- ဟုဆိုအပ်သော အသင်္ခါရိကဈာန်တို့ကို ခြားနားအောင်ဆိုဦးအံ့။

ပရိကမ္မဘုံ၊ ဥပစာရဘုံ၊ အပ္ပနာဘုံ၊ ဤဘုံသုံးပါးကို ပိုင်းခြား လေဦး။

၁။ ပရိကမ္မဘုံဆိုသည်ကား-ကောင်းစွာထူထောင်ပြီးသော သီလဘုံ၌တည်၍ တစ်ခုတည်းသောအာရုံ၌ ဘာဝနာကိုရှေးရှုသည်မှစ၍ ပဋိဘာဂနိမိတ်မထင်မီ၊ နီဝရဏမကွာမီ၊ ဈာန်အင်္ဂါမပေါ်မီအတွင်း၌ ပွားများသောကိစ္စနှင့်ဖြစ်သမျှသော မဟာကုသိုလ်စုသည် ပရိကမ္မဘုံ မည်၏။

၂။ ပဋိဘာဂနိမိတ်ထင်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် နီဝရဏလည်းကွာ၊ ဈာန်အင်္ဂါလည်းပေါ်သည်မှစ၍ ဂေါတြဘုတိုင်အောင် ဤအတွင်း၌ ပွားများခြင်းကိစ္စနှင့် ဖြစ်သမျှသော မဟာကုသိုလ်စုသည် ဥပစာရဘုံ မည်၏။

၃။ အပ္ပနာဈာန်သည် အပ္ပနာဘုံမည်၏။

ဒုတိယဈာန်ကို ရဖို့ပွားများရာ၌ကား-ပထမဈာန် နိကန္တိမကွာမီ အတွင်းသည် ပရိကမ္မဘုံမည်၏။ ထိုနိကန္တိ ကွာသည်မှစ၍ ဒုတိယဈာန်၏ ဂေါတြဘုတိုင်အောင်သည် ဥပစာရဘုံမည်၏။ နောက်နောက်ဈာန်တို့၌ လည်း ဤနည်းအတိုင်း ပိုင်းခြားလေ။

[ဤကား-ဘုံသုံးပါး ပိုင်းခြားချက်ပေတည်း။]

(က) ၁။ ပရိကမ္မဘုံသည် ပဋိပဒါ၏နယ်တည်း။

၂။ ဥပစာရဘုံ၊ အပ္ပနာဘုံသည် အဘိညာဉ်၏ နယ် တည်း။

(ခ) ၁။ ပရိကမ္မဘုံအတွင်း၌ ပယောဂမကူဘဲ ထမြောက်၍ သွားပေလျှင် အပ္ပနာဈာန်သည် သုခပဋိပဒါဈာန် ဖြစ်ပေ၍ အသင်္ခါရိက ဈာန်မည်၏။

၂။ ပရိကမ္မဘုံအတွင်း၌ မချောမောရှိ၍ ပယောဂကူမှ ထမြောက်၍ သွားခဲ့လျှင် အပ္ပနာဈာန်သည် ဒုက္ခပဋိပဒါဈာန်ဖြစ်၍ သသင်္ခါရိကဈာန်မည်၏။

(ဂ) ၁။ ပရိကမ္မဘုံမဟာကုသိုလ်သည် သသင်္ခါရိကဖြစ်အံ့၊
နောက် ဥပစာရဘုံအပ္ပနာဘုံ အလုံးစုံ တို့သည် သသင်္ခါရိကချည်းဖြစ်ကုန်
တော့သည်-ဟူလိုသည်။

(ဃ) ၁။ ဥပစာရဘုံအတွင်း၌ နေ့ရက်ကြန့်ကြာ၍ အပ္ပနာ
အဆိုက်နှောင်းလျှင် ဒန္တာဘိညာဉ်ဈာန် မည်၏။

၂။ မကြန့်ကြာဘဲ အပ္ပနာအဆိုင်မြန်လျှင် ဒိပ္ပါဘိညာဉ်
ဈာန်မည်၏။

[အကျယ်ကို အဋ္ဌကထာမှာ ယူလေ။]

ရူပါဝစရစိတ် ၁၅-ခုပြီး၏။

အရူပါဝစရစိတ် ၁၂-ခု

သာသနာပ၊သာသနာတွင်းရနိုင်ပုံ

အရူပါဝစရစိတ်၌ အရူပဈာန်ကိုရအောင် အားထုတ်ကြသော
သူတို့သည် သာသနာပရသေ့တို့လည်း အားထုတ်ကြကုန်၏။ သာသနာ
တွင်း၌ ဘုရားတပည့်သားရဟန်းတော်တို့လည်း အားထုတ်ကြကုန်၏။

အထူးကား။ ။ သာသနာပတို့မှာ ရုပ်နာမ်ကိုလွန်ခြင်းငှါ
အားထုတ်ကြကုန်သည်။ ရုပ်တရားတို့မည်သည် အလွန်ရုန့်ရင်းသော
ကိလေသာတို့၏ အာရုံဖြစ်၏။ မွေးမြူရသော ပရိကမ္မ အလွန်ကြီးကျယ်၏။
အလွန်ကြမ်းတမ်းသော အတွင်းဘေး၊အပဘေးတို့နှင့်ဆက်ဆံ၏။
အနှစ်အမာမရှိ၊ အရှည်မခိုင် ယိုယွင်းလွယ်၏။ အပါယ်ဘေးနှင့်နီး၏။
ရုပ်တရားကိုမှီတွယ်သော ဤဝိညာဉ်သည် ကမ်းနားသစ်ပင်နှင့်တူ၏။
မျက်မှိုက်ကောက်ရိုးမှတောက်သော မီးနှင့်တူ၏။ ရူပါဝစရဈာန်စုသည်
ရုပ်နိမိတ်မှ တွယ်တာသော ဈာန်စုဖြစ်၍ အနှစ်မရှိသော ကြက်ဆူပင်

ငယ်ကို တွယ်တာ၍ပေါက်သော ရုက္ခစိုးဗိမာန်ကဲ့သို့ အရှည်တည်နိုင်သော အခွင့်မရှိ၊ ရုပ်၌သာယာသော နိကန္တိတဏှာ တည်းဟူသော သံကြိုး သံလွန်အနှောင်အဖွဲ့ရှိနေသည်ဖြစ်၍လည်း ရုပ်နယ်ကိုလွန်နိုင်သော အစွမ်းမရှိ၊ ထို့ကြောင့် ရုပ်နိမိတ်နှင့် မစပ်မယှက်သက်သက်သော ကောင်းကင်၌ရအပ်သောဈာန်ကို ရပါမူကောင်းလေ၏-ဟု အားထုတ်ကြ ကုန်သည်။

[ဤသို့-အမြော်အမြင်များသည် သာသနာတွင်း၌ မဆက်ဆံ၊ သာသနာပ ရသေ့တို့၏ အမှုသာတည်း။]

သာသနာတွင်း၌ကား-အရူပဈာန်များသည် အထူးသိမ်မွေ့ သည်၊ အထူးအားရှိသည်ဖြစ်၍ ဝိပဿနာ အခြေပြုရန်၊ အဘိညာဉ် အခြေပြုရန်၊ ရံခါရံဖန်ဝင်စားဖို့သာ အားထုတ်ကြကုန်သည်။ “ရှေးရှေး ဈာန်၌ အပြစ်ကိုမြင်မှ နောက်နောက် ဈာန်ကိုရနိုင်သည်”ဟူသော စကားများကိုလည်း ယေဘုယျသာ မှတ်ရမည်။

“ဣဇ္ဈတိ ဘိက္ခဝေ သီလဝတော စေတောပဏိမိ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ” ဟူသည်နှင့်အညီ ဖြူစင်သောအဖို့၌ တည်ပေသော ယောက်ျားမြတ်တို့၏ အလိုဆန္ဒသည် တောင့်တတိုင်းပြီးစီးမြဲဖြစ်ပေရကား- ပထမဈာန်ကို ရပြီးနောက် ဒုတိယဈာန်ကိုရလိုသော ဆန္ဒနှင့်အားထုတ်လျှင် ဒုတိယ ဈာန်ပင်ဖြစ်လာပေသည်။ နောက်နောက်ဈာန်တို့၌လည်း ဤအတူ ဝသီပေါ်သို့ရောက်ပြီးသော ရူပပဉ္စမဈာန်၌တည်၍ ကသိုဏ်းကိုခွါ၍ ပွားများလျှင် ပထမာရူပဈာန်ဖြစ်လာမည်။ “ရုပ်၌အပြစ်ကိုမြင်၍ ပဉ္စမ ဈာန်၌ နိကန္တိကိုစွန့်ခြင်းဖြစ်မှ အရူပဈာန်ကိုရသည်”အဆိုမှာ ပုဂ္ဂိုလ် သာမန်၌သာမှတ်။

ပထမာရပွဲစာချုပ်

ဤအရူပစာချုပ်သည်လည်း-

(က) ၁။ ကသိုဏ်းကိုးပါးတွင် တစ်ပါးပါးကိုခွဲ၍ ကောင်းကင် နိမိတ်ကိုရပြီးနောက် ထိုကောင်းကင် နိမိတ်ကိုရှု၍ “အနန္တ အာကာသ၊ အနန္တ အာကာသ”ဟု စီးဖြန်းသည်မှစ၍ ရူပပစ္စုပ္ပန်၌ သာယာသော နိကန္တိတဏှာ မကွာမီအတွင်း၌ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်သည် ပရိကမ္မ ဘုံမည်၏။

၂။ တဏှာနိကန္တိကွာသည်မှစ၍ ဂေါတြဘုတိုင်အောင် ဤ အတွင်း၌ ပွားများသော မဟာကုသိုလ်သည် ဥပစာရဘုံမည်၏။

၃။ ဂေါတြဘု၏နောက်၌ ကျရောက်လာသော ပထမာရပွဲ စာချုပ်သည် အပ္ပနာဘုံမည်၏၊ မဟဂ္ဂုတ်ဘုံမည်၏၊ အရူပဘုံမည်၏၊ ပထမာရပွဲဘုံမည်၏။

(ခ) ၁။ ဤစာချုပ်သည်လည်း ပရိကမ္မဘုံအတွင်းက မချော မမော၍ ပယောဂကုခဲရလျှင် ဒုက္ခပဋိပဒါစာချုပ် မည်၏၊ သသင်္ခါရိက စာချုပ်မည်၏။

၂။ ပရိကမ္မဘုံအတွင်း၌ ချောမော၍ ပယောဂလွတ်ခဲ့လျှင် သုခပဋိပဒါစာချုပ်မည်၏၊ အသင်္ခါရိကစာချုပ် မည်၏။

(ဂ) ၁။ ဥပစာရဘုံတွင် ကာလကြာမြင့်၍နေခဲ့လျှင် ဒန္တာ ဘိညာဉ်စာချုပ်မည်၏။

၂။ မကြာလှဘဲ တစ်လျှောက်ထဲတတ်လာခဲ့လျှင် ဒိပ္ပါဘိညာဉ် စာချုပ်မည်၏။

ဥပစာရဘုံ၌ကွာခဲ့ပြီးသော ရူပတဏှာသည် ဂေါတြဘု၏ ဘင်တွင် အကြွင်းမဲ့ချုပ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုရူပတဏှာ၏လက်မှ ထွက်

မြောက်သော ဥပေက္ခာ၊ဧကဂ္ဂတာ-ဟူသော ဤပထမာရူပဈာန်သည် ရာဟု အသုရိန်၏ ခံတွင်းမှလွတ်သော လဝန်းကဲ့သို့ အလွန်ကြည် လင်လှ၏။ အားခွန်ဗလထက်သန်လှ၏။ ဝသီဘာဝပြု၍ ဤဈာန်ကို ဝင်စားကာနေသောသူအား ပဉ္စဒွါရတွင် ရုန့်ရင်းပြင်းထန်သော အာရုံပင် ထင်လာခိုက်လာသော်လည်း ဈာန်ဇောအစဉ် အယိမ်းအယိုင်မရှိသော ကြောင့် “နက္ကဉ္စတိ=မတုန်မလှုပ်တတ်၊ ကုတိ=ထို့ကြောင့်၊ အာနဉ္စ= အာနဉ္စသမာပတ်ခေါ်ဝေါ်အပ်သတည်း။

ဤဥပေက္ခာ၊ဧကဂ္ဂတာ-ဟူသော ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော စေတနာ သည်လည်း ရာဟုလက်မှ ကျွတ်လွတ်သော လဝန်း၏ အရောင်အဝါကဲ့သို့ အလွန်တရာကြည်လင်၍ အားအင်ကောင်းလှလေသောကြောင့် အကနိဋ္ဌဘုံမှ အထက်ယူဇနာငါးသောင်း၊ရှစ်ထောင်မြင့်သော ကောင်း ကင်၌ မဟာကပ်တစ်သောင်း အသက်တမ်းရှိသော ပထမာရူပဘုံ၌ ပထမာရူပဝိပါက်အဖြစ်နှင့် ဖြစ်ပေါ်ပြီးလျှင် မဟာကပ်နှစ်သောင်း တိုင်အောင် ဘဝင်အယဉ်အစဉ် ရှည်ကြာဖြစ်ပွားကာနေပေ၏။

အာကာသာနဉ္စာယတနပုဒ်၌- အာကာသပုဒ်၊ အနန္တပုဒ်၊ အာယတနပုဒ်အားဖြင့် အာကာသသည် လေးမျိုး ရှိ၏။

၁။ အနန္တကောင်းကင်ကြီးသည် အဇဋ္ဌာကာသမည်၏။

၂။ လေသာပြတင်းပေါက်စသော ကသိုဏ်းဆယ်ပါးတွင်ပါ ဝင်သော ကောင်းကင်သည် ပရိစ္ဆိန္ဒာကာသ မည်၏။

၃။ အာကာသကသိုဏ်းမှတစ်ပါးသော ကသိုဏ်းကိုးပါးကိုခွဲ၍ ရအပ်သော ကောင်းကင်သည် ကသိဏ္ဍု ဋီမာကာသမည်၏။

၄။ ရုပ် ၂၈-ခုတွင် အတွင်းဝင်သော အာကာသဓာတ်သည် ပရိစ္ဆေဒါကာသမည်၏။

ဤနေရာဝယ် ကသိဏ္ဍဋိမာကာသကိုယူ၊ ဤကောင်းကင်သည် ဥပါဒ်ခြင်း၊ချုပ်ခြင်းဟူသော ရှေ့အဆုံး၊ နောက်အဆုံးမရှိခြင်းကြောင့် အနန္တမည်၏-ဟု ဖွင့်ကြ၏။ အာယတနသဒ္ဓါသည် တည်ရာအနက်ဟော၊ အဆုံးမရှိသော ကောင်းကင်လျှင်တည်ရာ အာရုံရှိသောဈာန်သည် အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်မည်၏။ ဤဈာန်၌ လွန်အပ်စွန့်အပ်သော အာရုံတစ်ပါး၊ပြုအပ်သောအာရုံတစ်ပါး။

၁။ ဘာဝနာစိတ်ဖြင့် မှုတ်လွင့်ပျောက်ဖျက်၍ပစ်ခဲ့သော ကသိုဏ်းအာရုံသည် လွန်အပ်စွန့်အပ်သော အာရုံမည်၏။

၂။ တွယ်တာကိုင်ဖက်၍လာခဲ့သော ကောင်းကင်အာရုံသည် ပြုအပ်ယူအပ်သော အာရုံမည်၏။

အကယ်၍ အာရုံမပြောင်းဘဲ ကသိုဏ်းနှင့်သာ အားထုတ်၍ နေခဲ့အံ့၊ ရူပဈာန်သာ တလဲလဲနေမည်၊ ကမ္ဘာငါးရာမျှ အသက်တမ်း ရှိသော ဝေဟပ္ဖိုလ်ထက်လွန်နိုင်သော အစွမ်းမလာ၊ ကသိုဏ်းမပြောင်း၍ ကောင်းကင်၌တွယ်တာသော ဈာန်သည်မူကား-ကမ္ဘာနှစ်သောင်း အသက်တမ်းရှိသော ပထမာရူပဗျူဟို သို့ ဆောင်နိုင်သောအစွမ်းရှိသည်၊ ဤသို့ အာရုံကောင်းချက်ကြောင့် တိုးတက်သောအစွမ်းကို သိအပ်၏။
ပထမာရူပဈာန်ပြီး၏။

ဒုတိယာရူပဈာန်

တစ်ဖန် ထိုကောင်းကင်ကို လွှတ်ပြန်၍ ထိုကောင်းကင်ကို တွယ်တာသော အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ်ကို အာရုံပြု၍ ဒုတိယာရူပဈာန်ဖြစ်သည်။

ဤ၌လည်း-

(က) ၁။ ပထမာရပွဝိညာဉ်ကို အာရုံပြု၍ “ဝိညာဏ် အနန္တ”ဟု စီးဖြန်းသည်မှစ၍ ပထမာရပွဝိညာဉ်၌ သာယာသော တဏှာနိကန္တိ မကွာမီအတွင်း၌ ပွားများသော မဟာကုသိုလ်သည် ပရိကမ္မဘုံမည်၏။

၂။ နိကန္တိကွာသည်မှစ၍ ဂေါတြဘူတိုင်အောင် ဤအတွင်း၌ ပွားများသော မဟာကုသိုလ်သည် ဥပစာရဘုံ မည်၏။

၃။ ဂေါတြဘူ၏အခြားမဲ့၌ ကျရောက်လာသော ဝိညာဏဉ္စာ ယတနဈာန်သည် အပ္ပနာဘုံမည်၏။

(ခ) ၁။ ဤဈာန်သည်လည်း ပရိကမ္မဘုံအတွင်းက ဆင်းရဲ ဖြိုငြင်ခဲ့လျှင် ဒုက္ခပဋိပဒါဈာန်မည်၏။ သသင်္ခါရိကဈာန်မည်၏။

၂။ မဖြိုငြင်ခဲ့လျှင် သုခပဋိပဒါဈာန်မည်၏။ အသင်္ခါရိကဈာန် မည်၏။

(ဂ) ၁။ ဥပစာရဘုံတွင် ကာလကြာမြင့်ခဲ့လျှင် ဒန္တာဘိညာဉ် ဈာန်မည်၏။

၂။ မကြာမြင့်ခဲ့လျှင် ခိပ္ပါဘိညာဉ်ဈာန်မည်၏။

ဥပစာရဘုံ၌ ကွာခဲ့ပြီးသော ပထမာရပွတဏှာသည် ဂေါတြဘူ၏ ဘင်၌ အကုန်ချုပ်၏။ ထို့ကြောင့် ဤဒုတိယာရပွဈာန်သည် ရုန့်ရင်းသော ပထမာရပွတဏှာမှ ကျွတ်လွတ်သည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ အလွန် ကောင်းမြတ်သော ပထမာရပွဝိညာဉ်ဟူသောအာရုံ၌ တွယ်ရသည်ဖြစ်၍ လည်းကောင်း၊ ပထမာရပွဈာန်ထက် အလွန်ထက်သန်ကြည်လင် အားအင်ဗလကောင်းပေသည်နှင့် မဟာကပ်လေးသောင်းရှည်သော ဒုတိယာရပွဘုံ၌ အကျိုးဖြစ်၍ ပေါင်းနိုင်လေသည်။

ဝိညာဏဉ္စာယတနပုဒ်၌-ဝိညာဏပုဒ်၊အနန္တပုဒ်၊အာယတနပုဒ်၊

ကြိုပင်၌စောင့်နတ်ကို ကြိုဟူ၍၊ ထိန်ပင်၌စောင့်သောနတ်ကို ထိန်-
ဟူ၍ ခေါ်ရသကဲ့သို့ အနန္တအမည်ရှိသော ကောင်းကင်၌ဖြစ်သော
ပထမာရုပ္ပ ဝိညာဉ်ကို အနန္တဝိညာဉ်ခေါ်သည်။ ထိုအနန္တဝိညာဉ်ကို
တွယ်တာသမှု အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ဤဒုတိယာရုပ္ပဝိညာဉ်သည်
ဝိညာဉာဏ္ဍာယတနမည်၏။

၁။ ဤဈာန်၌ လွန်အပ်စွန့်အပ်သော အာရုံကား-အနန္တကောင်း
ကင်ပေတည်း။

၂။ ပြောင်းရွှေ့တွယ်တာသော အာရုံကား-ပထမာရုပ္ပဝိညာဉ်
ပေတည်း။

ဒုတိယာရုပ္ပဈာန်ပြီး၏။

တတိယာရုပ္ပဈာန်

တစ်ဖန် ထိုပထမာရုပ္ပဝိညာဉ်ကို လွတ်ပြန်၍ ထိုပထမာရုပ္ပ
ဝိညာဉ်၏ မရှိခြင်း-ဟူသော နတ္ထိဘော ပညတ်ကို အာရုံပြု၍ တတိယာ
ရုပ္ပဈာန်ဖြစ်လာသည်။

ဤ၌လည်း-

၁။ ပထမာရုပ္ပဝိညာဉ်ကိုလွတ်ပြန်၍ ထိုဝိညာဉ်၏မရှိခြင်း
ဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်ကိုအာရုံပြု၍ “နတ္ထိ ကိဉ္စ နတ္ထိ ကိဉ္စ”ဟု
စီးဖြန်းသည်မှစ၍ ဒုတိယာရုပ္ပဈာန်ကို သာယာသော တဏှာ နိကန္တိ
မက္ခာမိအတွင်းဖြစ်ပွားသော မဟာကုသိုလ်ကံသည် ပရိကမ္မဘုံမည်၏။

၂။ နိကန္တိကွာသည်မှစ၍ ဂေါတြဘူတိုင်အောင်ဖြစ်ပွားသော

မဟာကုသိုလ်ကံသည် ဥပစာရဘုံမည်၏။

၃။ ဂေါတြဘုရားကံ၌ကျရောက်လာသော အာကိဉ္ဇညာယတန
ဈာန်သည် အပ္ပနာဘုံမည်၏။

[ပဋိပဒါ၊အဘိညာသင်္ခါရခွဲမြဲ၊ အကြွင်းဆိုမြဲ။]

အာကိဉ္ဇညာယတနပုဒ်၌ နပုဒ်၊ ကိဉ္ဇနပုဒ်၊ အာယတနပုဒ်၊
အာကိဉ္ဇနသဒ္ဓါ-အနည်းငယ်ဟော၊ နနှင့်ကိဉ္ဇန ဖက်၍ ပထမာရူပ
ဝိညာဉ်၏ အနည်းငယ်မျှအကြွင်းမရှိသော နတ္ထိဘောပညတ်ဟု အနက်
ထွက်သည်။ ထိုနတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော
ဥပေက္ခာ၊ ဧကဂ္ဂတာကို အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ခေါ်သည်။

၁။ ဤဈာန်၌ လွန်အပ်စွန့်အပ်သော အာရုံကား- ပထမာရူပ
ဝိညာဉ်ပေတည်း။

၂။ ပြောင်းရွှေ့တွယ်တာသော အာရုံကား-နတ္ထိဘောပညတ်
ပေတည်း။

တတိယာရူပဈာန်ပြီး၏။

စတုတ္ထာရူပဈာန်

တစ်ဖန် ထိုတတိယာရူပဈာန်ကို လွှတ်ပြန်၍ ထိုတတိယာ
ရူပဈာန်ကိုပင် အာရုံပြု၍ စတုတ္ထာရူပဈာန် ဖြစ်လာလေသည်။

ဤ၌လည်း-

၁။ နတ္ထိဘောပညတ်ကို လွှတ်ပြန်၍ ထိုတတိယာရူပဈာန်ကိုပင်
အာရုံပြု၍ “သန္တမေတံ၊ပဏီတမေတံ”ဟု စီးဖြန်းသည်မှစ၍ တတိယာရူပ
ဈာန်ကိုသာ သာယာသော တဏှာနိကန္တိမက္ခာမီအတွင်းဖြစ်ပွားသော
မဟာကုသိုလ်သည် ပရိကမ္မမည်၏။

၂။ နိကန္တိကွာသည်မှစ၍ ဂေါတြဘုတိုင်အောင်ဖြစ်ပွားသော မဟာကုသိုလ်သည် ဥပစာရဘုံမည်၏။

၃။ ဂေါတြဘု၏နောက်၌ကျရောက်လာသော ဥပေက္ခာ၊ ဧကဂ္ဂတာ-ဟူသော နေဝသညာနာသညာ ယတနဈာန်သည် အပ္ပနာ ဘုံမည်၏။

[ပဋိပဒါ၊အဘိညာသင်္ခါရခွဲမြဲ၊ အကြွင်းဆိုမြဲ။]

နေဝသညာနာသညာယတနပုဒ်၌-နေဝပုဒ်၊ သညာပုဒ်၊ နပုဒ်၊ နပုဒ်၊ သညာပုဒ်၊ အာယတနပုဒ်၊ ၆-ပုဒ်၊ သညာသဒ္ဓါဖြင့် ဤဈာန်၌ရှိ အလုံးစုံသော စိတ်၊ စေတသိက်တို့ကို အကုန်ယူ၊ ပကတိသော ကာမာဝစရစိတ်၊ စေတသိက်သည် အလွန်ရှုန့်ရင်း၏။ ထို့ထက် ဥပစာရဘုံ အဖြစ်သို့ရောက်သော ကာမာဝစရသည် သိမ်မွေ့၏။ ထို့ထက် ပထမဈာန်သည် အလွန်သိမ်မွေ့၏။ ထို့ထက် ဒုတိယဈာန် ။ လ ။ ထို့ထက် အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သည် အလွန်သိမ်မွေ့၏။ ဤသို့ အလွန်ထက် အလွန်အဆင့်ဆင့်သိမ်မွေ့၍လာခဲ့သဖြင့် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်သို့ ဆိုက်သောအခါ စိတ်၊စေတသိက်အပေါင်းသည် အထွတ်အထိပ် သိမ်မွေ့သောအဖြစ်သို့ရောက်၏။ သည့်ထက်သိမ်မွေ့ရန် မရှိပြီ။ သည့်ထက်တိုးလျှင် အကြွင်းမဲ့ချုပ်သော နိရောဓသမာပတ်သို့ ရောက်လေတော့သည်။

ထို့ကြောင့် ဤဈာန်၌ ရှိသောတရားစုသည် လက္ခဏာ၊ရသ၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ပဒဋ္ဌာန်တို့နှင့် နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းသော ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်၏ဉာဏ်၌ မိမိရရထင်လောက်အောင် မရှိလေရကား-နေဝသညာမည်၏။ မရှိသည်လုံးလုံးလည်း မဟုတ်လေရကား-နနသညာမည်၏။ ထိုတရားစုသည် အချို့မနာယတန၊အချို့ဓမ္မာယတန ဖြစ်ကြ၍

အာယတနမည်၏။ သုံးပါးသောအနက်ကိုပေါင်း၍ နေဝသညာနာသညာ
ယတနမည်၏။ ဤအရာ၌ကား-ဥပေက္ခာ၊ဧကဂ္ဂတာ-ဟူသော ဤဈာန်နှင့်
ယှဉ်သော စိတ်သည် နေဝသညာနာသညာယတနစိတ်မည်၏။

၁။ နတ္ထိဘောပညတ်သည် လွန်သောအာရုံပေတည်း။

၂။ တတိယာရူပဝိညာဉ်သည် ယူအပ်သော အာရုံပေတည်း။

[အကြွင်းကို ရှေး၌ဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း စေ့စုံအောင်ဆောင်၍ သိလေ။]

စတုတ္ထာရူပဈာန်ပြီး၏။

အရူပါဝစရစိတ် ၁၂-ခုပြီး၏။

ပရမတ္ထဒီပနီဋီကာ ပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

-----*-----

မောင်လူကလေး၏ပုစ္ဆာအဖြေ

လျှောက်လွှာ

နယ်ပိုင်ဝန်ထောက် မောင်လူကလေးက ဥတ္တမပုရိသဒီပနီကျမ်း စာမျက်နှာနံပါတ် ၁၀၉-၌ “ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ”ဆိုရာ မိ-အက္ခရာတွင် မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် ဥက္ကဋ္ဌတိဟိတ်ဇော ၇-ကြိမ်ဖြစ်သည်-ဟု ရေးသားပါရှိပါသည်ဘုရား။

ဤတွင် မိ-ဟူသော အက္ခရာကိုအဆုံးထား၍ ရေးသားတော်မူသောကြောင့် အထက်ဇော ၆-ခုတို့၏ အထောက်အပံ့ကိုရသော သတ္တမဇောကြောင့်ဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်မှာမှဖြစ်သော-

၁ ၂ ၃ ၄ ၅ ၆ ၇ ၈
“ဗု ဒ္ဓံ သ ရ ဇာ ဂ ဂ္ဂ္ဂ မိ”

အထိ ရှစ်လုံးသောအက္ခရာတို့၏ အပေါင်းဟူသော အသံဖြစ်သည်ဟူ၍-ယူရမည်လားဘုရား၊ သို့တည်းမဟုတ် တစ်ခုတစ်ခုသော သတ္တမဇောကြောင့်ဖြစ်သော ပထဝီဓာတ် တစ်ခုတစ်ခုစီမှာမှဖြစ်သော ဗု-ဟူသော၊ ဒ္ဓံ-ဟူသော၊ သ-ဟူသော၊ ရ-ဟူသော၊ ဇာ-ဟူသော၊ ဂ-ဟူသော၊ ဂ္ဂ္ဂ-ဟူသော၊ မိ-ဟူသော၊ အက္ခရာ တစ်လုံးတစ်လုံးစီတို့၏ အသံတစ်ခုစီဟူ၍ပင် ယူရမည်လော-ဟု ဝါဒပြားလျက်ရှိနေပါသော်ကြောင့် မည်ကဲ့သို့ မှတ်ယူရမည်-ဟု အမိန့်တော်ကို နာခံလိုပါသောကြောင့် ၎င်းဝီထိမျိုးနှင့်စပ်သော ပါဠိအနက်များကို ချီးမြှင့်တော်မူပါရန် လျှောက်ထားတောင်းပန်ပါသည်-ကျေးဇူးတော်သခင် အရှင်မြတ်ကြီး ဘုရား။

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးဖြေဆိုချက်

“ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ”၌ အကွရာရှစ်လုံးသည်တွင် တစ်လုံး တစ်လုံးမှာပင် ဇော ၇-ကြိမ်စီဖြစ်၍ ရှေးအကွရာ ၇-လုံးတို့မှာလည်း မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် ဥက္ကဋ္ဌတိဟိတ်ဇော ၇-ကြိမ်ပင်ဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း ရှေးအကွရာတို့၌ ကြိယာကာရက စကားဝါကျ မပြီးဆုံးသေးသောကြောင့် ဝစီဘေဒသရဏဂုံကိစ္စ မပြီးမြောက်သေး၊ မိ-အကွရာသို့ရောက်မှ ကြိယာကာရက စကားဝါကျပြီးဆုံးသောကြောင့် ဝစီဘေဒသရဏဂုံကိစ္စ ပြီးမြောက်လေသည်။

ထို့ကြောင့် ဥတ္တမပုရိသဒီပနီကျမ်းစာမှာ မိ-အကွရာတွင်ပါ ရှိသော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် ဥက္ကဋ္ဌတိဟိတ်ဇော ၇-ကြိမ်ကိုသာ ဝိသေသထုတ်ဖော်၍ ဆိုပေသည်။ အကွရာရှစ်လုံးရှိရာ၌ တစ်လုံး တစ်လုံးသော အကွရာမှာပင် ဇော ၇-ကြိမ်စီ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း ဤပြဆိုလတုံသော အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာပါဌ်ကိုထောက်၍ သိအပ် ၏။

ဣဒံ ဝက္ခာမိ၊ ဧတံ ဝက္ခာမိတိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ပန စိတ္တံ ပထဝီဓာတု အာပေါဓာတု တေဇောဓာတု ဝါယောဓာတု ဝဏ္ဏော ဂန္ဓော ရသော ဩဇာတိ အဋ္ဌ ရူပါနိ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ တေသံ အပ္ပန္နရေ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ ပထဝီဓာတု ဥပါဒိဏ္ဍကံ ဃဋ္ဌယမာနာဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တေန ဓာတုသံယဋ္ဌနေန သဟေဝ သဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အယံ စိတ္တသမုဋ္ဌာန သဒ္ဓေါနာမ။

ဣဒံ=ဤစကားကို၊ ဝက္ခာမိ=ဆိုအံ့၊ ဧတံ=ထိုစကားကို၊ ဝက္ခာမိ=ဆိုအံ့၊ ဣတိ=ဤသို့၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ= ဖြစ်ပေါ်လာသော၊ စိတ္တံ=ဇောစိတ်သည်၊ ပထဝီဓာတု=ပထဝီဓာတ်လည်းကောင်း၊ ။ လ ။ ဩဇာ=လည်းကောင်း၊

ကုတိအဋ္ဌရူပါနိ=ဤရှစ်ပါးသောရုပ်တို့ကို၊ သမုဋ္ဌာပေတိ=ဖြစ်စေ၏၊
တေသံ=ထိုရှစ်ပါးသောရုပ်တို့၏၊ အပ္ပန္နရေ=အတွင်း၌၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ=
ထိုဇောစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော၊ ပထဝီဓာတု=စိတ္တဇပထဝီဓာတ်သည်၊
ဥပါဒိဏ္ဍကံ=ကမ္မဇပထဝီဓာတ်ကို၊ ယဇ္ဇယမာနာဝ=ထိခိုက်လျက်သာလျှင်၊
ဥပ္ပဇ္ဇတိ=ဖြစ်၏၊ တေန ဓာတုသံယဇ္ဇနေန=ထိုပထဝီဓာတ် နှစ်ပါး
တို့၏ထိခိုက်ခြင်းနှင့်၊ သဟေဝ=တကွသာလျှင်၊ သဒ္ဓေါ=သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ=၏၊
အယံ=ဤအသံသည်၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနသဒ္ဓေါနာမ=စိတ္တဇအသံမည်၏။

ဤအဋ္ဌကထာပါဌ်မှာ အက္ခရာတစ်လုံးတစ်လုံး၌ ဇော ၇-ကြိမ်
ဖြစ်သည်-ဟု အသေအချာမပါသော်လည်း ဤစကား၏အဆုံး၌- “ပူရိမ
စိတ္တ သမုဋ္ဌာနာယ ဥဋ္ဌမ္ဘနကိစ္စံပိ နတ္ထိ”ဟူ၍ ပါရှိ၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။ ဤဝစီဝိညတ်အရာမှာ ကာယဝိညတ်၌
ဤကဲ့သို့ရှေးရှေးစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇပထဝီဓာတ်ကို ထောက်ပံ့မှု၊
နောက်နောက်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇပထဝီဓာတ်ကို ထောက်ပံ့မှု
ကိစ္စလည်း မရှိ၊ ဇော ၇-ကြိမ်တို့မှာပင် သူ့ဇောနှင့် သူ့အက္ခရာ အသီးသီး
ဖြစ်နိုင်ကြသည် ချည်းဖြစ်သည်-ဟူလို၊ သူ့ဇောနှင့် သူ့အက္ခရာဟူရာမှာ
လည်း ဗုဒ္ဓ်-ဟု ရွတ်ဆိုဆဲအခါ၌ ဇော ၇-ကြိမ်ပင် ဗုဒ္ဓ်သံ ၇-ကြိမ်ဖြစ်
သည်ကိုဆိုသည်၊ ဓံ၊သ၊ ရ၊ဏံ၊ဂစ်၊ဆာ၊မိ-တို့၌လည်း ထိုနည်းတူ၊
ဤအရာဌာနသည် အလွန်သိမ်မွေ့သောအရာဖြစ်၍ ဋီကာ၊အနု၊မဓု၊
လက်သန်း-ကျမ်းဆရာတို့သည် အဆအယူမတူကွဲပြား အဆိုများပြား
လျက်ရှိကြကုန်၏၊ ငါတို့စီရင်သော ပရမတ္ထဒီပနီဋီကာရုပ်ပိုင်း ဝစီဝိညတ်
အဖွင့်မှာလည်း ငါတို့သဘောသက်သာရာကိုသေချာစွာ ဆိုလျက်ရှိလေ၏၊
သို့ရာတွင် ဆရာတော်မှာ ယခုအခါသည် နိုင်ငံခြားသာသနာပြု အရေး

နိုင်ငံတွင်းပုစ္ဆာအဖြေပေါင်းချုပ် (ပ-တွဲ)

၂၂၅

ကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အရေးကိစ္စအလွန်များ ပြားလျက်ရှိနေသောကြောင့်
မောင်လူကလေး အမေးပြေလောက်ရုံမျှကိုသာရေးပေးလိုက်သည်။

မန္တလေးမြို့၊

၁၂၇၆-ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၁၃-ရက်၊

မောင်လူကလေး၏ပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

-----*

မောင်သာတိုး၏ပုစ္ဆာအဖြေ လျှောက်လွှာ

စကုမြို့၊

နေ့စွဲ- ၁၅ - ၄ - ၁၄

ဘုရားတပည့်တော် စကုမြို့ ဒုတိယတန်း အမိန့်တော်ရရှေ့နေ
မောင်သာတိုး ခြေတော်ဦးခိုက် ရှိသေစွာ လျှောက်ထားဝံ့ပါသည်-ကိုယ်
တော်အရှင်သူမြတ်ကြီးဘုရား။

တပည့်တော်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာကျမ်းဂန်များကို အလေ့အထ
ပြု၍ကြည်ရှုသင်ကြားရာ သတ္တဝါတို့၏ တည်နေရာဘုံဌာနကို “ဩကာသ
လောက”၊ ၎င်းလောကသည်လည်း ဘုံ-၃၁-ကိုပင်ဆိုကြောင်း သိရပါ
သည်။ “လောက”ဆိုသော အနက်စကားမှာ ဖြစ်တတ် ပျက်တတ်ခြင်း
သဘောတရားဟုလည်း သိရပါသည်။

ထို့ကြောင့် “လောက”ဟုဆိုသော ဘုံ ၃၁-၏ ဖြစ်ပုံ၊ပျက်ပုံကို
ကြည့်ရှုစုံစမ်းသောအခါ “မီး၊ရေ၊လေ”တို့ကြောင့် တတိယဈာန်သုံး
ဘုံအထိသာ ဖြစ်ပုံ၊ပျက်ပုံကို သိရပါသည်။ အထက်အထက်သော
ဗြဟ္မာ့ဘုံတို့၏ ဖြစ်ပုံ၊ပျက်ပုံကို မတွေ့မသိရပါ။ “လောက”ဆိုလျှင်
ဖြစ်ပုံ၊ပျက်ပုံမည်-ဟု သဘောရပါသည်။

သို့အတွက် ထိုအချက်ကို ပညာအမြော်အမြင်နှင့်ပြည့်စုံ၏-ဟု
အထင်ရသော “ရဟန်း၊ရှင်၊လူ”တို့ကိုပင် လျှောက်ထားမေးမြန်းကြည့်ရာ
ကျမ်းဂန်၌ တိုက်ရိုက်ရှိမည်မထင်၊ “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ”ဟူသော
တရားတော်အရဖြင့် မပျက်ဘဲမနေနိုင်၊ အမှန်ပျက်မည်ဖြစ်မည်
အထင်ရကြောင်းနှင့် ထင်မြင်ချက်ကိုသာ ပေးနိုင်ကြပါသည်။

တပည့်တော်၏စိတ်ထင်မှာ “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ” ဟူသော တရားတော်အရ-တတိယဈာန်သုံးဘုံအထိ၊ မီး၊ ရေ၊ လေတို့ကြောင့် ဖြစ်ပုံ၊ ပျက်ပုံကို အနိစ္စတရားထင်ရှားဖို့ရာ မြတ်စွာဘုရားဟောထားခဲ့ ပါလျှင် အထက်အထက်သော ဘုံဌာနတို့၏ ဖြစ်ပုံ၊ ပျက်ပုံကိုလည်း သဗ္ဗညုတရွှေဉာဏ်တော်ရသော ဘုရားဖြစ်၍ မဟောခဲ့ဘဲဖြင့် ရှိနေတော့မည်မဟုတ်-ဟု သဘောရပါသည်။

တပည့်တော်၏အထင်အတိုင်း တိုက်ရိုက်ဟောထားချက် မရှိခဲ့ပါလျှင် အခြားဘာသာကွဲတို့က ကောင်းကင်ဘုံသည် ဘယ်အခါမှ မပျက်မစီးထာဝရအမြဲပင်တည်လျက်ရှိ၏-ဟုဆိုသော စကားကို ငြင်းဆန်နိုင် တော့မည်မဟုတ်ပါ။

သို့ပါ၍ တတိယဈာန်သုံးဘုံ၏ အထက်က ရှိရှိသမျှသော ဘုံဌာနအသီးအသီးတို့မှာ ဘာသာခြားလူမျိုးများ အယူတရားအတိုင်း မပျက်ဘဲအမြဲတည်လျက်နေသည်ဆိုသော စကားမှန်ပါသလား။

သို့တည်းမဟုတ်လျှင် တတိယဈာန်သုံးဘုံ၏ အထက်အထက်က ရှိရှိသမျှသော ဘုံဌာနအသီးအသီးတို့၏ ဖြစ်ပုံ၊ ပျက်ပုံကို ခိုင်မာသော ကျမ်းဂန်အထောက်အထား အကိုးအကားနှင့်တကွ တပည့်တော်အား ခြားနားစွာသိသာရန် ကိုယ်တော်တိုင်ဖြေဆိုချက်ကို ကယ်မပေးသနား တော်မူပါမည့်အကြောင်း ခြေတော်ဦးခိုက်၍ ရိုသေစွာလျှောက်ထားဝံ့ ပါသည်ဘုရား။

ဖြေဆိုချက်ပေးသနားလိုက်စေလိုသော နေရာဌာနမှာ-

မောင်သာတိုး

ဒုတိယအမိန့်တော်ရရှေ့နေ၊ စကုမြို့

အထက်နိုင်ငံ မင်းဘူးစီရင်စု

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးဖြေဆိုချက်

စကုမြို့ ဒုတိယတန်းရှေ့နေ မောင်သာတိုး၏ လျှောက်လွှာ ဆရာတော်၏ထံသို့ရောက်လာ၍ ၎င်းလျှောက်လွှာကို အကျဉ်းဖြေဆို ပြန်ကြားချက်ကား-

ဩကာသလောက၏အရ- ၃၁-ဘုံတို့တွင် ဝေဟပို့လ်ဘုံ၊ အသညသတ်ဘုံ၊ သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၊အရူပလေးဘုံ၊ ဤ ၁၁-ဘုံတို့သည် ကမ္ဘာပျက်မှုနှင့်ပျက်ခြင်း မရှိကြကုန်၊ ကမ္ဘာပျက်မှုနှင့်ပျက်ခြင်း မရှိကြသည့်အတွက် နိစ္စဘုံ၊ထာဝရဘုံ-ဟူ၍ပင် ဆိုထိုက်ကြကုန်၏။ သင်္ခါရဓမ္မတို့၏ ဖြစ်မှု၊ပျက်မှုနှင့်ပြောဆိုမှုကား-ထိုဘုံတို့၌ ရှိရှိသမျှသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့သည် တစ်နာရီမျှအသက်ရှည်၍ တည်နေနိုင်သည် မရှိကြကုန်၊ ထိုဘုံသားတို့သည်လည်း မိမိတို့ဘုံမှာ ထာဝရအမြဲ တည်နေ ကြရသည် မဟုတ်ကုန်၊ အသက်တမ်းရှိသမျှသာလျှင် တည်နေကြကုန် သည်၊ အသက်တမ်းကုန်ဆုံးလျှင် သေဆုံးကြရကုန်သည်။

အရူပလေးဘုံတို့၌ ထိုကောင်းကင်အရပ်ကိုပင် အရူပဘုံခေါ် ရသည်၊ ထိုကောင်းကင်ဟူသည် အထည်အသားရှိတော့သည်မဟုတ်၊ ဖြစ်မှု၊ပျက်မှုရှိတော့သည်မဟုတ်၊ ထိုအရူပဘုံခေါ်သော ဩကာသ လောက၌ တည်ရှိကြကုန်သော နာမ်တရားအစုဟူသော သင်္ခါရလောက၊ ထိုနာမ်တရားအစုကိုအစွဲပြု၍ အရူပဗြဟ္မာဟူ၍ ခေါ်ဆိုရသော ကမ္ဘာလောက ဤလောကနှစ်ပါးတို့သည်မူကား ဖြစ်မှု၊ပျက်မှုအစဉ်ရှိ သည်သာ ဖြစ်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုအရူပဘုံတို့မှာ ကမ္ဘာပျက်မှုနှင့် ဖြစ်ခြင်း၊ပျက်ခြင်း မရှိကြကုန်ငြားသော်လည်း သင်္ခါရအတွက်နှင့် ဖြစ်ခြင်း၊ပျက်ခြင်းတို့သည်မူကား- ဧကန္တရှိကြကုန်တော့သည်၊ ကြွင်းသော

နိုင်ငံတွင်းပုစ္ဆာအဖြေပေါင်းချုပ် (ပ-တွဲ)

၂၂၉

ဘုံတို့မှာလည်း ဤနည်းအလားတူ ဆင်ခြင်လေ၊ ဤမျှလောက်သော
ဖြေချက်နှင့်ပင် မောင်သာတိုး၏စိတ်သဘောကျေနပ်လောက်သင့်လေပြီ။

မုံရွာမြို့၊

၁၂၇၆-ခု၊ ကဆုန်လဆုတ် ၃-ရက်၊

မောင်သာတိုး၏ပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

-----*

မောင်သာထွန်း၏ပုစ္ဆာအဖြေ

လျှောက်လွှာ

စစ်ကိုင်းမြို့၊ စီရင်စု ကျားမင်းကြီးရွာနေ မောင်သာထွန်း
ရှိခိုးနားတော်လျှောက်ပါသည် ဆရာတော်အရှင် သူမြတ်ဘုရား။

၁။ ဘုံသုံးပါးမှာ ဗျာဓိတရားသည် မကင်းဘဲလျက် မီးတစ်
ဆယ့်တစ်ပါးတွင် ၎င်းတရားမပါ။ ကြွင်းကျန်ရှိသည်ကို ကျမ်းဂန်အညီ
သိရပါမည့်အကြောင်း။

၂။ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊
သစ္စာ၊ ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ မဂ္ဂင်၊ ဈာန်-စသော အဘိဓမ္မာကျမ်းကို တတ်ကျွမ်း
သည်နှင့်မဂ်လမ်းကိုပိုင်တော့မည်-ဟု နေထိုင်သူတစ်ရပ်၊ ပဋိပတ်
ကျင့်စဉ်ကို ကုန်စင်အောင် သိကျွမ်းမှ မဂ်လမ်းကိုရမည်-ဟု ဘာဝနာမယ
ကို အားကျသူတစ်မျိုး၊ မတိုးသာမရှောင်သာ လူနှစ်ဦးတို့ ဆည်းပူး
ကြသည့်အရာမှာ ဂင်္ဂါဝါဠု၊ သဲစုမကပ္ပပွင့်ကြတော်မူကြသော ဘုရားရှင်
တို့လက်ထက် အာသဝေါကင်းကွာ၍ ရဟန္တာယောက်ျား၊ ရဟန္တာမိန်းမ
ဖြစ်ကြသည်အနက်မည်သည့်တရားကထက်မြက်၍ ဖိုလ်မဂ်ကို လျင်စွာ
ရသည်ဟုမ-စ ချီးမြှင့်တော်မူပါမည့်အကြောင်းကိုလည်း ရှိခိုးနားတော်
လျှောက်ပါသည်-ဆရာတော်အရှင်သူမြတ်ဘုရား။

လယ်တီဆရာတော်ကြီးဖြေဆိုချက်

ပထမပုစ္ဆာအဖြေ

၁။ ဘုံသုံးပါးမှာ ဗျာဓိတရားသည် မကင်းဘဲလျက် မီးတစ်ဆယ့်တစ်ပါးတွင် ၎င်းတရားမပါ။ ကြွင်းကျန်ရှိသည်ကို ကျမ်းဂန်အညီသိရပါမည့်အကြောင်း-ဟူသော ပထမပုစ္ဆာ၌-

အဖြေကား။ ။ ဇရာမီး၌ပါဝင်သည်-ဟူ၍ ကျမ်းဂန်နှင့်အညီ မှတ်ရမည်။ အကြောင်းမှာမူကား-သစ်လွင်ရွှင် လန်းသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့ကို ဟောင်းနွမ်းညှိုးခြောက်စေမှုကို ဇရာမီးလောင်သည်-ဟု ဆိုရသည်။ ဗျာဓိ-ဟူသည်လည်း ခုံကျန်းရွှင်လန်းသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့ကို ကုန်ခန်းညှိုးနွမ်းစေမှုမျိုးဖြစ်၍ ဇရာမီးသဘော ရှိလေသည်။

ပထမပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

ဒုတိယပုစ္ဆာအဖြေ

၂။ အဘိဓမ္မာတတ်ကျွမ်းလှ၍ မဂ်လမ်းကိုပိုင်တော့မည်-ဟု နေထိုင်သူတစ်ရပ်၊ ပဋိပတ်ကျင့်စဉ်ကို ကုန်စင်အောင် သိကျွမ်းမှ မဂ်လမ်းကိုရမည်-ဟု ဘာဝနာမယကို အားကိုးသူတစ်မျိုး၊ ၎င်းနှစ်မျိုးတို့တွင် ဘယ်အမျိုးက သာလွန်ထက်မြက်၍ ဖိုလ်မဂ်ကို မြန်မြန်ရနိုင်မည်-ဟု သိလိုပါကြောင်း-ဟူသော ဒုတိယပုစ္ဆာ၌-

အဖြေကား။ ။ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓပါရမီမျိုးနှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓပါရမီမျိုးကဲ့သို့မှတ်ရမည်။ အဘိဓမ္မာတတ်ကျွမ်းလှသော သူ၏အမှုသည် သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓပါရမီဖြည့်မှုနှင့် အလားတူ၏။ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ဖြည်းဖြည်းနွေးနွေးသာရောက်တတ်၏။ ရောက်သောအခါ၌ ကြီးကျယ်စွာ

နိုင်ငံတွင်းပုစ္ဆာအဖြေပေါင်းချုပ် (ပ-တွဲ)

၂၃၂

ဖြစ်တတ်၏။ အဘိဓမ္မာမတတ်ကျွမ်းလှဘဲ မိမိ၏အတ္တဟိတအကျိုးမျှကို ရွယ်ကိုး၍ ဘာဝနာမယကို အားကျသောသူသည် ဖြောင့်မတ်စွာသွားပါမူ မဂ်ဉာဏ်,ဖိုလ်ဉာဏ်ကို မြန်မြန်ရောက်နိုင်၏။ ရောက်သောအခါ၌ ကြီးကျယ်စွာမဖြစ်တတ်။ အဘိဓမ္မာမတတ်ကျွမ်းလှသူ၏ အမှုသည် သရက် ဥယျာဉ်ကြီး, ပိန္နဲဥယျာဉ်ကြီးကို စိုက်ပျိုးသူနှင့်တူ၏။ ဘာဝနာမယသမား၏ အမှုသည် ဘူးခင်း,ဖရုံခင်း,မုန်လာခင်းစိုက်ပျိုး နှင့်တူ၏။

ဒုတိယပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

မောင်သာထွန်း၏ပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

-----*

ဥက္ကံပုစ္ဆာအဖြေ

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၈၁-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၅-ရက်နေ့၊ ဥက္ကံ ဘုရားကြီးကျောင်းဘုန်းကြီး တောင်းပန်လျှောက်ထားချက်။

ပုစ္ဆာ-ငါးရပ်

၁။ သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း၌ မောဟမူဒွေ၊ ဟသိတုပ္ပါဒ် တို့သည် အဘယ်ကြောင့် ပစ္စည်းမထိုက်ပါသနည်း။

၂။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယ၌ အဘိညာဉ်ဒွေ ရသင့် မရသင့်၊ ရသော် ဝီထိနှင့်တကွ ပစ္စည်းတပ်ပုံကို သိလိုပါသည်။

၃။ ပကတူပနိဿယ၌ ဗလဝဖြစ်သောစိတ်ကိုသာ ပစ္စည်း ကောက်ပါသည်။ ဒုဗ္ဗလဖြစ်သောစိတ်သည် ပစ္စည်းတပ်သင့်မတပ်သင့်။

၄။ ၎င်းပစ္စည်း၌-ပစ္စည်းထိုက်သော အချို့သော ပညတ်ဟူ၍သာ ဆိုပါသည်။ အဘယ်ကဲ့သို့သော ပညတ်သည် ပစ္စည်းထိုက်သည်၊ အဘယ် ကဲ့သို့သော ပညတ်သည် ပစ္စည်းမထိုက်သည်-ဟု ခွဲခြမ်းဝေဖန်၍ မိန့် တော်မူပါ။

၅။ ကမ္ဘာပျက်ရာတွင် သုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံ၏ ဖြစ်ပုံ၊တည်ပုံအခြင်း အရာကို သိလိုပါသည်ဘုရား။

လယ်တီဆရာတော်ကြီးဖြေဆိုချက်

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၈၁-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၅-ရက်နေ့၊ ဥက္ကံဘုန်းကြီး တောင်းပန်လျှောက်ထား ချက် ပစ္စာငါးရပ်ကို အစဉ်အတိုင်း သိသာထင်ရှားရုံ အကျဉ်းအားဖြင့် ဖြေဆိုပေအံ့။

၁-အမေး။ ။ သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း၌ မောဟမူဒွေ၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်တို့သည် အဘယ့်ကြောင့် ပစ္စည်းမထိုက်ပါ သနည်း။

အဖြေ။ ။ မောဟမူဒွေသည် လောဘ၊ဒေါသ-ဟူသော မူလ တစ်ပါးမှကင်းသဖြင့် ရအပ်သောအခွင့်ရှိ သည်ဖြစ်၍ အလွန်အားကြီး သော မောဟနှင့်ယှဉ်သည်တစ်ကြောင်း၊ သိုလော၊သိုလော တွေးတော သောအားဖြင့် ရွေ့လျားတတ်သော ဝိစိကိစ္ဆာအာရုံ၌ အလွန်ပျံ့လွင့် တတ်သော ဥဒ္ဓစ္စနှင့်ယှဉ်သည်တစ်ကြောင်း၊ ထိုအကြောင်းများ ကြောင့် အလွန်တုန်လှုပ်ခြင်းရှိ၏။ အလွန်တုန်လှုပ်ခြင်းရှိသောကြောင့် ဤစိတ် နှစ်ပါး၌ယှဉ်သော ဝီရိယသည်လည်း ဝီရိယာအဓိပတိကိစ္စ မတပ်နိုင်၊ စိတ်သည်လည်း စိတ္တာအဓိပတိကိစ္စမတပ်နိုင်၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်သည် ဘုရား ရဟန္တာတို့အား တွေ့ရှိရာအရေးထူး အခွင့်ထူးတို့၌ ဉာဏ်အထူးဖြစ် ပေါ်မှုကို အစွဲပြု၍ ရုတ်တရက်အားဖြင့် ပြုံးရွှင်မှုမျှသာ ဖြစ်ချေ၍ အာရုံ၌ အနက်အနဲ သက်ဝင်မှုမရှိ၊ ထို့ကြောင့် ထိုစိတ်၌ရှိသော ဝီရိယသည် ဝီရိယာဓိပတိ မတပ်၊ စိတ်သည်လည်း စိတ္တာဓိပတိမတပ်၊ ထို့ကြောင့် သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း၌ မောဟမူဒွေ၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်တို့သည် သဟ ဇာတာဓိပတိပစ္စည်းကို မရထိုက်ကြလေကုန်။

၂-အမေး။ ။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယ၌ အဘိညာဉ်ဒွေ ရသင့်မရသင့်၊ ရသော် ဝီထိနှင့်တကွ ပစ္စည်းတပ်ပုံကို သိလိုပါသည်။

အဖြေ။ ။အချို့သော နောက်ဖြစ် သုံးချက်စု ဇယား၌
ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တွင် အဘိညာဉ်ဒွေမပါ၊
မပါခြင်းအကြောင်းကား- ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်းမည်သည်
မရဏာသန္တအခါသာရ နိုင်၏။ အဘိညာဉ်ဒွေသည် မရဏာသန္တဇော
ကိစ္စမတပ်နိုင်၊ မရဏာသန္တဇောသည် ကာမဇောများ၌သာဖြစ်နိုင်၏-
ဟု နှလုံးပိုက်၍ ထိုသုံးချက်စုများ၌ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယ
ပစ္စယုပ္ပန်တွင် အဘိညာဉ်ဒွေမပါဝင်လေ သတည်း။

ရှေးရှေးသော သုံးချက်စုဟောင်းများ၌ကား- ၎င်းပစ္စယုပ္ပန်တွင်
အဘိညာဉ်ဒွေသည် ပါရှိ၏။ ပါရှိခြင်းအကြောင်းကား- မရဏာသန္တဇော
မည်သည် ကာမဇော၌သာ ဖြစ်သင့်သည်မဟုတ်၊ ဈာန်ဇော၊အဘိညာဉ်
ဇောများသည်လည်း မရဏာသန္တဇောဖြစ်နိုင်၏။ အထောက်ကား-

အထခေါ အာယသ္မာ ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော ဘဂဝန္တံ
အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဝေဟသံ အပ္ပုဂ္ဂန္တ
အာကာသေ အန္တလိက္ခေ ပလ္လင်္ဂေန နိသီဒိတွာ တေဇော ဓာတု
သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဠဟိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။

[ဥဒါန်းပါဠိတော် စာအုပ်နံပါတ်-၁၁၁၊ ကြောင်းရေး ၂၉။]

ဝုဠဟိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယီတိ ဣဒ္ဓိစိတ္တတော ဝုဠဟိတွာ
ဘဝင်္ဂစိတ္တေန ပရိနိဗ္ဗာယိ။

[၎င်းအဋ္ဌကထာ။]

ဤပါဠိအဋ္ဌကထာများကိုထောက်၍ အဘိညာဉ်ဇောသည်
မရဏာသန္တဇော ဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို သိအပ်၏။

၁။ ကောင်းကင်၌ ဒဗ္ဗမထေရ်ထက်ဝက်ဖွဲ့ခွေနေရာ၌ အဘိညာဉ်
ဝီထိတစ်ခန်း၊

၂။ တေဇောကသိုဏ်းဈာန်ကို ဝင်စား၍ ထိုဈာန်မှထ၍ ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာ၌ အဘိညာဉ်ဝီထိတစ်ခန်း၊

ထိုတွင် နောက်အခန်း၌ ရှေးဦးစွာ အဓိဋ္ဌာန်၏ အဓိဋ္ဌာန်ပါဒကဈာနဝီထိတစ်၊ ဆောက်တည်မှု-ဟူသော အဓိဋ္ဌာန်ဝီထိနှစ်၊ အဘိညာဉ်၏ ပါဒကဈာနဝီထိသုံး၊ အဘိညာဉ်ဝီထိလေး။

ထိုတွင်-

၁။ အဓိဋ္ဌာန်၏ ပါဒကဈာနဝီထိဖြစ်ပုံကား- ဘဝင်္ဂ စလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒနှစ်ကြိမ်၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ၊ ရူပါဝစရပထမဈာန်ဇောများစွာ။

၂။ ထိုနောင်ဘဝင် အဓိဋ္ဌာန်ဝီထိဖြစ်ပုံကား-ဘဝင်္ဂ စလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒနှစ်ကြိမ်၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ၇-ကြိမ်၊ ထိုနောင်ဘဝင်၊ ဤဝီထိဖြင့် ငါ၏ကိုယ်မှ တေဇောဓာတ်သည် မီးတောက်မီးလျှံထ၍ ဤခန္ဓာကိုယ်ကို လောင်စေသတည်း-ဟု အဓိဋ္ဌာန်၏။

၃။ အဘိညာဉ်၏ ပါဒကဈာနဝီထိမှာ ရှေးပါဒကဈာနဝီထိအတိုင်းပင်။

၄။ အဘိညာဉ်ဝီထိဖြစ်ပုံကား- ဘဝင်္ဂစလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒနှစ်ကြိမ်၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ၊ မဟာကြိယာပရိကံဇော လေးကြိမ်၊ ထိုနောင် ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်ဇောတစ်ကြိမ်၊ ထိုနောင်ဘဝင်တစ်ကြိမ်၊ ထိုနောင် ပရိနိဗ္ဗာနစုတိတစ်ကြိမ်။

[ဤကား-အဘိညာဉ်ဝီထိဖြစ်ပုံတည်း။]

ပစ္စည်းတပ်ပုံကား။ ။ ဤဝီထိ၌ အလုံးစုံသောစိတ်သည် စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသည်ရှိသော် ၁၇-ချက်မြှောက်သော ဘဝင်စိတ်နှင့်

အတူညပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုတစ်ခုကိုသာ မှီကြကုန်၏။ ဤဝီထိ၌ အလုံးစုံသော စိတ်တို့သည် ဟဒယဝတ္ထုတစ်ခု၌သာ မှီကြကုန်၏။ အဘိညာဉ်နှင့်တကွသော ဝီထိစိတ်တို့သည်လည်း ရှေးအဓိဋ္ဌာန်ချက် အတိုင်း ရူပကာယခန္ဓာကိုယ်ကို အာရုံပြုကြကုန်၏။ ထိုဟဒယဝတ္ထုသည် ရူပကာယခန္ဓာကိုယ်၌ အတွင်းဝင်လျက်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဟဒယ ဝတ္ထုသည် ရှေး၌ဖြစ်၍ အဘိညာဉ်နှင့်တကွသော ထိုဝီထိစိတ်တို့မှီရာ ဝတ္ထုလည်းဖြစ်၊ အာရုံပြုရာလည်းဖြစ်သောကြောင့် ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ ပစ္စည်းမည်၏။

၃-အမေး။ ။ ပကတူပနိဿယ၌ ဗလဝဖြစ်သောစိတ်ကိုသာ ပစ္စည်းကောက်ပါသည်။ ဒုဗ္ဗလဖြစ်သော စိတ်သည် ပစ္စည်းတပ်သင့် မတပ်သင့်။

အဖြေ။ ။ ဒုဗ္ဗလဖြစ်သောစိတ်သည် ပစ္စည်းမတပ်သင့်၊ မတပ် နိုင်ပုံကား- လမ်းခရီးသွားရာ၌ ထိုလမ်းတစ်လျှောက်တွင် အဆင်းအမျိုး မျိုး၊ အသံအမျိုးအမျိုး-အစရှိသော အာရုံတို့သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ခြောက်ဒွါရ တို့၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ထင်ခြင်း၊ ထိခိုက်ခြင်းသို့ ရောက်ကြကုန်၏။ ဝီထိစိတ်တို့သည်လည်း ဘဝင်ခြားလျက် မစဲအောင် ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း မိမိနေရာသို့ ရောက်သောအခါ၌ ထိုအာရုံတို့တွင် အချို့ကိုသာ အမှတ်ရနိုင်၏။ အချို့ကို အမှတ်မရနိုင်၊ ဤကား-ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌပေတည်း။

ဤ၌ပြန်၍ အမှတ်ရနိုင်ခြင်း၊မရနိုင်ခြင်းသည် ရှေး၌ဖြစ်ခဲ့သော ဝီထိစိတ်များ၏ ဗလဝ၊ဒုဗ္ဗလအထူးကို အစွဲပြု၍ ဖြစ်ရလေသတည်း။ ထိုတွင် ဗလဝဖြစ်သော စိတ်သည်သာလျှင် နောက်၌အမှတ်ရသော စိတ်အား ပကတူပနိဿယပစ္စည်းတပ်၏။ ရှေး၌ ဒုဗ္ဗလဖြစ်သော

စိတ်သည်ကား- နောက်၌အမှတ်ရသောစိတ်ကို မဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့် ပကတူပနိဿယပစ္စည်းမတပ်၊ ဤယုတ္တိကိုထောက်၍ လောက၌ ပကတူပနိဿယပစ္စည်း ဖြစ်ပုံအလုံးစုံကို မြင်လေ။

၄-အမေး။ ။ ၎င်းပစ္စည်း၌-ပစ္စည်းထိုက်သော အချို့သော ပညတ်ဟူ၍သာ ဆိုပါသည်။ အဘယ်ကဲ့သို့သော ပညတ်သည် ပစ္စည်း ထိုက်သည်၊ အဘယ်ကဲ့သို့သော ပညတ်သည် ပစ္စည်းမထိုက်သည်-ဟု ခွဲခြမ်းဝေဖန်၍ မိန့်တော်မူပါ။

အဖြေ။ ။ ကသိုဏ်းပဋိဘာဂနိမိတ်တည်းဟူသော ပညတ် အထူးသည် အထက်အရူပစာရန်ကိုရခြင်းငှါ ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပညတ် အထူးဖြစ်၍ ထိုကသိုဏ်းပဋိဘာဂနိမိတ် ပညတ်မျိုးကို ပစ္စည်းထိုက်သော အချို့သောပညတ်ဟု ပြောရိုးဆိုရိုးရှိကြ၏။ “ပုဂ္ဂလောပိ ဥတုပိ ဘောဇနံပိ သေနာသနံပိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော”ဟူ၍ ဟောတော်မူသော ကြောင့် သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓဟူသော ပညတ်အထူး၊ အရိယသံဃ-ဟူသော ပညတ်အထူး၊ မာတာပိတုအာစရိယ-ဟူသော ပညတ်အထူး၊ ဤသို့စ သော ပုဂ္ဂလပညတ်များသည်လည်း ပစ္စည်းထိုက်သော ပညတ်ပင်ဖြစ် သည်ဟု ဆိုရန်ရှိ၏။ ပိဋကသုံးပုံတည်းဟူသော အက္ခရာဝဏ္ဏနာမပညတ် သည်လည်း အနက်ကိုသိသောဉာဏ်အား လွန်စွာကျေးဇူးပြုနိုင်၏။ လောက၌ ပြောဆို၍နေကြသော နာမပညတ်များသည် ထို့အတူပင် တည်း။

၅-အမေး။ ။ ကမ္ဘာပျက်ရာတွင် သုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံ၏ ဖြစ်ပုံ၊ တည်ပုံအခြင်းအရာကို သိလိုပါသည်ဘုရား။

အဖြေ။ ။ ကမ္ဘာပျက်ရာ၌ မီးဖျက်သောကမ္ဘာ၌ ပထမဈာန်ဘုံ တိုင်အောင် ပါဝင်လေ၏။ ရေဖျက်သောကမ္ဘာ၌ ဒုတိယဈာန်သုံး

ဘုံတိုင်အောင် ပါဝင်လေ၏။ လေဖျက်သောကမ္ဘာ၌ တတိယဈာန်သုံးဘုံ တိုင်အောင် ပါဝင်လေ၏။ ဝေဟပ္ဖိလ်ဘုံ၊ အသညသတ်ဘုံ၊ သုဒ္ဓါဝါသ ငါးဘုံတို့သည် ကမ္ဘာပျက်ဘေးမှ အခါခပ်သိမ်းလွတ်ကြ ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဘုံများသည် ကမ္ဘာပျက်၊ ကမ္ဘာတည်မှုနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ပုံ၊တည်ပုံအထူးကို ဆိုဖွယ်မရှိ။

မေးမြန်းဖွယ်

အထူးကိုဆိုဖွယ်ရှိသည်မှာမူကား- ဘုရားပွင့်ခြင်းမရှိသော သုညကမ္ဘာတွေ အသင်္ချေကြုံကြိုက်၍ နေသောအခါ၌ ထိုသုဒ္ဓါဝါသ ဘုံများသည် အဘယ်သို့ပြု၍ နေပါသနည်း-ဟု မေးရန်ရှိ၏။

ဖြေ။ ။ သုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံတို့တွင် အကနိဋ္ဌဘုံသည် ကမ္ဘာတစ် သောင်းခြောက်ထောင် အသက်တမ်းရှိ၏။ လောက၌ ကမ္ဘာတစ်သောင်း ခြောက်ထောင်လွန်၍ သုညကမ္ဘာတွေကြုံကြိုက်သောအခါ၌ ထို သုဒ္ဓါဝါသဘုံမှာ ဘုံများသာရှိ၍ ဗြဟ္မာမရှိကြကုန်ပြီ။ မင်းတို့၏ စံနန်း ဟောင်းများကဲ့သို့ ဖြစ်၍နေသည်-ဟု အဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုပေ၏။

ဤသုဒ္ဓါဝါသပြဿနာသည် ရှေးအခါ၌ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှာဖြစ်ဖူး၏။ ဖြစ်ဖူးပုံကား-မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ပွင့်တော်မူကြရာ ဇာတိခေတ်ဖြစ်သော စကြဝဠာတစ်သောင်း၌ သုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံနှင့်တကွ ၃၁-ဘုံအသီးအသီးရှိကြ သကဲ့သို့ ဇာတိခေတ်မှအလွတ်ဖြစ်သော စကြဝဠာအနန္တတို့မှာ သုဒ္ဓါဝါသ ငါးဘုံနှင့်တကွ ၃၁-ဘုံအသီးအသီး ရှိကြလိမ့်မည်လော၊ မရှိကြလိမ့် မည်လော-ဟု အမေးပုစ္ဆာဖြစ်ဖူး၏။ ထိုပုစ္ဆာပြဿနာသည် မန္တလေးမြို့ တည်နန်းတည် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် မင်းတရားကြီးထံသို့ ရောက်လေ၏။ မင်းတရားကြီးက ငါတို့ကျေးဇူးရှင် စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးကို

ဖြေဆိုရန်လွဲအပ်၏။ ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီ အမည်ရှိသော အဘိဓမ္မာဝတာရဋီကာအဆိုနှင့် ဖြေဆိုလိုက်လေသည်။

၎င်းဋီကာအဆိုကား-

“ထိုစကြဝဠာ အနန္တတို့မှာလည်း သုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံ နှင့်တကွ ၃၁-ဘုံ အသီးအသီးရှိကြ၏။ သို့သော် သုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံ မည်သည် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ နေရာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် စကြဝဠာအနန္တတို့မှာ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ မရှိ၊ ထိုသုဒ္ဓါဝါသ ဘုံတို့မှာ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် အဘယ်မှာရနိုင်မည်နည်း-ဟု ဆိုရန် ရှိ၏။ ဤဇာတိခေတ်စကြဝဠာ တစ်သောင်းမှ အရိယာဗြဟ္မာ များသည် ဝိဝေဂသုခအကျိုးငှါ သွား၍နေကြသည်”ဟု ၎င်းဋီကာ အဆိုရှိ၏။

အချို့ကဆိုကြပြန်၏။ စကြဝဠာသည် အနန္တဖြစ်၍ သုဒ္ဓါဝါသ ဘုံသည်လည်း အနန္တဖြစ်၏။ ဤဇာတိခေတ် စကြဝဠာတစ်သောင်းမှ အရိယာဗြဟ္မာများသည် ထိုသုဒ္ဓါဝါသအနန္တတို့၌ အနံ့အပြားရောက် နိုင်ခွင့်မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ဤဇာတိခေတ် စကြဝဠာတစ်သောင်း၌သာ သုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံနှင့်တကွ ၃၁-ဘုံအသီးအသီးရှိကြ၏။ ထိုစကြဝဠာ အနန္တ တို့၌မူကား-သုဒ္ဓါဝါသဘုံဟူ၍ မရှိကြပြီ။ ပုထုဇဉ်တို့၏နေရာ ၂၆- ဘုံသာရှိကြ၏-ဟု ယူသင့်ကြောင်းကို ဆိုကြကုန်၏။

အချို့ကလည်း ဤသို့ဆိုကြကုန်သေး၏။ ထိုစကြဝဠာ အနန္တ တို့မှာလည်း ဘုရားပွင့်ရာ ဇာတိခေတ်ပေါင်း တစ်သောင်းစီ အသီး အသီးရှိကြ၏။ ဘုရားလည်း အသီးအသီးပွင့်ကြ၏။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် တကွ၊ သုဒ္ဓါဝါသငါးဘုံနှင့်တကွ ၃၁-ဘုံအသီးအသီးရှိကြ၏-ဟုဆိုကြ ကုန်သေး၏။

အဋ္ဌကထာတို့၌မူကား- ဤဇာတိခေတ်မှတစ်ပါး စကြဝဠာ အနန္တတို့၌ ဘုရားတို့၏ပွင့်ခြင်း မရှိကြောင်းကို ဆိုကြ၏။ ကြိုက်ရာယူကြ လေကုန်၏။

ဥက္ကံ ပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

ကျွန်းကုန်းကြီးပုစ္ဆာအဖြေ

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးဖြေဆိုချက်

သင်္ခံတပရမတ်, အသင်္ခံတပရမတ် နှစ်ပါးကိုခွဲပြခြင်း

သင်္ခံတပရမတ်, အသင်္ခံတပရမတ်၊ ဤပရမတ်နှစ်ပါး ခွဲနည်းကို မေးလျှောက်ချက်၌-

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊
ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ၊ နာမရူပပစ္စယာ သလာယတနံ၊
သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော၊ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊
ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ ၊ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနာ၊
ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ၊ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၊ ဇာတိပစ္စယာ
ဇရာမရဏ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ
သမ္ဘဝန္တိ၊ ဧဝ မေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော
ဟောတိ။

[ဤဒေသနာသည် သင်္ခံပရမတ် အဆက်ပွား၍နေပုံကို

ဟောတော်မူသော ဒေသနာတော်ပေတည်း။]

အနက်ကား။

။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ=သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို မသိမမြင် မထင်မလင်းတည်းဟူသော အကြောင်းတရား အဝိဇ္ဇာတရား ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့်၊ သင်္ခါရာ=ဘဝကိုပြုပြင်တတ်သော ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ-ဟူသောသင်္ခါရမှုတို့သည်၊ သမ္ဘဝန္တိ=ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ သင်္ခါရပစ္စယာ=သင်္ခါရတရား ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့်၊ ဝိညာဏ်=နောက်ဘဝသစ်တွင် ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ်၊ ပဝတ္တိဝိညာဉ်တည်းဟူသော ဝိညာဉ်ခြောက်ပါး အကျိုးတရားသည်၊ သမ္ဘဝတိ=ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၏၊ ဝိညာဏပစ္စယာ၊ ဝိညာဏ်ခြောက်ပါး ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့်၊ နာမရူပ=ဝိညာဉ်၏အခံအရံဖြစ်သော ဖဿ၊ဝေဒနာ-အစရှိသောနာမ်တရား၊ ပထဝီ၊အာပေါ-အစရှိသောရုပ်တရား ဤနာမကာယ၊ ရူပကာယတရားနှစ်ပါးသည်၊ သမ္ဘဝတိ=ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၏။

နာမရူပပစ္စယာ=နာမကာယ၊ရူပကာယ တရားနှစ်ပါး ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့်။ သဠာယတနံ=လူအများတို့၏ သက်ရောက်ရာ ရေဆိပ်ကြီးသဖွယ်ဖြစ်သော စက္ကာယတန၊ သောတာယန၊ ဃာနာယတန၊ ဇိဝှါယတန၊ ကာယာယတန၊ မနာယတန-ဟု ဆိုအပ်သော ခြောက်ပါးသော အာယတနတရားသည်၊ သမ္ဘဝတိ=ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၏။ သဠာယတနပစ္စယာ=အာယတနတရား ခြောက်ပါး ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့်၊ ဖဿော=အာရုံကို ထိခိုက်ခြင်း တည်းဟူသော ဖဿတရားခြောက်ပါးသည်၊ သမ္ဘဝတိ=ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၏၊ ဖဿပစ္စယာ=ဖဿတရားခြောက်ပါး ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝေဒနာ=အရုံ၏ အရသာကိုခံစားခြင်းတည်းဟူသော ဝေဒနာခြောက်ပါးသည်၊ သမ္ဘဝတိ=ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၏။

ဝေဒနာပစ္စယာ=ဝေဒနာခြောက်ပါးထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့်၊
 တဏှာ=အာရုံ၌ တပ်မက်မောခြင်းဟူသော ရူပတဏှာအစရှိသော
 တဏှာခြောက်ပါးသည်၊ သမ္ဘဝတိ=ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၏၊ တဏှာပစ္စယာ=
 တဏှာခြောက်ပါး ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့်၊ ဥပါဒါနံ=အပြင်းအထန်
 စွဲလမ်းခြင်းဟူသော ကာမုပါဒါန်၊ ဒိဋ္ဌုပါဒါန်၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်၊ အတ္တဝါဒု
 ပါဒါန်-ဟုဆိုအပ်သော ဥပါဒါန်တရားလေးပါးသည်၊ သမ္ဘဝတိ=ထင်ရှား
 ဖြစ်ပေါ်၏၊ ဥပါဒါနပစ္စယာ=ဥပါဒါန်တရားလေးပါး ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်း
 ကြောင့်၊ ဘဝေါ=သံသရာ၏အကျိုးစီးပွားဖြစ်သော သုစရိုက်တရား၊
 ဒုစရိုက်တရားဟူသော ကာမတရား၊ ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာ ကမ္မဇရုပ်ဟုဆို
 အပ်သော ဥပပတ္တိဘဝတရား၊ ဤဘဝတရားနှစ်ပါးသည်၊ သမ္ဘဝတိ=ထင်
 ရှားဖြစ်ပေါ်၏၊ ဘဝပစ္စယာ=ဘဝတရားနှစ်ပါးထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်ခြင်း
 ကြောင့်။ ဇာတိ=ပဋိသန္ဓေအဖန်ဖန် နေရခြင်းတည်းဟူသော ဇာတိ
 တရားသည်၊ သမ္ဘဝတိ=ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၏၊

ဇာတိပစ္စယာ=ဇာတိတရားထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့်၊
 ဇရာမရဏံ=အအဖန်ဖန်အိုရခြင်း တည်းဟူသော ဇရာတရား၊ အဖန်ဖန်
 သေရခြင်းတည်းဟူသော မရဏတရား၊ ဤဇရာ၊မရဏတရား
 နှစ်ပါးသည်လည်းကောင်း၊ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ သောမနဿု
 ပါယာသာ=စိုးရိမ်ပူပန်ရခြင်းအမျိုးမျိုးတည်းဟူသော သောကတရား၊
 ငိုကြွေးမြည်တမ်းရခြင်းတည်းဟူသော ပရိဒေဝတရား၊ ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်း
 တည်းဟူသော ဒုက္ခတရား၊ စိတ်၏ဆင်းရဲခြင်း တည်းဟူသော ဒေါမနဿ
 တရား၊ သက်ကြီးရှိုက်တငင်ပင်ပန်းရခြင်း တည်းဟူသော ဥပါယာသ
 တရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ သမ္ဘဝန္တိ=ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။

ဧဝံ=ဤသို့၊ ကေဝလဿ=ချမ်းသာသုခနှင့် မရောမယှက်သက်သက်သော၊ ဧတဿဒုက္ခက္ခန္ဓဿ=ဤဒုက္ခသစ္စာတရားအစု၏၊ သမုဒယော=မပြတ်မစဲအမြဲဖြစ်ပွားရခြင်းသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော၊ သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏ နိရောဓော၊ ဝိညာဏနိရောဓာ နာမရူပနိရောဓော၊ နာမရူပနိရောဓာ သဠာယတနနိရောဓော၊ သဠာယတနနိရောဓာ ဖဿနိရောဓော၊ ဖဿနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓော၊ ဝေဒနာနိရောဓာ တဏှာနိရောဓော၊ တဏှာနိရောဓာ ဥပါဒါနိရောဓော၊ ဥပါဒါနိရောဓာ ဘဝနိရောဓော၊ ဘဝနိရောဓာ ဇာတိနိရောဓော၊ ဇာတိနိရောဓာ ဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ။

[ဤဒေသနာသည် အသင်္ခတပရမတ်ကို ဟောတော်မူသော ဒေသနာပေတည်း။]

အနက်ကား။ ။ အဝိဇ္ဇာယတွေဝ=အဝိဇ္ဇာ၏သာလျှင်။ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ=နောင်တစ်ဖန် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြွင်းအကျန်မရှိဘဲ အရိယာမဂ်ဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်၊ သင်္ခါရနိရောဓာ=နောင်ဘဝ အသစ်အသစ်ကို ပြုပြင်တတ်သော ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံသင်္ခါတတရား၏ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ သင်္ခါရနိရောဓာ=သင်္ခါရတရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်၊ ဝိညာဏနိရောဓာ=နောင်ဘဝသစ်ဟု ဆိုအပ်သော ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ်၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏။ ဝိညာဏနိရောဓာ=ဝိညာဏ်၏ချုပ်ငြိမ်းကြောင့်၊ နာမ ရူပနိရောဓာ=နာမကာယ၊ ရူကကာယတရားနှစ်ပါးတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်၊

ဟောတိ=ဖြစ်၏။

နာမရူပနိရောဓာ=နာမကာယ,ရူကကာယတရားနှစ်ပါးတို့၏
ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်၊ သဠာယတန နိရောဓာ=အာယတနတရား
ခြောက်ပါးတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ သဠာယတန
နိရောဓာ=အာယတနတရားခြောက်ပါးတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်၊
ဖဿနိရောဓာ=ဖဿတရားခြောက်ပါးတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်၊
ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ ဖဿနိရောဓာ=ဖဿတရား ခြောက်ပါးတို့၏ ချုပ်ငြိမ်း
ခြင်းကြောင့်၊ ဝေဒနာနိရောဓာ=ဝေဒနာ တရားခြောက်ပါးတို့၏ ချုပ်ငြိမ်း
ခြင်းသည်။ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

ဝေဒနာနိရောဓာ=ဝေဒနာတရားခြောက်ပါးတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း
ကြောင့်၊ တဏှာနိရောဓာ=တဏှာတရား ခြောက်ပါးတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း
သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ တဏှာနိရောဓာ=တဏှာတရား ခြောက်ပါးတို့၏
ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်၊ ဥပါဒါနိရောဓာ=ဥပါဒါန်တရား လေးပါးတို့၏
ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

ဥပါဒါနိရောဓာ၊ ဥပါဒါန်တရားလေးပါးတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း
ကြောင့်၊ ဘဝနိရောဓာ=ဘဝတရားနှစ်ပါးတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်၊
ဟောတိ=ဖြစ်၏၊ ဘဝနိရောဓာ=ဘဝတရားနှစ်ပါးတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း
ကြောင့်၊ ဇာတိနိရောဓာ=ပဋိသန္ဓေအသစ်အသစ်ဖြစ်ပေါ်မှု၏ ချုပ်ငြိမ်း
ခြင်းသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

ဇာတိနိရောဓာ=ပဋိသန္ဓေအသစ်အသစ်ဖြစ်ပေါ်မှု၏ ချုပ်ငြိမ်း
ခြင်းကြောင့်၊ ဇရာမရဏံ=အဖန်ဖန်အိုရခြင်း၊ အဖန်ဖန်သေရခြင်း
ဟူသောဇရာ,မရဏတရားနှစ်ပါးသည်လည်းကောင်း၊ သောကပရိဒေဝ
ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါ ယာသာ=အဖန်ဖန်စိုးရိမ်ရခြင်း၊ အဖန်ဖန်ငိုကြွေးရခြင်း၊

အဖန်ဖန်ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်း၊ အဖန်ဖန်စိတ်၏ ဆင်းရဲခြင်း၊ အဖန်ဖန် သက်ကြီးရှိုက်တငင်ပင်ပန်းခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ နိရုဇ္ဈန္တိ= အရဟတ္တမဂ် ဖြစ်ပေါ်ဆဲခဏ၌ အဝိဇ္ဇာနှင့်တကွ ချုပ်ငြိမ်းကြလေကုန်၏။

ဧဝံ=ဤသို့၊ ကေဝလဿ=ချမ်းသာသုခနှင့်မဖက် သက်သက် သော၊ ဧတဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ=ထိုဒုက္ခသစ္စာ တရားအစု၏၊ နိရောဓော= ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏။

ဤဒေသနာ၌-

၁။ အဝိဇ္ဇာသည် သင်္ခတပရမတ်မည်၏။ အဘယ်ကြောင့် သင်္ခတ ပရမတ်မည်သနည်း-ဟူမူ “အာသဝသမုဒယာ အဝိဇ္ဇာ သမုဒယော” ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ အာသဝတည်းဟူသော အကြောင်း တရားတို့၏ ဖြစ်ပွားမှုကြောင့် အဝိဇ္ဇာသည် အသစ်အသစ်ဖြစ် ပေါ်မှုထင်ရှား ရှိနေသောကြောင့် သင်္ခတပရမတ်ခေါ်ပေသည်။

၂။ ထိုအဝိဇ္ဇာ၏ နောင်တစ်ဖန်ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြွင်းအကျန်မရှိ၊ အရိယာမဂ်၏အစွမ်းဖြင့် အကုန်အစင် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည် အသင်္ခတ ပရမတ်မည်၏။ အဘယ်ကြောင့် အသင်္ခတဓာတ်ပရမတ်မည်သနည်း- ဟူမူ “အာသဝနိရောဓာ အဝိဇ္ဇာနိရောဓော”ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ အာသဝတည်းဟူသော အကြောင်းတရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် အဝိဇ္ဇာ၏ အသစ်အသစ်ဖြစ်ပေါ်မှုမရှိသော ချုပ်ငြိမ်းမှုဖြစ်လေသော ကြောင့် ထိုချုပ်ငြိမ်းမှုကို အသင်္ခတပရမတ်ခေါ်ပေသတည်း။

သင်္ခတပရမတ်၊အသင်္ခတပရမတ်နှစ်ပါးကို ခွဲပြခြင်းပြီး၏။

နိဗ္ဗာန်၏ ဘာဝ,သဘာဝကိုပြဆိုခြင်း

ဤသို့လျှင် အဝိဇ္ဇာဟူသော သင်္ခတပရမတ်၏ အသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်မှုမရှိခြင်းဟူသော အဝိဇ္ဇာ၏အဘာဝသည် အသင်္ခတဓာတ် ပရမတ်မည်၏။ ဤစကား၌ အဘာဝဆိုသော်လည်း အဝိဇ္ဇာ၏ မရှိခြင်း ကိုဆို၏။ သန္တိလက္ခဏာအားဖြင့်မူကား- အရိုးအစဉ်ထင်ရှားရှိသော ဘာဝကြီးတစ်ပါးပင်ဖြစ်၏။

[သင်္ခါရချုပ်ငြိမ်းမှုစသည်တို့၌လည်း ဤနည်းအတူ
အဘာဝနှင့်ဘာဝနှစ်ပါးကို ခြားနား၍ သိလေ။]

ဤဒေသနာ၌ အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရချုပ်သည်၊ သင်္ခါရချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဉ်ချုပ်သည်၊ အစရှိသည်ဖြင့် အဆင့်ဆင့် ဟောတော်မူရသည်မှာလည်း အကြောင်း၊ အကျိုးဖြစ်ထိုက်သော တရားအစဉ်သို့လိုက်၍ ဟောတော်မူခြင်းမျှသာတည်း။ ထိုတရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းမှုကား- အရဟတ္တမဂ်ခဏ၌ အဝိဇ္ဇာချုပ်ငြိမ်းမှုတွင် တစ်ပေါင်း တစ်စုတည်းပါလေ၏။ အဝိဇ္ဇာချုပ်ငြိမ်းမှုနှင့်တစ်စုတည်းသော ချုပ်ငြိမ်း မှုဖြစ်လေ၏။ ထိုချုပ်ငြိမ်းမှုသည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံသည်မှ နောက်၌ အနုမတဂ္ဂသံသရာနှင့်အမျှ နိစ္စထာဝရတည်ရှိလေ၏။

ထိုချုပ်ငြိမ်းမှုတွင်-

၁။ ငရဲဘဝအဆက်ဆက် အနန္တချုပ်ငြိမ်းမှုလည်း ပါဝင်လေ၏။

၂။ တိရစ္ဆာန်ဘဝအဆက်ဆက် အနန္တချုပ်ငြိမ်းမှု၊

၃။ ပြိတ္တာဘဝအဆက်ဆက် အနန္တချုပ်ငြိမ်းမှု၊

၄။ အသုရကာယ်ဘဝအဆက်ဆက် အနန္တချုပ်ငြိမ်းမှုလည်း ပါဝင်လေ၏။

၅။ ထို့အတူ လူ့ဘဝအဆက်ဆက် အနန္တချုပ်ငြိမ်းမှု၊

- ၆။ နတ်ဘဝအဆက်ဆက် အနန္တချုပ်ငြိမ်းမှု၊
- ၇။ ဗြဟ္မာဘဝအဆက်ဆက် အနန္တချုပ်ငြိမ်းမှုတို့သည်လည်း ပါဝင်လေကုန်၏။

အဝိဇ္ဇာ၏ ချုပ်ငြိမ်းမှုဟူသောစကားတွင်-

ဤမျှလောက်ကြီးကျယ်သော အသင်္ခတဓာတ် ပရမတ်နယ်ကြီးသည် အဘိညာဏ်တွင် ထင်မြင်ထင်ရှား ရှိလေ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်တွင် ရှေ့သို့အစဉ်ဖြစ်ပွားလတုံသော သင်္ခတတရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းမှုသည်သာလျှင် တစ်ခုတည်းဖြစ်သည်မဟုတ်သေး။ လွန်လေပြီးသော အတိတ်သံသရာ၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံကြကုန်ပြီးသော ခပ်သိမ်းသောဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ရဟန္တာတို့၏ အသင်္ခတဓာတ် ပရမတ်နိဗ္ဗာန်ကြီးနှင့်လည်း တစ်ခုတည်းရောမိလေ၏။ ယခုဘုရား သာသနာတော်မှာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသင်္ခတဓာတ် ပရမတ်ကြီး၊ နောင်အနမတဂ္ဂသံသရာတွင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံကြကုန်လတုံသော ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ရဟန္တာတို့၏ အသင်္ခတဓာတ် ပရမတ်နိဗ္ဗာန်ကြီးနှင့်လည်း တစ်ခုတည်းဖြစ်လေ၏။

ဥပါဒ်စွန်း၊ ဘင်္ဂစွန်း၊ ရှေ့အစွန်း၊ နောက်အစွန်း၊ အောက်အစွန်း၊ အထက်အစွန်း၊ လက်ဝဲအစွန်း၊ လက်ယာအစွန်းမရှိသော အနိမိတ္တတရားဖြစ်၍ ပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ်၊ အနာဂတ် ကာလအပြားအားဖြင့် လည်းကွဲပြားခြင်းမရှိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်အားဖြင့်လည်း ကွဲပြားခြင်းမရှိလေ။

[ဤကား-အနမတဂ္ဂသံသရာတွင်အစဉ်ထာဝရတည်ရှိသော အသင်္ခတဓာတ် ပရမတ်နိဗ္ဗာန်ကြီး၏ သန္တိသဘောဟူသော ပရမတ္ထသဘာဝအားဖြင့် ထင်ရှားရှိနေပုံကို ပြဆိုခန်းတည်း။]

နိဗ္ဗာန်၏ဘာဝ၊ အဘာဝကိုပြဆိုခြင်းပြီး၏။

နိဗ္ဗာန်၏ အမေးလေးချက်

၁။ အဝိဇ္ဇာ၏မရှိခြင်းတည်းဟူသော အဘာဝကို နိဗ္ဗာန်ဟူ၍ ဆိုခဲ့သော် ထိုနိဗ္ဗာန်သည် အဘယ်သို့လျှင် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှား ရှိပါသနည်း။

၂။ အဘယ်သို့လျှင် ပရမသုခဖြစ်နိုင်ပါသနည်း။

၃။ အဘယ်သို့လျှင် အနန္တဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံနိုင်ပါသနည်း။

၄။ အဘယ်သို့လျှင် အပ္ပမေယျဂမ္ဘီရ ဖြစ်နိုင်ပါသနည်း။

[အမေးလေးချက်။]

နိဗ္ဗာန်သည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိပုံ

၁။ ထိုအဝိဇ္ဇာ၏ အဘာဝဟုဆိုအပ်သော နိဗ္ဗာန်သည် သန္တိ လက္ခဏာအားဖြင့် အရိုးအစဉ်ထင်ရှားသော ဘာဝကြီးတစ်ပါးဖြစ်ပေ၍ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိပေ၏။

ထင်ရှားရှိပုံကား။ ။ ခပ်သိမ်းသော မြတ်စွာဘုရားတို့သည် ဘုရားအဖြစ်သို့မရောက်မီ ရှေးကာလ၌ သစ္စာလေးပါးတရားကို ထိုးထွင်း၍ မသိခြင်းတည်းဟူသော အဝိဇ္ဇာတရားရှိနေကြကုန်၏။ အဝိဇ္ဇာ တရားရှိနေသည့် အတွက်ကြောင့် သင်္ခါရအစရှိသော သံသရာဝဋ်တရား တို့သည်လည်း ရှိနေကြကုန်၏။ အဆုံးဘဝသို့ရောက်၍ အရဟတ္တမဂ် ဉာဏ်ကြီးကို ရကြသောအခါ၌ ထိုအဝိဇ္ဇာတရားသည် အကြွင်းအကျန်မရှိ ချုပ်ငြိမ်းကွယ်ပျောက် အဘာဝအဖြစ်သို့ ရောက်လေ၏။

အဘာဝဟူသော်လည်း အဇဉာကာသ ကောင်းကင်ကဲ့သို့ အချည်းအနှီး၊တစ္ဆ၊နိရတ္တက၊အဘာဝမျိုးမဟုတ်၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့မှာ ထိုခဏမှစ၍ ခပ်သိမ်းသောကိလေသာတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၊ ဒုတိယ

ဘဝမှစ၍ ခပ်သိမ်းသော ဝဋ်ဒုက္ခတို့၏ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဟူသော သန္တိလက္ခဏာနှင့်တကွ အနမတဂ္ဂသံသရာတွင် အရိုးအစဉ်အားဖြင့် ထင်ရှားလျက်ရှိနေသော ပရမတ္ထဘာဝကြီးတစ်ပါးဖြစ်ပေ၏။ ထိုနိဗ္ဗာန်သည် ဤသို့လျှင် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိ၏။

နိဗ္ဗာန်သည် ပရမသုခဖြစ်ပုံ

၂။ ထိုနိဗ္ဗာန်သည် အဘယ်သို့လျှင် ပရမသုခဖြစ်နိုင်ပါသနည်း- လူ့ချမ်းသာအပေါင်းတို့တွင် လေးကျွန်းလုံးကို အစိုးရသော စကြာမင်းတို့၏ချမ်းသာသည် အကြီးအကျယ်ဆုံးသော ချမ်းသာဖြစ်၏။ ထိုစကြာမင်းချမ်းသာသည် အနိစ္စမျိုးစင်စစ်ဖြစ်၏။ ပျက်စီးခြင်းသည်လျှင် အဆုံးရှိ၏။ ထိုစကြာမင်းသည်လည်း အဝိဇ္ဇာအစရှိသော ကိလေသဝဋ်၊ ကမ္မဝဋ်၊ ဝိပါကဝဋ်တို့မှ ကျွတ်လွတ်ခြင်း မရှိသေးသောကြောင့် ယခုနေ့ စကြာမင်း၊ နောက်နေ့၌ ခွေးဘဝ၊ ဘက်ဘဝ-အစရှိသော အပါယ်ဘဝသို့ ကျရောက်ရန် ဝဋ်ဒုက္ခဘေးကြီး တင်းလင်းရှိနေ၏။

ထိုအဝိဇ္ဇာ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းတည်းဟူသော နိဗ္ဗာန်သုခသည် မူကား-နိစ္စမျိုးဖြစ်၏။ အနမတဂ္ဂသံသရာတွင် ဘယ်အခါမှ ပျက်ဆုံးခြင်းမရှိ၊ မြတ်စွာဘုရားတို့သည်လည်း အဝိဇ္ဇာအစရှိသော ကိလေသဝဋ်၊ ကမ္မဝဋ်၊ ဝိပါကဝဋ်တို့မှ ကျွတ်လွတ်လေကုန်သောကြောင့် ခွေးဘဝ၊ ဘက်ဘဝ-အစရှိသော အပါယ်ဘဝတို့နှင့်တကွ ခပ်သိမ်းသော ဘဝသို့ ကျရောက်ခြင်း မရှိကြကုန်ပြီ။ ဤသို့လျှင် လေးကျွန်းလုံးကို အစိုးရသော စကြာမင်း၏ အကြီးအကျယ်ဆုံးသော လူ့ချမ်းသာထက် ဤအဝိဇ္ဇာ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းတည်းဟူသော နိဗ္ဗာန်သုခသည် အဆသိန်းသန်းမက သာလွန်မြင့်မြတ်သော ပရမသုခကြီးဖြစ်ပေ၏။

နတ်ချမ်းသာအပေါင်းတို့တွင်လည်း သိကြားမင်းကြီး၊ နတ်မင်းကြီးတို့၏ချမ်းသာသည် အကြီးအကျယ်ဆုံးသောချမ်းသာဖြစ်၏။ ပြဟ္မာချမ်းသာအပေါင်းတို့တွင်လည်း မဟာပြဟ္မာမင်းကြီးတို့၏ ချမ်းသာသည် အကြီးအကျယ်ဆုံးသောချမ်းသာဖြစ်၏။ ဤနတ်မင်းကြီး၊ ပြဟ္မာမင်းကြီးတို့၏ ချမ်းသာသည် အနိစ္စစင်စစ်သာဖြစ်ကုန်၏။ ပျက်စီးခြင်းလျှင် အဆုံးရှိကြကုန်၏။ ထိုသိကြားမင်းကြီး၊ နတ်မင်းကြီး၊ မဟာပြဟ္မာမင်းကြီးတို့သည်လည်း အဝိဇ္ဇာအစရှိသော ကိလေသဝဋ်၊ ကမ္မဝဋ်၊ ဝိပါကဝဋ်တို့မှ ကျွတ်လွတ်ခြင်း မရှိကြသေးသောကြောင့် ယခုနေ့ သိကြားမင်းကြီး၊ နတ်မင်းကြီး၊ မဟာပြဟ္မာမင်းကြီး၊ နောက်နေ့ ခွေးဘဝ၊ ဝက်ဘဝအစ ရှိကုန်သော အပါယ်ဘဝသို့ကျရောက်ရန် ဝဋ်ဒုက္ခဘေးကြီးတင်းလင်း ရှိနေကြကုန်၏။

အဝိဇ္ဇာ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းတည်းဟူသော နိဗ္ဗာနသုခသည်မူကား- နိစ္စမျိုးဖြစ်၏။ အနမတဂ္ဂသံသရာတွင် ဘယ်အခါမှပျက်ဆုံးခြင်းမရှိ၊ မြတ်စွာဘုရားတို့သည်လည်း အဝိဇ္ဇာအစရှိသော ကိလေသဝဋ်၊ ကမ္မဝဋ်၊ ဝိပါကဝဋ်တို့မှ ကျွတ်လွတ်ကြလေကုန်သောကြောင့် ခွေးဘဝ၊ ဝက်ဘဝ- အစရှိသော အပါယ်ဘဝတို့နှင့်တကွ ခပ်သိမ်းသောဘဝသို့ ကျရောက်ခြင်း မရှိကြကုန်ပြီ။

ဤသို့လျှင် သိကြားမင်းကြီး၊ နတ်မင်းကြီး၊ မဟာပြဟ္မာ မင်းကြီးတို့၏ အကြီးအကျယ်ဆုံးသော နတ်ချမ်းသာ၊ ပြဟ္မာချမ်းသာထက် ဤအဝိဇ္ဇာ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းတည်းဟူသော နိဗ္ဗာနသုခသည် အဆသိန်းသန်း မက သာလွန်မြင့်မြတ်သော ပရမသုခကြီးဖြစ်ပေ၏။ ဤသို့လျှင် ပရမသုခဖြစ်နိုင်၏။

နိဗ္ဗာန်သည် အနန္တဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့်ပြည့်စုံပုံ

၃။ ထိုနိဗ္ဗာန်သည် အဘယ်သို့လျှင် အနန္တဂုဏ်ကျေးဇူး နှင့်ပြည့်စုံနိုင်ပါသနည်း။ အနမတဂ္ဂသံသရာ၌ တစ်ထောင့်ငါးရာ ကိလေသာတို့တွင် တစ်ခုတစ်ခုသော ကိလေသာဓမ္မ၏ အကျိုးယုတ်၊ အကျိုးမဲ့ကြီးသည် အနန္တကြီးကျယ်ကုန်၏။ အဝိဇ္ဇာချုပ်ငြိမ်းခဲ့သည်ရှိသော် ထိုတစ်ထောင့်ငါးရာကိလေသာတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းမှုသည် အကုန်လုံးပါ ဝင်လေ၏။ ထိုတစ်ခုတစ်ခုသော ကိလေသာဓမ္မ၏ အကျိုးယုတ်၊ အကျိုးမဲ့ကြီးအနန္တတို့သည်လည်း အကုန်ချုပ်ငြိမ်းကြလေကုန်၏။ ထိုအကျိုးယုတ်၊ အကျိုးမဲ့ကြီးအနန္တတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းမှုသည် နိဗ္ဗာန်၏အနန္တဂုဏ်ကျေးဇူး ဖြစ်လေ၏။

ကမ္မဝဋ်အနန္တတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းမှု၊ ဝိပါကဝဋ် အနန္တတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းမှုတို့ကို အစွဲပြု၍လည်း နိဗ္ဗာန်၏အနန္တဂုဏ် ကျေးဇူးတို့ကို ဆိုလေ၍သို့လျှင် နိဗ္ဗာန်သည် အနန္တဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံနိုင်၏။

နိဗ္ဗာန်၏ အပ္ပမေယျ ဂမ္ဘီရ ဖြစ်ပုံ

၄။ ရူပသင်္ခါ ဝိမုတ္တော ခေါ် မဟာရဇ တထာဂတော အပ္ပမေယျော ဂမ္ဘီရော၊ သေယျထာပိ မဟာသမုဒ္ဒေါ၊ ဝေဒနာသင်္ခါဝိမုတ္တော ။ လ ။ သညာသင်္ခါဝိမုတ္တော ။ လ ။ သင်္ခါရ သင်္ခါဝိမုတ္တော ။ လ ။ ဝိညာဏ သင်္ခါဝိမုတ္တော ။ လ ။ သေယျထာပိ မဟာသမုဒ္ဒေါ။

ဟူသော ကောသလသံယုတ်ပါဠိတော်၌ အဓိပ္ပါယ်ကား-

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ သတ္တဝါ-ဟူသောပညတ်သည် သဘောအားဖြင့်ရှိသည်မဟုတ်၊ သဘောအားဖြင့်ရှိသော ပရမတ္ထတရား

ကို အမှီပြု၍ သိအပ်,ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ပညတ်တရားမျှသာဖြစ်၏။ ထိုပညတ်သည်လည်း ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်မစံမီရှေ့အဖို့၌ သင်္ခတဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တို့၏အပေါ်၌သာလျှင် ထင်မြင်နိုင်၏။ ပညတ်နိုင်၏။

ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးသည်နောက်၌ အသင်္ခတဖြစ်သောနိဗ္ဗာန်-ဟူသော ပရမတ္ထတရားသည်ကား-အလွန်သိမ်မွေ့သော တရားဖြစ်ချေ၍ ထိုတရား၏အပေါ်၌ မထင်မြင်နိုင်၊ မဟာသမုဒ္ဒရာအတွင်းသို့ သက်ဆင်းသောသူသည် ထောက်ရာတည်ရာ-ဟူ၍ တစ်စုံတစ်ခုကိုမျှ မရနိုင်သကဲ့သို့ ထိုနိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်သော သတ္တဝါသည် ထိုနိဗ္ဗာန် ၌ ပုဂ္ဂိုလ်,သတ္တဝါ-ဟူသော ပညတ်၏တည်ရာမှီရာ တစ်စုံတစ်ခုသော ထောက်ရာတည်ရာကိုမရလေပြီ။ နိဗ္ဗာန်သည် မဟာသမုဒ္ဒရာသဖွယ် နက်နဲသကဲ့သို့ ထိုပညတ်သည်လည်း မဟာသမုဒ္ဒရာသဖွယ် နက်နဲလေ၏။ ထို့ကြောင့် အပ္ပမေယျော ဂမ္ဘီရော သေယျထာပိ-ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်-မှတ်ရမည်။

နိဗ္ဗာန်၏ အမေးလေးချက်အဖြေကို ပြခြင်းပြီး၏။

နိဗ္ဗာန်မှာ ရုပ်ထူး,နာမ်ထူး မရှိကြောင်းကိုပြခြင်း

နိဗ္ဗာန် သုဗုဒ္ဓိပရိယာယ်ဟူသော အနုဋီကာပါ၌ မှာလည်း နိဗ္ဗာန်ကို သုဗုဒ္ဓိရုပ် ၁၆-ခုနှင့် ဓမ္မယတန,ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်ခြင်းတူသောကြောင့် နိဗ္ဗာန် သုဗုဒ္ဓိ ပရိယာယ်-ဟုဆိုသည်။ နိဗ္ဗာန်လည်း အလွန်သိမ်မွေ့သောရုပ်နှင့် အလားတူသောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်။

နိဗ္ဗာန်ကို နာမ်ဟုခေါ်ရသည်မှာလည်း စိတ်နာမ်,စေတသိက် နာမ်မျိုးဖြစ်၍ ခေါ်ရသည်မဟုတ်။ ရုပ်တရားကဲ့သို့ စမ်းသပ်တွေ့ထိ၍

သိနိုင်သောတရားမျိုးမဟုတ်၊ အမည်နာမကို အစဉ်မှီးပြီးလျှင် အနက် သဘောကို ဆင်ခြင်၍ သိရသောကြောင့် နာမ်ဟူ၍ခေါ်လေသည်။

နိဗ္ဗာန်မှာ အမှန်အားဖြင့် ဝဋ်ဒုက္ခဘေးတို့မှ ငြိမ်းအေးခြင်း တည်းဟူသော သန္တိသဘောသည်သာလျှင် အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်အမည် ဖြစ်၏။ ထိုနိဗ္ဗာန်မှာ ခန္ဓာဟူ၍ တစ်စုံတစ်ခုမျှမရှိပြီ၊ ခန္ဓာမရှိသည့် အတွက်ကြောင့် ပရိနိဗ္ဗာတ ဟူ၍လည်း ခေါ်စရာပညတ်လည်း မရှိပြီ။

နိဗ္ဗာန်မှာ ရုပ်ထူး၊ နာမ်ထူးမရှိကြောင်းကို ပြခြင်းပြီး၏။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံကိုပြခြင်း သဿတဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံ

အကယ်၍ ထိုနိဗ္ဗာန်မှာ ထိုခန္ဓာသည်လည်ကောင်း၊ ထိုပရိနိဗ္ဗာတ ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း ဧကန်ရှိသည်ဆိုငြားအံ့၊ သဿတဒိဋ္ဌိ အမှန် ဖြစ်၏။ သဿတဒိဋ္ဌိဆိုသည်ကား- ထိုခန္ဓာကိုပင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏အတ္တပြု၍ ထိုအတ္တနှင့်ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံရာ၌ ချုပ်ဆုံးခြင်းမရှိဟူ၍ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ဘက်သို့ ကူးပြောင်းတည်နေသည်-ဟု ယူခြင်းသည် သဿတဒိဋ္ဌိမည်၏။

ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံ

ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဆိုသည်ကား-ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်မစံမီ ရှေးအဖို့၌ ထိုခန္ဓာ ကိုပင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏အတ္တဟူ၍ စွဲယူခဲ့ပြီးလျှင် ထိုအတ္တနှင့်ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံရာတွင် အကုန်ချုပ်ဆုံးလေ၏-ဟုယူခြင်းသည် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ဖြစ်၏။

ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံကို ပြခြင်းပြီး၏။

သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံကိုပြခြင်း

ဤအရာ၌ သဿိဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ-ဟူသော အယုတ်တရား နှစ်ပါးနှင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိဟူသော မဇ္ဈိမပဋိပဒါတို့၏ အထူးကိုပြဆိုရာ၏။

အထူးဆိုသည်ကား-ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်းသို့ မရောက်မီ ရှေးကာလ၌ ခန္ဓာကိုပင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အတ္တပြု၍ ပုဂ္ဂိုလ်သည် အမှန်ရှိ၏။ သတ္တဝါသည် အမှန်ရှိ၏။ အတ္တသည်အမှန်ရှိ၏-ဟု ခိုင်မြဲစွာယူရှိကြသော သူတို့၏အယူမှာ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်နှင့်စပ်လျှင် သဿတဒိဋ္ဌိသော်လည်း ဖြစ်ရာ၏။ သို့မဟုတ် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသော်လည်း ဖြစ်ရာ၏။ ထိုအယုတ်တရား နှစ်ပါးဟူသော လမ်းလွဲလမ်းမှားကို ဘယ်လိုနည်းနှင့်မှ မရှောင်သာပြီ။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်မစံမီ နောက်ကာလကပင် ခန္ဓာကိုပင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အတ္တပြု၍ ပုဂ္ဂိုလ်သည်အမှန်ရှိ၏။ သတ္တဝါသည် အမှန်ရှိ၏။ အတ္တသည်အမှန်ရှိ၏-ဟု ခိုင်မြဲသော ယူခြင်းဟူသော အတ္တဒိဋ္ဌိကြီးအရင်း ခံရှိနေသောကြောင့်တည်း။ ထိုအတ္တဒိဋ္ဌိအရင်းခံရှိနေသော သူတို့မှာ သေသောအခါနှင့်စပ်လျှင် သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ နှစ်ပါးတွင် တစ်ပါးပါးသို့ ရောက်လေတော့သည်။

ထို့ကြောင့် ကထာဝတ္ထုပါဠိတော်၌-

ပရိနိဗ္ဗုတော ပုဂ္ဂလော အတ္တတ္တမှီတိ အတ္တတ္တမှီ၊ ပရိနိဗ္ဗုတော ပုဂ္ဂလော သဿတောတိ နဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ နတ္တတ္တမှီတိ အာမန္တာ၊ ပရိနိဗ္ဗုတော ပုဂ္ဂလော ဥစ္ဆိန္နောတိ နဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ-ဟူ၍လည်းကောင်း။

အစွန်းနှစ်ဖက် မလွတ်နိုင်ချက်ကို ဟောတော်မူပေ၏။

ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်မစံမီ ရှေးကာလကပင် ထိုခန္ဓာသည် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၏ အတ္တလည်း မဟုတ်၊ သဘာဝဓမ္မ

သက်သက်သာဖြစ်၏။ ထိုခန္ဓာမှအလွတ်ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ သတ္တဝါဟူ၍၊ အတ္တဟူ၍သဘောအားဖြင့် မရှိပြီ-ဟု သိမြင်သောဉာဏ်သည် သမ္မာဒိဋ္ဌိမည်၏။ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်အမြင်ရှိသော သူတို့မှာ အတ္တဒိဋ္ဌိအရင်းခံမရှိသည့်အတွက်ကြောင့် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်နှင့်စပ်၍ သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသို့ ရောက်ဖွယ်မရှိပြီ၊ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ၌ တည်လေ၏။

သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံပြီး၏။

မဇ္ဈိမပဋိပဒါကိုပြခြင်း

မဇ္ဈိမပဋိပဒါဆိုသည်ကား- အဝိဇ္ဇာသည်ရှိသော် သင်္ခါရစသော ဝဋ်တရားတို့သည် ဘဝအဆက်ဆက် ဆက်လက်ဖြစ်ပွား၍သာ နေကုန်၏။ ဥစ္ဆေဒသို့ရောက်သည်မရှိ၊ အရဟတ္တမဂ်သို့ရောက်၍ အဝိဇ္ဇာအကုန်ချုပ်ငြိမ်းလျှင် သင်္ခါရစသောဝဋ်တရားတို့သည် ထိုဘဝမှ နောက်၌ဖြစ်ပေါ်ခြင်း မရှိကြကုန်ပြီ။

[ဤကား-မဇ္ဈိမပဋိပဒါတည်း။]

ဤမဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်း၌ အတ္တဒိဋ္ဌိဟူသော အရင်းခံမရှိသည့် အတွက်ကြောင့် သေကြသောအခါနှင့် စပ်လျဉ်း၍သော်လည်းကောင်း၊ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်းကောင်း၊ သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဟူသော အကိုင်းအခက် ဒိဋ္ဌိနှစ်ပါးဖြစ်ဖွယ် မရှိပြီ။

မဇ္ဈိမပဋိပဒါပြီး၏။

ဤတွင်ရှေ့ကား- အထူးထူးအထွေထွေမေးခြင်းကို ဖြေဆိုချက်ပြီး၏။

ဤမျှလောက်သောစကားအစဉ်ဖြင့် လူ့ရှင်၊ရဟန်းတို့၏ ဉာဏ်အလင်းပေါက်မြောက်ရန် ဖြေကြားသော အဖြေကျမ်းသည် ၁၂၇၉-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလအတွင်း ပြီးစီးအောင်မြင်ခြင်းသို့ရောက်၏။

ပြည်သူတို့အတွက် နှိုးဆော်ချက်

သဗ္ဗကောဝိဒ ကိစ္စေသု၊

ဇနိစ္ဆန္တံ ယထာ ပန။

သမ္မာဆန္ဒော မဟာထေရော၊

ပဿန္တတ္ထိ တထာ ပန။ ။

အနက်ကား။ ။ သဗ္ဗကောဝိဒကိစ္စေသု=အလုံးစုံသော လိမ္မာရေး ကိစ္စကြီးတို့၌၊ မဟာထေရော=ကျေးဇူးရှင်လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည်၊ ယထာပနသမ္မာဆန္ဒော=အကြင်သို့မူကား-အလိမ္မာဉာဏ်ရကြောင်း အလိုကောင်း ဆန္ဒတော်ကြီးသည်၊ အတ္ထိ=အမြဲပင်ရှိတော်မူ၏၊ တထာပနက္ကန္တံ=ထိုသို့မူကား အလိမ္မာဉာဏ်ရကြောင်း အလိုကောင်းဆန္ဒကြီးရှိတော်မူသည့်အတိုင်း၊ ဇနာ=တိုင်းသူပြည်သား လူများအပေါင်းတို့သည်၊ ကောဝိဒါယ=အရာရာတို့၌ အလိမ္မာဉာဏ်ရောင် ဝင်းပြောင်ထိန်လင်းကြစေခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပဿန္တု=ပေါက်ရောက်ထင်မြင်အောင် ကြည့်ရှုနိုင်စေကုန်သတည်း။

ကျွန်းကုန်းကြီးပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

နိုင်ငံတွင်းပုစ္ဆာအဖြေပေါင်းချုပ်ကျမ်း

ပဌမတွဲ ပြီးပြီ။

* * *